

 Programmabegroting 2026-2029
Eigen koers houden maakt
sterk!

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	5
Aanbieding	6
Leeswijzer	9
Het programmaplan	11
Programma 1: De gemeente waar het goed wonen is	13
Programma 2: Een leefbare gemeente	30
Programma 3: De werkende gemeente	43
Programma 4: De dienstverlenende gemeente	59
Programma 5: Bedrijfsvoering / overhead	66
Algemene dekkingsmiddelen	78
Onvoorzien	82
Vennootschapsbelasting	83
Paragrafen	84
Paragraaf Financiering	85
Paragraaf Verbonden partijen	90
Paragraaf Lokale heffingen	100
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	106
Paragraaf Grondbeleid	114
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	120
Paragraaf Bedrijfsvoering	128
Financiële positie	130
Meerjarenraming	131
Overzicht van baten en lasten	133
Overzicht van incidentele baten en lasten	134
Financiële uitgangspunten	136
Geprognostiseerde balans	139
Bijlagen	148
Bijlage A: Kerngegevens	149
Bijlage B: Investeringslijst (investeringen 2026-2029)	151
Bijlage C: Reserves en voorzieningen 2026-2029	155
Bijlage D: Overzicht in beeld	158
Bijlage E: Staat van personeelslasten	159
Bijlage F: Indicatoren	160
Bijlage G: Overzicht geraamde baten en lasten taakvelden	163
Bijlage H: Verdeling taakvelden over de programma's	167
Bijlage I: Afschrijvingstabel	169
SDG's	170

Aanbieding

Eigen koers houden maakt sterk!

Met gepaste trots bieden wij u de programmabegroting 2026-2029 aan. Dit is de laatste begroting in de huidige raadsperiode, waarin raad, college en ambtelijke organisatie op een constructieve manier hebben samengewerkt. Samen hebben we veel van de ambities uit het coalitieakkoord gerealiseerd of in gang gezet.

In de aanloop naar deze begroting speelden de zorgen over de zogenoemde ravijnjaren een belangrijke rol. Inmiddels blijkt dat de financiële vooruitzichten iets gunstiger zijn dan verwacht: de eerder aangekondigde bezuinigingen zijn met twee jaar opgeschoven. Daardoor kunnen wij nu een sluitende begroting voor 2026 en 2027 aanbieden, zonder dat ingrijpende maatregelen noodzakelijk zijn. Voor de jaren daarna is het financiële beeld minder rooskleurig.

Koers houden

In een periode die voor veel gemeenten gekenmerkt werd door onzekerheden en financiële druk, hebben wij als gemeente laten zien waar we voor staan: samenwerking, koersvastheid en daadkracht. We hebben geen overhaaste financiële beslissingen genomen, maar hebben met elkaar de schouders eronder gezet. We hebben uw raad en onze inwoners betrokken bij onze dilemma's, maar gelukkig kunnen we nog weg blijven bij het maken van ingrijpende keuzes. Hierdoor hebben we rust weten te bewaren. Die rust is niet vanzelfsprekend, maar wel verdiend. Ze is het resultaat van een duidelijke koers en het durven doen van wat nodig is.

Deze begroting is dan ook allesbehalve beleidsarm. We blijven investeren in onze inwoners en in onze gemeente. De lange termijn opgaven gaan we niet uit de weg - integendeel. We leggen een solide basis voor de toekomst, waarop ook het volgende college verder kan bouwen. Met deze begroting zetten we een volgende stap in de ontwikkeling van onze gemeente. Een stap die vertrouwen geeft, en ruimte laat voor verdere groei.

Financiële positie

Op 3 juli 2025 heeft uw raad de voorjaarsnota besproken en een koers uitgezet rondom de te treffen bezuinigingsmaatregelen. Deze zijn na bekendmaking van de Meicirculaire niet nodig gebleken. Toch heeft u zich voor bepaalde maatregelen expliciet uitgesproken. In deze begroting is daarom de bezuiniging op personeel meegenomen van € 300.000 in 2026, oplopend naar € 650.000 vanaf 2028. De extra opbrengst voor beschermd wonen van € 400.000 in 2026 is eveneens opgenomen. Ook de aanpak energiearmoede is verwerkt: € 250.000 in 2026 en 2027 en € 150.000 in de jaren daarna. Verder zijn er enkele kleinere bedragen ingeboekt op het terrein van publicatie en voorlichting en de omgevingsvergunning.

Het saldo bedraagt voor 2026 circa € 1,6 miljoen positief en voor 2027 circa € 1,1 miljoen positief. Vanaf 2028 zijn de tekorten rond de € 0,75 miljoen euro.

Meerjarenraming 2026-2029 (x1000)		2026	2027	2028	2029
Resultaat programmabegroting 2025-2028		-5.853	-5.780	-6.021	-6.021
Autonome ontwikkelingen					
1	De gemeente waar het goed wonen is	-207	-416	-399	-125
2	Een leefbare gemeente	-2.673	-2.424	-2.416	-2.244
3	De werkende gemeente	121	207	712	-371
4	Dienstverlening	-731	-126	-44	-325
5	Bedrijfsvoering	-855	-1.362	-1.429	-1.615
99	Algemene dekkingsmiddelen	10.333	10.043	7.599	8.607
Totaal autonome ontwikkelingen		5.989	5.923	4.024	3.927
Beleidsmatige ontwikkelingen					
1	De gemeente waar het goed wonen is	389	314	214	214
2	Een leefbare gemeente	415	-20	25	25
3	De werkende gemeente	-	-	-	-
4	Dienstverlening	-150	-150	-150	-150
5	Bedrijfsvoering	230	230	580	580
99	Algemene dekkingsmiddelen	614	614	614	614
Totaal beleidsmatige ontwikkelingen		1.498	988	1.283	1.283
Totaal resultaat 2026-2029		1.634	1.131	-715	-812
Incidenteel begrotingssaldo		-52	565	1.307	277
Structureel begrotingssaldo		1.686	566	-2.022	-1.089

* Saldo resultaat wordt voor 2026 en 2027 toegevoegd aan de algemene reserve , 2028 en 2029 worden onttrokken.

Er zijn natuurlijk ook risico's, waarover de komende periode meer duidelijkheid komt. De belangrijkste risico's vormen de DRU (financiële houdbaarheid), Omgevingsdienst Achterhoek (verkenning naar een fusie om aan robuustheidscriteria te voldoen) en actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan van onze gemeentelijke gebouwen (met name verduurzaming). De (eventuele) financiële consequenties zijn nog niet in deze begroting verwerkt, omdat de exacte omvang op moment van het opstellen van deze begroting nog niet duidelijk zijn.

Speerpunten voor 2026

- Nieuwbouw Integraal Kindcentrum De Woelwaters:

Een investering in modern en toekomstbestendig onderwijs, waar leren, opvang en ontwikkeling samenkomen.

- Woningbouw:

In 2026 start de bouw van de eerste woningen in de Tuit in Varsseveld.

- Mobiliteitsplan:

Aandacht voor bereikbaarheid en verkeersveiligheid. De focus ligt op de veertien hoogst geprioriteerde knelpunten die we de komende jaren nader uitwerken. Denk hierbij aan:

- verbetering van de verkeersveiligheid rondom scholen, sport- en speelvoorzieningen;
- maatregelen voor de verbetering van het fietsnetwerk;
- nadere uitwerking van de zuidelijke rondweg Silvolde;
- reconstructie van wegen.

Voor enkele van deze opgaven trekken wij samen op met de provincie Gelderland.

- Integraal werken sociaal domein - Frank Daamenpand:

Wij richten centrale toegang in voor dienstverlening in werk, ondersteuning, jeugd en zorg aan inwoners. Door 'ontschotting' en samenwerking met ketenpartners ontstaat één loket waar we beter en efficiënter ondersteuning kunnen bieden.

- Recreatie:

We realiseren één of meerdere camperplekken aan de Oude IJssel om toerisme en verblijf in onze gemeente te stimuleren.

Samen met het Waterschap Rijn en IJssel en marktpartijen realiseren we onderdelen uit de visie waterrecreatie.

- Sportaccommodaties:

Aanpassing van de locatie aan de Munsterman van SV Wisch, zodat deze geschikt wordt voor de nieuwe fusievereniging.

- Minimabeleid:

We zetten in op een groter bereik van de doelgroep.

- Bedrijventerreinen:

We werken toe naar de besluitvorming rond de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen.

We volgen de ontwikkelingen van het waterstofinitiatief in Netterden nauwgezet.

Woonlasten

Wij zijn ons bewust van de druk op onze inwoners door de gestegen kosten in de afgelopen jaren. Twee jaar geleden zijn zij extra belast door de hoge inflatie. Daarom verhogen wij de woonlasten in 2026 slechts beperkt met gemiddeld 1,5%, om zo onze inwoners tegemoet te komen.

- Afvalstoffenheffing: een lichte daling voor meerpersoonshuishoudens.
- Rioolheffing: een daling van gemiddeld 2%.
- Onroerendezaakbelasting (OZB): een stijging van gemiddeld 5%.

Per saldo leidt dit tot een beperkte stijging van de totale woonlasten met gemiddeld 1,5% in 2026.

Vooruitblik

Met deze begroting presenteren wij u een solide financieel kader voor de korte termijn en laten wij ruimte voor beleidskeuzes in de komende bestuursperiode. Daarmee zorgen we voor stabiliteit én geven we het nieuwe bestuur de mogelijkheid om eigen accenten te leggen.

Leeswijzer

De basis van onze begroting bestaat uit de volgende vijf programma's, die elk een verschillend domein vertegenwoordigen:

1. De gemeente waar het goed wonen is (fysiek)
2. Een leefbare gemeente (sociaal)
3. De werkende gemeente (economie, onderwijs en samenwerking)
4. De dienstverlenende gemeente (dienstverlening, veilig en schoon)
5. Bedrijfsvoering

De vier beleidsprogramma's dragen elk vanuit hun eigen domein bij aan één of meer opgaven uit het coalitieprogramma.

Bij afwezigheid van wethouder Hiddinga is de waarneming van zijn portefeuille als volgt verdeeld:

RO-zaken: portefeuillehouder Ankersmit

Economie: portefeuillehouder Haverdil

Energy-Board: portefeuillehouder Kock

Accommodaties en ODA: portefeuillehouder Bennink

De doelen in het programmaplan van deze begroting zijn uitgewerkt in verschillende onderwerpen, die hieronder kort worden toegelicht:

Onderwerp	Toelichting
Nummer en titel doel	Het doel samengevat in enkele woorden
Doelomschrijving	Een beknopte omschrijving van het doel dat we nastreven (horend bij de vraag " <u>wat willen we bereiken?</u> ")

Termijn	De termijn waarop we streven naar realisatie van het doel. Daarbij onderscheiden we: - Korte termijn (= 2026, deze begroting) - Middellange termijn (= 2027) - Lange termijn (=2029 of later)
Primair SDG doel	De SDG die het meest van toepassing is
Secundair SDG doel	Eventuele andere SDG's waar het doel invloed op heeft
Portefeuillehouder(s)	De betrokken portefeuillehouder(s)
Taakveld	Het taakveld (financieel) waar het doel bij hoort en waar de relevante middelen op begroot staan (horend bij de vraag " <u>wat mag het kosten?</u> ")
Context	Een toelichting op de aanleiding van het doel, waarom we het belangrijk vinden, welke ontwikkelingen er zijn e.d.
Uitvoering	Welke activiteiten gaan we doen in 2026 om het doel te bereiken (horend bij de vraag " <u>wat gaan we daarvoor doen?</u> ")
Monitoring	Uitleg hoe we de voortgang meten, hoe we vaststellen of we het doel bereiken

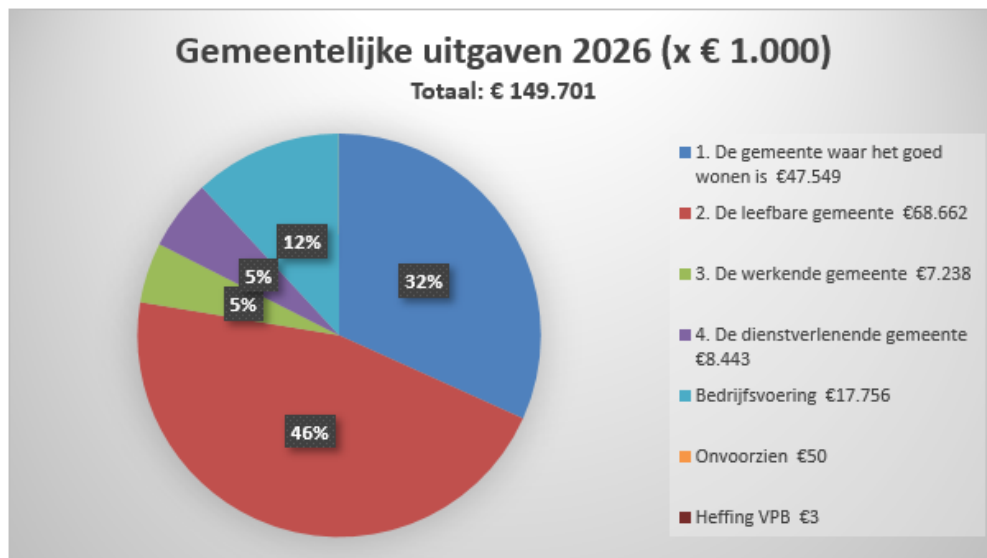
Het programmaplan

Een belangrijk onderdeel van de begroting zijn de programma's met de programmaplannen. Deze plannen zijn de uitwerking van de richting die in de voorjaarsnota is gegeven. Ze bestaan dan ook vooral uit de nieuwe ontwikkelingen (impulsen), doelen en acties waar we (extra) focus op leggen en middelen voor vragen.

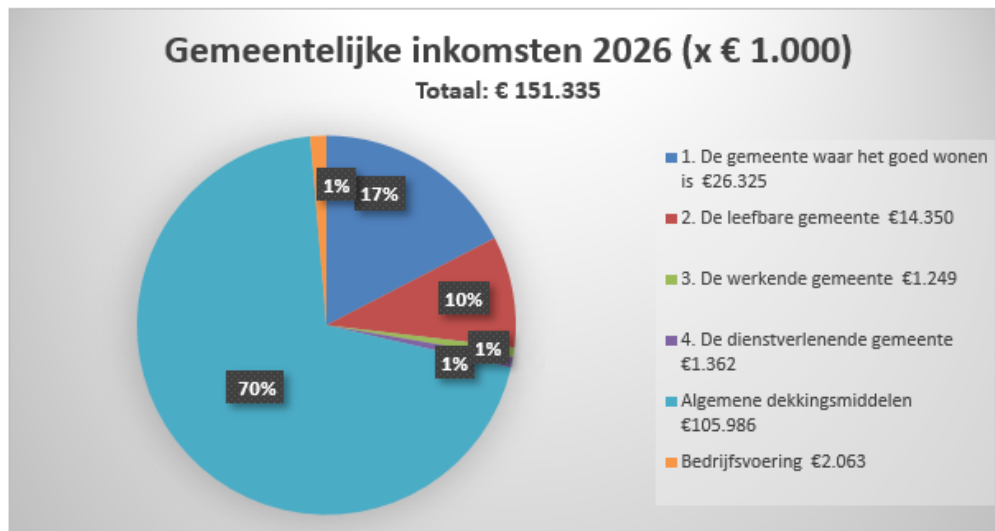
In de programma's 1, 2 en 3 geven we aan hoe we inhoudelijk bijdragen aan de dimensies van de brede welvaart en de inhoudelijke stappen die we daarvoor zetten. De manier waarop we dit doen, is terug te vinden in programma 4; dienstverlening. Tot slot hebben we ook een rol als werkgever. Dit is terug te vinden in programma 5; bedrijfsvoering.

De programmaplannen vertellen echter maar een klein deel van wat wij vanuit onze gemeentelijke organisatie aan taken uitvoeren. Het grootste deel (ruim 80%) is going concern; denk aan het verstrekken van de paspoorten, onderhouden van groen, innen van OZB, verstrekken van subsidies, het afhandelen van meldingen openbare ruimte, etc. De going concern taken zijn uiteraard financieel wel verwerkt, maar vindt u inhoudelijk in de programmabegroting niet uitgebreid terug. Zo is ook het meerjarenperspectief vooral gericht op de financiële wijzigingen.

In onderstaand cirkeldiagram is te zien hoe we het totaal van al onze middelen (ongeveer € 150 mln) uitgeven:

In onderstaand cirkeldiagram is de verdeling van het totaal van onze ontvangsten (ongeveer € 151 mln) te zien:

Werken aan brede welvaart

In de gemeente Oude IJsselstreek streven we naar brede welvaart. In de huidige samenleving is het economisch perspectief één van de belangrijkste pijlers. Maar welvaart en welzijn bestaan uit meer dan alleen werk en inkomen. Wij willen met brede welvaart streven naar evenwicht waarin ruimte is voor milieu, gezondheid en welbevinden van onze inwoners en economisch perspectief voor bedrijven. Gelijkwaardigheid en vertrouwen hebben in de overheid zijn daarbij belangrijke randvoorwaarden. Daarnaast kijken we niet alleen naar het hier en nu, maar ook naar de brede welvaart voor toekomstige generaties. We gebruiken bij de afweging van belangen en keuzes het kader van de 17 duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's). Dit kader helpt ons de ingezette lijn van brede welvaart verder vorm te geven.

De onderliggende beginselen en uitdagingen van de SDG's sluiten op deze manier goed aan bij de brede welvaartsinslag. De basisgedachte van de SDG-agenda en onderliggende targets is dat economische groei gestoeld moet zijn op een gezonde biosfeer, het welzijn van de mens en rekening moet houden met toekomstige generaties. Waar brede welvaart een abstract begrip is, zijn de SDG's juist geschikt om onze brede welvaartsinslag verder te concretiseren, verdiepen en meetbaar te maken. De SDG's geven ons sturing om doelgericht en integraal verder te werken aan het versterken van onze biosfeer, economie en maatschappij. Je kan dus zeggen dat als we goed scoren op de SDG's we werken aan een toekomstbestendige brede welvaart. Dit doen we overigens niet alleen, maar in gezamenlijkheid met onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners.

Programma 1: De gemeente waar het goed wonen is

Inleiding

In de gemeente waar het goed wonen is, gaat het om een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving. Nu en later. In de tweede helft van deze coalitieperiode komt meer nadruk te liggen op uitvoering van het eerder ontwikkelde beleid. Tegelijk blijven we de ontwikkelingen op landelijk en provinciaal niveau nauwlettend volgen, zodat we beleidsmatig tijdig kunnen bijsturen als dat nodig is.

Mobiliteit is essentieel voor de leefbaarheid, veiligheid en bereikbaarheid in onze gemeente. In 2025 is daarom het Mobiliteitsplan Oude IJsselstreek 2025-2040 vastgesteld. Dit plan, waar we in 2026 mee aan de slag gaan, biedt een duidelijke visie en concrete maatregelen om duurzaam en toekomstgericht met mobiliteit om te gaan. Het vormt de basis voor beleidskeuzes en investeringen voor de komende jaren, in lijn met landelijke en regionale ambities.

We werken aan een toekomst zonder afval. Met de transitie Van Afval Naar Grondstof (VANG) zetten we stappen richting een circulaire economie, waarin grondstoffen worden hergebruikt en restafval verdwijnt. We streven naar maximaal 25 kilo restafval per inwoner in 2030 en een volledig afvalloze gemeente in 2050. Dit doen we met oog voor het milieu, betaalbaarheid en goede service voor onze inwoners. Nieuwe wet- en regelgeving en samenwerkingen binnen de keten vragen om een integrale en toekomstgerichte aanpak met maatregelen, zoals uitgewerkt in het beleidsplan VANG 2022-2030. Hierbij blijft de focus liggen op het nog beter scheiden van restafval en het verbeteren van de kwaliteit van ingezamelde deelstromen. Met behulp van actieve monitoring sturen we bij.

We hebben in de Woondeal 1.1 afgesproken om 2.500 woningen te bouwen tot 2035. Dit is nodig voor de groeiende vraag naar woningen voor onder andere ouderen, starters, arbeidskrachten en mensen van buiten de regio. We hebben oog voor de huisvesting van aandachtsgroepen zoals statushouders, spoedzoekers en dak- en thuislozen. Om aan deze behoefte te voldoen, bouwen we op vijf aangewezen uitleglocaties, op inbreidingslocaties en met herontwikkeling van gemeentelijk vastgoed zoals de Keurkamer en Wesenthorst in Uift.

Voor ouderen richten we woonzorgzones in en voor starters komt er extra aanbod in sociale huur en betaalbare koopwoningen. De uitvoering loopt al en zetten we de komende jaren voort. In 2026 stelt de gemeente een volkshuisvestingsprogramma op, in lijn met de nieuwe wetgeving. De voortgang gaan we jaarlijks monitoren en rapporteren we aan de raad en de provincie.

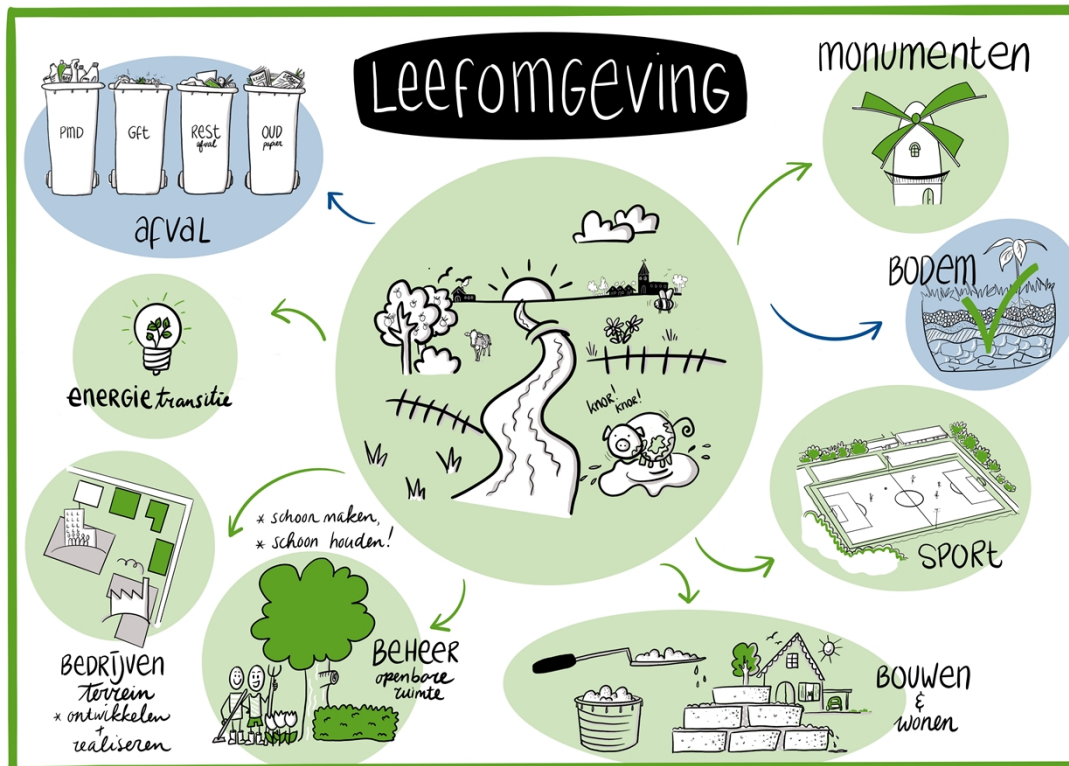
De gemeente werkt aan een vitaal en toekomstbestendig buitengebied met aandacht voor landschap, landbouw, waterbeheer en klimaatadaptatie. We volgen de landelijke en provinciale ontwikkelingen nauwgezet, maar richten ons vooral op wat we lokaal kunnen en willen bereiken. In 2026 geven we uitvoering aan het programma Vitaal Buitengebied. Daarbij maken we inzichtelijk waar de gemeente invloed op heeft, stellen we doelen voor 2030 en 2050, en stemmen we onze aanpak af op actuele ontwikkelingen. We werken samen met regionale partners aan thema's als droogte, wateroverlast, natuurbeheer, nieuwe woonvormen en recreatie. Met behulp van monitoring en data-analyses houden we zicht op veranderingen in het buitengebied. Zo kunnen we het programma waar nodig bijsturen, met als doel een leefbaar, aantrekkelijk en duurzaam buitengebied voor iedereen.

De gemeente richt zich op het beperken van klimaat effecten in de kernen, met als doel een leefbare omgeving te behouden. In 2024 zijn streefwaarden vastgesteld voor hitte, wateroverlast en groen. In 2025 zijn alle woonkernen geanalyseerd en pakken we als eerste de locaties aan waar de grootste opgaven liggen. In 2026 stelt de gemeente voor deze locaties een plan van aanpak op, we koppelen de uitvoering aan geplande werkzaamheden en zoeken actief naar financieringsmogelijkheden.

Vanaf 2026 wordt klimaatadaptatie een integraal onderdeel van het ruimtelijk beleid, werken we samen in de regio en sluiten we aan bij landelijke doelen. Monitoring vindt plaats via de Klimaatatlas en DataLabGO, waarmee we kijken naar meetbare effecten van hitte en wateroverlast. In 2026 verschijnt een geactualiseerde Klimaatatlas en verbreden we verdere monitoring via het gemeentelijke Programma Klimaatadaptatie.

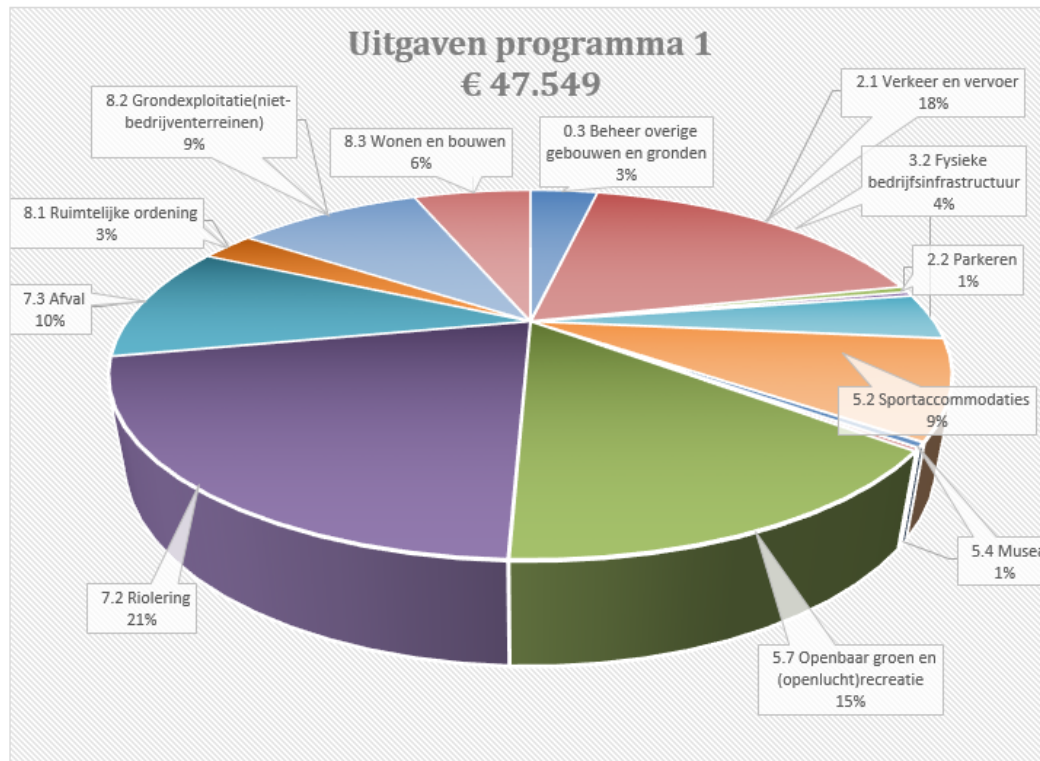
We werken actief aan de energietransitie en leveren hiermee een bijdrage aan de nationale klimaatdoelen: 55% minder CO₂-uitstoot in 2030 en energieneutraliteit in 2050. Dit doen we door uitvoering te geven aan het gemeentelijk uitvoeringsprogramma energietransitie 2024-2030, dat aansluit op het regionale programma van de Achterhoek. De focus ligt op het verduurzamen van woningen en gebouwen, het opwekken van duurzame energie en het terugdringen van energiearmoede. We ondersteunen onze inwoners via subsidies, leningen en maatwerkadvies.

We stimuleren energiebesparing, duurzame warmte en zonnepanelen. Voor bedrijven, scholen en sportaccommodaties werken we aan routekaarten richting aardgasvrij. Ook zetten we stappen op het gebied van innovatieve oplossingen zoals waterstof. Door netbewust te bouwen en waar mogelijk de netcapaciteit slim te benutten, spelen we in op netcongestie. Monitoring en samenwerking in de regio zorgen voor sturing en bijstelling waar nodig.

Wat geven we eraan uit?

In totaal geven we binnen programma 1 ruim € 47 miljoen uit. In onderstaand overzicht is te zien waar het geld naar toe gaat.

Doelen en acties

-1.1 Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid

Doelomschrijving

Een leefbare, duurzame, verkeersveilige en goed bereikbare gemeente voor alle verkeersdeelnemers, zowel binnen onze gemeente als in de aansluiting op onze regio.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR
Secundaire SDG doelen	11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN
Portefeuillehouder(s)	Ankersmit
Taakveld	2.1 Verkeer en vervoer

Context

Mobiliteit is een belangrijk onderdeel van het dagelijks leven. Duurzame mobiliteit draagt bij aan een goede balans tussen belangrijke aspecten van mobiliteit, waaronder leefbaarheid, veiligheid en bereikbaarheid. Onze gemeentelijke doelen en ambities voor deze aspecten zijn, binnen de kaders van Rijks-, provinciaal en regionaal beleid, vertaald in maatregelen.

In 2025 is het 'Mobiliteitsplan Oude IJsselstreek 2025-2040' vastgesteld. Het mobiliteitsplan geeft inzicht in hoe de gemeente bereikbaar, leefbaar, aantrekkelijk en veilig kan blijven voor inwoners, werknemers, bedrijven en bezoekers. We houden rekening met toekomstige ontwikkelingen, zoals aanpassingen aan infrastructuur en de bouw van nieuwe woningen. Hiervoor is een visie met een aantal concrete ambities opgesteld, gevolgd door een pakket goed onderbouwde maatregelen.

Het mobiliteitsplan geeft aan wat de gewenste netwerken zijn voor fietsers, motorvoertuigen en vrachtverkeer. Bij projecten en reconstructies is dit altijd het uitgangspunt. Ook de komende jaren streven we naar het verder verbeteren van de verkeersveiligheid. Vooral in verblijfsgebieden en rondom scholen, sport- en speelvoorzieningen, willen we zorgen voor een duurzaam veilige omgeving. We werken aan duurzame mobiliteit door te zorgen voor goede fietsvoorzieningen, goed openbaar vervoer en door onze kernen zo in te richten dat er een prettig verblijfsklimaat is.

Ook de komende jaren streven we naar het verder verbeteren van de verkeersveiligheid. Vooral in verblijfsgebieden en rondom scholen en sportvoorzieningen, willen we zorgen voor een duurzaam veilige omgeving. We werken aan duurzame mobiliteit door te zorgen voor goede fietsvoorzieningen, goed openbaar vervoer en door onze kernen zo in te richten dat er een prettig verblijfsklimaat is.

De financiële opgave die hieruit voortvloeit voor de periode 2026-2029 is groot. Uitwerking en uitvoering vraagt om financiële inzet vanuit Rijk, provincie en regio en van onze eigen gemeente. Samenwerken met partners, gebruikmaken van beschikbare subsidies en combineren van werkzaamheden, zorgen ervoor dat doelen haalbaar zijn.

Uitvoering 2026

De maatregelen uit het mobiliteitsplan hebben een prioritering meegekregen. De hoogst geprioriteerde twaalf maatregelen willen we de komende jaren als eerste gaan uitwerken en uitvoeren. Ook zijn er twee hoog geprioriteerde maatregelen waarbij we samen met de provincie Gelderland moeten optrekken. Het gaat in de komende jaren onder meer om:

- Het analyseren en uitwerken van een overzicht van geprioriteerde maatregelen om de verkeersveiligheid in gebieden rond scholen, sport- en speelvoorzieningen te verbeteren.
- Het analyseren en uitwerken van een overzicht van geprioriteerde verbetermaatregelen aan het fietsnetwerk.
- Een nadere uitwerking (variantenstudie) naar de zuidelijke rondweg Silvolde. Een variantenstudie biedt inzicht in de (on)mogelijkheden van een zuidelijke rondweg in een aantal varianten. Op basis hiervan kan een keuze gemaakt worden om wel of niet door te gaan.

De andere hoog geprioriteerde maatregelen gaan over de reconstructie van wegen. Voor het uitvoeren van maatregelen liften we waar mogelijk mee met onderhoud en reconstructies. We onderzoeken in dit proces altijd de mogelijkheid van subsidie.

Er is subsidie beschikbaar om relatief kleine verkeersveiligheidsknelpunten aan te pakken. Het gaat om het aanleggen van snelheidsremmers en veilige fiets- en voetgangersoversteken. Op een aantal plekken in de gemeente, bijvoorbeeld waar we een hogere snelheid hebben gemeten, wordt dit voorbereid, onder andere op de Netterdensestraat en Marmelhorstweg.

Verbeteren van de bereikbaarheid van station Varsseveld: de route van de bus door Varsseveld wordt verbeterd, waardoor het reizen comfortabeler wordt. In 2026 gaat het om de Oranjestraat en de Prins Hendriklaan.

Om de doorstroming op de N18 te verbeteren, gaan we onder andere de aansluiting op de Lichtenvoordseweg veiliger maken. We doen dit in samenwerking met Rijkswaterstaat en de provincie en zorgen voor cofinanciering.

Monitoring

Door bovengenoemde opgaven in een uitvoeringsagenda met een planning te plaatsen, kunnen we per onderdeel bepalen wie en wanneer bepaalde ontwikkelingen oppakt. Daarnaast kunnen we zien wat de voortgang qua doelrealisatie en financiële inzet is. We monitoren of onze activiteiten een positieve bijdrage leveren aan ons doel.

-1.2 Een afvalvrije gemeente

Doelomschrijving

In 2050 hebben wij de transitie Van Afval Naar Grondstof (VANG) succesvol doorlopen en is de gemeente afvalvrij.

Dat doen we door in te zetten op de driehoek milieu, kosten en service:

- Milieu - We verminderen de hoeveelheid grof en fijn restafval. In 2030 willen we deze verder verlagen tot 25 kilogram en in 2050 bestaat er geen restafval meer (circulaire economie).
- Kosten - We gaan efficiënt om met mensen en middelen en werken hard om de kosten van het afvalbeheer voor onze inwoners zo laag mogelijk te houden. We werken volgens het principe 'de vervuiler betaalt'.
- Service - We verhogen onze dienstverlening voor de herbruikbare grondstoffen en beperken onze dienstverlening voor het restafval. We vinden het belangrijk dat de meeste inwoners (zeer) tevreden blijven over de manier waarop we de grondstoffen inzamelen. Waar nodig passen we maatwerk toe om onze inwoners te ontzorgen.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Kock
Taakveld	7.3 Afval

Context

We werken aan de transitie naar een circulaire economie, een samenleving zonder afval. We gaan voor een duurzame samenleving, die we kunnen doorgeven aan de generaties na ons. We willen ervoor zorgen dat mensen nu en in de toekomst gezond en veilig kunnen leven. We willen stoppen met rooibouw plegen op de leefomgeving en met het halen van grondstoffen uit de aarde. Wij zijn ervan overtuigd dat grondstoffen waardevol zijn en dat afval in de nabije toekomst niet meer bestaat. Wel zijn we voor een afvalloze gemeente afhankelijk van het Rijk, dat voorwaarden moet stellen aan leveranciers, zodanig dat zij geen (toekomstig) restafval meer produceren en dat grondstoffen goed te recycleren zijn.

Sinds februari 2025 is de Europese Verordening voor Verpakkingen en Verpakkingsafval van kracht. Deze heeft als hoofddoel de milieu-impact van verpakkingen drastisch te verminderen zonder de interne EU-markt te verstoren. De wetgeving legt strengere eisen op aan bedrijven om verpakkingsafval te reduceren, hergebruik te stimuleren, plasticvervuiling te bestrijden en gebruik van nieuwe grondstoffen te beperken.

De VNG en Verpact (de uitvoeringsorganisatie voor de producentenverantwoordelijkheid) sloten samen een nieuwe overeenkomst voor de inzameling en verwerking van kunststofverpakkingen. Met deze overeenkomst zetten ketenpartners en gemeenten een belangrijke stap naar een circulaire economie, waarin elke lege verpakking opnieuw als grondstof kan worden gebruikt. De afspraken richten zich niet alleen op méér inzameling, maar vooral ook op een betere kwaliteit van het ingezamelde materiaal. Dat maakt hoogwaardige recycling mogelijk.

Een onzekerheid voor het beheersbaar houden van de kosten zijn de overheidsplannen voor het invoeren van een vergaande CO2-belasting. Momenteel zijn deze voorstellen in de ijskast gezet. Het is afwachten hoe dit verder gaat na de landelijke verkiezingen.

Voor het behalen van deze ambities was een wezenlijk nieuwe strategie nodig. In het beleidsdocument VANG 2022-2030 hebben we een samenhangend en integraal maatregelenpakket uitgewerkt.

Uitvoering 2026

We gaan de volgende zaken doen:

- uitvoeren zwerfafvalplan, waarbij we ook de bedrijfsterreinen gaan betrekken;
- uitwerken van het project afvalvrije scholen om samen voorlichting te geven over de circulaire economie en het verminderen van afval binnen de school;

- maken plan van aanpak voor acties tegen voedselverspilling;
- afvalsorteeranalyse op het Plastic, Blik en Drankverpakkingen (PBD) afval samen met Verpact;
- afvalsorteeranalyse van ons restafval zodat we daarmee kunnen zien waarop we moeten bijsturen om het doel van 2030 te halen.

Monitoring

We monitoren de voortgang op ons doel door bij te houden hoeveel restafval we verwerkt hebben. Op basis van het resultaat van de afvalsorteeranalyse uit Q4 van 2024 weten we hoeveel grondstoffen nog in het restafval zitten, zodat we hierop in 2026 kunnen bijsturen.

Vanuit de nieuwe overeenkomst met Verpact worden ook sorteeranalyses gedaan op ons PBD-afval. Bekeken wordt wat de hoeveelheid stoorstoffen (oftewel geen PBD) is in deze grondstof. Weinig stoorstoffen betekent een hogere opbrengst.

Als we bijsturen kijken we altijd naar de driehoek: milieu, kosten en service.

-1.3 Een thuis voor iedereen

Doelomschrijving

Een passende woning en thuis realiseren voor de verschillende doelgroepen in onze gemeente.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Hiddinga
Taakveld	8.3 Wonen en bouwen

Context

De raad heeft het gemeentelijk woningbouwprogramma vastgesteld op 2500 woningen in de periode van 2025 tot en met 2035. Deze ambitie komt overeen met de afspraken die wij met het Rijk en provincie hebben gemaakt in de Woondeal 1.1. Hierin is vastgelegd dat er woningen in onze regio nodig zijn voor de autonome behoefte met een accent op ouderen en starters, de instroom van arbeidskrachten én van woningzoekenden die zich uit andere delen van het land in de Achterhoek willen vestigen. Doel van deze ambitie is het versterken van de sociaal-economische ontwikkeling van de regio, behoud en bevorderen van de leefbaarheid en het stimuleren van een meer evenwichtige bevolkingsopbouw.

Naast de reguliere woningbouw is ruimte nodig voor het huisvesten van aandachtsgroepen; dak- en thuislozen, spoedzoekers, ex-GGZ-cliënten, internationale werknemers, statushouders en vluchtelingen. In regionaal verband hebben wij hiervoor het uitvoeringsprogramma 'Wonen, welzijn en zorg' opgesteld. Bij de huisvesting van bijzondere doelgroepen gaat het niet alleen om de woning, maar is ook de woonomgeving van belang en de aanwezigheid van passende voorzieningen in welzijn en zorg. We doen dit op basis van een goede verdeling van inwoners uit deze doelgroepen over de regio.

De sterke toename van het aantal ouderen vraagt om zowel een aanzienlijke nieuwbouw als om transformatie van bestaande bouw om deze geschikt te maken. Door het instellen van woonzorgzones proberen we de huisvesting zoveel mogelijk te regelen in de nabijheid van belangrijke voorzieningen. Dit voeren we uit met het inrichten van woon-zorgzones waarbinnen formele en informele verbanden worden samengebracht en we oudere inwoners zoveel als mogelijk de gelegenheid willen geven om zelfstandig te blijven wonen. De principes berusten op het versterken van de sociale basis in de wijken en buurten.

Hierbij werken we intensief samen met Azora en Wonion. Een goed voorbeeld is de gezamenlijke 'buurtverbinder'. Een centrale figuur in de zorgbuurten die fungeert als aanspreekpunt voor inwoners die hulp of zorg nodig hebben. De buurtverbinder gaat in gesprek met ouderen en andere inwoners om te inventariseren welke ondersteuning er nodig is en hoe deze kan worden geboden. In Uift is als pilot een buurtverbinder gestart.

Voor starters op de woningmarkt is het belangrijk dat we woningen toevoegen in de sociale huur, maar ook in de goedkope koop. Aanvullend op 23 procent sociale huur, bouwen we 10 procent betaalbare koopwoningen om vooral starters de kans te geven een woning te vinden.

Uitvoering 2026

De woningbouwopgave vraagt om een structurele en consistente inzet van de gemeente. Deze loopt en hiermee gaan wij de komende jaren verder. De stap van planvorming naar realisatie duurt meerdere jaren. Met de vaststelling van de Woondeal 1.1 hebben we nu voor de langere termijn afspraken gemaakt met Rijk en provincie. Voor de uitwerking van de Woondeal 1.1 stellen wij een volkshuisvestingsprogramma op. Hierin staat waar, voor wie en wanneer wij gaan bouwen. Dit doen wij zowel op uitleglocaties aan de rand van de kernen, als op transformatie- en inbreidingslocaties binnen de kernen.

In 2021 zijn vijf uitleglocaties aangewezen. Voor De Tuit is de eerste fase in ontwikkeling genomen. De omgevingsplannen voor Biezenakker en Lenteleven zijn (bijna) gereed. Voor 't Hiddink (Varsseveld-Noord) is een programma vastgesteld en is het voorkeursrecht op grond van de Wet voorkeursrecht gemeenten verlengd. De planvorming van vijfde uitleglocatie Voorbroek-Terborg is in 2025 gestart.

Ook zijn we aan de slag gegaan met onze eigen panden en grondposities om deze in te zetten voor woningbouw. Twee grotere voorbeelden daarvan zijn de Keurkamer en Wesenthorst in Uift, waar we zelf het voortouw nemen. Voor een aantal kleinere locaties maken we een herontwikkelingsstrategie.

Met de verwachte invoering van de Wet regie versterking op de Volkshuisvesting krijgt de gemeente meer instrumenten in handen om regie te voeren op de woningbouw. De wet verplicht de gemeenten om in 2026 te beschikken over een volkshuisvestingsprogramma. Onderdelen daarvan zijn onder andere een woningbouwprogramma en een huisvestingsverordening,

Monitoring

Over de voortgang van de woningbouw leggen wij in het kader van de woondeal periodiek verantwoording af aan de provincie Gelderland. Ook de raad ontvangt jaarlijks een rapportage met daarin de voortgang van de woningbouw. Op basis daarvan kan, indien noodzakelijk, bijsturing plaatsvinden.

-1.4 Een vitaal buitengebied

Doelomschrijving

We volgen de nationale en provinciale ontwikkelingen voor het landelijk gebied en blijven hierover in gesprek. Hiernaast vergaren we inzicht in de vitaliteit en leefbaarheid van ons eigen buitengebied. Zo houden we scherp welke bijdrage we van hogere overheden kunnen verwachten en waarover we zelf de regie nemen in de uitvoering van ons lokaal programma Vitaal Buitengebied.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Ankersmit
Taakveld	8.1 Ruimte en leefomgeving

Context

In ons buitengebied is het goed werken, wonen en recreëren. Als gemeente willen we dit zo houden. Dit betekent dat we aan de lat staan voor een klimaatadaptieve inrichting en een toekomstbestendig gebruik van ons buitengebied. Deze opgave raakt aan thema's die ook in de bebouwde kom spelen, zoals het sociaaleconomisch perspectief van inwoners en bedrijven, de energietransitie, woningbouw en mobiliteit.

We zetten in op het tegengaan van droogte en verdroging, werken aan het behoud en de versterking van ons fraaie cultuurlandschap, en stimuleren bedrijvigheid in ons buitengebied. We ondersteunen agrariërs waar mogelijk in de (verdere) ontwikkeling naar een toekomstbestendige bedrijfsvoering, en stimuleren nieuwe vormen van recreatie en toerisme. Uitgangspunt bij al deze beleidsontwikkelingen is het bevorderen van de leefbaarheid. Deze brede opgave vraagt om een integrale aanpak, met slimme keuzes voor de korte en de lange termijn. Deze aanpak geven we vorm in het programma Vitaal buitengebied. We nodigen onze ondernemers, organisaties en inwoners uit om mee te denken over de invulling van de programmadoelen. Want juist daar zit kennis, expertise en innovatiekracht.

In het stellen van doelen houden we scherp waar wij als gemeente veel, minder en geen invloed op hebben. Het afgelopen jaar bleef de regie vanuit hogere overheden uit, ondanks de brede behoefte aan duidelijkheid. Als gemeente pakken wij de regie waar mogelijk, aansluitend bij beleidsdoelen van Rijk, provincie en waterschap. We zoeken de samenwerking om gezamenlijke doelen te bereiken. Wanneer Rijk, waterschap en provincie nieuw beleid introduceren, komt dit niet als een verrassing, maar liggen we al op koers en kunnen we vanuit de praktijk aangeven wat we nodig hebben.

Uitvoering 2026

In 2026 geven we uitvoering aan het lokaal programma Vitaal Buitengebied. Hiervoor:

- maken we inzichtelijk waar we als gemeente veel, minder en geen invloed op hebben;
- maken we duidelijk wat we willen bereiken op de korte termijn (2030) en de lange termijn (2050), en welke instrumenten wij hiervoor inzetten;
- volgen we nationale, provinciale en regionale ontwikkelingen voor het landelijk gebied, en passen we de koers in het programma hier zo nodig op aan.
- gaan we met onze inwoners, organisaties en ondernemers in gesprek om invulling te geven aan de doelstellingen voor een vitaal buitengebied. Bij het onderzoeken van de mogelijkheden nemen we als gemeente zo nodig een sturende, ondersteunende en verbindende rol aan.

Verder:

- werken wij samen met onze regionale partners aan de vormgeving en uitvoering van het programma Aanpak droogte en wateroverlast Achterhoek en Liemers, waarbinnen een pilot plaatsvindt voor het stroomgebied van de Oude IJssel;
- werken wij samen met de Achterhoekse gemeenten aan de opgaven in het landelijk gebied, en trekken wij als regio op naar provincie en waterschap;
- blijven wij met inwoners, organisaties en ondernemers in gesprek over de wensen voor het buitengebied, en proberen we toekomstplannen van ondernemers waar mogelijk te faciliteren (zie ook programma 3.2);
- voeren wij het ecologisch beheer van gemeentelijke bermen en watergangen uit, volgens het in 2023 vastgestelde Ecologisch berm- en watergangbeheerplan;
- werken wij aan de versterking van ons landschap, vanuit de structurele subsidieregeling Aanleg landschap en biodiversiteit;
- stimuleren wij nieuwe vormen van wonen vanuit het Uitnodigingskader Wonen in het buitengebied, door middel van 'rood voor rood' en 'groen voor rood'. Hiermee voorkomen we verrommeling van het buitengebied en gaan we oneigenlijk gebruik van gebouwen tegen.

Monitoring

Door datagedreven te werken, brengen we lokale ontwikkelingen in kaart. Zo monitoren we het aantal en type agrarische bedrijven. Als het nodig is, passen we ons programma hierop aan.

-1.5 Klimaatadaptieve groene kernen

Doelomschrijving

We werken voor onze inwoners aan een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving in de kernen, door te zorgen dat klimaateffecten van hitte en wateroverlast binnen streefwaarden blijven.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Ankersmit
Taakveld	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Context

In de Klimaatagenda en de Visie op Landschap, Natuur en Groene Kernen is afgesproken dat de leefbaarheid in de kernen voor onze inwoners gewaarborgd is.

In mei 2024 heeft de gemeenteraad de streefwaarden vastgesteld voor hitte, wateroverlast en groen. Deze streefwaarden vormen de basis voor de uitvoering van het Kader klimaatadaptieve kernen. Locaties waar alle drie de streefwaarden worden overschreden, hebben de hoogste prioriteit. Locaties waar twee van de drie streefwaarden worden overschreden, hebben middelhoge prioriteit. Locaties waar één streefwaarde wordt overschreden, hebben lage prioriteit. Locaties waar geen streefwaarden worden overschreden, beschouwen we als voldoende klimaatadaptief.

In 2025 zijn op basis van het Kader klimaatadaptieve kernen alle woonkernen in de gemeente geanalyseerd. Uit deze analyse kwamen veertien locaties met een hoge of middelhoge prioriteit. Voor deze locaties werken we aan een plan van aanpak. Locaties waar vanuit groot onderhoud en riolering werkzaamheden in de planning staan, krijgen daarbij voorrang, zodat we zo efficiënt mogelijk kunnen werken. Locaties waar geen koppelkansen met andere werkzaamheden mogelijk zijn, kunnen we nog niet aanpakken. Voor die locaties brengen we al wel mogelijke maatregelen in kaart, zodat we in de uitvoering zo snel mogelijk kunnen schakelen door bijvoorbeeld nieuwe subsidiemogelijkheden op te pakken.

Uitvoering 2026

In 2026 geven we vervolg aan het Kader klimaatadaptieve kernen, door voor de veertien prioritaire aandachtslocaties een Plan van Aanpak op te stellen. Daarbij besteden we in het bijzonder aandacht aan financieringsmogelijkheden.

Het onderwerp klimaatadaptatie in brede zin, dus zowel binnen als buiten de kernen, in de hele gemeente en bij alle ruimtelijke ontwikkelingen, is vanaf 2026 een van de vier programma's waarmee we de opgaven in het ruimtelijk domein integraal aanpakken.

De doelen voor dit programma komen voort uit het nationale Deltaprogramma ruimtelijke adaptatie (in 2050 moet Nederland waterrobuust en klimaatbestendig zijn ingericht). Ook sluiten we aan bij de samenwerkingen in de regio waar wij al geruime tijd bij betrokken zijn. Dat betreft enerzijds het samenwerkingsverband water Achterhoek+, met de bestuurlijke visie uit 2024, en anderzijds de samenwerking Aanpak droogte Achterhoek (en Liemers). Een voorbeeld van de onderwerpen dat uit deze samenwerkingen voortkomt is waterzuinig bouwen. De regio onderschrijft het streven naar een afname van het drinkwaterverbruik van 125 liter per persoon per dag (lpppd) naar 100 lpppd in 2035 zoals benoemd in de Kamerbrief water en bodem sturend. In dit kader nemen we deel aan de Bouwtafel waterzuinige wijken en stimuleren we waar mogelijk het toepassen van de producten van die bouwtafel in de ontwikkeling van onze uitbreidingslocaties.

Monitoring

De data in de Klimaatatlas zijn de basis voor het vaststellen van streefwaarden en het analyseren van de aandachtsgebieden. De Klimaatatlas wordt iedere vijf jaar herzien, de herziening is gestart in 2025 en de nieuwe versie van de Klimaatatlas komt beschikbaar in 2026.

Monitoring van de streefwaarden in de veertien aandachtslocaties vindt plaats via het samenwerkingsverband DataLabGO. Met DatalabGO volgen we ook de landelijke ontwikkelingen op het gebied van monitoring. In hoeverre de leefomgeving waterrobuust, klimaatbestendig, gezond, veilig en aantrekkelijk is, is namelijk lastig te meten. Voor hitte en wateroverlast hebben we nu als meetbare parameters, de gevoelstemperatuur en de waterdiepte op straat na een hevige bui. Andere indicatoren en parameters worden meegenomen in het gemeentelijke Programma klimaatadaptatie.

-1.6 Minder energie verbruiken, meer duurzame energie opwekken

Doelomschrijving

Om klimaatverandering tegen te gaan (te verminderen) dragen we actief bij aan de uitvoering van het nationaal Klimaatakkoord. Nationaal is het doel gesteld om in 2030 55 procent minder broeikasgassen uit te stoten dan in 1990. Ook is het doel om in 2050 de energietransitie van fossiele energie naar hernieuwbare energie te hebben voltooid.

De gemeentelijke speerpunten liggen daarbij in het verduurzamen van de bestaande (woning)bouw en het opwekken van duurzame energie ter vervanging van fossiele energie.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Kock
Taakveld	8.3 Wonen en bouwen

Context

In 2023 is het derde Akkoord van Groenlo vastgesteld. De ambitie is om zo snel mogelijk, maar regionaal uiterlijk in 2050, energieneutraal te zijn. In navolging van het Akkoord van Groenlo én het nationale doel uit het Klimaatakkoord (55 procent CO2 reductie in 2030), is het Regionaal Uitvoeringsprogramma Energietransitie Achterhoek van december 2023 opgesteld. Hierin zijn de doelen voor de Achterhoek gekwantificeerd. De doelen uit de Regionale Energiestrategie (RES) voor de opwek van duurzame energie zijn integraal meegenomen, evenals de gemeentelijke Transitievisie warmte (TVW).

Het regionale uitvoeringsplan is eind 2024 vertaald voor Oude IJsselstreek in het Gemeentelijk Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2024-2030. Het resultaat dat we nastreven is, net als in het regionale programma, duidelijk weergegeven in cijfers. Het regionale en gemeentelijke uitvoeringsprogramma lopen tot en met 2030.

De afgelopen jaren heeft de gemeente diverse specifieke uitkeringen (Spuk's) voor de uitvoering van het klimaatakkoord van het Rijk gehad. Er is budget voor (extra ambtelijke) capaciteit én voor specifieke maatregelen binnen de energietransitie zoals subsidies voor woningisolatie en het verminderen energiearmoede.

Uitvoering 2026

Het doel dat we nastreven is duidelijk weergegeven in cijfers in het Gemeentelijk Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2024-2030. We willen dit doel halen door het uitvoeren van verschillende projecten en activiteiten, ingedeeld in thema's. Hieronder de belangrijkste onderdelen.

Thema: Duurzaam wonen

Dit thema is gericht op het verduurzamen van de woningvoorraad, energie besparen door huishoudens, en het aardgasvrij worden van woningen. De gemeente helpt huishoudens hierbij. Wonion neemt de huursector grotendeels voor haar rekening. De gemeente richt zich op alle particuliere woningeigenaren, met speciale aandacht voor de kernen Varsseveld en Silvolde. Het gaat om het beperken van de warmtevraag van huishoudens (door isolatie), het gebruiken van meer duurzame warmtebronnen (onder andere warmtepompen) en het inzetten van meer duurzame elektriciteit (vooral zonnepanelen).

We gaan door met het actief benaderen van inwoners en we helpen hen proactief met technische en financiële vragen. Er zijn subsidies en leningen beschikbaar. Specifieke subsidies, zoals de Isolatie Subsidie Achterhoek (ISA), zijn beschikbaar voor woningeigenaren met een lager inkomen óf met een slecht geïsoleerde woning. Dit zijn woningen met label D en slechter óf woningen met twee geveldelen die slecht geïsoleerd zijn. De gemeente heeft inwonersadviseurs verduurzaming in dienst; ze lichten inwoners voor, enthousiasmeren ze en helpen bij technische of financiële vragen. Ook kunnen ze assisteren bij het aanvragen van subsidies en leningen. We werken hierbij ook in 2026 intensief samen met het Energieloket Achterhoek.

Ook in 2026 worden inwoners met een lager inkomen specifiek ondersteund door onder andere energie coaching, aanbrengen van kleine energiebesparende maatregelen, een witgoedregeling en isolatiesubsidie. Ook werken we verder aan een regionale structurele aanpak voor deze doelgroep.

Vanwege netcongestie is het noodzakelijk om bij elke te realiseren nieuwe woning te kijken hoe deze zo min mogelijk gebruik maakt van het net. We noemen dit netbewust bouwen. Netbewust (nieuw)bouwen is een manier van bouwen en ontwerpen waarbij rekening wordt gehouden met de beschikbare capaciteit en belasting van het lokale energienet. We onderzoeken hoe we dit in kunnen vullen, onder andere bij onze uitbreidingslocaties.

We zijn bezig met een haalbaarheidsstudie om de RWZI te gebruiken voor een warmtenet in de plaatsen Etten, Terborg en Gaanderen. We werken samen met de gemeente Doetinchem, Sité Woondiensten, Wonion, Waterschap Rijn en IJssel en het Gelders Warmte Infrabedrijf. Begin 2026 is deze studie afgerond. Daarna volgt besluitvorming of de gemeente verder gaat met het warmtenet RWZI en leggen we afspraken vast in een samenwerkingsovereenkomst.

Er is een aantal lokale energiecoöperaties. De grootste is het burgerinitiatief (BEOIJ) met de coöperatie Doe gewoon Watt. De gemeente blijft in gesprek met BEOIJ en assisteert bij het realiseren van activiteiten van het burgerinitiatief.

De verduurzaming van de gebouwde omgeving botst soms met de bescherming van de flora en fauna zoals vastgelegd in de Omgevingswet. Om hierin inzicht te krijgen gaan we een soortenmanagementplan (SMP) maken. Dit plan geeft inzicht en handelingsperspectief.

In 2026 maken we het warmteprogramma. Dit is de opvolger van de TransitieVisieWarmte. In het warmteprogramma leggen we vast hoe de gemeente van het aardgas af gaat. De alternatieven van het aardgas maken we inzichtelijk en we maken een planning.

Samengevat gaat het in 2026 om:

- activatie, bewustwording en communicatie door middel van het Energieloket, de inwonersadviseurs verduurzaming, de duurzaamheidspagina, de website, het stimuleren van burgerinitiatieven, informatieavonden en dergelijke;
- subsidies en leningen: informatie geven en begeleiden aanvragen voor de verschillende subsidies en leningen (zoals ISA, OIJ isoleert, ISDE, TBW lening, warmtefonds en dergelijke);
- dorpsuitvoeringsplannen Silvolde en Varsseveld;
- aanpak energiearmoede;
- aandacht voor netbewust bouwen bij nieuwbouwwijken;
- activiteiten lokale energiecoöperaties stimuleren;
- afronden verkenningsfase warmtenet RWZI. Besluit nemen of we verder gaan met het warmtenet RWZI;
- een start maken met het SMP, het soortenmanagementplan, waardoor we woningen kunnen verduurzamen met aandacht en bescherming voor bepaalde diersoorten;
- vaststellen van het Warmteprogramma.

Thema: Duurzame gebouwen (niet-woningen)

Dit thema richt zich op alle gebouwen die geen woningen zijn, ook voor deze gebouwen ligt er een opgave tot verduurzaming en aardgasvrij in 2050. Binnen dit thema zijn er verschillende categorieën zoals bedrijfsgebouwen (kantoren), maatschappelijk en gemeentelijk vastgoed (zoals scholen en sportaccommodaties). Het verduurzamen van deze gebouwen heeft al langer onze aandacht. Er lopen landelijke, provinciale en regionale programma's voor scholen, sportaccommodaties en bedrijven. Dit neemt niet weg dat bij de verduurzaming van deze gebouwen nog veel winst valt te behalen. In 2026 gaan we nieuwe stappen zetten.

In 2026 gaat het met name om:

- een plan maken, als onderdeel van het vastgoedbeleid, voor de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed. Dit doen we onder andere door een routekaart op te stellen om alle gemeentelijke gebouwen gasloos te maken. We maken hierbij gebruik van het Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed (OMV) van de provincie Gelderland;
- een begin maken met een routekaart voor de verduurzaming van het overig maatschappelijk vastgoed zoals scholen en sportaccommodaties. Uiterlijk in 2050 moeten alle gebouwen aardgasloos zijn. We doen dit in overleg met de eigenaren en gebruikers van deze gebouwen;
- bedrijven en bedrijventerreinen; de gemeentelijke aanpak is in ontwikkeling, regionaal is het Duurzaam Ondernemerscentrum Achterhoek (DOA) beschikbaar.

De inkoop van gas en elektriciteit voor eigen gemeentelijk gebruik gebeurt regionaal door Agem Gemeentelijke Energie (AGE B.V.). AGE heeft tot doel om, naast de inkoop van energie, het energieverbruik van de Achterhoekse gemeenten te verduurzamen. Dit gaat verder dan de inkoop van groene stroom. Aandachtspunt hierbij is zelflevering; de Achterhoekse gemeenten streven ernaar om gezamenlijk zelf energie op te wekken voor eigen gebruik tegen een kostprijsplus model. Doel is om de opwek en het gebruik op elkaar af te stemmen.

Thema: Duurzame opwek (en opslag)

De RES-doelstelling is een regionale doelstelling en houdt in dat de Achterhoek in 2030 1,35 TWh per jaar aan duurzame energie opwekt met:

- 0,350 TWh zon op gebouw
- 0,546 TWh windenergie
- 0,210 TWh zon op land
- 0,244 TWh is nog niet gealloceerd in de RES 1.0 (komt bij windenergie in RES 2.0)

In 2025 is 54 procent van de opgave gehaald, zoals beschreven in de tweede RES-voortgangsrapportages (inclusief de harde pijplijn). Eind 2025 is de RES 2.0 vastgesteld. Hierin is een herijkte verdeling van de opgave opgenomen. Het niet gealloceerde deel van 0,244 TWh wordt ingevuld met windenergie. Onze gemeente zet zich actief in om het RES-doel te halen, buiten of binnen onze gemeente. We staan open voor initiatieven en zullen elk initiatief apart beoordelen.

Regionaal zitten we op 52 procent van de opgave voor grootschalig zon op gebouw. Zon op gebouw is door de netcongestie vrijwel stilgevallen en daardoor is het programma Zonnige Bedrijven Achterhoek ook gestopt. Op regionaal niveau zoeken we naar oplossingen hiervoor.

De regionale RES-doelstelling zon op land is gehaald. Ook in onze gemeente zijn de afgelopen jaren meerdere zonnevelden gerealiseerd. Voor zonnevelden zijn eind 2023 nieuwe, strengere voorwaarden gesteld vanuit het Rijk en de provincie. Ook de RES Achterhoek is kritischer op nieuwe zon op land initiatieven vanwege de netefficiëntie. Nieuwe initiatieven worden als maatwerk behandeld waarbij de aangescherpte voorwaarden als uitgangspunt worden gehanteerd.

De RES-opgave voor windenergie is voor 32 procent gerealiseerd. Veel gemeenten zijn bezig, maar windprojecten hebben een lange proceduredtijd, de inspanningen zijn nog niet zichtbaar in het percentage. Wij, als gemeente, hebben de door ons toegezegde windopgave uit de RES 1.0 gerealiseerd. In de RES 2.0 komt een extra windopgave voor elke gemeente. In de gemeente Montferland wordt een windpark ontwikkeld in het kader van hun opgave uit de RES. Als het plan doorgaat komt mogelijk één van de molens op het grondgebied van onze gemeente. Als dit het geval is kunnen we met deze molen ons deel van de opgave uit de RES 2.0 invullen.

Er is een initiatief om een deel van de windenergie van Den Tol om te zetten in waterstof. Hiervoor is een principeverzoek ingediend. Het idee is dat lokale duurzame energie wordt opgeslagen in waterstof dat weer in de regio gebruikt gaat worden.

Netcongestie is een steeds groter knelpunt voor de gemeente. Tennet en Liander zijn bezig met het verzwaren van het elektriciteitsnetwerk. Dit is op z'n vroegst in 2033 gereed. Bedenk dat de gemeente hierin niet de eerstverantwoordelijke is en dat we maar beperkte invloed hebben. Wel wordt binnen de marges van wat wel mogelijk is, gezocht naar oplossingen. We bekijken samen met de netbeheerder waar er nog voldoende ruimte is op het elektriciteitsnet, wat nog wél mogelijk is en hoe we efficiënt om gaan met de mogelijkheden.

In 2026 gaat het om:

- RES: invulling geven aan de regionale opgave en als gemeente een bijdrage leveren aan de invulling van de RES 2.0;
- windenergie: ontwikkelingen volgen en anticiperen op het plan voor een windpark in het Azewijnse broek (gemeente Montferland);
- zonnevelden: volgen van de realisaties van de zonnevelden met een vergunning. Nieuwe initiatieven toetsen aan de nieuwe, strengere voorwaarden;
- waterstof: opslag van lokaal geproduceerde elektriciteit;
- aanpak netcongestie.

Monitoring

In 2024 is het Regionale Uitvoeringsprogramma Energietransitie Achterhoek vastgesteld. Ook de gemeentelijke vertaling is gereed. Beide documenten worden gemonitord, deels regionaal. Deze monitoring wordt in samenwerking met DatalabGO en het Energieloket opgezet. Energie opwek is onderdeel van het Regionale programma en wordt gemonitord via de RES-monitor, die iedere twee jaar gemeten wordt. Eind 2025 is de eerste monitoring van de het Regionale Uitvoeringsprogramma Energietransitie gemaakt. Er zijn voorstellen gedaan voor aanpassingen. We gaan die doorvoeren.

In 2026 wordt de eerste monitoring van het Gemeentelijke Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2024-2030 gemaakt. Zo kunnen we de voortgang van het programma bijhouden. Deze monitoring gebeurt op basis van de regionale monitoring.

Raadsplanning

Onderwerp	Kwartaal	Horend bij doel
Lokaal Programma Vitaal Buitengebied	Q1	Een Vitaal Buitengebied
Plan van Aanpak Aandachtslocaties Klimaatadaptatie	Q2	Klimaatadaptatie Groene Kernen
Warmtenet RWZI Etten-Terborg-Gaanderen	Q2	Minder Energie Verbruiken, Meer Duurzame Energie Opwekken
Warmteprogramma	Q4	Minder Energie Verbruiken, Meer Duurzame Energie Opwekken
Volkshuisvestingsprogramma	Q4	Een Thuis voor Iedereen

Wat kost het?

Programma 1 (x 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten					
Bestaand beleid	43.307	48.258	48.016	51.288	51.288
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	250-	250-	150-	150-
Autonome ontwikkelingen	-	459-	591-	588-	588-
Totaal lasten	43.307	47.549	47.176	50.550	50.550
Baten					
Bestaand beleid	22.819	26.852	26.679	29.923	29.923

Programma 1 (x 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	139	64	64	64
Autonome ontwikkelingen	-	665-	1.006-	987-	713-
Totaal baten	22.819	26.325	25.737	29.000	29.274
Totaal programma 1	20.488-	21.224-	21.439-	21.550-	21.276-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	7.994	8.058	8.693	9.007	9.126
Verdeling interne kosten	11.696	11.887	11.932	11.582	11.582
Totaal	19.691	19.945	20.625	20.590	20.708

Beleidsmatige ontwikkelingen.

Lasten beleidsmatig	afwijking	toelichting
Structurele aanpak energiearmoede	250.000 V	Structurele aanpak energiearmoede wordt tot eind 2027 betaald door SPUK middelen, hierna is geen financiering meer ter beschikking voor deze aanpak. Daarom wordt voorgesteld om voor 2028 en 2029 100.000 euro opnemen. We werken regionaal samen in de aanpak Energiearmoede en vanuit deze samenwerking wordt ingeschat dat om de aanpak te vervolgen dit bedrag benodigd blijft.

250.000 V

Baten beleidsmatig	afwijking	toelichting
Omgevingsvergunning wonen	138.694 V	Door de uitstel van de wet kwaliteitsborging bouwen verwachten wij een opbrengst van 500.000 uit omgevingsvergunningen wonen. Een verhoging van 138.694.

138.694 V

Autonome ontwikkelingen.

Lasten autonoom	afwijking	toelichting
Indexering diverse budgetten	268.528	N Loon en prijsindexatie diverse budgetten. In programma 1 gaat het voornamelijk om indexaties op het gebied van wegen, verkeer, openbare ruimte, sport, wonen en duurzaamheid.
De Wesenthorst	22.379	V Bijgestelde kosten voor klachten- en contractonderhoud. Daarnaast wordt een deel van de kosten doorbelast aan het budget Oekraïne.
Sportcomplexen	185.000	N Voor sportcomplex de Paasberg is een nieuwe groot onderhoudsbijdrage aan de opstellen berekend voor komende jaren. Een nieuwe schouw resulteert in een extra bijdrage van 220.000 per jaar voor de komende vijf jaren. Het sportcomplex vereist in deze periode planmatig onderhoud, waaronder vervanging van wand- en vloertegels, dakbedekking en technische installaties. De verhoging is noodzakelijk om de veiligheid, bruikbaarheid en levensduur van het sportcomplex te waarborgen gedurende de nieuwe overeenkomst. Daarnaast gaat voor van Pallandt een lagere exploitatiebijdrage gelden van 35.000, gelijk aan de kapitaallast van de duurzaamheidsinvestering wij voor onze rekening nemen.
MJOP onderhoud	63.792	N De totale bijstelling van de meerjarenonderhoudsplanning accommodaties resulteert in een hogere onttrekking. Alle budgettaire aanpassingen binnen het MJOP verlopen via de reserve (programma 5) en geven in totaliteit geen saldo voor de begroting.
Mobiliteitsprojecten	25.730	N Bijdrage voor de komende 3 jaar aan regionale mobiliteitsprojecten die voortvloeiën uit de Thematafel Mobiliteit.
Biodiversiteit en Landschap	58.200	N Op basis van de provinciale subsidie biodiversiteit en landschap worden uitgaven gemaakt op basis van de aanvraag. De cofinanciering van Oude IJsselstreek is georganiseerd vanuit bestaande budgetten.
Groenvoorzieningen	55.000	N In 2023 is besloten om de stijgende kosten uit de aanbesteding van het gazonmaaien op te nemen voor de duur van de overeenkomst, tot en met 2024. Inmiddels is er voor gekozen om het gazonmaaien niet in eigen beheer uit te voeren, waardoor de kostenstijging uit 2023 structureel is geworden.
Werk en wonen budget naar P	50.000	V Een deel van het werk en wonenbudget betreffen personeelskosten (P). Deze kosten worden toegevoegd aan het P budget programma 5.
Omgevingsvergunningen Wonen	48.306	N Tegen de hogere opbrengsten omgevingsvergunningen staan ook kosten voor extern advies. Hier ligt een directe relatie en wordt budgettair neutraal verwerkt.
Kapitaallasten	632.925	V Er is kritisch gekeken naar de investeringsplanning, dit heeft geresulteerd in lagere afschrijvingslasten met name door het doorschuiven van investeringen. Daarnaast is in de meerjarenbalans de financieringsbehoefte afgenomen door gunstigere begrotingssaldi (minder grote tekorten) en betere fasering van investeringen en het grondbedrijf hebben een positief effect op de toe te rekenen rente. Het rentepercentage bleef stabiel.
Riolering	104.811	V De exploitatielasten riolering nemen door de indexering zo'n 50.000 toe. In deze lasten autonoom zit ook de dotatie aan het bufferfonds riolering. Deze is lager doordat wij minder toevoegen aan het bufferfonds riolering. Deze toevoeging is gelijk aan de opbrengsten uit rioolheffing, die lager is dan dat wij vorig jaar voor 2026 hadden geprognosticeerd.
Kapitaallasten riolering	286.176	V Er is kritisch gekeken naar de investeringsplanning, dit heeft geresulteerd in lagere afschrijvingslasten met name door het doorschuiven van investeringen. Daarnaast is in de meerjarenbalans de financieringsbehoefte afgenomen door gunstigere begrotingssaldi (minder grote tekorten) en betere fasering van investeringen en het grondbedrijf hebben een positief effect op de toe te rekenen rente. Het rentepercentage bleef stabiel.
Afval	67.392	V De exploitatielasten afval nemen voor komend jaar af op onderdelen. Hierbij is scherp gekeken naar de hoeveelheden afval van afgelopen jaren. Daarin zit met name voordeel op de kosten voor verwerking van het afval.
Kleine bedragen	452	N
	458.675	V

Baten autonoom	afwijking	toelichting
Indexering diverse budgetten	31.814 V	Indexatie van huren en pachten van onroerende goederen.
Pachten	20.000 N	Gronden nabij het VIP worden niet meer verpacht maar ingezet om het bouwrijp te maken.
Gymzaal de Lichtenberg	25.000 N	Het Almende College maakt vanaf schooljaar 2025/2026 geen gebruik meer van Gymzaal de Lichtenberg, door onder andere afnemende leerlingaantallen. Wij onderzoeken een alternatieve invulling van Gymzaal de Lichtenberg als sportvoorziening voor het basisonderwijs Slivolve in de toekomst.
Riolering	390.987 N	In de begroting 2025-2028 hielden wij voor de riolering rekening met een grotere onttrekking uit het bufferfonds en hogere rioolheffing aan de inkomstenzijde. Mede door het voordeel op de kapitaallasten is dit niet nodig. Wij begroten hier minder inkomsten, vandaar een negatief effect op de inkomsten.
Afval	326.000 N	In de begroting 2025-2028 is voor 2025 een incidentele onttrekking uit de reserve afval gehaald. Vanaf 2026 zou dit opgevangen worden door een hogere afvalstoffenheffing. Nu wij voor 2026 wederom een onttrekking uit de reserve begroting, betekent dit dat de afvalstoffenheffing niet verhoogd hoeft te worden. Een nadeel op inkomsten afval in programma 1, een voordeel bij de reserveonttrekking in programma 5. Daarnaast zijn de opbrengsten papier naar beneden bijgesteld op basis van de inkomsten de afgelopen 2 jaren.
Frank Daamenpand	29.000 N	Lagere huuropbrengst en geen doorrekening van energiekosten doordat wij zelf gebruiker van het pand zijn geworden.
Provinciale subsidie biodiversiteit en landschap	43.200 V	Provinciale subsidie voor Biodiversiteit en Landschap 2025-2028. Totale subsidie is 200.000 over 4 jaren verdeeld.
Omgevingsvergunning wonen	48.306 V	De hogere opbrengsten omgevingsvergunningen die zorgen voor kosten extern advies. Hier ligt een directe relatie en wordt budgettair neutraal verwerkt.
Kleine bedragen	2.300 V	Kleine bedragen die een afwijking geven op de inkomsten.
	665.367 N	

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)		2026	
Programma 1		lasten	baten
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		1.623	1.209
<i>Aan-en verkoop onroerende zaken, pachten en huren en accommodaties.</i>			
2.1 Verkeer en vervoer		8.610	159
<i>Verkeersbeleid, verkeersveiligheid, beheer en onderhoud wegen, gladheidsbestrijding, openbare verlichtingen en civieltechnische kunstwerken.</i>			
2.2 Parkeren		266	-
<i>Uren.</i>			
2.5 Openbaar vervoer		189	-
<i>Basismobiliteit.</i>			
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		1.940	1.887
<i>Grondexploitatie bedrijventerreinen bijdrage zand- en grindwinning.</i>			
5.2 Sportaccommodaties		4.054	1.354
<i>Beheer, exploitatie en onderhoud sportaccommodaties voor sportbeoefening.</i>			
5.4 Musea		214	-
<i>Bijdrage oudheidkundige verenigingen.</i>			
5.5 Cultureel erfgoed		123	11
<i>Historische gebouwen, beschermde stads- en dorpsgezichten en overige objecten met historische waarde in de publieke ruimte.</i>			
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie		7.048	87
<i>Bossen en natuurterreinen, groenvoorzieningen, speelplaatsen en landschapsbeleid.</i>			
7.2 Riolering		10.106	10.581
<i>Beheer en onderhoud, vervanging en uitbreiding riolering. O.b.v. GRP (Gemeentelijk Riolering Plan). Opbrengsten rioolheffing.</i>			
7.3 Afval		4.884	5.258
<i>Inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Opbrengsten afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.</i>			
8.1 Ruimtelijke ordening		1.249	130
<i>Bestemmingsplannen, Omgevingsvergunningen, plattelandsontwikkeling en Basisregistratie Grootchalige topografie.</i>			
8.2 Grondexploitatie(niet-bedrijventerreinen)		4.417	4.328
<i>Grondverwerving, bouw en woonrijp maken, verkoop van bouwrijpe gronden van niet-bedrijventerreinen (zie hiervoor 3.2).</i>			
8.3 Wonen en bouwen		2.825	1.323
<i>Omgevingswet, bouwvergunningen, volkshuisvesting, duurzaamheidsagenda en circulaire economie.</i>			
Totaal Programma 1		47.549	26.325

Programma 2: Een leefbare gemeente

Inleiding

Een leefbare gemeente zijn en blijven in de toekomst; dát is waar wij ons hard voor maken. Dit is een uitdaging die wij samen met onze inwoners en maatschappelijke partners aan moeten en willen gaan. De druk op de zorg en ondersteuning neemt toe. De arbeidsmarkt vergrijst, waardoor er minder professionals beschikbaar zijn, terwijl er tegelijkertijd méér inwoners zijn die zorg of ondersteuning nodig hebben. Ook neemt de complexiteit van problemen toe. Onze cijfers laten zien dat meer inwoners een beroep doen op inkomensondersteuning en schuldhulpverlening.

De oorzaak van deze ontwikkelingen is alleen aan te pakken door het herstellen van bestaanszekerheid, het vergroten van kansengelijkheid en het makkelijker maken van gezond leven. Dat zijn de belangrijkste maatschappelijke opgaven die we op dit moment voor ons zien.

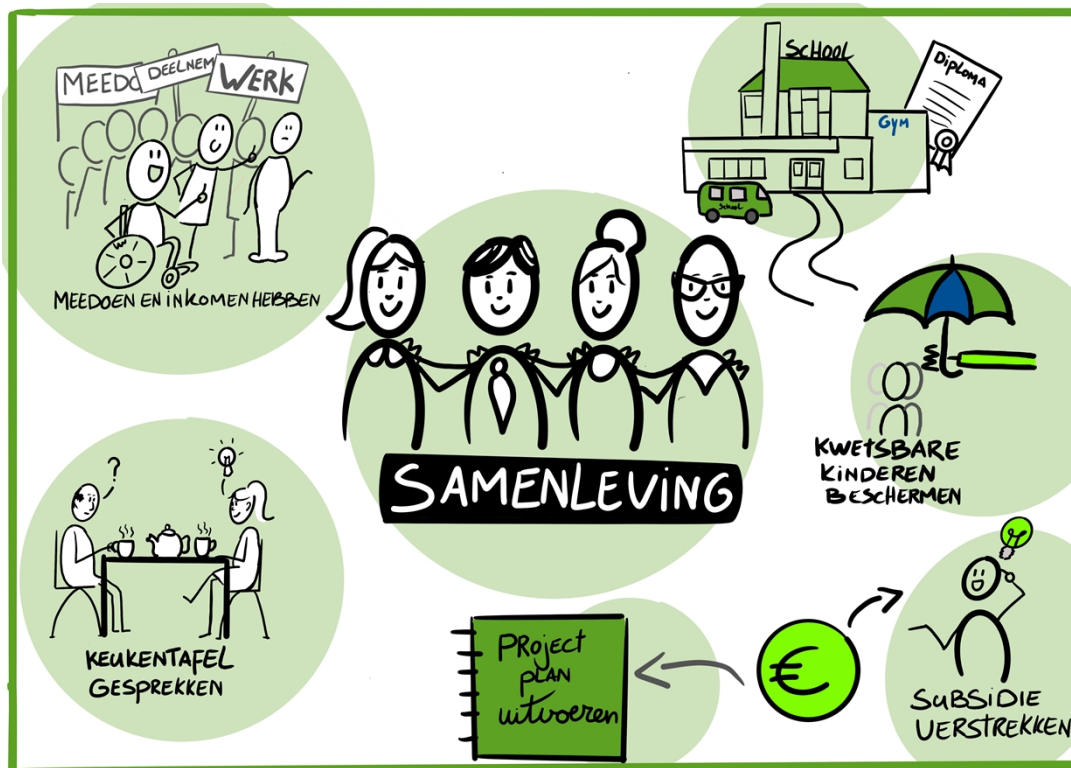
Vanuit het Rijk zijn hiervoor verschillende acties uitgezet, die ook in onze gemeente doorwerken:

- het Integraal Zorgakkoord (IZA), met nadruk op passende zorg, preventie en samenwerking in de wijk;
- Het IZA wordt aangevuld door het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA), om een impuls te geven aan de beweging van zorg naar gezondheid.
- het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), gericht op het bevorderen van gezondheid en vitaliteit;
- de Hervormingsagenda Jeugd en het toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming, die ons vragen om jeugdzorg dichterbij, eenvoudiger en meer preventief te organiseren;
- het Breed Offensief, dat zich richt op meer participatie en werk voor mensen met een arbeidsbeperking.

Al deze bewegingen hebben één gezamenlijk doel: meer gezondheid en betrokkenheid van inwoners, en een integrale aanpak waarbij achterliggende problemen - die vaak op meerdere leefgebieden en vanuit verschillende wetten spelen - beter en effectiever worden opgepakt. Op termijn moet dit leiden tot minder inzet van zware zorg en ondersteuning.

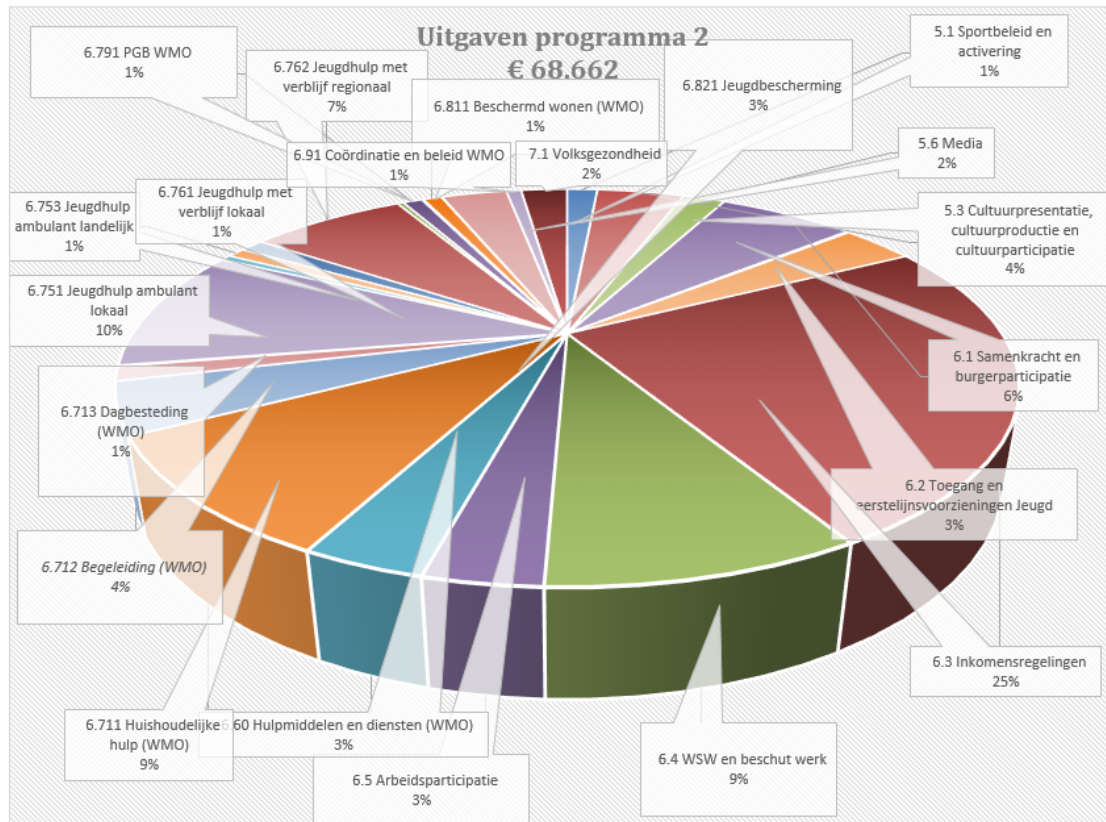
Dit vraagt van ons allemaal - inwoners, zorgaanbieders, maatschappelijke organisaties en gemeente - een andere manier van kijken naar verantwoordelijkheden en rollen. We gaan hiermee aan de slag door de dialoog met inwoners en samenwerkingspartners te blijven voeren en samen te leren wat werkt. We zetten er op in dat de verhuizing naar het Frank Daamenpand een impuls geeft aan de samenwerking met onze partners en meer integrale dienstverlening voor onze inwoners.

We leren door te doen. Daarbij vinden we het belangrijk om inzichtelijk te maken wát we leren en hoe we dit vertalen naar beleid en praktijk. Daarom combineren we datagedreven werken met reflexieve monitoring. Reflexieve monitoring richt zich op interactief leren en bijsturen, getoetst aan lange termijn ambities voor systeemverandering. Omdat er in fundamentele transities altijd veel factoren meespelen, geeft data alleen onvoldoende inzicht. De combinatie met reflexieve monitoring helpt ons om deze invloeden zichtbaar te maken en om tijdig bij te sturen waar dat nodig is.

Wat geven we eraan uit?

In totaal geven we binnen programma 2 bijna € 69 miljoen uit. In onderstaand overzicht is te zien waar het geld naar toe gaat.

Doelen en acties

-2.1 Inwoners ervaren een positieve gezondheid

Doelomschrijving

Het is onze ambitie dat iedere inwoner kansrijk opgroeit, een leven lang leert, gezond leeft en regie voert op het eigen leven. Door onder andere de vergrijzing, de toename van (welvaart)ziektes en krapte op de arbeidsmarkt staat deze ambitie steeds meer onder druk. Onze doelstelling is daarom om de gezondheid die onze inwoners ervaren minimaal stabiel te houden.

Termijn	Middellang en lange termijn
Primair SDG doel	3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN
Secundaire SDG doelen	1 GEEN ARMOEDE 2 GEEN HONGER 10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN 11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN 16 VREDE, JUSTITIE EN STERKE PUBLIEKE DIENSTEN 17 PARTNERSCHAP OM DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN
Portefeuillehouder(s)	Kock, Bennink, Ankersmit

Taakveld	Meerdere
----------	----------

Context

De komende decennia neemt de zorgvraag verder toe, als we niets wijzigingen neemt de zorgvraag de komende decennia verder toe, met name door de vergrijzing. Door een groeiend tekort aan zorgpersoneel is het steeds moeilijker om nu én in de toekomst zorg te blijven leveren.

Iedereen doet er toe en doet mee naar eigen mogelijkheden in Oude IJsselstreek. Het uitgangspunt is dat inwoners verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen gezondheid door bewuster en gezonder te leven. Positieve gezondheid (preventie) en herstelvermogen (veerkracht) staan daarbij centraal. Dat draagt bij aan het zo lang mogelijk onafhankelijk en zelfstandig blijven van inwoners en dat vergroot hun levensgeluk.

De sociale basis is daarbij hét fundament van de samenleving. Als inwoners naar elkaar omzien - het Achterhoekse naoberschap - zorgt dit voor sociale cohesie. Dit draagt bij aan zelfredzaamheid, minder eenzaamheid en minder inzet van (zwaardere) zorg.

Vanuit onze visie op het sociaal domein '*Naar het hart van de beweging*' werken we aan drie doelen: allereerst aan het verbeteren van de gezondheid en kwaliteit van leven, daarnaast aan de ervaren kwaliteit van hulp en ondersteuning en tenslotte aan het beheersen en verlagen van de kosten voor de gemeente.

In Oude IJsselstreek werken we daarbij vanuit de bedoeling. Onze hulp en ondersteuning organiseren we zo dat inwoners en professionals niet belast zijn met de verschillende wetgevingen en hun financieringsstromen. De professional heeft de ruimte om '*echt te doen wat nodig is*'.

Uitvoering 2026

- Ook in 2026 blijven wij stevig inzetten op het versterken van de sociale basis. Naoberschap, eigen kracht en samenredzaamheid staan centraal. Wij investeren in initiatieven van, voor en door inwoners om de sociale cohesie en leefbaarheid te vergroten, onder andere door onze opdracht(en) aan het voorliggend veld te herzien en in lijn te brengen met onze visie.
- Een gezonde toekomst begint met een gezonde jeugd. Via de JOGG-aanpak maken we gezond gewoon en werken we aan het gezonder maken van de leefomgeving van de jeugd.
- In samenwerking met onze specialistische aanbieders ontwikkelen we meer preventief groepsaanbod in plaats van individueel aanbod voor de jeugd.
- De inzet van het mobiele Jongeren en OndersteuningsPunt (JOP) brengt het jongerenwerk ook naar de kleine kernen en evenementen. Meer jongeren maken zo kennis met het jongerenwerk.
- Via de pilot GGZ consultatie bij Buurtzorg Jong werken jeugd-gezinswerkers intensief samen met specialisten in jeugd GGZ. Door GGZ-expertise direct te betrekken bij hulpvragen, verkorten we de lijnen en zorgen we voor snellere en effectievere ondersteuning.
- In 2026 stellen we een nieuw preventie- en handavingsplan alcohol- en middelengebruik vast. Vanuit een integrale aanpak werken we aan het terugdringen van het alcohol- én middelengebruik met focus op jongeren.
- We ondersteunen ouderen om fit en vitaal te blijven door het faciliteren van de opstart van nieuwe laagdrempelige beweegclubs in de wijk (zoals Vitality clubs en wandelgroepen).
- Zowel het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) als het Integraal Zorg Akkoord (IZA) lopen in 2026 af. In afwachting van de opvolging van beide akkoorden (wordt opgevolgd door het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA)) proberen we de beweging van ziekte en zorg naar gezondheid op gang te houden door de activiteiten van het lokale plan van aanpak GALA zoveel als mogelijk duurzaam te borgen.
- In de regio bouwt het *Regioplan Achterhoek* aan een sterke regionale preventie infrastructuur op vier thema's: '*Gezond leven en preventie*', '*Veerkrachtig ouder worden*', '*Mentaal gezond*' en '*Prettig werken in zorg en welzijn*'. De gemeente Oude IJsselstreek levert een actieve bijdrage aan de regionale samenwerkingsstructuur.
- Door het organiseren van de training '*Werken met Positieve Gezondheid*' ondersteunen we medewerkers bij het praktisch toepassen van het gedachtegoed van positieve gezondheid.
- Vanuit het gedachtegoed '*Gezondheid in alle beleidsterreinen*' zetten we in op het bevorderen van een gezonde leefomgeving. Daarbij zoeken we actief de verbinding met het ruimtelijke domein. Zo zijn vertegenwoordigers vanuit het Sociaal Domein aangesloten bij de Omgevingstafel. In 2026 zetten we extra in op het stimuleren van een rookvrije kindomgeving (zoals bij sportclubs).

Monitoring

Het CBS, RIVM en de GGDén meten één keer per vier jaar de ervaren gezondheid via de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen. Volgens de meest recente meting (2024) ervaart 73,8 procent van de inwoners in Oude IJsselstreek een (zeer) goede gezondheid. Ter vergelijking landelijk is dat 74,1 procent en in de Achterhoek is dat 75,4 procent.

Bij de vorige meting in 2022 ervaarde nog 69,8 procent van de inwoners een (zeer) goede gezondheid. Er is dus sprake van een stijging van 4 procent. Na een daling in de afgelopen jaren (onder ander door COVID '19) is er voor het eerst weer sprake van een stijging. Bij eerstvolgende meting (2028) streven we daarom naar een verdere stijging dat 76 procent van de inwoners een (zeer) goede gezondheid ervaart.

Als aanvulling op (landelijk) beschikbare databronnen maken we daarnaast gebruik van Reflexieve Monitoring. Bij deze wijze van monitoren staat voortdurend reflecteren en leren vanuit samenwerking en gelijkwaardigheid centraal.

-2.2 Integrale aanpak Zorg en Veiligheid

Doelomschrijving

In Oude IJsselstreek willen we kindermishandeling en huiselijk geweld zo veel mogelijk voorkomen. Gebeurt het toch, dan werken we actief aan het stoppen ervan en aan duurzaam herstel van de veiligheid. Inwoners voelen zich gehoord, weten waar ze aan toe zijn (navolgbaarheid) en voelen zich gesteund. Zo streven we ernaar het huidige percentage beschermingsmaatregelen van 1,8 procent (van alle jeugdige in onze gemeente) te verlagen naar het landelijk gemiddelde van 1,1 procent.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Bennink, Kock, Werger.
Taakveld	Meerdere

Context

Al jaren zijn er verschillende rapporten met daarin zorgen over- en verbetermogelijkheden van de aanpak van geweld in Nederland. Denk aan 'geweld hoort nergens thuis', 'kwestie van een lange adem' en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. De gemeente is hiermee aan de slag. In Oude IJsselstreek hebben we een bovengemiddeld aantal beschermingsmaatregelen. We zien kansen met de integrale aanpak zorg en veiligheid om escalatie (en daarmee beschermingsmaatregelen) te voorkomen, dit hebben we ook opgenomen in het Integraal Veiligheidsbeleid dat is vastgesteld door de raad.

Uitvoering 2026

- We versterken het Lokaal Team Jeugd, Wijkfunctionarissen/Wmo-consulenten, Loopbaan- en inkomensbegeleiders en schuldhulpverleners met kennis en kunde onder andere door te investeren op de samenwerking met de (veiligheids-)partners.
- We evalueren het convenant 'ketenaanpak zorg en veiligheid jeugd en gezin Oude IJsselstreek 2023'.
- We ontwikkelen en implementeren een nieuwe ketenaanpak zorg en veiligheid voor volwassenen.
- We zetten stappen om invulling te geven aan het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (0-100).
- We voeren het lokale uitvoeringsplan huiselijk geweld en kindermishandeling uit.
- We evalueren op welke wijze de inzet van huisverboden als maatregel ter bescherming van veiligheid binnen gezinnen kan dienen, waarbij we zowel de inzetfrequentie als de context van toepassing monitoren.

Monitoring

De uitvoering is vooral gericht op het versterken van de ketensamenwerking. We volgen de voortgang op deze doelstelling door te kijken naar ontwikkelingen in de signalen en interventies binnen de keten van zorg en veiligheid. Daarbij geven de volgende indicatoren inzicht in de bijdrage van de integrale aanpak aan het vergroten van veiligheid en het verbeteren van de ondersteuning voor gezinnen en individuen binnen onze gemeente:

- Het verlagen van het percentage jeugdigen met een beschermingsmaatregel (t.o.v. het totale aantal jeugdigen).
- Het verlagen van de doorlooptijd van beschermingsmaatregelen.
- Het verlagen van het aantal meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling bij Veilig Thuis.

-2.3 Wonen doe je thuis

Doelomschrijving

In Oude IJsselstreek wonen inwoners van jong tot oud zo prettig en zelfstandig als mogelijk in hun eigen leefomgeving. We versterken de leefomgeving van de inwoner en zoeken samen oplossingen die helpend zijn en op de lange termijn bijdragen aan dat doel.

Dit betekent niet alleen zorgen voor een goede fysieke omgeving, maar vooral investeren in sociale verbondenheid, gelijke kansen en het versterken van de veerkracht van inwoners. Door ruimte te geven aan ontmoeting, samenwerking en het benutten van talenten van inwoners ontstaat er een gemeenschap waarin mensen naar elkaar omzien en van betekenis zijn voor elkaar en zichzelf. Dit zorgt ervoor dat er samen gebouwd wordt aan een duurzame toekomst voor jong en oud.

Onze ambitie is om informele en formele krachten in buurten en wijken te verenigen. Zo zorgen we ervoor dat het leven voor alle inwoners waardevol blijft en zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen. Met deze ambitie zetten we in op het zo thuis mogelijk op laten groeien van onze jeugdigen. Ouders zijn in staat om hun kinderen op een passende manier op te voeden. Daar waar een verblijfsvoorziening toch nodig blijkt te zijn, wordt ingezet op zo snel mogelijke terugkeer naar huis.

Voor volwassenen en ouderen betekent dit dat we inzetten op het zo zelfstandig mogelijk wonen en daarbij het behouden van de regie op hun gezondheid en welzijn met een focus op wat zij nog wel kunnen vanuit positieve gezondheid en re-ablement. Hierdoor ervaart de inwoner een veilig en prettig bestaan en welzijn zoals ook in doel 2.1 wordt beoogd.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Bennink , Kock
Taakveld	Meerdere

Context

In 2019 is in Oude IJsselstreek met de bestuursopdrachten 'transformatie in de hulp voor jeugd en gezin' en de 'transformatie in de WMO' (Samen Sterker Thuis) een impuls gegeven aan de transformatie van de jeugdhulp en WMO. In het coalitieprogramma 'Oude IJsselstreek maakt samen sterk' is vastgelegd dat we deze transformatie voortzetten met de visie 'naar het hart van de beweging' als basis. Landelijk is met de Hervormingsagenda Jeugd deze richting ook bekrachtigd.

Uitvoering 2026

- Met het bouwteam bouwen we verder aan het vormgeven van hulp rondom onze inwoners. Ook evalueren we de uitvoering van de opdracht aan het bouwteam (lokaal ingekochte zorgaanbieders) en nemen we een besluit over het al dan niet verlengen van de contracten.
- We zetten in op het vergroten van kennis en expertise van onze professionals en die van onze partners zodat houding en gedrag bijdragen aan het versterken van de eigen regie van onze inwoners (jong en oud). Hierdoor vermindert de zorginzet.
- Intensiveren van de samenwerking tussen het Lokaal Team (Buurtzorg Jong) en de jeugdbescherming (GI's).
- We sturen op versterken van de thuissituatie naast de inzet van een verblijfsvoorziening (voor zowel jeugd als volwassenen).
- We ontwikkelen preventief groepsaanbod in samenwerking met onze lokale partners.
- We versterken ons lokale team en halen expertise dichterbij (Pilot GGZ en pilot Lichtenberg - inzet psychiater in de wijk).
- We zetten in Ulf een buurtverbinder in die vanuit een projectmatige aanpak de sociale basis in de wijk versterkt en helpt bij het opzetten van een goed functionerende woonzorgzone. Samen met inwoners, instellingen en organisaties leggen we zo de basis voor een succesvolle aanpak die lokaal werkt en regionaal toepasbaar is.
- We ontwikkelen de domein overstijgende samenwerking (Samen Sterker Thuis) verder door waardoor inwoners zo lang als mogelijk zelfstandig in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen. Door deze samenwerking kunnen er andersoortige oplossingen (preventie) ingezet worden waardoor we zorg/hulp (Wlz, Wmo) kunnen uitstellen of voorkomen.

Monitoring

Of we in staat zijn om preventief en thuisgericht te werken monitoren we op basis van de volgende indicatoren:

- Het aantal inwoners dat gebruik maakt van ambulante Wmo-voorzieningen blijft gelijk ondanks demografie.
- Het aantal inwoners dat ondersteuning krijgt vanuit Samen Sterker Thuis stijgt met 15 procent.
- Het aantal jeugdigen met opvoedondersteuning van Buurtzorg Jong blijft gelijk.
- Het aantal jeugdigen met ambulante jeugdhulp blijft gelijk.

Of de inzet ook effectief is (voorkomen we zwaardere zorg?) monitoren we op basis van de volgende indicatoren waarbij we opmerken dat het effect van preventieve inzet vandaag niet morgen al tot grote resultaten leidt.

- Het percentage inwoners dat vanuit de Wmo instroomt in de WLZ daalt in onze gemeente met 5 procent ten opzichte van 2025.
- Het aantal eerste uithuisplaatsingen daalt met 5 procent ten opzichte van 2025.

-2.4 Groter bereik minimabeleid

Doelomschrijving

Alle inwoners krijgen de ondersteuning en vergoeding die zij nodig hebben en waar zij recht op hebben. Door de beleidsregels en uitvoeringsregels te vereenvoudigen zijn de minimaregelingen makkelijker te begrijpen voor inwoners die daar recht op hebben. De drempel voor het aanvragen wordt verlaagd, aanvragen kunnen worden gecombineerd en vergoedingen zijn passend. Dit maakt het gebruik groter.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	

Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Haverdil
Taakveld	6.3 Inkomensregelingen

Context

De beleids- en uitvoeringsregels zijn vereenvoudigd. Bij een aanvraag kijken we niet langer alleen naar het specifiek gevraagde, maar beoordelen we meteen of de aanvrager ook in aanmerking komt voor andere (jaarlijkse) vergoedingen of tegemoetkomingen. Voor de daaropvolgende jaren toetsen we periodiek of de inwoner nog steeds recht heeft op één of meerdere regelingen. Als er geen verandering in de situatie is, kennen we deze regelingen proactief toe. Hierbij gaan we uit van vertrouwen en we verminderen zo de administratieve lasten.

Uitvoering 2026

De beleids- en uitvoeringsregels zijn vereenvoudigd, waardoor de minimaregelingen makkelijker te begrijpen zijn. We zetten in op begrijpelijke aanvragen, proactieve toekenning en persoonlijke gesprekken met inwoners.

Bij contactmomenten kijken we breder dan alleen de aangevraagde regeling. We beoordelen direct of iemand ook in aanmerking komt voor andere (jaarlijkse) tegemoetkomingen.

Wanneer de persoonlijke situatie gelijk blijft na een eerste aanvraag, kennen we regelingen proactief toe, als de inwoner hier toestemming voor geeft, zonder dat daar opnieuw een aanvraag voor nodig is.

We werken vanuit vertrouwen: minder losse aanvragen betekent ook minder tijd aan administratieve lasten. Die tijd die we hiermee winnen, gebruiken we om met mensen in gesprek te gaan. Wie zijn zij? Wat hebben ze nodig? Kunnen ze de regelingen goed benutten? Zo kunnen we tijdig de hulp inschakelen die nodig is.

Monitoring

We monitoren de volgende doelstellingen:

- In 2026 zien we een stijging in het aantal huishoudens dat gebruik maakt van de minimaregelingen ten opzichte van voorgaande jaren.
- In 2026 zien we een stijging in het aantal huishoudens met kinderen dat gebruik maakt van de minimaregelingen ten opzichte van voorgaande jaren.
- In 2026 zien we een daling van het aantal aanvragen per huishouden ten opzichte van voorgaande jaren als gevolg van het combineren van aanvragen.

-2.5 Participeren voor iedereen

Doelomschrijving

Iedere inwoner met inkomensondersteuning of een ondersteuningsvraag rondom participatie in de maatschappij ontvangt ondersteuning en begeleiding om zo op het hoogst haalbare niveau te participeren in de samenleving.

Termijn	Kort
Primair SDG doel	

Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Haverdil
Taakveld	6.5 Arbeidsparticipatie

Context

Stoer is opgericht om iedereen mee te laten doen in de maatschappij. Hierbij staan de mogelijkheden, competenties en wensen van de inwoner centraal. Stoer is laagdrempelig benaderbaar en biedt ondersteuning aan inwoners passend bij de behoefte van de inwoner.

Bij het bieden van ondersteuning kijken we naar de hele situatie van de inwoner en wordt, indien nodig, geschakeld met andere in- en externe partijen. Denk daarbij aan WMO, schuldhulpverlening en sociaal werk. Het doel is om inwoners te ondersteunen in hun ontwikkeling om zo te kunnen participeren op het voor hun hoogst mogelijke niveau. Dit varieert van deelname aan sociale activiteiten tot mantelzorg, vrijwilligerswerk, betaald werk met ondersteuning of regulier betaald werk.

Uitvoering 2026

- loopbaanbegeleiding;
- het goed in beeld houden van inwoners;
- bieden van passende trajecten aan de inwoner, denk aan begeleiding richting betaald werk, maar ook begeleiding richting participatie wanneer dat het hoogst haalbare is;
- Stoer speelt in op landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen om de dienstverlening aan te laten sluiten bij de wettelijke verplichtingen, regionale projecten en de behoefte van inwoners. Dit alles passend bij de visie van Stoer;
- Stoer speelt een actieve rol in het versterken van het integraal werken. Dit is gericht op de samenwerking intern, maar ook met het voorliggend veld en onze publieke en private partners.

Monitoring

In 2026 continueren we de volgende doelstellingen:

- 100 procent van de inwoners met inkomensondersteuning heeft in 2026 een actief en geregistreerd traject.
- 100 procent van de inwoners met een ondersteuningsvraag heeft een opgesteld en actueel activiteitenplan in 2026.

Onderstaande doelstelling wordt in 2026 toegevoegd om de uitstroom richting werk te monitoren:

- 40 procent van de totale uitstroom van inwoners met inkomensondersteuning heeft als reden uitstroom richting werk in 2026.

Raadsplanning

Onderwerp	Kwartaal	Horend bij doel
Evaluatie Vervoer naar school	Q1	Inwoners ervaren een positieve gezondheid
Sociale Basis	Q1	Inwoners ervaren een positieve gezondheid
Integraal werken - Frank Daamenpand	Q1	Raakt alle doelen in programma 2
Voortgang Stoer	Q2	Groter bereik minimabeleid , Participeren voor iedereen

GGD	Q2	Inwoners ervaren een positieve gezondheid
Stadsbank	Q2	Groter bereik minimabeleid
Veilig Thuis	Q2	Integrale aanpak Zorg en Veiligheid
Evaluatie lokale inkoop	Q3	Inwoners ervaren een positieve gezondheid
Verordening Sociaal Domein	Q4	

Wat kost het?

Programma 2 (x 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten					
Bestaand beleid	64.358	64.778	64.063	63.642	63.642
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	10	45	0	0
Autonome ontwikkelingen	-	3.874	3.409	3.402	3.233
Totaal lasten	64.358	68.662	67.517	67.044	66.875
Baten					
Bestaand beleid	12.885	12.724	12.108	12.108	12.108
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	425	25	25	25
Autonome ontwikkelingen	-	1.201	985	987	989
Totaal baten	12.885	14.350	13.118	13.120	13.122
Totaal programma 2	51.473-	54.312-	54.399-	53.925-	53.753-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	226	208	213	204	193
Verdeling interne kosten	7.283	8.236	8.231	8.231	8.231
Totaal	7.508	8.444	8.444	8.435	8.425

Beleidsmatige ontwikkelingen.

Lasten beleidsmatig	afwijking	toelichting
Bijdrage Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek (CEPA)	40.000 N	Uit de Voorjaarsnota 2026.
Basissubsidies	29.884 V	Ten opzichte van de Voorjaarsnota 2026 bedraagt het voordeel 30.000. De normbedragen voor de basissubsidies zijn eenmalig geïndexeerd.
	10.116 N	
Baten beleidsmatig	afwijking	toelichting
Beschermde wonen	400.000 V	Uit de Voorjaarsnota 2026.
Bijdrage Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek (CEPA)	25.000 V	Uit de Voorjaarsnota 2026.
	425.000 V	

Autonome ontwikkelingen.

Lasten autonoom	afwijking	toelichting
Indexering diverse budgetten	2.009.781 N	Loon en prijsindexatie diverse budgetten. In programma 2 gaat het voornamelijk om de budgetten jeugd, Wmo, inkomensregelingen en arbeidsparticipatie inclusief BUIG. De overige mutaties hebben hoofdzakelijk betrekking op de DRU, bibliotheek, diverse spuk's, GGD en volksgezondheid.
Spuk Cepa / CIA	185.000 N	Kosten voor versterking van de culturele infrastructuur door samenwerking tussen culturele instellingen in de regio. De kosten worden gedekt door een bijdrage van de Provincie.
Begeleiding	38.980 V	Mutatie van de autonome lasten is gebaseerd op de huidige begroting en wijziging zorginzet.
Dagbesteding	25.191 V	Mutatie van de autonome lasten is gebaseerd op de huidige begroting en wijziging zorginzet.
Maatwerkvoorzieningen	30.678 N	Betreft de kosten van het ZOOV Regiovervoer en ZOOV Werk/dagbesteding conform de ZOOV meerjarenprognose.
PGB	20.000 N	Betreft incidentele PGB uitgaven.
Coördinatie en beleid	100.000 N	Uit de Voorjaarsnota 2026, regionale samenwerking MOSD.
Jeugdhulp ambulant lokaal / regionaal / landelijk	610.136 N	Mutatie van de autonome lasten is gebaseerd op de huidige begroting en wijziging zorginzet.
Jeugdhulp met verblijf lokaal / regionaal / landelijk	221.623 V	Mutatie van de autonome lasten is gebaseerd op de huidige begroting en wijziging zorginzet.
Toegang tot jeugdhulp	100.000 N	Uit de Voorjaarsnota 2026.
WSW en beschut werk	651.687 N	In de de circulaire algemene uitkering zijn extra bedragen ontvangen voor participatie en sociale infrastructuur, de inkomsten zijn onderdeel van het saldo algemene uitkering (Algemene dekkingsmiddelen). In programma 2 worden de uitgaven geraamd en geeft dit een nadeel, per saldo budgettair neutraal.
Bijzondere bijstand	51.000 N	Het verwachte nadeel komt met name voort uit hogere kosten van bewindvoering (zowel qua aantallen als tarief) en
Meedoenbeleid	43.407 N	We verwachten dat meer inwoners gebruik zullen maken van de regelingen binnen het Meedoenbeleid.
Arbeidsparticipatie	10.000 V	Het budget voor de Wet Inschakeling Werkzoekenden is afgewaardeerd vanwege uitstroom. Het betreft hier een uitloopregeling.
Reiskosten inburgeraars nieuwe wet	55.000 N	Reiskosten nieuwe inburgeraars als gevolg van toename door het aantal afgegeven Arriva reispassen en de in 2024 gestarte nieuwe werkwijze.
SPUK Doorstroomlocatie	153.300 N	Kosten voor de gemeentelijke doorstroomlocatie voor tijdelijke huisvesting statushouders (budgetneutraal).
Jongerenwerk	10.000 N	Hogere bijdrage i.v.m. huisvestingskosten.
Media	116.236 N	Bijdrage aan de bibliotheek voor het versterken van het lokale bibliotheekstelsel ter voorbereiding op de wettelijke zorgplicht (budgetneutraal). Dekking in de algemene uitkering.
Combinatiefuncties / buurtsportcoaches	10.000 N	Uit de Voorjaarsnota 2026.
SPUK Informatiepunten Digitale Overheid (IDO)	40.461 N	Bijdrage aan de bibliotheek voor uitvoering van de IDO (budgetneutraal).
Kapitaallasten	22.450 V	Er is kritisch gekeken naar de investeringsplanning, dit heeft geresulteerd in lagere afschrijvingslasten met name door het doorschuiven van investeringen. Daarnaast is in de meerjarenbalans de financieringsbehoefte afgenomen door gunstigere begrotingssaldi (minder grote tekorten) en betere fasering van investeringen en het grondbedrijf hebben een positief effect op de toe te rekenen rente. Het rentepercentage bleef stabiel.
Kleine bedragen	5.392 N	
	3.873.834 N	
Baten autonoom	afwijking	toelichting
Indexering diverse budgetten	902.291 V	Rijksbijdrage Stoer, antidiscriminatie en diverse spuk's.
Spuk Doorstroomlocatie	153.300 V	Rijksbijdrage voor de gemeentelijke doorstroomlocatie voor tijdelijke huisvesting statushouders. (budgetneutraal).
SPUK Informatiepunten Digitale Overheid (IDO)	40.461 V	Rijksbijdrage voor de instandhouding van de Informatiepunten Digitale Overheid (IDO). De bibliotheek voert de IDO uit. (budgetneutraal).
Algemene bijstand	80.000 N	Onderdeel van de totale BUIG analyse, waarbij de terugvorderingen lager worden ingeschat dan meerjarig begroot.
Spuk Cepa / CIA	185.000 V	Bijdrage van de Provincie voor versterking van de culturele infrastructuur door samenwerking tussen culturele instellingen in de regio.
	1.201.052 V	

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000) Programma 2	2026	
	lasten	baten
5.1 Sportbeleid en activering	972	262
Ondersteunen en stimuleren van recreatieve sportbeoefening. Oa subsidies sportverenigingen, Achterhoek in beweging en buurtsportcoaches.		
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.768	481
Activiteiten ter bevordering van beeldende kunst, muziek, dans en toneel. Oa. Culturele subsidies oa Dru en bijdrage muziekschool.		
5.6 Media	1.346	40
Bibliotheken, Regionaal Media Centrum.		
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.295	436
Statushouders, subsidiering maatschappelijke stichtingen, buurtcentra, samenlevingsinitiatieven, vrijwilligerswerk, preventie jeugd, senioren, maatschappelijk werk, toezicht kinderopvang, gezond in de stad antidiscriminatievoorziening en schoolmaatschappelijk werk.		
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	85	-
Alle loketvoorzieningen WMO gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning.		
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	2.282	-
Alle loketvoorzieningen jeugd gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning.		
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-	-
Alle loketvoorzieningen integraal gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning.		
6.3 Inkomensregelingen	16.861	11.750
Inkomens- en bijstandsvoorzieningen oa bijzondere bijstand en kwijtschelding gemeentelijke belastingen. Rijksbijdrage BUIG.		
6.4 WSW en beschut werk	6.099	40
Voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie oa beschut werk en werkverbanden sociale werkvoorziening.		
6.5 Arbeidsparticipatie	2.292	-
Op arbeidgerichte participatie- en re-integratievoorzieningen.		
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	2.398	447
Materiële voorzieningen verstrekt om zelfstandig te kunnen (blijven) functioneren, onder meer leef- en woonvoorzieningen.		
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	6.495	-
Dienstverlening aan individuele cliënten met een beperking, oa. Hulp in het huishouden.		
6.712 Begeleiding (WMO)	2.858	-
Begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf overige ondersteuning gericht op het individu of huishouden/gezin.		
6.713 Dagbesteding (WMO)	809	-
Dagbesteding, overige groepsgerichte ondersteuning.		
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	50	-
Baten en lasten van maatwerkarrangementen.		
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	6.932	-
Lokaal en subregionale ingekochte jeugdhulp zoals dagbehandeling, vervoersdiensten jeugdhulp ambulant.		

6.752 Jeugdhulp ambulant Regionaal	320	-
<i>Regionaal niveau ingekochte ambulante zorg zoals dagbehandeling, vervoersdiensten jeugdhulp ambulant.</i>		
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	556	-
<i>Landelijk niveau ingekochte ambulante zorg in natura, ook bekend als de Landelijk Transitiearrangement (LTA).</i>		
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	740	-
<i>Lokaal ingekochte jeugdhulp waarbij de jongere niet in het eigen gezin verblijft maar in een pleegezin of een andere vorm van verblijf, waaronder crisisverblijf.</i>		
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	4.917	-
<i>Regionaal niveau jeugdhulp waarbij de jongere niet in het eigen gezin verblijft maar in een pleegezin of een andere vorm van verblijf, waaronder crisisverblijf.</i>		
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	187	-
<i>Landelijk niveau ingekochte jeugdhulp met verblijf bekend als het Landelijk Transitiearrangement (LTA).</i>		
6.791 PGB WMO	618	-
<i>Persoonsgebonden budgetten.</i>		
6.792 PGB Jeugd	57	-
<i>Persoonsgebonden budgetten jeugd.</i>		
6.811 Beschermd wonen (WMO)	585	650
<i>Beschermd wonen, maatwerkarrangementen intramuraal of GGZ.</i>		
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	25	-
<i>Opvang, spoedopvang</i>		
6.821 Jeugdbescherming	2.077	-
<i>Kinderbeschermingsmaatregelen OTS en Voogdij.</i>		
6.822 Jeugdreclassering	83	-
<i>Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen.</i>		
6.91 Coördinatie en beleid WMO	478	-
<i>Coördinatie maatwerkarrangementen.</i>		
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-	-
<i>Coördinatie Maatwerkarrangementen jeugdhulp.</i>		
7.1 Volksgezondheid	1.472	243
<i>Bijdrage GGD, hartveilig wonen.</i>		
Totaal Programma 2	68.662	14.350

Programma 3: De werkende gemeente

Inleiding

Waarom

De samenleving is altijd in beweging. We hebben te maken met een oververhitte huizenmarkt met bijbehorende productiebehoefte en netcongestie problemen. Oorlogen elders in de wereld zorgen voor een toenemende stroom van vluchtelingen naar Nederland en ook naar de gemeente Oude IJsselstreek. Mogelijke politieke verschuivingen op landelijk niveau betekenen op verschillende thema's wellicht een andere koers. Middelen en ruimte zijn of worden schaars. De uitdagingen voor de komende jaren zijn deels nog ongewis, maar zeker fors.

Inwoners en inwonersverbanden hebben invloed op sociale verbondenheid, lokale ontwikkelingen en maatschappelijke trends. Door inwoners en (maatschappelijke) organisaties te ondersteunen of te faciliteren, kunnen we ze als lokale overheid helpen om dingen voor elkaar te krijgen en om maatschappelijke, economische of sociale initiatieven verder te brengen. De komende periode ligt onze focus daarop. Wat kunnen we (nog) wel, waar ligt onze invloed, en hoe kunnen we onze inwoners en bedrijven verder helpen?

We kunnen dat natuurlijk niet alleen en zijn afhankelijk van andere partijen. We gaan bijvoorbeeld niet over de inhoud van het onderwijs, maar zetten wel in op adequate onderwijshuisvesting en ondersteunen allerlei projecten die sterk aan het onderwijs gerelateerd zijn.

Dat geldt ook voor onze inzet voor ondernemers. We gaan als gemeente niet over hoe of wat een bedrijf onderneemt. Maar we kijken wel met de individuele agrarische ondernemer, toeristische ondernemer of winkelier naar de toekomst. We werken aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat en leveren een bijdrage aan de eigen kracht van de samenleving. Op bedrijventerreinen kijken we naar de mogelijkheden voor verbetering, renovatie en uitbreiding zodat bedrijven zich op kwalitatief goede locaties kunnen blijven ontwikkelen. Dit komt uiteindelijk de werkgelegenheid ten goede.

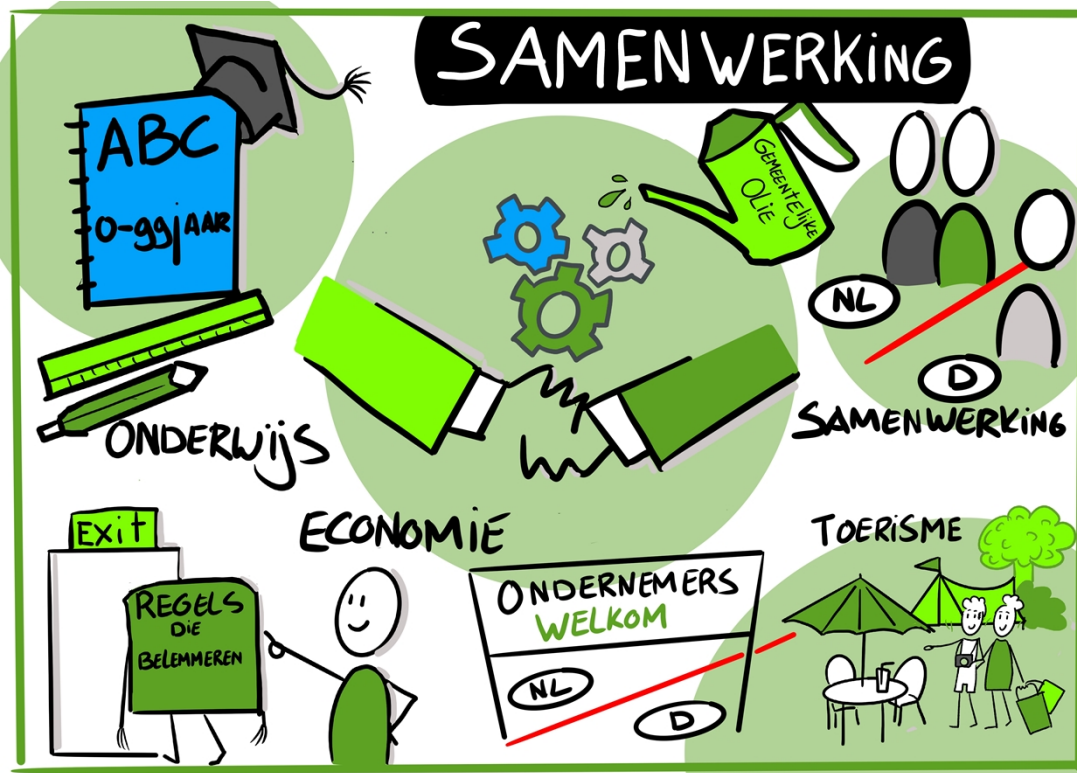
Waarmee

De beperkte, maar niet geringe, invloed van de gemeente is al beschreven. Wat we hierin vooral willen benadrukken, is dat samenwerking met onze partners essentieel is om onze gezamenlijke doelen te bereiken. We benoemen hieronder de belangrijkste samenwerkingen in willekeurige volgorde.

- ***De ondernemers***
Er zijn meerdere keren per jaar bestuurlijke overleggen met de industriekringen, Stichting Toerisme en Recreatie Oude IJsselstreek (STROIJ), de winkeliersverenigingen en de marktcommissie. In open dialoog praten we over wat er nodig is en wat de gemeente daar wel of niet in kan betekenen of waar ze bij kan ondersteunen. Maar we spreken ook over wat ondernemers zelf kunnen bewerkstelligen als ze zich verenigen. Goed voorbeeld daarvan is het waterstofinitiatief in Netterden, waarbij gemeente en agrariërs samen hebben nagedacht over de productiemogelijkheden voor waterstof. In samenwerking met de provincie is hier een pilot tot stand gekomen.
- ***Het onderwijs***
We kiezen hier voor twee rollen; onderwijshuisvesting is de wettelijke taak. Hiervoor gebruiken we het Integrale HuisvestingsPlan (IHP). Daarnaast werken we samen met onderwijsinstellingen en andere partners om kansengelijkheid te bevorderen. Een voorbeeld hiervan is de Lokaal Educatieve Agenda (LEA). Hierin sluiten alle onderwijsinstellingen, kinderopvangorganisaties, jeugdzorgorganisaties en de GGD in structureel overleg aan, om zo ontwikkelingen rondom kinderen en jeugd te signaleren en om gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor interventies.
- ***De regio met de thematafels, Euregio's en andere gemeenten***
Deze samenwerkingsverbanden bieden ons de mogelijkheid om - vaak in 'triple helixverband' - lobby te voeren en zaken op te pakken die de hele regio raken. Veel onderwerpen spelen lokaal maar zijn regionaal op te lossen. We proberen hier kansen te pakken en synergie te organiseren. Een voorbeeld hiervan is het EMOJI-project.
- ***Cultuur en Sport***
Verenigingen zijn zeer belangrijk voor de samenleving. Door gericht te investeren in specifieke ontwikkelingen, en door in de breedte aandacht te hebben voor de toegankelijkheid van het voorliggend veld, geven we onze inwoners mogelijkheden om deel te blijven nemen aan de samenleving. We zijn met verschillende verenigingen in gesprek over hun toekomstplannen en hoe wij daar als gemeente bij kunnen ondersteunen.
Kunst en Cultuur zijn belangrijk op zichzelf, want draagt bij aan fysiek en mentaal welbevinden. Bovendien kunnen ze de verbindende schakel zijn van inwoners naar een positieve invloed op andere levensgebieden.

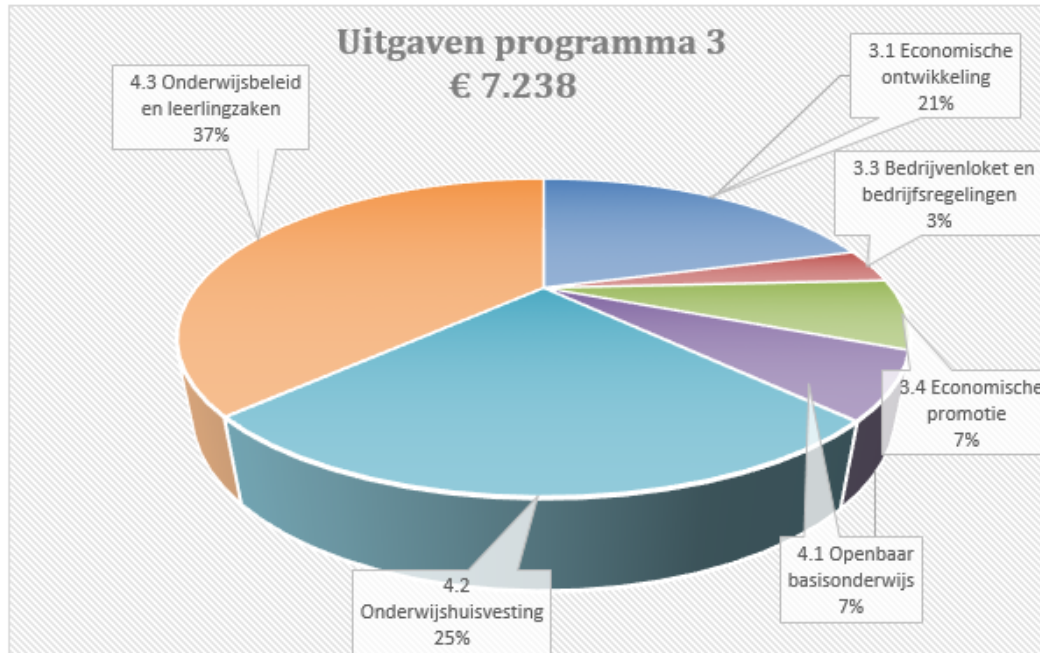
Hoe

Hoe we onze doelen concreet willen bereiken, is per doel uitgeschreven. De toekomstvisie geeft daarbij mede richting aan ons handelen. Voor programma 3 gaat dit dan specifiek om recreatie en toerisme en florierende industrie. Daarbij is het niet zo dat, als we alles gedaan hebben, het doel ook zonder meer bereikt is. We proberen zaken in gang te zetten, inwoners, ondernemers, scholen en kinderen zodanig te faciliteren dat we in de richting van de doelen bewegen. Alle acties en maatregelen dragen daaraan bij. De effectiviteit daarvan valt of staat met de samenwerking en inzet van alle partners, en ligt dus niet alleen bij die van de gemeente. Binnen onze financiële en personele middelen dragen wij bij aan de economie en het onderwijs in onze gemeente.

Wat geven we eraan uit?

In totaal geven we binnen programma 3 ruim € 7 miljoen uit. In onderstaand overzicht is zichtbaar waar het geld naar toe gaat.

Doelen en acties

-3.1 Faciliteren van duurzame economische ontwikkeling

Doelomschrijving

Economische groei faciliteren in alle sectoren, met specifieke aandacht voor de thema's energie, onderwijs en arbeidsmarkt.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Hiddinga
Taakveld	3.1 Economische ontwikkeling

Context

Het faciliteren van duurzame economische ontwikkeling is een belangrijke manier om op verschillende terreinen de brede welvaart te versterken. We kijken daarbij, conform het coalitieakkoord en de geactualiseerde Economische Beleidsvisie, naar meerdere aspecten van verschillende economische sectoren. Dat zijn: toerisme, industrie en bedrijventerreinen, versterken van compacte, toegankelijke en groene winkelcentra, de agrarische sector en de energietransitie inclusief netcongestie. Voor dat laatste geldt dat het bedrijfsleven moet en ook wil verduurzamen. Eén van de mogelijkheden om dat te doen is het produceren en gebruiken van lokaal opgewekte waterstof. We volgen dat dossier met interesse en als er kansen komen faciliteren we die zo goed mogelijk.

Tegelijkertijd zorgt netcongestie ervoor dat grootverbruikers niet aangesloten kunnen worden totdat de netbeheerders het energienet op orde hebben. Voor bijvoorbeeld bedrijventerrein Het VIP is dat op de traditionele manier niet eerder dan 2033. Dat heeft een negatief effect op allerlei projecten, ontwikkelingen en ambities en dus zullen we in 2026 keuzes maken, maximaal meewerken met netbeheerder Liander en kijken naar eventuele alternatieven. We streven ernaar Het VIP in 2026 bouwrijp op te leveren.

De economische ontwikkelingen staan niet op zichzelf, maar hangen nauw samen met onze inzet om andere doelstellingen op verschillende beleidsvelden te bereiken. Zo hangt de aanwezigheid van voldoende werkgelegenheid nauw samen met bijvoorbeeld voldoende woningbouw, goede bereikbaarheid en een aantrekkelijk voorzieningenniveau.

Op de arbeidsmarkt zit in onze regio een grote uitdaging vanwege de pensioengolf, vergrijzing en economische dynamiek. Gemeente Oude IJsselstreek wil haar steentje bijdragen aan de werkgelegenheid. We richten ons daarbij met name, maar niet uitsluitend, op de sectoren zorg en techniek omdat daar de meeste werkgelegenheid in gelegen is. Dit doen we regionaal door deel te nemen aan de Regiodeal en de thematafel Onderwijs en Arbeidsmarkt. Dat vullen we lokaal aan met additionele afspraken met onderwijsinstellingen als AT-Techniekopleidingen.

We participeren binnen het SHII en ondersteunen daar waar dit gewenst is activiteiten die door CIVON georganiseerd worden. De wens is dat we studenten nog meer weten te binden aan de OIJ, we verkennen samen met 3-O-partners of het bieden van een campus-achtige verblijfsaccommodatie hieraan kan bijdragen. Allemaal met het doel om bij te dragen aan een gezonde arbeidsmarkt.

Uitvoering 2026

Uitgangspunt bij ons handelen is dat we de duurzame economische ontwikkeling bevorderen.

- **Bedrijventerreinen**
In 2024 is het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) vastgesteld. Dit leidt tot uitvoering zowel op lokaal als op West Achterhoek-niveau.
Bij de lokale uitvoering kijken we enerzijds naar bestaande bedrijventerreinen. Na het toekomstbestendig maken van de IJsselweide gaan we kijken naar een aanpak voor Hofskamp Zuid. Anderzijds betreft dat het, ondanks de netcongestie, doorzetten van de werkzaamheden voor de ontwikkeling van het Varssevelds Industrie Park (VIP). We onderzoeken hier alternatieve vormen van energieopwek. Bij Het VIP gaat het om het bouwrijp maken in 2026.
Ook volgt er een vervolg op het RPW om ook op de langere termijn aan de ruimtebehoefte op West Achterhoekniveau te kunnen voldoen. Dit moet leiden tot besluitvorming in de gemeenteraden van West Achterhoek over het ontwikkelen van een regionaal bedrijventerrein als aanvulling op DocksNLD in Montferland en het A18 Bedrijvenpark in Doetinchem.
Ook onderzoeken we de mogelijkheid tot uitbreiding van De Rieze, om de lokale vraag vanuit met name Uift en Terborg te faciliteren.
Besluitvorming rondom de RPW-locatie en Rieze II wordt in 2e helft van 2026 verwacht.
- **Compacte, toegankelijke en groene winkelcentra**
De gemeenteraad van Oude IJsselstreek heeft het Kader Klimaatadaptieve Kernen vastgesteld. In 2026 gaan we de prioritaire te verbeteren locaties aanpakken.
Als een gekozen kern een winkelcentrum heeft, nemen we in de plannen ook de gewenste verbeteringen mee die leiden tot een aantrekkelijker kernwinkelgebied.
Wij sluiten hierbij aan bij de inzet vanuit Programma 1, Doel 1.5, Klimaatadaptieve kernen.
We werken op een aantal manieren toe naar compacte, toegankelijk en groene centra. Belangrijk onderdeel daarvan zijn de aanloopstraten van de drie winkelkernen Uift, Terborg en Varsseveld en in mindere mate ook Gendringen.

Monitoring

De gewenste ontwikkeling van een bedrijventerrein in West Achterhoek zal via het reguliere raadsproces behandeld worden.

-3.2 Ondersteunen van de Agrarische sector

Doelomschrijving

We willen een vitaal buitengebied in stand houden. Onderdeel van een vitaal buitengebied is ook de economische potentie van dat buitengebied.

Door ondernemers te informeren en te communiceren over de mogelijkheden die er zijn vanuit de verschillende overheden, ondersteunen we ondernemers op maat.

Termijn	Middellang
---------	------------

Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Ankersmit
Taakveld	3.1 Economische ontwikkeling

Context

Agrarische ondernemers en het daarmee verbonden economisch ecosysteem in de gemeente en de regio zijn een belangrijke drager van het buitengebied.

Waar circa 5 procent van de werkgelegenheid in onze gemeente in deze sector te vinden is, wordt ruim 80 procent van het grondgebied in Oude IJsselstreek agrarisch gebruikt en is het daarom een belangrijk ruimtelijk en sociaaleconomisch onderdeel van het buitengebied.

De sector is aan grote en complexe ontwikkelingen onderhevig waar we als gemeente niet bepalend in zijn.

Want net als bij de andere sectoren, zoals toerisme, detailhandel en industrie zijn ook hier de ondernemers primair aan zet. Zij gaan over de invulling van bijvoorbeeld hun bedrijfsactiviteiten en opvolging. Daarbij zijn Europees, Rijks- en provinciaal beleid (juridisch) leidend, waarbij het nog steeds afwachten blijft waar het Rijk mee gaat komen.

Tegelijkertijd zien we in het buitengebied een snelle demografische verandering waarbij enerzijds veel agrariërs op leeftijd zijn en anderzijds veel nieuwe inwoners er voor de rust en ruimte willen gaan wonen.

In 2024 is al gekeken waar wij als gemeente aanvullend op Europees, Rijks- en provinciaal beleid agrarische ondernemers met een maatwerkaanpak kunnen faciliteren.

Door middel van (gevoerde) keukentafelgesprekken is al een deel van de vragen van de agrarische sector in beeld. Bij de grote opgaven die op de sector afkomen (bijv. derogatie die stopt) twijfelen veel ondernemers aan de toekomst, en het voortbestaan van hun bedrijf. Met de faciliterende en verbindende rol die de gemeente op zich kan nemen kijken we naar de mogelijkheden die passen in de plannen van de individuele agrarische bedrijven. We kijken breder dan de bedrijfsactiviteiten die er altijd plaats hebben gevonden, zodat er een basis wordt gelegd voor het toekomstbestendig maken van het bedrijf en de leefbaarheid van het buitengebied.

Uitvoering 2026

Het voeren van keukentafelgesprekken door de accountmanager agrarisch blijft van groot belang. Een deel van de vragen is in beeld. In 2026 gaan we verder met contacten leggen met agrarische bedrijven waar we nog niet zijn geweest en het onderhouden van de reeds gelegde contacten.

Bij de toekomstplannen van de ondernemer proberen wij daar waar mogelijk te faciliteren. Uiteindelijke keuzes voor de toekomst van een bedrijf liggen uiteraard bij de ondernemer zelf.

Monitoring

We blijven inzetten op maatwerk. Elk agrarisch bedrijf heeft zijn eigen vragen en eigen ideeën.

Hierbij is het belangrijk dat er niet gekeken wordt naar hoe een bedrijf er nu uit ziet, maar naar waar het bedrijf zelf zijn toekomst in ziet, en hoe de gemeente daarbij kan helpen.

-3.3 Faciliteren van de opvang van Vluchtelingen

Doelomschrijving

Mensen die op de vlucht zijn voor oorlog of onderdrukking moeten bescherming kunnen krijgen. Daarom huisvesten we asielzoekers, statushouders en Oekraïense vluchtelingen overeenkomstig de regionale afspraken.

Termijn	Kort
---------	------

Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Werger, Haverdijl
Taakveld	6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie

Context

Mensen die op de vlucht zijn voor oorlog of onderdrukking moeten bescherming krijgen en ondersteuning in het proces van integratie ten einde dat ze zelfredzaam zijn en volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Ook de Achterhoek en de gemeente Oude IJsselstreek nemen hierin hun verantwoordelijkheid. Op de Provinciale Regie Tafel zijn afspraken gemaakt over de Achterhoekse aanpak voor de huisvesting van vluchtelingen in onze regio.

Het college heeft op 26 juni 2023 ingestemd met deze Achterhoekse aanpak.

Hierin is vastgelegd dat de gemeente Oude IJsselstreek ruimte zoekt voor de opvang van 500 asielzoekers en statushouders. Door de raad is dit aantal bijgesteld naar 448 (waaronder maximaal 368 asielzoekers). Onderdeel daarvan is het huisvesten van 60 statushouders per jaar (taakstelling) en 275 Oekraïense ontheemden (opgave).

De gemeente is samen met de woningcorporatie verantwoordelijk voor voldoende aanbod van betaalbare woningen voor alle doelgroepen. Dit gaat over de huisvestingsopgave die belegd is in Programma 1, paragraaf 1.3.

Zoals elke gemeente worstelt ook Oude IJsselstreek met krapte op de woningmarkt. We moeten daarom creatief zijn in het oplossen van dit vraagstuk. Dat vraagt nadrukkelijk de samenwerking tussen alle betrokken partners. Gezamenlijk moeten oplossingen gezocht worden zodat zowel de huidige inwoners als vluchtelingen, waaronder statushouders, gehuisvest kunnen worden. Kamergewijze verhuur, mixen van doelgroepen met behoud van leefbaarheid, inzetten op flexwoningen of tiny houses, woningsplitsing en zelfs het opkopen en verbouwen van (grote) panden kan daarbij niet onbesproken blijven. Het is echter niet alleen een huisvestingsvraagstuk. Ook de sociale context vraagt nadrukkelijk aandacht. Immers onderwijs, zorg, Wmo, jeugdhulpverlening, werk etc. moet toegankelijk zijn en blijven voor iedereen, ondanks de toename van het aantal inwoners als gevolg van de verschrikkingen van oorlog en onderdrukking elders.

Uitvoering 2026

De verwachting is dat de taakstellingen in 2026 vergelijkbaar zijn met 2025. De gemeente zal bij het behalen van alle 3 de taakstellingen in nauwe samenwerking met onze maatschappelijke partners een actieve rol blijven spelen. We vangen in 2026 nog geen asielzoekers op. De realisatie van een asielzoekersdorp is niet voorzien voor 2028.

Monitoring

De taakstelling voor de gemeente is behaald.

-3.4 Versterken van onderscheidend toeristisch recreatief aanbod

Doelomschrijving

Oude IJsselstreek is een gemeente waar het prettig wonen, werken en recreëren is. Een impuls in toerisme en recreatie zorgt niet alleen voor banen en bestedingen bij lokale ondernemers, maar levert ook een bijdrage aan het behoud van onze voorzieningen.

We gaan daarom onze toeristische ondernemers helpen en uitdagen zowel het aanbod te verbreden als nieuwe doelgroepen te bedienen.

Termijn	Middellang
---------	------------

Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Haverdil
Taakveld	3.4 Economische promotie

Context

In de beleidsnotitie 'recreatie en toerisme' en in de cultuurnota hebben we beschreven dat we meer veelzijdigheid en onderscheidend vermogen willen toevoegen aan het toeristisch, cultureel en recreatief aanbod. Daarmee kunnen (maatschappelijke) ondernemers de huidige doelgroepen beter bedienen en spreken we nieuwe doelgroepen aan.

We vinden het van belang dat we door een sterke lokale inkleuring en positionering de eigen identiteit van Oude IJsselstreek benadrukken. We doen dat onder andere door onze lokale marketing en acquisitie mee te laten liften op het regionale 'merk' Achterhoek, dat door Achterhoek Toerisme wordt gepromoot, en door bij te dragen aan de regionale marketing van de Achterhoek. Daar zijn we immers onderdeel van.

Wij bevorderen de innovatie en samenwerkingskracht van de vrijetijdssector, via Stichting Toerisme en Recreatie Oude IJsselstreek (STROIJ). Deze zet zich in voor kennisdeling en arrangementontwikkeling en organiseert thematische netwerkbijeenkomsten voor de lokale ondernemers. Ook met de inzet van de Saxion Kennis- en Innovatiewerkplaats werken studenten samen met ondernemers kansrijke thema's voor arrangementen, producten en diensten verder uit.

Uitvoering 2026:

Marktbenadering waterrecreatie

In 2025 is op basis van de 'visie waterrecreatie' een onderzoek uitgevoerd naar het potentieel dat waterrecreatie te bieden heeft op-, in- en naast de Oude IJssel.

We zetten in 2026 de stap om het recreatieve aanbod uit te breiden en nieuwe doelgroepen aan te trekken. Daarbij zijn we als gemeente afhankelijk van de medewerking van het Waterschap.

Camperplekken

We realiseren één of meerdere camperplekken aan de Oude IJssel.

Monitoring

Er vinden gesprekken met marktpartijen plaats over de mogelijkheden van waterrecreatie.

Elementen uit de visie waterrecreatie werken we met potentiële geïnteresseerde marktpartijen uit.

-3.5 Versterken van Kunst en Cultuur in de samenleving

Doelomschrijving

We versterken kunst en cultuur in de samenleving omdat het een belangrijke rol speelt bij het verbeteren van de fysieke en mentale gezondheid van onze inwoners en bij het versterken van sociale cohesie.

Termijn	Middel
Primair SDG doel	

Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Kock
Taakveld	5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie

Context

Cultuurregio

De Achterhoek is een door het ministerie van Onderwijs Cultuur & Wetenschappen benoemde Cultuurregio. Dat maakt de Achterhoek landelijk zichtbaar, en we nemen deel aan regionale en landelijke netwerken (zoals het landelijk Cultuurregio-overleg).

Ook krijgen we financiering voor cultuureducatie en participatie met name gericht op jongeren.

We zetten ons in voor betere regionale samenwerking tussen gemeenten en organisaties in de Achterhoek om de culturele infrastructuur in de regio toekomstbestendig te maken. Deze professionele basis is nodig voor 'Cultuur in de breedte' zoals de amateurkunst en cultuureducatie.

Onderwijs

Cultuureducatie draagt bij aan historisch besef en daagt leerlingen uit zichzelf te ontdekken. Cultuureducatie stimuleert bovendien een creatieve en onderzoekende houding. Daarom werken we, onder andere door de inzet van onze cultuurcoach, aan de kwaliteit en borging van cultuureducatie binnen het basisonderwijs en aan een doorlopende leerlijn, ook naar het voortgezet onderwijs. Daarnaast zorgen wij voor muziekonderwijs buiten de scholen door het aanbod van Amphion Muziekschool en muziekvereniging Jubal.

Verenigingsleven

Ons verenigingsleven is het cement van onze samenleving. Onze verenigingscoach voor sport en cultuur én onze cultuurmakelaar adviseren hen bij de te maken keuzes voor de toekomst. We zetten cultuuractiviteiten in om mensen actief deel te laten nemen aan de samenleving en we ontwikkelen of sluiten aan bij lokale en regionale gezondheidsprogramma's. Dit moet leiden tot een toekomstbestendige culturele infrastructuur.

Openbare Ruimte

Kunst in de openbare ruimte maakt de gemeente mooier en herkenbaar, het vertelt een verhaal en maakt een plek interessanter. De verhalen en de objecten zijn ook voor bezoekers en toeristen interessant en daarom bij uitstek geschikt om aan fiets- of wandelroutes te koppelen.

Uitvoering 2026

- We voeren het Bestuurlijk Akkoord Cultuur & Erfgoed Achterhoek uit. Om uitvoering te geven aan de doelen uit dat bestuurlijk akkoord hebben we een regionale kwartiermaker aangesteld.
- We zijn lid en penvoerder van het Cultuur -en Erfgoedpact Achterhoek (CEPA). In 2026 geven we uitvoering aan het CEPA-uitvoeringsprogramma. Daarbij richten we ons specifiek op de doelgroepen ouderen en jongeren. De uitvoering in de regio Achterhoek gebeurt door verschillende maatschappelijke en culturele organisaties.
- We inventariseren en actualiseren onze kunstcollectie, en maken een plan om deze toegankelijk te maken voor onze inwoners. We wisselen met regelmaat de collecties van lokale makers in de expositieruimte in ons gemeentehuis. De kunstcollectie gaat ook op reis, we lenen stukken uit.
- We onderzoeken of beleid voor kunst in de openbare ruimte gewenst is. Bij lopende ontwikkelingen zetten we kunst in om de openbare ruimte te verfraaien en betekenis te geven. Een voorbeeld hiervan is het onderzoek naar de mogelijke inzet van transformatorhuisjes als kunstuitingen.

Monitoring

De kwartiermaker heeft aan de doelen uit het Bestuurlijk Akkoord Cultuur & Erfgoed invulling gegeven.

We hebben de activiteiten uit het CEPA-uitvoeringsprogramma uitgevoerd.

De inventarisatie en actualisatie van de kunstcollectie is afgerond.

-3.6 Faciliteren van sport en sportaccommodaties

Doelomschrijving

We willen ervoor zorgen dat iedereen toegang heeft tot kwalitatieve en toegankelijke sportfaciliteiten en activiteiten. Dat levert namelijk een belangrijke bijdrage aan de gezondheid en sociale cohesie van onze inwoners. We doen dit door het ondersteunen van sportfaciliteiten en sportactiviteiten.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Ankersmit
Taakveld	5.1 Sportbeleid en activering

Context

De gemeente wil een gezonde leefstijl bevorderen door in te zetten op sport en bewegen en adequate sportaccommodaties. Hierbij stellen we het verminderen van gezondheidsongelijkheden, het verbeteren van de fysieke en mentale gezondheid en het versterken van sociale cohesie ten doel. Ten aanzien van sport en bewegen spelen het lokale en regionale sport- en beweegakkoord, de inzet van de buurtsportcoaches én Achterhoek in Beweging een belangrijke rol.

We geven uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord, waarbij ingezet wordt op een goede gezondheid van jongeren en ouderen, op een gezonde leefstijl, het tegengaan van eenzaamheid en het voorkomen van dementie. Dat doen we omdat de druk op de zorg en ondersteuning bij inwoners al jaren toeneemt. We zetten in op 'de beweging naar de voorkant'. Voorkomen is immers beter dan genezen.

Uitvoering 2026:

- We zorgen ervoor dat er lokale sportactiviteiten worden georganiseerd voor jongeren en senioren, variërend van naschoolse sportactiviteiten tot beweegsessies voor ouderen en activiteiten gericht op een gezonde leefstijl om obesitas bij jongeren tegen te gaan.
- Herzien beleidskader sportaccommodaties vaststellen; in 2026 wordt een geactualiseerd beleidskader voor sportaccommodaties vastgesteld. Dit kader geeft richting aan de ontwikkeling van sportvoorzieningen in de gemeente. Daarbij houden we rekening met toekomstige sportbehoeften, duurzaamheid, toegankelijkheid voor alle doelgroepen en een efficiënt gebruik van beschikbare middelen.
- Wij stimuleren brede samenwerking van (sport)verenigingen. Dat doen wij met de inzet van één of meer verenigingsondersteuners (VIEP) en professionele sportparkmanagers. Sportverenigingen op sportpark IJsselweide worden ondersteund door de inzet van een sportparkmanager.
- Met SV Wisch bekijken we hoe zij de locatie aan de Munstermanstraat kunnen aanpassen zodat deze geschikt is voor de fusievereniging, en kijken we samen hoe we de locatie van VV Terborg kunnen blijven benutten voor sport en beweegdoelen.
- Jaarlijks Sportfeest organiseren; het jaarlijkse Sportfeest wordt in 2026 wederom georganiseerd als evenement om inwoners te stimuleren tot sport en bewegen, sportverenigingen te verbinden en talentontwikkeling te bevorderen. Het evenement biedt ook ruimte om bijzondere sportprestaties in het zonnetje te zetten.
- In de regio is een fiets en wielerveding opgeleverd.

Monitoring

- Indicator (gericht op ouderen 65+): percentage 'voldoet aan de beweegrichtlijn' is gestegen van 36procent naar minimaal 37 procent.
Bron: <https://www.achterhoekmonitor.nl/dashboard.php>
- Monitoring op basis van kwartaalrapportages opdrachtnemer buurtsportcoachwerk.

- De sportparkmanager is aan de slag op sportpark IJsselweide.
- Met SV Wisch is gekomen tot een realisatieplan voor Sportpark de Munsterman en een plan voor sportpark VV Terborg.
- Het percentage 'kinderen 4-12 jaar beweegt minstens 1 uur per dag' is gestegen van 41 procent naar minimaal 42 procent.
Bron: <https://www.achterhoekmonitor.nl/dashboard.php>

-3.7 Versterken van onderwijskansen voor jeugdigen

Doelomschrijving

Alle jeugdigen (0-18 jaar) hebben in Oude IJsselstreek gelijke onderwijskansen zodat ze met een goede start aan hun toekomst kunnen beginnen.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Bennink
Taakveld	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Context

Kansengelijkheid is en blijft een belangrijk thema in Oude IJsselstreek. De groeiende jeugdproblematiek en de toenemende instroom van nieuwkomers zorgen ervoor dat de komende jaren kansengelijkheid extra aandacht blijft vragen.

Gelijke kansen betekent dat jeugdigen - binnen hun eigen mogelijkheden en ongeacht de omgeving waarin zij opgroeien - zich optimaal kunnen ontwikkelen. Hiervoor is een houding nodig waarbij we niet eenzelfde aanpak voor alle kinderen hanteren maar kinderen afhankelijk van hun (gebrek aan) kansen verschillend/ongelijk behandelen. Om dit te bereiken is het essentieel om naast persoonskenmerken het hele systeem rondom de jeugdige mee te nemen zoals belemmerende en bevorderende omgevingsfactoren, gezondheid, ouders, familie, vrienden, sport en cultuur. Dit betekent ook dat wij onze (LEA-)partners vragen op dezelfde manier naar jongeren te kijken.

Naast de activiteiten die bij de 'uitvoering 2026' worden genoemd gaan we ook door met de uitvoering van het reguliere onderwijskansenbeleid/onderwijsachterstandenbeleid waarbij we ons specifiek richten op de kinderen en ouders die extra hulp nodig hebben om optimale onderwijskansen te krijgen. Zo zetten we in op peuteropvang en voorschoolse educatie, en bekostigen wij taalklassen, zomerschool, 'Voorleesexpres' en 'Boekjes & babbels'.

Uitvoering 2026

Kansengelijkheid via een gerichte aanpak:

Ouderconsulent 2025-2027

De ouderconsulent is een vast onderdeel geworden van het onderwijskansenbeleid. De ouderconsulenten ondersteunen en wijzen gezinnen door die niet goed de weg weten naar onze lokale voorzieningen zoals Stoer, Buurtzorg Jong, gemeente maar soms ook naar verenigingen en zwembaden. We zetten in op 6 basisscholen waar de kans op onderwijsachterstanden het grootst is. Het betreft de Dynamiek (Terborg), Oersprong (Uift), Plakkenberg (Silvolde), Woelwaters (Uift), Wijssel (Gendringen) en Groeituin (Varsseveld).

Nieuwkomersonderwijs

Ook kinderen van nieuwe inwoners moeten zich zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen. Tot op heden ving het basisonderwijs dit altijd lokaal op. Door de hogere instroom van nieuwkomers is de druk op het onderwijs om hen goed te begeleiden groter geworden. Samen met Doetinchem en Bronckhorst en de relevante schoolbesturen, hebben we een centrale regionale voorziening gecreëerd, waar nieuwkomers op basisschooleleeftijd in het eerste jaar in Nederland naar toe gaan om de Nederlandse taal te leren om daarna goed in te kunnen stromen in het reguliere lokale basisonderwijs.

Monitoring

Ouderconsulent

Deze interventie evalueren we jaarlijks en op basis van de resultaten bepalen we samen met de betrokken partners bepaald hoe we hier verder meegaan.

Nieuwkomersonderwijs

De hoogte van de instroom van jonge nieuwkomers zal bepalen in hoeverre in 2026 het nieuwkomersonderwijs onder druk zal komen te staan. We volgen de ontwikkelingen en handelen indien nodig.

-3.8 Faciliteren van passende en toekomstgerichte onderwijshuisvesting

Doelomschrijving

We dragen bij aan inclusief, gelijkwaardig en thuisnabij onderwijs en kinderopvang. Dit doen we door te zorgen voor passende huisvesting waarin kinderen en medewerkers zo goed mogelijk kunnen spelen, leren en werken. De huisvesting van het bewegingsonderwijs hoort hier ook bij.

Termijn	Lang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Bennink
Taakveld	4.2 Onderwijshuisvesting

Context

Als gemeente willen we er zijn voor onze toekomstige generatie en hen zo veel mogelijk kansen geven. Goed onderwijs is essentieel voor de toekomst van de kinderen in onze gemeente. Goed onderwijs is inclusief, biedt alle kinderen gelijke kansen en is voor zo veel mogelijk kinderen dichtbij huis beschikbaar. Met goed onderwijs dringen we armoede en kansenongelijkheid terug en leveren we een bijdrage aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen.

Kinderen spelen en leren het beste in een gebouw dat daarvoor geschikt is qua omvang maar ook qua indeling, fysieke en sociale veiligheid en gezondheid. Passende huisvesting is een belangrijke randvoorwaarde om de kwaliteit van het onderwijs tot zijn recht te laten komen en een wettelijke taak en verantwoordelijkheid van de gemeente. Daarnaast zijn schoolgebouwen echte ontmoetingsplaatsen die deel uit maken van een breder aanbod van (maatschappelijke) voorzieningen. Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2023-2039 sluit daarom aan op bredere maatschappelijke doelen en ontwikkelingen in onze gemeente.

Kinderopvang, basisonderwijs en voortgezet onderwijs bieden momenteel onderdak aan ongeveer 1300 kinderen in de opvang, 2600 leerlingen in het basisonderwijs en 1800 leerlingen in het voortgezet onderwijs. De helft van de huidige schoolgebouwen is ouder dan vijftig jaar. Ook moeten alle schoolgebouwen in 2050 energieneutraal zijn (Energie- en Klimaatakkoord). Deze gezamenlijke opgave voor nieuwbouw, renovatie, uitbreiding en verduurzaming van deze schoolgebouwen (en deels kinderopvang) is inzichtelijk gemaakt in het IHP 2023-2039.

Uitvoering 2026

- Silvolde: De raad stelt in 2026 het omgevingsplan vast voor IKC Silvolde. We starten met de voorbereidingen voor sloop en nieuwbouw. Basisschool De Plakkenberg en de BSO (buitenschoolse opvang) worden vanaf het nieuwe schooljaar 2026/2027 tijdelijk gehuisvest in de locatie Bluemers.
- Silvolde: De verduurzaming van de locatie Isala van het Almende College zal in het eerste kwartaal van dit jaar worden afgerond en verantwoord.
- Ulft: We stellen het ruimtelijk en financieel kader voor de nieuwbouw van IKC Ulft vast in de gemeenteraad, en treffen vervolgens voorbereidingen voor de sloop van de Woelwaters en de nieuwbouw van IKC Ulft.
- Terborg: We streven naar versterking van het gebruik en de exploitatie van het Kulturhus De Rietborgh. Samen met onderwijs, jeugdzorg en kinderopvang werken we in 2026 het in 2025 opgestelde plan uit om het onderwijs- en zorgaanbod te verbreden.
- We onderzoeken de mogelijkheden om meer financiële continuïteit te kunnen bieden voor de plannen zoals die opgenomen zijn in het IHP 2023-2039. We maken een routekaart voor de verduurzaming van de scholen richting 2050.
- Op basis van het onderzoek naar de binnensportaccommodaties voor bewegingsonderwijs en sport en de gesprekken met de beheerstichtingen en schoolbestuur Essentius doen we een voorstel om de toekomst van het bewegingsonderwijs te waarborgen met oog voor de leefbaarheid in de kernen.

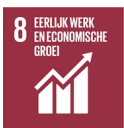
Monitoring

- We monitoren het aantal leerlingen, om onze locaties af te stemmen op het verwachte aantal leerlingen. We maken gebruik van prognoses.
- Samen met de onderwijs- en kinderopvangorganisaties hebben we een ordening aangebracht voor lopende en toekomstige projecten. Deze zijn opgenomen in het IHP 2023-2039. Jaarlijks passen we deze planning vanwege nieuwe landelijke of lokale ontwikkelingen aan, indien nodig en gewenst.
- Silvolde: basisschool De Plakkenberg en de bso Silvolde zijn tijdelijk gehuisvest in locatie Bluemers.
- Silvolde: het ventilatiesysteem van het Almende College, locatie Isala, is aangepast met bijdrage vanuit SUVIS (Subsidieregeling Ventilatie in Scholen).
- Ulft: een Intentieovereenkomst met het schoolbestuur van Paraatscholen voor IKC Ulft (Woelwaters plus kinderopvang) is gesloten.

-3.9 Versterken van het DRU IndustriePark

Doelomschrijving

Het DRU IndustriePark is binnen de gemeente Oude IJsselstreek een belangrijk toeristisch kerngebied waar het industrieel erfgoed met rijksmonumentale status ruimte geeft aan het verleden, het heden en de toekomst. Een plek die een belangrijke bijdrage levert aan het cultureel-maatschappelijk voorzieningenniveau binnen onze gemeente, de grensregio en ook daarbuiten. Uiteenlopende thema's als kunst & cultuur, recreatie & toerisme, onderwijs & innovatie en wonen & werken worden hier met elkaar verbonden. Het doel is dit kloppend hart in stand te houden en te versterken door in te zetten op het verbreden van aanbod en nieuwe doelgroepen te bedienen.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Kock

Taakveld	5.3 Cultuurpresentatie, productie en participatie
----------	---

Context

Op dit moment bevindt Stichting DRU Industriepark zich in een zorgelijke situatie en wordt op alle vlakken volle inzet gepleegd om het DRU Industriepark te behouden en weer gezond de toekomst in te gaan. Of en welke ambities voor het DRU Industriepark in de toekomst passend zijn moet blijken. Hoe de ontwikkeling wordt doorgezet en in welk tijdspad is afhankelijk van hoe het de komende tijd verloopt in samenhang met te maken keuzes. Keuzes waarvoor het nu te vroeg is die al te maken.

Uitvoering 2026

In 2025 zijn we bezig met een proces om samen met Stichting DRU Industriepark te komen tot hernieuwde afspraken. Over deze afspraken vindt separate terugkoppeling plaats. De bedoeling is daar in 2026 uitvoering aan te geven en met elkaar in gesprek te blijven over een toekomstbestendig DRU Industriepark en wat daar voor nodig is.

Monitoring

Monitoring is een wezenlijk punt in de hernieuwde afspraken die worden gemaakt met Stichting DRU Industriepark.

- 3.10 Regionale samenwerking

Doelomschrijving

We zien grote opgaven op ons afkomen. Demografische ontwikkelingen, klimaatverandering, verschuivende geopolitieke verhoudingen, AI-ontwikkelingen enzovoorts. Opgaven die een grote impact hebben op onze welvaart en welzijn. Opgaven die complex zijn en niet bij gemeentegrenzen ophouden. Onze gemeente staat niet op zichzelf hierin, het functioneert binnen een dynamisch speelveld. Samenwerking met buurgemeenten binnen de regio is daarom belangrijk en noodzakelijk.

Termijn:	Lang
Primair SDG doel:	
Secundaire SDG doelen:	
Portefeuillehouder(s)	Werger
Taakveld	3.1

Context

Onze gemeente werkt met zeven andere buurgemeenten samen om deze grote opgaven aan te pakken. Dit gebeurt binnen de mogelijkheden van onze cirkel van invloed. Wij doen dit in het samenwerkingsverband Regio Achterhoek.

Binnen deze samenwerking werken we samen om onze regionale welvaart en welzijn te versterken. Dit doen wij op basis van het door alle gemeenten vastgestelde visiedocument Achterhoek 2030. Belangrijke thema's zijn economie, woningbouw, klimaatadaptatie, energietransitie, mobiliteit, zorgpreventie en arbeidsmarkt.

Het aanpakken van deze thema's vraagt om veel middelen. Middelen die we als regio niet altijd voor handen hebben. Zeker gezien de komende financiële uitdaging waarin gemeenten verkeren. Daarvoor zoeken we partnerschap met de provincie, het Rijk en Brussel. Een goede lobbyorganisatie is daarbij essentieel, zowel vanuit onze gemeente als ook vanuit de regionale samenwerking. Hiermee kunnen we onze opgaven onder de aandacht brengen en de juiste middelen en regelgeving binnenhalen.

Op dit moment hebben we als regio de vierde tranche Regio Deal van het Rijk binnengehaald. De komende jaren hebben we in totaal 25 miljoen euro te besteden om te werken aan onze opgaven. Ook zijn we pilotregio van het Rijksprogramma 'Nationale Programma Vitale Regio's' (NPVR). Hierin stelt het Rijk minimaal voor drie jaar procesgeld beschikbaar om het NPVR verder uit te werken. Regio en Rijk gaan de komende tijd gezamenlijk aan de slag om te komen tot vervolgstappen. De Regio is aan zet om hiervoor zijn belangrijkste en grootste toekomstige opgaven (visie 2050) in beeld te brengen. De bedoeling is dat het Rijk, via het NPVR, voor een lange periode gaat investeren in de Achterhoek.

Naast regionale samenwerking in Nederland hebben we ook oog voor de regio over de grens. We zien kansen in de grensoverschrijdende samenwerking en de lange traditie van samenwerken met onze Duitse burens. Daarom zijn we lid van twee euregionale samenwerkingsverbanden, EUREGIO Rijn Waal en EUREGIO Gronau. In Gronau werken we samen met onze buurgemeenten in Regio Achterhoek verband. In Rijn Waal trekken we samen op met de gemeente Doetinchem en de gemeente Montferland. De banden met de Duitse gemeenten in de grensregio, en dan met name Bocholt, zijn van oudsher sterk.

Uitvoering 2026

- We doen als gemeente mee aan de Regio Deal. We inventariseren welke projecten in onze gemeente gekoppeld kunnen worden aan Regio Deal middelen. De Regio Deal loopt van 2024 tot 2028.
- Samen met de Regio Achterhoek dragen we bij aan de verdere totstandkoming van het NPVR. Ook gaan we aan de slag met onze bijdrage aan de regionale inhoudelijke agenda (visie 2050) die als basis dient voor het NPVR en verdere regionale samenwerking.
- We continueren de samenwerking met onze Nederlandse en Duitse buurgemeenten via de bestuurlijke en ambtelijke regionale gremia.
- We investeren in onze eigen public affairs/lobby. Brengen ons speelveld in beeld, maken een netwerkanalyse en schrijven een lobbynotitie. We bepalen onze profilering, versterken hiermee onze eigen positie en dragen ook bij aan de regionale lobby.

Monitoring

Monitoring 8RHK Ambassadeurs: dit samenwerkingsverband wordt elke twee jaar geëvalueerd. Als Oude IJsselstreek gebruiken we voor onszelf die evaluatiemomenten om de werkzaamheden te toetsen op de vraag: komen we samen verder? De laatste evaluatie heeft plaatsgevonden in 2025. Het heeft geresulteerd in nieuwe afspraken om te komen tot een visie 2050 en doorontwikkeling governance 8RHK Ambassadeurs.

Monitoring overige regionale samenwerking: tijdens elke jaarrekening blikken we kort terug op de activiteiten die we gedaan hebben en of deze hebben bijgedragen aan het principe 'samen kom je verder'. Activiteiten die daar (op de lange termijn) aan bijdragen zetten we voort. Activiteiten die daar niet aan bijdragen stoppen we.

Raadsplanning

Onderwerp	Kwartaal	Horend bij doel
RPW West Achterhoek - Regionale besluitvorming	Q2	Faciliteren van duurzame economische ontwikkeling
Vaststellen Omgevingsplan IKC Silvolde	Q2	Faciliteren van passende en toekomstgerichte onderwijshuisvesting
Vaststellen herzien beleidskader sportaccommodaties	Q4	Faciliteren van sport en sportaccommodaties

Wat kost het?

Programma 3 (x 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten					
Bestaand beleid	6.654	7.366	7.684	8.453	8.453
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	128-	213-	718-	365
Totaal lasten	6.654	7.238	7.471	7.735	8.818
Baten					
Bestaand beleid	1.255	1.255	1.255	1.255	1.255
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	6-	6-	6-	6-
Totaal baten	1.255	1.249	1.249	1.249	1.249

Programma 3 (x 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totaal programma 3	5.398-	5.989-	6.222-	6.486-	7.569-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	1.034	1.447	1.746	1.975	3.022
Verdeling interne kosten	1.355	1.514	1.513	1.513	1.513
Totaal	2.389	2.961	3.259	3.488	4.535

Beleidsmatige ontwikkelingen.

Voor programma 3 zijn er geen beleidsmatige ontwikkelingen.

Autonome ontwikkelingen.

Lasten autonoom	afwijking	toelichting
Indexering diverse budgetten	37.898 N	Loon en prijsindexatie diverse budgetten. In programma 3 gaat het voornamelijk om de Gemeenschappelijke regelingen van de Regio Achterhoek en Stichting Achterhoek Toerisme.
Regionale samenwerking	100.000 N	VNG Congres in Winterswijk.
Markten	18.045 N	Uit de Voorjaarsnota 2026.
Leerlingenvervoer	201.215 V	Er ligt een (meerjaren)begroting van ZO0V ten grondslag aan deze mutatie. Er wordt door consultants meer ingezet op eigen inzet en minder op ZO0V. Dit verklaart enerzijds de lagere verwachte uitgaven op het ZO0V Leerlingenvervoer, anderzijds gaat de onkostenvergoeding aan ouders/vertegenwoordigers die kinderen zelf vervoeren, omhoog.
Leerplicht	61.962 N	Er is sprake van een nieuw kostenmodel. De stijging van de kosten komt mede voort doordat de kosten van de leerplichtambtenaar MBO worden verdeeld over de deelnemende gemeenten.
Kapitaallasten	144.255 V	Er is kritisch gekeken naar de investeringsplanning, dit heeft geresulteerd in lagere afschrijvingslasten met name door het doorschuiven van investeringen. Daarnaast is in de meerjarenbalans de financieringsbehoefte afgenomen door gunstigere begrotingssaldi (minder grote tekorten) en betere fasering van investeringen en het grondbedrijf hebben een positief effect op de toe te rekenen rente. Het rentepercentage bleef stabiel.
	127.565 V	
Baten autonoom	afwijking	toelichting
Kleine bedragen	6.074	
	6.074 N	

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)	2026	
Programma 3	lasten	baten
3.1 Economische ontwikkeling	1.496	-
<i>Algemeen beleid ter versterking van de economische bedrijvigheid. Regionale samenwerking Regio Achterhoek.</i>		
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	254	25
<i>Ondernemerscentrum en markten.</i>		
3.4 Economische promotie	513	150
<i>Reclamebelasting, promotie toerisme en arbeidsmarktinitiatieven</i>		
4.1 Openbaar basisonderwijs	474	-
<i>Materiële instandhouding en gebruiksvergoeding gymlokalen / sporthallen.</i>		
4.2 Onderwijshuisvesting	1.796	65
<i>Nieuwbouw, aanpassing en uitbreiding schoolgebouwen.</i>		
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.706	1.010
<i>Onderwijsbeleid, uitvoering onderwijsachterstanden, leerlingenvervoer, peuterspeelzalen, stimulering schooldeelname.</i>		
Totaal Programma 3	7.238	1.250

Programma 4: De dienstverlenende gemeente

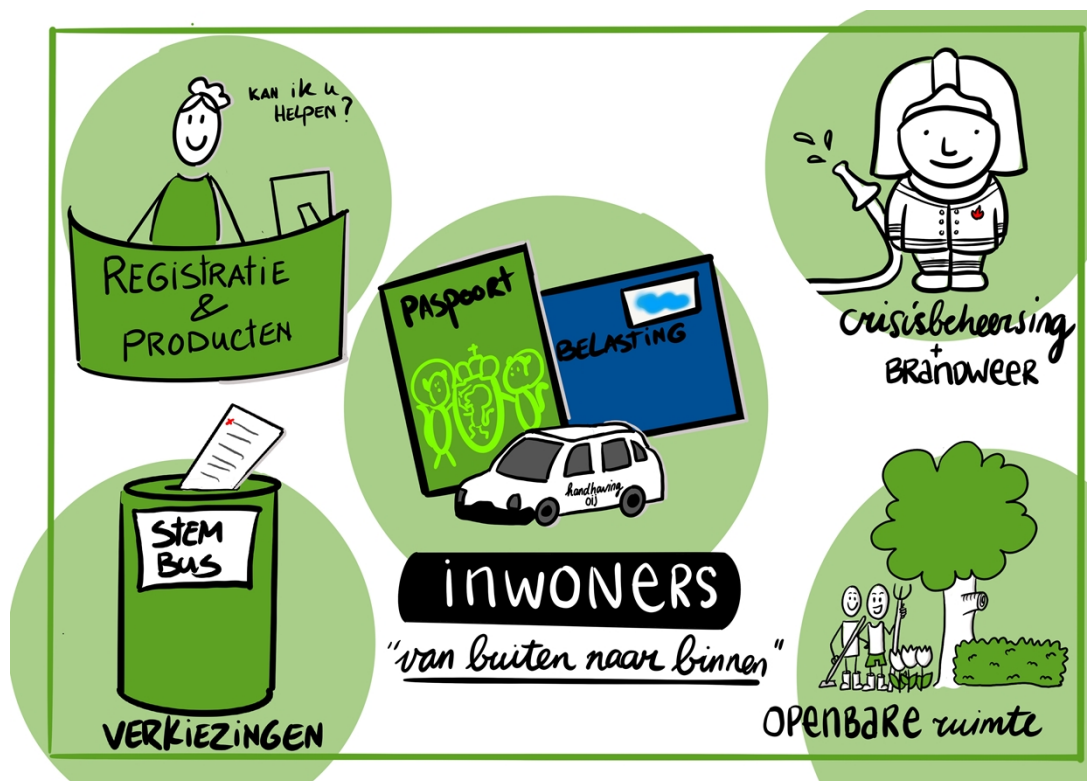
Inleiding

Bij de dienstverlening staat centraal: het verstrekken van diensten en producten en de contacten van de inwoners en bedrijven met de gemeente. Denk daarbij aan vragen, verzoeken, aanvragen of klachten. De gemeente levert passend, eigentijds en betrouwbare dienstverlening.

Naast de gemeente zelf, verlenen ook andere samenwerkingspartners diensten namens ons. Wij verwachten van hen dat zij zich committeren aan onze kwaliteit en manier van dienstverlening.

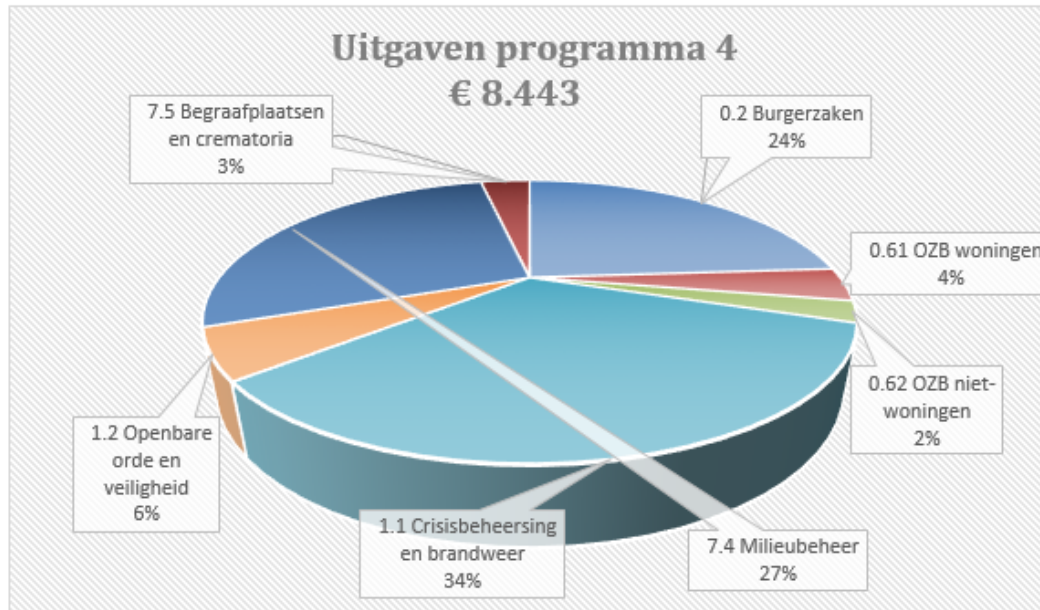
De kwaliteit van de dienstverlening heeft verschillende aspecten. In de eerste plaats de relatie tot de inwoner die een dienst nodig heeft zoals bejegening, klantgerichtheid en aansluiten op de behoefte. Ten tweede zijn snelheid, juiste informatie, integraliteit en deskundigheid belangrijk voor de kwaliteit van de dienstverlening. Verder moet het kanaal dat de inwoner kan gebruiken zoals de website, balie, telefoon of webportal goed geregeld en toegankelijk zijn. En tot slot is de werkwijze binnen de organisatie van belang: eenduidigheid, zorgvuldigheid, integraliteit en communicatie.

Omdat de dienstverlening vanuit de verschillende eenheden plaatsvindt is een goede verbinding nodig binnen en ook tussen de eenheden. Dit kan nog verder worden versterkt met als hoofddoel: uniformiteit en herkenbaarheid naar buiten toe.

Wat geven we eraan uit?

In totaal geven we binnen programma 4 ruim € 8 miljoen uit. In onderstaand overzicht is te zien waar het geld naar toe gaat.

Doelen en acties

-4.1 Versterken van bereikbaarheid en persoonlijke dienstverlening

Doelomschrijving

We willen een sterke publieke dienst zijn, die toegankelijk is voor iedereen, waarbij vertrouwen in de gemeente essentieel is. Het optimaliseren (doorontwikkelen) van onze dienstverlening bij Publiekszaken draagt bij aan het toegankelijk maken en het opbouwen van vertrouwen in onze gemeente als overheidsorgaan. Wanneer onze dienstverlening optimaal is ingericht sluiten we aan bij de behoefte van de samenleving als het gaat om de toegang tot de gemeente die eerlijk, begripvol en benaderbaar is.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	-
Portefeuillehouder(s)	Werger
Taakveld	0.8 Overige baten en lasten

Context

De samenleving verwacht een toegankelijke en eenvoudig benaderbare overheid. Mensen hebben enerzijds behoefte aan fysiek contact, maar een steeds groter wordende groep wil ook graag via de digitale weg contact hebben met de gemeente op een door hem of haar gekozen tijdstip. We willen aansluiten op deze behoefte en zetten daarom in op het doorontwikkelen van onze dienstverlening zowel op digitaal als analoog vlak. We willen daarmee onze bereikbaarheid vergroten.

Continuïteit en kwaliteit van onze dienstverlening is daarbij een belangrijk aandachtspunt. Tegelijkertijd komt er steeds meer wetgeving die van invloed is op onze dienstverlening. Ook de vragen die onze inwoner heeft worden complexer. Dat betekent dat onze persoonlijke dienstverlening de komende jaren aan veranderingen onderhevig is. We willen daar zorgvuldig uitvoering aan geven zodat inwoners blijvend kunnen rekenen op de continuïteit en kwaliteit van onze dienstverlening.

Uitvoering 2026

- **Bereikbaarheid**
We hebben in 2025 de bereikbaarheid verbeterd door het invoeren van een aantal nieuwe systemen. 2026 staat daarom in het teken van evaluatie en monitoring van deze nieuwe ondersteunende techniek. Eind 2026 willen we alle systemen naar tevredenheid hebben ingericht. We zorgen ook voor nieuwe gemeente brede afspraken over bereikbaarheid en gebruik van techniek.
- **Paspoortpiek**
Paspoorten en identiteitskaarten waren in 2014 voor het eerst tien jaar geldig in plaats van vijf jaar. In verband met deze langere geldigheidsduur, hebben destijds veel mensen gewacht op de komst van het nieuwe document. Zo hoefden ze pas na tien jaar terug te komen voor een nieuw document in plaats van na vijf jaar. De vraag naar nieuwe paspoorten en identiteitskaarten was tussen 2019 en 2024 daarom erg laag. Maar sinds 2024 is er juist weer een stijging in het aantal aanvragen voor paspoorten. Dit houdt de komende jaren nog aan. Vooral 2027 is het jaar waarin de paspoortpiek op zijn hoogst gaat zijn. Onze dienstverlening is daar goed op ingericht.
- **Gemeenteraadsverkiezingen 2026**
In 2026 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Dat brengt zoals altijd weer veel werk met zich mee. Verschillende collega's binnen de organisatie maken deel uit van het 'Verkiezingsteam'. Zij zijn in het voorafgaande jaar al bezig met de voorbereidingen; het neemt ongeveer een half jaar doorlooptijd in beslag. Dat is dus gelijktijdig met het organiseren en afronden van de landelijke verkiezingen in oktober 2025. Eén en ander vraagt veel van de collega's.

Monitoring

De nieuwe applicaties en systemen zijn in gebruik genomen.

De afspraken over bereikbaarheid zijn geactualiseerd.

De gemeenteraadsverkiezingen 2026 zijn afgerond

-4.2 Veiligheid

Doelomschrijving

Het veiligheidsdomein is een zeer dynamisch domein. Ontwikkelingen doen zich voor op het gebied van veiligheid die men niet of niet zo snel ziet aankomen. Denk aan de toename van de digitale criminaliteit, de behoefte aan een integrale samenwerking tussen zorg- en veiligheid en het tegengaan van ondermijning. Ondermijning is al lange tijd zowel landelijk als lokaal een speerpunt en daar blijven we ontwikkelingen zien waar we als gemeente op in moeten zetten.

Met het huidige veiligheidsbeleid hebben we met name ingezet op 3 prioriteiten, te weten het vormgeven van de samenwerking op zorg en veiligheid, cybercriminaliteit en ondermijning. Met dit beleid als basis werken we met al onze ketenpartners in het zorg- en veiligheidsdomein, met onze ondernemers en natuurlijk onze inwoners aan een veilige en leefbare gemeente.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	-
Portefeuillehouder(s)	Wenger
Taakveld	1.2 Openbare orde en veiligheid

Ondermijning

Ondermijning gaat over de vermenging van de onder- en bovenwereld. We willen hier als gemeente weerbaar tegen zijn. De gemeente wordt door de aanpak van ondermijning onaantrekkelijker voor criminele activiteiten. Ondermijnende criminaliteit kent veel verschillende uitingsvormen die de veiligheid, leefbaarheid, economie en onze democratie kunnen aantasten. Dit is ook de reden geweest om ondermijning op te nemen als prioriteit in het veiligheidsbeleid, vastgesteld door de raad. De gemeente staat voor een krachtige aanpak van ondermijning en ondermijnende criminaliteit. Om dit te bereiken werken we aan een sterke informatiepositie, integrale samenwerking en aan versterking en voorkoming van georganiseerde criminaliteit. Door de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit te prioriteren, behouden we een brede scope. Dit biedt de mogelijkheid om in te kunnen spelen op bijvoorbeeld actualiteiten en/of trends die voor onze gemeente belangrijk zijn en waar we accenten op willen leggen.

Uitvoering 2026

- Investeren in het creëren van weerbaarheid op verschillende niveaus, zowel bij de gemeente als bij inwoners, ondernemers en ketenpartners.
- We voeren in samenwerking met onze partners integrale controles uit om beter zicht te krijgen op criminele samenwerkingsverbanden en deze te verstoren.
- Actief gebruik maken van de verschillende mogelijkheden van wet- en regelgeving om ondermijnende criminaliteit tegen te gaan, waaronder de Wet Bibob.
- We werken intensief samen met onze netwerkpartners, zowel publiek als privaat. Voorbeelden hiervan zijn de werkgroepen veilig buitengebied, winkelgebied en bedrijventerreinen.
- Continuering van het Lokaal Ondermijningsoverleg. In het overleg bespreken we signalen van ondermijning met samenwerkingspartners en zetten we waar nodig acties uit.
- We investeren in de bekendheid van het meldpunt Meld Misdaad Anoniem waar inwoners en ondernemers alle verdachte signalen kunnen melden.
- Achterhoekbrede campagne om aandacht te vragen voor het tegengaan van het produceren van- en handelen in drugs.
- Onderzoeken welke aanbevelingen uit het onderzoek 'ondermijning in de Achterhoek' van Van der Torre overgenomen kunnen worden en op welke wijze.

Zorg en veiligheid

We werken aan het verbeteren van de samenwerking en daardoor integrale aanpak binnen het zorg- en veiligheidsdomein. De focus ligt daarbij op vroegsignalering en het voorkomen van herhaling (recidive). Ook is er een kwetsbare groep die het niet alleen redt. Deze kwetsbare inwoners kampen met (meerdere) problemen rondom wonen en zorg (werk & inkomen, Wmo, jeugdhulp) in combinatie met veiligheidsvraagstukken. Als gemeente zijn we regisseur van zowel het veiligheidsdomein als het sociaal domein en kunnen we bijdragen aan het beter op elkaar afstemmen van de ketens en versterking van de samenwerking. Vroegtijdig signaleren en inzetten van interventies kan helpen om te voorkomen dat complexe zorgcasuïstiek in de (repressieve) veiligheidshoek terechtkomt. Daarnaast is het ook belangrijk ontwikkelingen nauwgezet in de gaten te houden en hier de samenwerking op te zoeken. Denk hierbij aan het toenemende gevoel van onveiligheid bij vrouwen, huiselijk geweld, femicide en de polarisatie in de maatschappij. Zie ook het doel in programma 2 'integrale aanpak zorg en veiligheid'.

Uitvoering 2026

- Inbedden van de ketenaanpak mensenhandel.
- Aanjagen van een preventieve/repressieve aanpak van geweld tegen vrouwen
- Stevig positioneren van het team zorg- en veiligheid

Digitale weerbaarheid en veiligheid ("cybercrime")

Hoewel de geregistreerde criminaliteit in Nederland al jaren afneemt, zijn er andere (minder zichtbare) vormen die toenemen. Digitale criminaliteit, in de volksmond ook wel cybercrime genoemd, is hier een voorbeeld van. De gevolgen van digitale criminaliteit voor slachtoffers kunnen groot zijn. Niet alleen in de zin van materiële schade en/of vermogensverlies, maar het schaadt ook het vertrouwen van slachtoffers in bekenden, bedrijven en (overheids-) instellingen waarvan bijvoorbeeld de naam misbruikt wordt bij oplichting. Zie ook het doel in programma 5 'vergroten(cyber-)bewustzijn en weerbaarheid van inwoners, organisatie en de gemeente'.

Uitvoering 2026

- We krijgen (beter) inzicht in de aard en omvang van digitale criminaliteit. We vragen van de politie om deze informatie op een zodanige wijze met ons te delen zodat, daar waar mogelijk, gerichte acties ondernomen kunnen worden.
- We blijven inzetten op voorlichting en communicatiecampagnes over digitale criminaliteit. Op deze manier zetten we in op het vergroten van de digitale weerbaarheid van inwoners en ondernemers.
- Wij (als vertegenwoordiger van Achterhoek West) nemen deel aan het expertteam cybercrime/digitale veiligheid eenheid Oost.
- Agendering van de aanpak gedigitaliseerde criminaliteit in de Achterhoekse (veiligheids-)gremia.
- Nauwe samenwerking met veiligheidspartners zoals bijvoorbeeld het Platform Veilig Ondernemen en de politie.
- Bevorderen van de meldings- en aangiftebereidheid.
- Structureel overleg tussen adviseurs Openbare Orde & Veiligheid en Chief Information Security Officer om onder andere informatie uit te wisselen tussen veiligheidspartners vanuit openbare orde en tussen partners die interne informatie delen zoals de Informatiebeveiligingsdienst, het Nationaal Cyber Security Centrum en de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst.
- Het oefenen van een Cybersecurity incident.

Monitoring

Een eerste veiligheidsmonitor is uitgevoerd en geeft inzicht in cijfers voor onze gemeente. De resultaten van de tweede veiligheidsmonitor worden in maart 2026 verwacht. Door de resultaten naast elkaar te leggen kunnen we analyseren waar de gemeente staat op het gebied van veiligheid. We kunnen zo bepalen waar de speerpunten moeten komen te liggen op het vlak van openbare orde en veiligheid. Actuele thema's die meer aandacht kunnen vragen zijn bijvoorbeeld geweld tegen vrouwen en mensenhandel.

Wat kost het?

Programma 4 (x 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten					
Bestaand beleid	7.334	7.432	7.611	7.585	7.585
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	150	150	150	150
Autonome ontwikkelingen	-	861	288	208	115
Totaal lasten	7.334	8.443	8.049	7.943	7.850
Baten					
Bestaand beleid	1.181	1.231	1.314	1.171	1.171
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	130	162	164	210
Totaal baten	1.181	1.362	1.477	1.336	962
Totaal programma 4	6.153	7.081	6.572	6.608	6.889
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	87	659	71	71	71
Verdeling interne kosten	2.509	2.751	2.749	2.749	2.749
Totaal	2.597	3.410	2.821	2.820	2.820

Programma 4 (x 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
-----------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Beleidsmatige ontwikkelingen.

Lasten beleidsmatig	afwijking	toelichting
ODA	150.000 N	De concept programmabegroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) is gebaseerd op de programmabegroting 2025 inclusief indexering. Naar verwachting nemen wij meer producten af gebaseerd op de structurele afname van de afgelopen jaren. Hiervoor is 150.000 ingeschat.

150.000	N
---------	---

Autonome ontwikkelingen.

Lasten autonoom	afwijking	toelichting
Indexering diverse budgetten	150.663 N	Loon en prijsindexatie diverse budgetten. In programma 4 gaat het voornamelijk om gemeenschappelijke regeling, Omgevingsdienst Achterhoek (ODA), Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG), verkiezingen en veiligheidsbeleid.
Wet goed verhuurderschap	29.609 N	Vanuit de algemene uitkering is de bijdrage voor de Wet goed verhuurderschap en wet betaalbare huur geactualiseerd. De extra uitgaven zijn hier verwerkt, de extra inkomsten hiervoor zijn in taakveld 0.7 bij de algemene uitkering opgenomen.
Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)	103.100 N	De concept programmabegroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) is gebaseerd op de programmabegroting 2025 inclusief indexering. De indexering bedraagt 39.900, deze is toegevoegd bij indexering diverse budgetten. In de gemeentelijke bijdrage aan de ODA zit 103.100 die wij intern verrekenen binnen de anterieure overeenkomsten.
MJOP onderhoud	11.989 V	De totale bijstelling van de meerjarenonderhoudsplanning accommodaties resulteert in een hogere onttrekking. Alle budgettaire aanpassingen binnen het MJOP verlopen via de reserve (programma 5) en geven in totaliteit geen saldo voor de begroting.
Kapitaallasten	578.385 N	Er is een nadeel op de kapitaallasten ontstaan door het in een keer afschrijven van de saneringskosten ad 590.000, waarvan 468.000 gedekt door een bestemmingsreserve (deze is zichtbaar in programma 5). In de meerjarenbalans is de financieringsbehoefte afgenomen door gunstigere begrotingssaldi (minder grote tekorten) en betere fasering van investeringen en het grondbedrijf hebben een positief effect op de toe te rekenen rente. Het rentepercentage bleef stabiel.
Kleine bedragen	11.457 N	
	861.225 N	

Baten autonoom	afwijking	toelichting
Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)	103.100 V	De concept programmabegroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) is gebaseerd op de programmabegroting 2025 inclusief indexering. De indexering bedraagt 39.900. In de gemeentelijke bijdrage aan de ODA zit 103.100 die wij intern verrekenen binnen de anterieure overeenkomsten.
Begraafplaatsen	27.000 V	Verhoging van de tarieven begraafplaatsen met 20% leiden tot extra inkomsten. De onttrekking uit de reserve begraafrechten daalt hiermee, waardoor de reserve beter in staat is om de begraafplaatsen te onderhouden in de toekomst.
Kleine bedragen	262 V	
	130.362 V	

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000) Programma 4	2026	
	lasten	baten
0.2 Burgerzaken	2.017	1.005
<i>Publieksbalie. Verstrekken met name reisdocumenten, rijbewijzen, diverse uittreksels. Organisatie verkiezingen en voltrekken huwelijken.</i>		
0.61 OZB woningen	326	50
<i>Belasting eigendom woningen, heffing en waardering onroerende zaken.</i>		
0.62 OZB niet-woningen	206	-
<i>Belasting eigendom en gebruik bedrijven, heffing en waardering onroerende zaken.</i>		
0.64 Belastingen overig	-	8
<i>Reclameopbrengsten, precariorechten</i>		
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.832	11
<i>Rampenplan, rampenbestrijding, preventie, brandweergarages en de bijdrage VNOG</i>		
1.2 Openbare orde en veiligheid	474	23
<i>Veiligheidsbeleid, toezicht en handhaving openbare orde, APV maatregelen</i>		
7.4 Milieubeheer	2.310	102
<i>Inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Opbrengsten afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.</i>		
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	277	163
<i>Beheer en onderhoud begraafplaatsen.</i>		
Totaal Programma 4	8.443	1.362

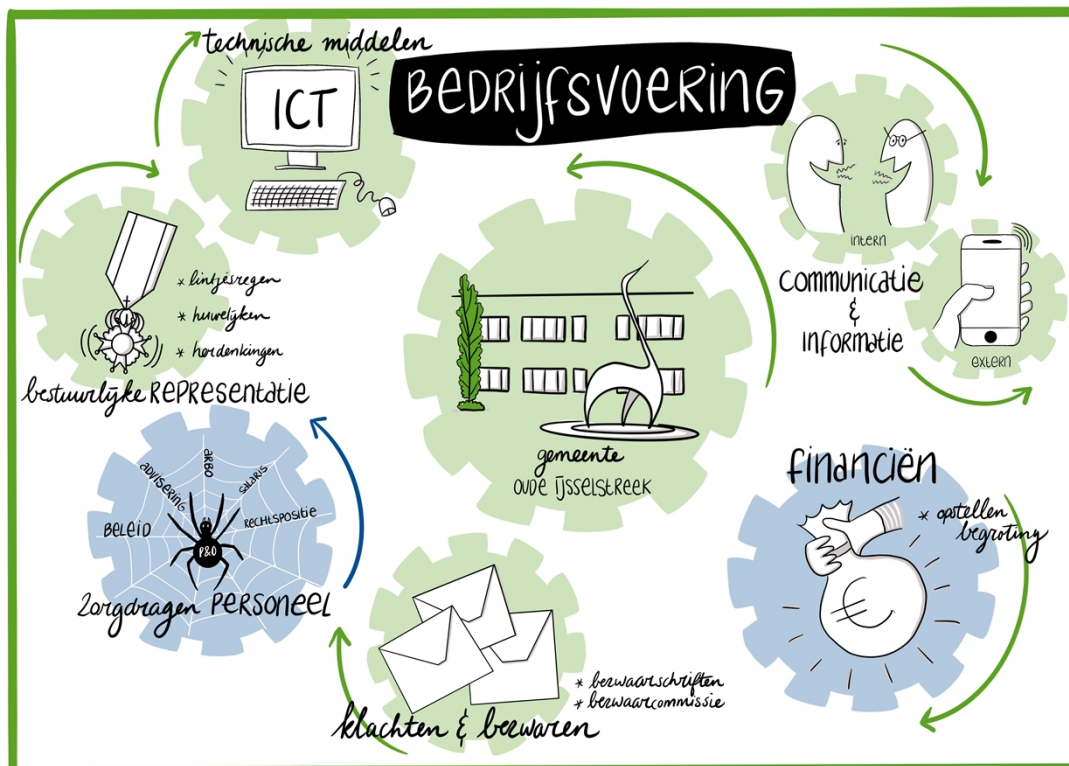
Programma 5: Bedrijfsvoering / overhead

Inleiding

We streven naar een goede bedrijfsvoering die bijdraagt aan de realisatie van de doelen en ambities van de programma's en de dienstverlening aan onze inwoners. De expertise van de teams van financiën, p&o, informatisering, DIV, belastingen, inkoop, facilitair en gebouwen en communicatie ondersteunen de uitvoering van de beleidsmatige primaire processen en de ondersteunende secundaire processen. Dit doen zij door hun kader stellende, adviserende en uitvoerende rol op een efficiënte en effectieve manier op te pakken. De medewerkers werken daarbij nauw samen met de andere eenheden en teams.

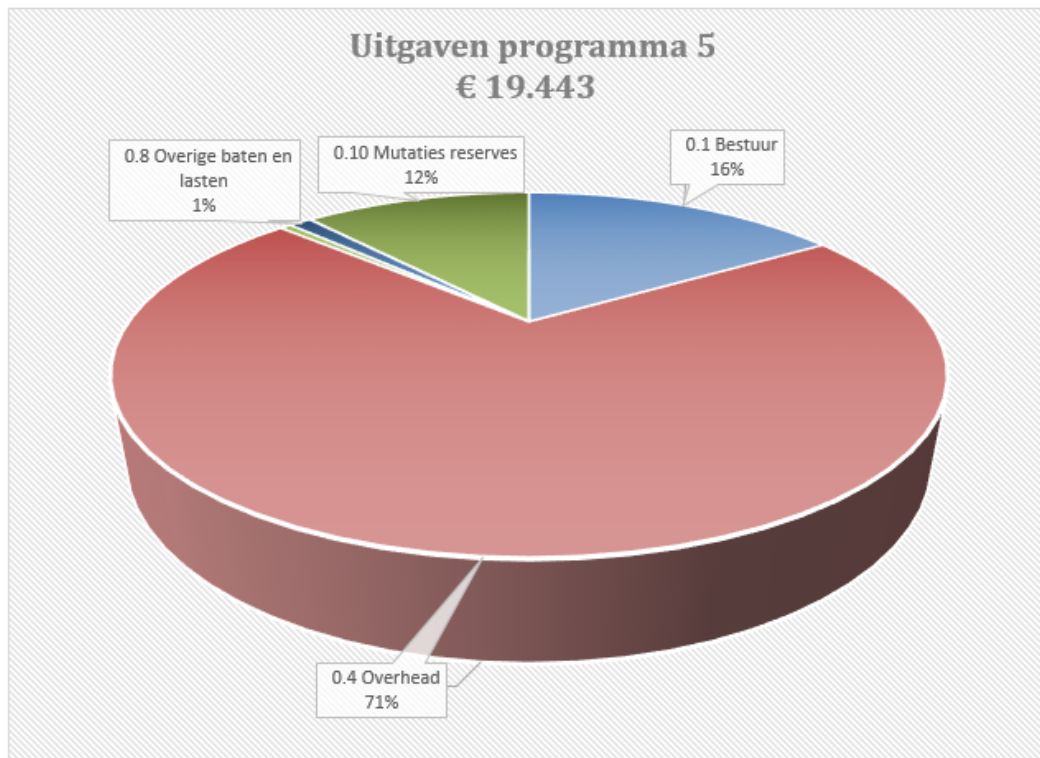
De bedrijfsvoering is verantwoordelijk voor het beheer van de financiële middelen, de begrotingsplanning en financiële rapportages. Verder is er aandacht voor goed en inclusief werkgeverschap, participatie en de invoering van de verschillende fases van de Wet Open Overheid. We gaan het procesmatig en datagedreven werken als een nog vanzelfsprekender manier van werken verder ontwikkelen en zorgen dat de informatievoorziening op orde is. We zetten de koers van het hybride werken door en we doen onderzoek naar onze huisvestingsbehoefte door verschillende scenario's onderbouwd in beeld te brengen.

De concernstaf is de verbindende schakel tussen het gemeentebestuur en de eenheden van de organisatie en ziet toe vanuit de controlerende rol. De medewerkers ondersteunen het bestuur en organisatie bij de ontwikkeling van strategische doelstellingen en monitoren de voortgang en de kwaliteit. Verder onderhouden zij de relaties met andere stakeholders en kan bij crisis of een noodsituatie expertise en coördinatie geboden worden om snel en effectief te reageren. De concernstaf geeft ondersteuning aan het gemeentebestuur waaronder agendabeheer en advies. De interne beheersing zal planmatig worden aangepakt, daarbij is specifiek aandacht voor het in beeld brengen van de belangrijkste bedrijfsprocessen in relatie tot de (financiële) rechtmatigheid. Informatiebeveiliging en privacy staan hoog op onze agenda.

Wat geven we eraan uit?

In totaal geven we binnen programma 5 bedrijfsvoering ruim € 19 miljoen uit. In onderstaand overzicht is zichtbaar waar het geld naar toe gaat. Zoals te zien, gaat het grootste deel naar de overhead. Dit wordt onder het kopje 'toelichting overhead', aan het eind van dit hoofdstuk, verder uitgewerkt.

Doelen en acties

-5.1 We zijn een inclusieve werkgever

Doelomschrijving

We gaan voor inclusie en willen een afspiegeling zijn van de diversiteit in onze gemeenschap. Wij willen dat iedereen mee kan doen, ongeacht sekse, religie, gender, leeftijd, afkomst of beperking. We hebben oog voor de speciale behoeften van elke groep. We zorgen dat iedere medewerker zichzelf kan zijn, erbij hoort en dat ook zo voelt.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN
Secundaire SDG doelen	-
Portefeuillehouder(s)	Werger
Taakveld	0.4 Overhead

Context

Het realiseren van een inclusievere samenleving staat hoog op de maatschappelijke agenda. Een inclusieve samenleving, en dus ook inclusieve organisaties dragen bij aan het verminderen van vooroordelen en discriminatie. In tijden waarin polarisatie toeneemt is het des te belangrijker dat diverse groepen met elkaar in contact komen en in contact blijven. Hiervoor is het nodig om een samenleving te creëren waarin ieder mens zo zelfstandig mogelijk mee kan doen, diens potentieel kan benutten en bij kan dragen aan de samenleving. Het is belangrijk om drempels voor deelname in onze maatschappij weg te nemen. Toegankelijke voorzieningen voor iedereen en bevordering van de participatie van groepen die achterblijven zijn hiervoor voorwaarden. Dit is een complexe opgave waar wij als gemeente een belangrijke rol in spelen, ook binnen onze eigen organisatie.

Uitvoering 2026

- We zetten onze personeelsinstrumenten (werving en selectie, gesprekscyclus, opleiden en ontwikkeling, personeelshandboek) in om te komen tot een divers personeelsbestand met kansen voor iedereen.
- We bieden stageplaatsen en traineeships aan jonge mensen om een goede balans te krijgen tussen ervaren medewerkers en jongere werknemers met frisse ideeën en nieuwe energie.
- Acties om de vitaliteit van medewerkers te bevorderen. Dit doen we onder andere op basis van de resultaten van het driejaarlijkse vitaliteitsonderzoek.
- Bieden van werkplekken en werkervaringsplaatsen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. We gebruiken daarbij ook de korte lijnen met STOER.
- De werkgroep GENDERingen doet gevraagd en ongevraagd aanbevelingen aan het CMT en is actief om diversiteit en inclusie op het gebied van gender te stimuleren.

Monitoring

- We houden eenmaal per drie jaar (eerstvolgend in 2027) een groot vitaliteitsonderzoek waarbij wordt gekeken naar lichamelijke en geestelijke gezondheid, werkbeleving en werkdruk. Er wordt verslag uitgebracht aan de directeur.
- We meten de verhouding man/vrouw op het niveau van eenheidsmanagers, leiders en binnen onze teams en streven naar een gelijke verdeling.
- We meten de aantallen werkplekken/werkervaringsplaatsen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- We meten hoe wij ons verhouden tot de banenafpraak.
- De vertrouwenspersoon brengt eenmaal per jaar een verslag uit met bevindingen over psychische incidenten en de mentale veiligheid van de medewerkers.

-5.2 Vergroten(cyber-)bewustzijn en weerbaarheid van inwoners, organisatie en de gemeente

Doelomschrijving

We voorkomen en beperken schade door onder meer de impact van verstoring van onze voorzieningen tijdig in beeld te hebben. Daarom maken we onze collega's, inwoners en organisaties bewuster van (cyber-)risico's en vergroten we de (digitale) weerbaarheid aan de hand van standaarden. Daarnaast hebben we een beeld van het gedrag en de cultuur waarmee we de weerbaarheid kunnen vergroten en kunnen voorbereiden op crisissituaties.

Termijn	Kort
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	
Portefeuillehouder(s)	Werger

Taakveld	0.4 Overhead
----------	--------------

Context

De digitale afhankelijkheid van onze samenleving groeit snel. Inwoners regelen zaken online, organisaties werken steeds meer digitaal samen en de gemeente is daarbij een belangrijke schakel. Tegelijk nemen de risico's toe: cyberaanvallen, technische storingen en misbruik van gegevens ondermijnen direct het functioneren van de overheid én het vertrouwen van inwoners. Wij zijn hierin als gemeente mede afhankelijk van de regionale ICT-Samenwerking.

Nieuwe wetgeving, zoals de Cyberbeveiligingswet (inwerkingtreding verwacht in het tweede kwartaal van 2026), maakt het college en de raad bestuurlijk verantwoordelijk en aansprakelijk. Collegeleden worden zelfs deels hoofdelijk aansprakelijk bij ernstige incidenten ofwel nalatig handelen. Wet- en regelgeving zoals NIS2, BIO2 en de CER-richtlijn verplichten gemeenten om informatiebeveiliging structureel op orde te hebben. Ook internationale spanningen, waaronder digitale dreiging vanuit Rusland en China, maken duidelijk dat lokale overheden kwetsbare doelen kunnen zijn.

Het recente rekenkameronderzoek naar informatieveiligheid bevestigt dat er nog belangrijke stappen te zetten zijn, met name binnen en samen met de ICT-samenwerking en in het op orde brengen van de basiseisen uit de BIO2. De verdere centralisatie van het sociaal domein in het Frank Daamenpand - met één toegangspunt voor inwoners - vraagt bovendien om extra aandacht voor veilige gegevensuitwisseling en gezamenlijke beveiligingsnormen.

Digitale weerbaarheid is daarmee niet alleen een technische, maar ook een bestuurlijke en maatschappelijke opgave. De punten uit de motie 'Digitale veiligheid', die raadsbreed is aangenomen bij de voorjaarsnota, zijn verwerkt in dit doel.

Uitvoering 2026

Voor 2026 zetten we verschillende activiteiten uit:

- We continueren onze aanpak op het gebied van bewustzijn: verplichte training voor nieuwe medewerkers, onderhoudstrainingen en themasessies op basis van de actualiteit, waaronder in 2026 een Red-Teamingsessie.
- We oefenen een cybercrisis samen met het college en betrekken de raad bij de resultaten van de oefening.
- We voeren samen een bewustzijnsprogramma uit op het gebied van Cyber-bewustzijn uit voor inwoners en organisaties, dit is een samenwerking met verschillende teams uit de organisatie.
- We ronden de implementatie van een Informatiesecuritymanagementsysteem (ISMS) in de organisatie af. Het ISMS is een hulpmiddel voor de eenheden om te kunnen voldoen aan de eisen die op ons afkomen, maar ook om structureel te kunnen monitoren per eenheid op de voortgang. Dit wordt gecombineerd met het versterken van de interne beheersing.
- We brengen de formatie van informatieveiligheid op sterkte door uitbreiding van de ruimte van de rol Functionaris Gegevensbescherming en onderzoeken de benodigde formatie voor de Privacy- & Securityofficer ter ondersteuning van de verschillende eenheden en doen daar bij de voorjaarsnota 2027 een voorstel toe.
- We implementeren contract- en leveranciersmanagement conform Baseline Informatiebeveiliging Overheid 2 (BIO2).
- We zorgen voor een groeipad naar een certificering van de ICT-Samenwerking, met als aandachtspunt: een scheiding van de techniek per organisatie.

Monitoring

- We controleren en rapporteren welke collega's, welke trainingen gevolgd hebben en delen dit met de teamleiders en eenheidsmanagement.
- Er is een cybercrisis gesimuleerd.
- We hebben samen met andere teams een bewustzijnsprogramma uitgevoerd voor inwoners en organisaties.
- Er is een ISMS geïmplementeerd. Dit wordt gevuld onder verantwoordelijkheid van de verschillende eenheidsmanagers en de directeur.

- We hebben de Rol van Functionaris Gegevensbescherming (FG) weer (structureel) ingevuld, met voldoende ruimte om de taken van de FG uit te voeren, passend bij de vraag uit de organisatie. Daarnaast onderzoeken we de benodigde capaciteit voor de rol van de Privacy- en Securityofficer, passend bij de ontwikkelnoodzaak in relatie tot de BIO2.
- Er is een monitoring ingericht voor contract- en leveranciersmanagement, waarbij we zijn gestart met de primaire processen en de daarbij behorende ondersteunende systemen.
- Certificeren van de ICT-Samenwerking is gepland en er is zicht op de kosten en impact van technische scheiding van organisaties binnen de ICT-Samenwerking.

Afkorting	Betekenis	Toelichting
NIS2	Network and Information Security 2	Europese richtlijn voor Informatiebeveiliging (2e)
BIO2	Baseline Informatiebeveiliging Overheid 2	Kader voor NL-overheden informatieveiligheid (2e)
CER	Critical Entities Resilience	Richtlijn en beschrijving kritische infrastructuur (vanaf eind 2026 ook voor gemeentes)
ISMS	Informatie Security Management Systeem	Systeem van (vastgesteld) beleid, procedures en werkafspraken t.b.v. controle (plan, do, check, act)
FG	Functionaris Gegevensbescherming	Interne toezichthouder op gebied van privacy

-5.3 Een betrouwbare gemeente

Doelomschrijving

- De inwoner beoordeelt de communicatie als betrouwbaar, transparant en duidelijk.
- Door de communicatie voelt de inwoner zich meer betrokken bij de opgaven waar we als gemeente en samenleving voor staan.
- Door de inclusieve communicatie voorkomen we ongelijkheid in de bereikbaarheid van diensten.
- Door inwoners meer te betrekken en samen te werken worden plannen en beleid kwalitatief beter. Dit draagt bij aan vertrouwen in de overheid.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	-
Portefeuillehouder(s)	Werger
Taakveld	0.4 Overhead

Context

We willen een betrouwbare partner zijn voor onze inwoners, ondernemers, organisaties en partners. We bouwen aan dit vertrouwen door te luisteren, door uit te leggen wat we doen en waarom we dingen doen. We hanteren een herkenbare, herhaalbare participatieaanpak bij de uitvoering van projecten en beleid, zodat inwoners weten wat ze kunnen verwachten. We zijn daarbij consequent en transparant over de speelruimte. Vertrouwen ontstaat door inwoners tijdig, heldere en laagdrempelige informatie aan te bieden over besluiten en plannen, de dialoog aan te gaan en afspraken na te komen. Participatie en communicatie kan bijdragen aan een ander en transparanter beeld van de gemeente en wederzijds begrip. We betrekken de samenleving bij onze opgaven en monitoren wat er leeft, zodat we ons beleid en de communicatie beter af kunnen stemmen op de behoefte. We werken voortdurend aan de toegankelijkheid van onze communicatiemiddelen; dat wil zeggen dat inwoners, met en zonder beperking, onze informatie tot zich kunnen nemen en begrijpen.

Uitvoering 2026

- We verwerken de resultaten van het onderzoek onder inwoners naar communicatie en participatie. Via een vragenlijst voor het online panel is in 2025 gemeten hoe inwoners de communicatie en participatie van de gemeente ervaren.
- We actualiseren de visie 'Oog en oor voor communicatie' uit 2018, mede op basis van de resultaten van het onderzoek, trends en externe ontwikkelingen.
- We actualiseren en verbeteren de website, zodat inwoners snel en eenvoudig de juiste informatie kunnen vinden, onder meer met behulp van een chatbot. De website is ons centrale communicatiekanaal, die 24/7 beschikbaar is.
- We voeren het participatiebeleid uit, waaronder de invoering van een leidraad voor participatie bij civiele planontwikkeling, inclusief tools.

-5.4 Versterken interne beheersing

Doelomschrijving

Doelstellingen van de organisatie zijn duidelijk en de organisatie is goed ingericht om die doelen te realiseren. Bijsturen is mogelijk doordat processen op orde zijn en er sprake is van betrouwbare (management)informatie waarin de voortgang van de doelen wordt gemonitord. Door datagedreven te gaan werken (het consequent analyseren en sturen op basis van (onbewerkte) feiten en data) ontstaat meer inzicht en wordt nieuwe kennis verworven zodat we nog beter gefundeerde beslissingen kunnen nemen. Dit alles doen we met inachtneming van wet- en regelgeving.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	
Secundaire SDG doelen	Dit raakt alle andere doelen
Portefeuillehouder(s)	Bennink, Werger
Taakveld	0.4 Overhead

Context

Als overheidsorganisatie ligt voor ons de focus vooral op het creëren van 'publieke waarde'. Daarvoor is allereerst van belang dat we zo duidelijk mogelijk omschrijven welke maatschappelijke effecten we nastreven en hoe we die trachten te bereiken. Dit ondersteunen we door het consequent analyseren van (onbewerkte) feiten en data (datagedreven werken). Hiermee vergroten we het fundament van onze beslissingen en van waar we op sturen. Ook voldoen we door het concreter maken van onze doelstellingen aan de aanbeveling vanuit zowel de auditcommissie als de rekenkamer (rekenkameronderzoek Samenspel uit 2023).

Vervolgens is het van belang dat onze (gemeentebrede) processen bijdragen aan het behalen van die doelstellingen. Hoe meer inzicht we hebben in 'hoe' we dingen doen (dagelijkse werkzaamheden) en 'wat' het oplevert (resultaten), des te beter kunnen we (bij)sturen als we onze doelen niet dreigen te halen. Het inzicht en de kennis, door het analyseren en sturen op data, helpen ons hierbij. En als bijsturen niet kan, kunnen we eerder mogelijke afwijkingen melden, zodat de voorspelbaarheid toeneemt. Dergelijk inzicht stelt ons ook in staat tussentijds middelen anders te alloceren, waardoor de kans op het alsnog halen van een doel toeneemt.

Mede op aangeven van de accountant is het noodzakelijk om duidelijker in beeld te hebben hoe belangrijke processen lopen, welke risico's we daarin zien en welke beheersingsmaatregelen we hebben getroffen. Dat is ook voor de rechtmatigheidsverantwoording van het college belangrijk. Die verantwoording gaat over drie onderdelen: misbruik en oneigenlijk gebruik, naleving wet- en regelgeving, en begrotingscriterium. Het versterken van ons financiële inzicht en onze sturingsmogelijkheden dragen positief bij aan het resultaat van deze rechtmatigheidsverantwoording.

Uitvoering 2026 (deels meerjarig)

- We zetten de lijn voort om de SDG's als middel in te zetten om onze doelstellingen te structureren en te concretiseren. Daarnaast werken we vanuit de praktijk aan de SDG's. Dat gaan we op twee manieren doen. We stellen een afwegingskader op. En dit afwegingskader passen we toe in een pilot.

- We versterken onze management- en bestuurlijke informatiecycclus door verbeterde rapportages en het ontwikkelen en implementeren van een bijpassend instrumentarium om tijdig te kunnen bijsturen. We verwerken dit in een periodiek rapportageproces. Zo geven we steeds meer inhoud en vorm aan onze sturing. Hiermee bereiden we ons ook voor op onze toekomstige financiële uitdagingen. Onderdeel hiervan is een analyse/onderzoek naar ons lange termijn financieel perspectief (voorbij de meerjarenraming in de begroting), de mogelijkheid om bestemmingsreserves te vormen ter dekking van investeringen en eventuele andere manieren om onze middelen zo optimaal mogelijk te benutten.
- We werken verder aan het vormgeven van ons risicomanagement. In 2026 voeren we een risicoanalyse uit rond onze belangrijkste financiële processen. We inventariseren welke risico's we hierin lopen. We toetsen onze beheersmaatregelen en onderzoeken welke verbeteringen nodig zijn.
- We zijn in staat de rechtmatigheidsverantwoording af te geven en hanteren daarbij het uitgangspunt om deze te verbeteren ten opzichte van het voorgaande jaar. We implementeren daarvoor onder andere de spelregels die hierover zijn opgenomen in de geactualiseerde Financiële verordening. In deze actualisatie worden ook nieuwe regels vastgesteld rondom de rapportering van de P&C-cyclus waaronder het terugbrengen van twee bestuursrapportages naar één bestuursrapportage.
- Vanaf 2025 starten we met een nieuwe accountant. Dit zorgt ook voor een nieuwe dynamiek (en misschien ook wel extra werk);
- We hebben een begin gemaakt om de belangrijkste processen uit te werken en vast te leggen.

Monitoring

- De belangrijkste taken en (interne) doelstellingen zijn op dezelfde manier uitgewerkt als de speerpunten in deze begroting en opgenomen in de teamplannen
- De (interne) verslaggevingscyclus is verbeterd en geeft periodiek inzicht in de stand van zaken.
- Er is een risicoanalyse uitgevoerd rond de belangrijkste financiële processen en hierbij is duidelijk welke verbeteringen in beheersingsmaatregelen wenselijk en noodzakelijk zijn.
- Er is een begin gemaakt met het ontwikkelen en implementeren van een sturingsinstrumentarium rond de vier levers of control.
- De Financiële verordening is aangepast en bevat spelregels hoe we omgaan met financiële afwijkingen in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording.
- De eerste processen zijn uitgewerkt en vastgesteld.

Met college, auditcommissie en raad stemmen we af of de stappen die we zetten aansluiten op de bestuurlijke wensen. In de ambtelijke organisatie evalueren we of de veranderende aanpak betere sturing mogelijk maakt en we zien daarop toe. Zowel intern als met de accountant wordt de voortgang van de stappen rond procesverbetering, risico-inventarisatie en rechtmatigheidsaanpak periodiek besproken. Uit de bevindingen van zowel onze eigen interne controle als de accountant blijkt de voortgang op dit onderwerp.

-5.5 Een toekomstbestendig en toegankelijk gemeentehuis

Doelomschrijving

We willen onze gemeentelijke locaties toekomstbestendig maken en brengen naar de huidige eisen, zodat de locaties toegankelijk blijven voor onze inwoners en we hen optimaal kunnen blijven bedienen. Daarnaast zijn onze locaties werkomgevingen die ondersteunend zijn aan ons werk zodat we onze taken op diverse manieren kunnen uitvoeren; faciliterend aan een hybride en vitale werkstijl.

Termijn	Middellang
Primair SDG doel	

Secundaire SDG doelen	3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN 9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR 10 ONGELUKKIGHEID VERMINDEREN 12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE
Portefeuillehouder(s)	Bennink
Taakveld	0.4 Overhead

Context

In 2023 hebben we een scenariostudie uitgevoerd om de toekomstbestendigheid van ons gemeentehuis te onderzoeken. De basis daarvoor was een eerdere startnotitie op basis van het MJOP (meerjaren onderhouds programma).

We hebben een aantal scenario's onderzocht en drie mogelijke scenario's uitgewerkt en financieel onderbouwd, met als einddoel over kunnen gaan tot de realisatie van een toekomstbestendig gemeentehuis. De scenariostudie gaf ons inzicht. Echter, geen van de uitgewerkte scenario's bleek financieel haalbaar te zijn. Maar we wisten ook: niets doen is geen optie.

We zijn in vervolg op de scenariostudie in 2024 een onderzoek gestart naar een mogelijk vierde scenario aangezien duidelijk was geworden dat er ook gekeken moet worden naar de huisvesting van STOER.

De redenen hiervoor waren van inhoudelijke en huisvestingstechnische aard. Dit heeft geleid tot het uitvoeren van een haalbaarheidsstudie.

Op basis van deze haalbaarheidsstudie heeft de gemeenteraad in mei 2025 een investeringsbudget beschikbaar gesteld om de gewenste integrale toegang tot het sociaal domein in het Frank Daamenpand vorm te geven.

Uitvoering 2026

- In het tweede kwartaal van 2026 hebben we vormgegeven aan een integrale toegang tot het sociaal domein. Het sociaal domein werkt in zijn geheel samen met een aantal ketenpartners vanuit het Frank Daamenpand in Uift.
- In 2026 stellen we een aanpak op voor het toekomstbestendig maken van het gemeentehuis op basis van het MJOP en de gestelde eisen aan (overheids)gebouwen op gebied van verduurzaming en milieu.

Monitoring

De huisvesting van het sociaal domein en daarmee vormgeving aan een integrale toegang in het Frank Daamenpand is gerealiseerd binnen de daarvoor gestelde kaders en budgetten.

-5.6 Publiceren Woo-informatie

Doelomschrijving

Wij stellen informatie zoveel mogelijk vrij beschikbaar, omdat dit een belangrijke bijdrage levert aan de transparantie, de participatie en het vertrouwen in de overheid. Daarom publiceren we actief informatie zoals bedoeld in de Wet open overheid (Woo).

Termijn	Kort
Primair SDG doel	16 VREDE, JUSTITIE EN STERKE PUBLIEKE DIENSTEN
Secundaire SDG doelen	-
Portefeuillehouder(s)	Wenger
Taakveld	0.4 Overhead

Context

In 2025 is een technische voorziening geïmplementeerd om als gemeente actief informatie mee te kunnen publiceren. Voor elke informatiecategorie die actief gepubliceerd moet worden, wordt een apart koninklijk besluit genomen. We zorgen ervoor dat we in 2026 voldoen aan deze verplichting tot actief publiceren

Vanuit de Woo wordt ook van ons gevraagd om onze informatiehuishouding te verbeteren en op orde te krijgen. We hebben ons beleid met betrekking tot het bewaren van onze informatie aangescherpt. Hierbij verwachten we onder andere van collega's dat zij niet meer de netwerkschijven gebruiken. In 2026 gaan wij aan de slag met het opruimen van de netwerkschijven. Hierbij gebruiken wij een tool die in het laatste kwartaal van 2025 is aanbesteed.

Uitvoering 2026

- In 2026 publiceren wij informatiecategorieën die het Rijk aanwijst om actief te moeten publiceren.
- In 2026 zetten wij de netwerkschijven dicht voor het opslaan van informatie.
- In 2026 starten we met het archiveren van de netwerkschijven.

Monitoring

- In 2026 voldoen wij aan de wet door actief informatie te publiceren.
- Eind 2026 staan alle netwerkschijven dicht.

Wat kost het?

Bedrijfsvoering en overhead (x 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten					
Bestaand beleid	18.721	16.913	16.342	17.035	17.035
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	1.404	901	580-	580-
Autonome ontwikkelingen	-	1.126	2.199	2.118	1.236
Totaal lasten	18.721	19.443	19.442	18.574	17.691
Baten					
Bestaand beleid	1.812	7.645	6.855	7.950	7.950
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	715	812
Autonome ontwikkelingen	-	5.582-	4.943-	5.332-	6.401-
Totaal baten	1.812	2.063	1.912	3.333	2.361
Totaal bedrijfsvoering en overhead	16.909-	17.380-	17.530-	15.241-	15.330-
inclusief:					
Afschrijvingen/Rente	922	866	1.009	986	983
Verdeling interne kosten	22.843-	24.388-	24.425-	24.075-	24.075-
Totaal	21.922-	23.521-	23.416-	23.089-	23.092-

Beleidsmatige ontwikkelingen.

Lasten beleidsmatig	afwijking	toelichting
Publicatie en Voorlichting	20.000	V Het budget voor de merkiditeit wordt de laatste jaren niet uitgegeven en kan vervallen.
Informatieveligheid en Privacy	20.000	N Budget ten behoeve van een P&C en GRC-Tool.
Artificial Intelligence (AI)	65.000	N Uit de Voorjaarsnota 2026.
P-budget; bezuiniging personeel en bestuur	300.000	V Taakstellende bezuiniging op personeel en bestuur. In 2026 en 2027 300.000 ingaande 2028 650.000.
Kleine bedragen	5.000	N
Reserve baten en lasten	1.634.192	N Saldo begroting 2026-2029.
	1.404.192	N

Autonome ontwikkelingen.

Lasten autonoom	afwijking	toelichting
Indexering diverse budgetten	1.208.951	N Loon en prijsindexatie diverse budgetten. In programma 5 gaat het voornamelijk om indexering salarislasten i.v.m. nieuw vastgestelde cao, dotatie MJOP, bestuurskosten, communicatie en ict budgetten.
Accountant	97.000	N Uit de voorjaarsnota 2026; accountantskosten.
Gemeenteraad	24.000	N Extra vergoeding voor raadsleden die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt.
Informatieveligheid en Privacy	32.000	N Verlenging Dienstverleningsovereenkomst (DVO) Functionaris Gegevensbescherming (FG)
Salarissen	301.000	N Betreft periodieke verhogingen.
MJOP-onderhoud	500.306	V Bijstelling meerjarenonderhoudsplanning accommodaties. Alle budgettaire aanpassingen binnen het MJOP verlopen via de reserve (programma 5) en geven in totaliteit geen saldo in de begroting. Voor programma 5 gaat het om het meerjaren onderhoud van het gemeentehuis en de gemeentewerf.
Kapitaallasten	64.834	V Er is kritisch gekeken naar de investeringsplanning, dit heeft geresulteerd in lagere afschrijvingslasten met name door het doorschuiven van investeringen. Daarnaast is in de meerjarenbalans de financieringsbehoefte afgenomen door gunstigere begrotingssaldi (minder grote tekorten) en betere fasering van investeringen en het grondbedrijf hebben een positief effect op de toe te rekenen rente. Het rentepercentage bleef stabiel.
Kleine bedragen	27.874	N
	1.125.685	N

Baten autonoom	afwijking	toelichting
Reserve onttrekking beheer gebouwen MJOP	448.866	N Onttrekking reserve beheer gebouwen tbv het MJOP onderhoud.
Reserve onttrekking afval	250.000	V Door voordelige resultaten op afval de afgelopen jaren, wordt de afvalstoffenheffing verlaagd door 250.000 te onttrekken uit de reserve afval.
Reserves mutaties milieubeheer	486.000	V Dekking voor de kapitaallasten bodem sanering Willem Alexanderplein Gendringen.
Saldo begroting	5.852.841	N Beginsaldo begroting 2026 uit programmabegroting 2025-2028.
Reserve Begraafplaatsen	27.007	N De inkomsten begraafplaatsen zijn gestegen door een stijging van de tarieven. Hierdoor hoeft er minder onttrokken worden uit de reserve begraafplaatsen.
I&A	10.000	V Betreft pakket kostendekkendheid door te berekenen aan de verschillende eindproducten.
Kleine bedragen	655	V
	5.582.059	N

Wat zijn onze reguliere taken in dit programma.

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)		2026	
Bedrijfsvoering / Overhead / Algemene dekkingsmiddelen		lasten	baten
0.1 Bestuur		3.131	-
<i>Salarissen, pensioenen en vergoedingen raad, college B&W, rekenkamer, griffie, bestuurskosten en de accountskosten.</i>			
0.4 Overhead		13.725	280
<i>Loonkosten ondersteunende organisatie en management, ICT kosten, huisvesting, bestuursondersteuning, gereedschappen en voertuigen.</i>			
0.5 Treasury		107	903
<i>Financiering, dividenden.</i>			
0.61 OZB woningen		-	7.252
<i>Belasting eigendom woningen, heffing en waardering onroerende zaken.</i>			
0.62 OZB niet-woningen		-	3.078
<i>Belasting eigendom en gebruik bedrijven, heffing en waardering onroerende zaken.</i>			
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		-	94.510
<i>Algemene uitkering, integratie-uitkeringen en decentralisatie uitkeringen.</i>			
0.8 Overige baten en lasten		218	355
<i>Nog functioneel toe te rekenen stelposten en taakstellende bezuinigingen, onvoorzien.</i>			
0.9 Vennootschapsbelasting(VpB)		3	-
<i>Het eventueel te betalen bedrag voor vennootschapsbelasting.</i>			
0.10 Mutaties reserves		2.258	1.376
<i>Storting en onttrekkingen aan algemene - en bestemmingsreserves.</i>			
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten		-	-
<i>Overschot of tekort ten opzichte van de begroting.</i>			
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		-	84
<i>Grondexploitatie bedrijventerreinen bijdrage zand- en grindwinning.</i>			
3.4 Economische promotie		-	210
<i>Toeristenbelasting</i>			
Totaal Bedrijfsvoering / Overhead / Algemene dekkingsmiddelen		19.443	108.048

Toelichting overhead

Overhead, zoals bedoeld in het BBV, wordt samengevat als bedrijfsvoeringskosten of als kosten die voortvloeien uit de PIOFACH-taken (personeel, informatie, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting).

Overhead mag wel worden toegerekend aan grondexploitaties, investeringen en kostendekkende activiteiten als (subsidie)projecten.

Overhead 2026 x 1.000	
Personeel	2.576
Informatie	1.246
Organisatie	2.009
Financiën	970
Automatisering	4.192
Communicatie	875
Huisvesting	1.940
Totaal	13.808

Indicatoren

Indicatoren	2026	Per 1000 inwoners
Formatie (fte)	357	8,99
Bezetting (fte)	325	8,19
Loonsom (x 1.000)	30.335	764
Externe inhuur (x 1.000)	2.243	56
Overhead (x 1.000)	13.808	348
Apparaatslasten (x 1.000)	37.415	942

Apparaatskosten toegerekend	
Grondexploitatie (x 1.000)	499
Investerings (x 1.000)	287
Totaal toegerekende apparaatskosten	786
Totaalbedrag loonsom	30.335
Apparaatslasten in % van de loonsom	3%

Algemene dekkingsmiddelen

Inleiding

Baten en lasten van de gemeente, die niet direct aan een programma zijn toe te rekenen, zijn in de algemene dekkingsmiddelen opgenomen. Het gaat hierbij om

- lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- de algemene uitkering uit het Gemeentefonds;
- dividend;
- rente converteerbare hybride obligatielening van Alliander;
- het saldo van de financieringsfunctie;
- de overige algemene dekkingsmiddelen;
- het bedrag voor onvoorzien.

Beleid

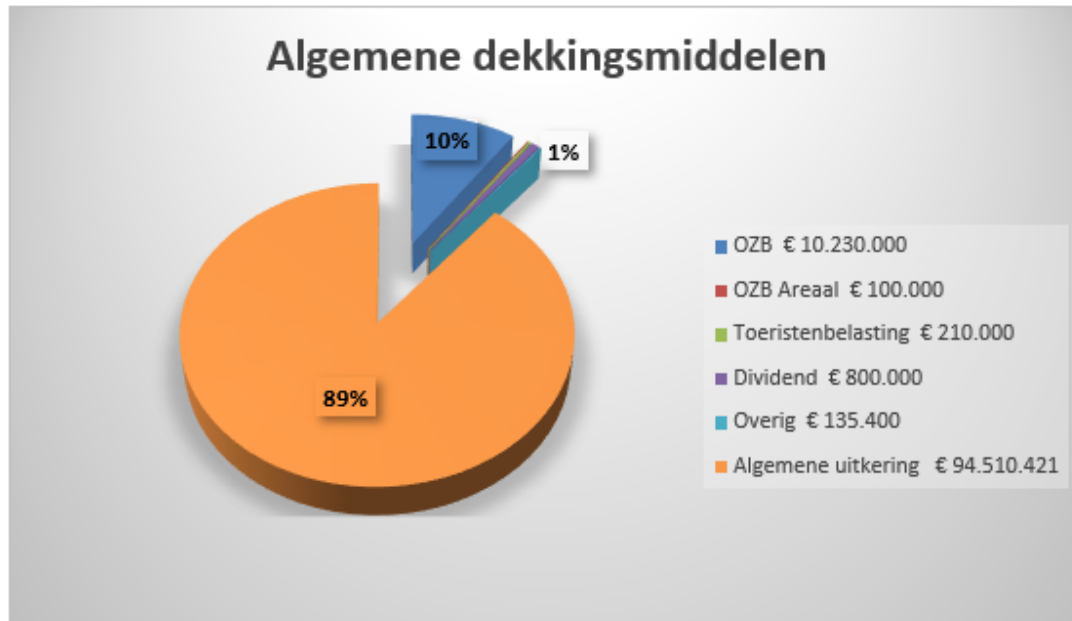
De beleidsruimte "Algemene dekkingsmiddelen" is beperkt. De belangrijkste regels zijn opgenomen in de Gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording, de Wet Financiering Decentrale Overheden en de Wet Waardering Onroerende Zaken. Voor zover de gemeente aanvullende lokale regels wil stellen voor het financiële beleid vindt dat plaats in een aantal verordeningen en nota's.

In Oude IJsselstreek zijn de volgende kaderstellende notities en verordeningen vastgesteld:

- verordening financieel beleid, beheer en financiële organisatie (2016)
- verordening controle financieel beheer en financiële organisatie (2005)
- verordening periodiek onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid (2005)
- treasurywet (financiering) (2017)

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	2025	2026	2027	2028	2029
Lokale heffingen:					
- OZB	9.616	10.230	10.230	10.230	10.230
- OZB Areaal	100	100	100	100	100
- Toeristenbelasting	210	210	210	210	210
Algemene uitkering	89.509	94.510	94.686	92.333	93.341
Dividend	850	800	800	800	800
Overig	135	135	135	135	135
Saldo financieringsfunctie	-	-	-	-	-
Totaal	100.420	105.986	106.161	103.809	104.816
Onvoorzien	50	50	50	50	50

Algemene dekkingsmiddelen (x 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten					
Bestaand beleid	-	-	-	-	-
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Totaal lasten	-	-	-	-	-
Baten					
Bestaand beleid	100.420	95.039	95.504	95.596	95.596
Beleidsmatige ontwikkelingen	-	614	614	614	614
Autonome ontwikkelingen	-	10.333	10.043	7.599	8.607
Totaal baten	100.420	105.986	106.161	103.809	104.816
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	100.420	105.986	106.161	103.809	104.816

Beleidsmatige ontwikkelingen

Baten beleidsmatig	afwijking	toelichting
OZB	468.000	V OZB stijging van 5%, zodat de woonlasten gemiddeld toenemen met 1,5%.
OZB niet woningen	146.000	V Conform de OZB woningen stijgt de OZB voor niet-woningen met 5%.
	614.000	V

Autonome ontwikkelingen

Baten autonoom	afwijking	toelichting
Algemene uitkering	10.383.204 V	Effect van de circulaire september 24, december 24 en mei 25. Deels voor ontwikkelingen loon en prijs. Daarnaast diverse uitkeringen met een gekoppelde uitgaven. Zie separate toelichting algemene dekkingsmiddelen.
Dividend	50.000 N	De raming voor de dividenden wordt per saldo verlaagd, de dividendbijdrage voor de BNG wordt hoger ingeschat, Alliander lager, dit op basis van de meest actuele gegevens uit 2025.
	10.333.204 V	

Toelichting

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is.

De lokale heffingen zijn uitgebreid beschreven in de betreffende paragraaf.

Algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds

De berekening van de Algemene Uitkering is gebaseerd op de Meicirculaire 2025. De raming BTW compensatiefonds is gezet op € 693.000, conform het werkelijke bedrag 2024.

Daarnaast is de stelpost eigen bijdrage Jeugdzorg op 50% gezet van het bedrag in de algemene uitkering. Ondanks de ruimere richtlijnen van de provinciaal toezichthouders moeten wij nog onderzoeken of deze inkomsten volledig te realiseren zijn bij inwoners met een hulpvraag.

De herijking gemeentefonds is conform de maximale bijdrage van € 37,50 per inwoner verwerkt.

De raming van het gemeentefonds gebaseerd op constante lonen en prijzen, net als alle overige ramingen. In de meerjarenraming is rekening gehouden met de gevolgen die voortvloeien uit de bij de begrotingsuitgangspunten genoemde aantallen. De financiële uitgangspunten zijn benoemd in het betreffende hoofdstuk.

De algemene uitkering valt uiteen in een algemeen deel en een deel wat betrekking heeft op de daarbij behorende onderwerpen (decentralisatie- en integratie-uitkeringen).

- *Algemene deel*
Het algemene deel omvat het deel van het budget, waar de gemeente vrij over kan beschikken. De verschillen in de hoogte van de uitkering komen ten opzichte van eerdere ramingen op grond van de meicirculaire 2024 onder andere door:
 - Compensatie voor loon- en prijsstijgingen en nieuw beleid.
 - Actualisering van aantallen (bv aantal inwoners, bijstandsgerechtigden, woningen, etc).
 - Actualisering van de WOZ-waarden van ons onroerend goed.
 - In de meicirculaire 2025 is de financieringssysteem gekoppeld van het accres aan de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Het volume accres is gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde (t-9 t/m t-2) van de ontwikkeling van het bbp.
 - In de meicirculaire 2025 zijn de effecten jeugdzorg uit het rapport van Ark verwerkt.
- *Integratieuitkeringen / Decentralisatieuitkering*
Deze uitkeringen zijn bedoeld voor een specifiek doel, hieronder vallen uitkeringen als participatie, sociale infrastructuur, voorschoolse voorziening peuters, armoedebestrijding kinderen, wet kwaliteitsborging bouwen en vergunningverlening/toezicht/handhaving.

Voor loon- en prijscompensatie is een bedrag van 3.269.000 beschikbaar gekomen in de meicirculaire.

De ramingen in de begroting zijn in totaliteit voor een bedrag van 2.740.000 geïndexeerd.

Hiermee resteert een positief saldo van 529.000.

Dividend

Het bedrag dat we aan dividend verwachten in de komende begrotingsperiode is omlaag gegaan op basis van de dividend uitkeringen in 2025, te weten € 800.000. Dividend vanuit de BNG bank ramen we deze begrotingsperiode op € 400.000 én dividend vanuit Alliander op € 400.000. Zie ook het onderdeel deelnemingen van de paragraaf Verbonden partijen.

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie wordt bepaald door de verschillen in de geraamde rente en de gerealiseerde rente. Zie ook de paragraaf Financiering. Het percentage bespaarde rente dat wordt berekend over de stand van de eigen financieringsmiddelen per 1 januari is bepaald op 0%.

De rentelasten van de vaste activa (investeringen) worden aan de programma's toegerekend tegen de volgende omslagpercentages. Deze verschillen per jaar naar aanleiding van de begrote meerjarige financieringsbehoefte: Jaar 2026 - 1,88%, jaar 2027 - 2,12%, jaar 2028 - 2,42%, jaar 2029 - 2,55% (voor enkele geactiveerde kapitaaluitgaven gelden (historisch bepaalde) uitzonderingspercentages). Op rekeningbasis vindt nogmaals een (her)berekening plaats en worden op nacalculatorische wijze de kapitaallasten doorbelast.

Rente converteerbare hybride obligatielening van Alliander

Eind 2021 hebben wij Alliander een geldlening verstrekt van € 2.565 miljoen. Hiervoor ontvangen 0,10% rente (de marktrente van dat moment) met een opslag van 1,975%. Deze opslag is een vrij te besteden voordeel voor onze gemeente én wordt derhalve vanaf nu, tot het moment dat de lening is afgelost of geconverteerd, verantwoord bij de algemene dekkingsmiddelen.

Onvoorzien

Op basis van wet- en regelgeving is in de begroting een stelpost onvoorzien opgenomen. Dit is € 50.000 per jaar. Om van de stelpost onvoorzien gebruik te maken, moet het doel voldoen aan de 3 O's, onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar.

	2026	2027	2028	2029
Onvoorziene uitgaven	50.000	50.000	50.000	50.000

Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting

Sinds 1 januari 2016 is de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen (vpb) een feit. Dit betekent dat de belastingplicht ingevoerd is voor ondernemingen van overheden voor de vennootschapsbelasting. Het achterliggende doel van de wet is, mede onder druk van de Europese Commissie, het scheppen van een gelijkwaardig speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Het is de bedoeling dat overheden die winst of structureel overschotten behalen met activiteiten die concurreren met de 'markt', vennootschapsbelasting gaan betalen.

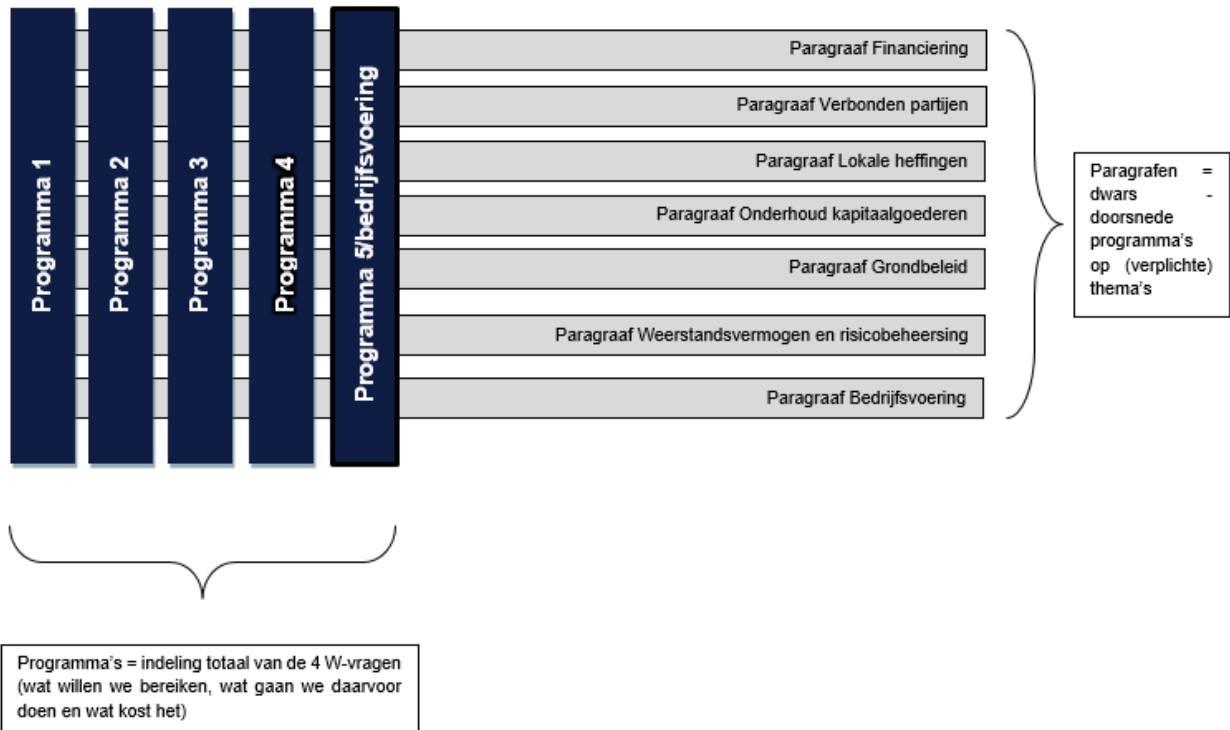
Overheidsondernemingen zijn dus vpb-plichtig indien en voor zover zij een onderneming drijven. Dat betekent dat gemeenten vpb moeten betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken.

De inventarisatie van vpb-plichtige activiteiten, de vpb-druk, het inrichten van de financiële administratie, de juridische structuur en het uiteindelijke beheer van de vpb-geldstroom is cruciaal voor het beheersen van de (fiscale) risico's.

Op basis van de gedefinieerde en beoordeelde clusters en na afstemming met de Belastingdienst is voor gemeente Oude IJsselstreek in de programmabegroting 2026-2029 structureel € 3.000 opgevoerd voor het cluster bedrijfsafval. Voor de overige clusters binnen de exploitatie en het grondbedrijf verwachten wij op dit moment dat, deze begrotingsperiode, geen of geringe afdracht zal moeten plaatsvinden. Het grondbedrijf wordt jaarlijks afzonderlijk beoordeeld door een externe adviseur. Een definitief oordeel volgt uiteindelijk, ieder jaar, na controle door de Belastingdienst.

Paragrafen

Paragrafen

In de paragrafen geven we een dwarsdoorsnede van de begroting op een aantal onderwerpen door alle opgaven en programma's heen. Dit betekent dat hier algemene beleidsregels worden geformuleerd die doorwerken in verschillende opgaven en programma's. Het is dan ook mogelijk dat er doublures ontstaan met wat gemeld is in de programma's zelf. De gemeente is vrij om extra paragrafen toe te voegen.

Paragraaf Financiering

Inleiding

De paragraaf financiering geeft inzicht in de financieringspositie en de beheersing van de risico's die aanwezig kunnen zijn bij het aantrekken en/of uitzetten (uitlenen) van geld. In deze paragraaf brengen we de kansen en risico's rond financiering in beeld.

Beleid

Bij het aantrekken en uitlenen van geld is het van belang dat slechts beperkt risico wordt genomen. De belangrijkste kaders hierover zijn opgenomen in de volgende beleidsdocumenten:

- Financiële verordening, artikel 212 (2016)
- Treasurystatuut (2017)
Het treasurystatuut heeft de raad in 2017 vastgesteld. Het treasurystatuut is de vertaling van het door de gemeente gehanteerde treasurybeleid. In dit statuut zijn de doelstellingen, richtlijnen en limieten van het beleid vastgesteld. Doel van het treasurybeleid is enerzijds om op een verantwoorde wijze een zo goed (lees: hoog) mogelijk rendement te maken op belegde gelden. Anderzijds is het doel om op een verantwoorde wijze gelden aan te trekken tegen een zo aantrekkelijk (lees: laag) mogelijke rente. Kort gezegd levert een actief en gedegen treasurybeleid de gemeente juist geld op, respectievelijk bespaart het de gemeente geld.
- Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido).
Op de bepalingen in deze wet berust het treasurystatuut. Het uitgangspunt van de Wet Fido is het beheersen van risico's. Het doel is om doelmatig en doeltreffend om te gaan met de beschikbare financiële middelen.

Financiering

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte is het verschil tussen de boekwaarde van de investeringen en de vaste financieringsmiddelen. Deze zijn terug te vinden op de balans. Onder vaste financieringsmiddelen verstaan we de reserves en voorzieningen plus de vaste geldleningen. Hierbij houden we rekening met investeringen waarover is besloten (nieuwe investeringen). Een eventueel financieringstekort wordt eerst opgevangen door het opnemen van kasgeld (tot de kasgeldlimiet - zie onder kasgeldlimiet-). Voor het overige deel wordt een vaste geldlening aangetrokken.

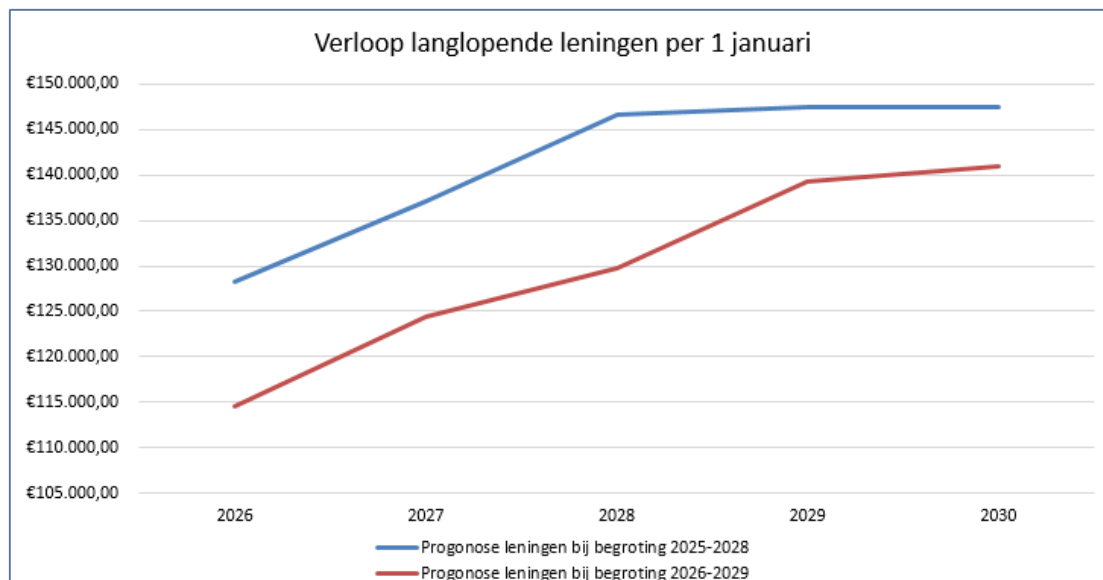
Het komend jaar verwachten wij een financieringstekort, dat wordt opgevangen door een aanvullende kasgeldlening. We gebruiken langlopende geldleningen ook om de voorraden te kunnen financieren. We verwachten daarom ook aankomende jaren, naast kasgeldleningen, langlopende geldleningen aan te moeten trekken.

Financieringsbehoefte (x 1.000)	1-1-2026
Financieringsbehoefte	
boekwaarde (im)materiële vaste activa	154.139

boekwaarde financiële vaste activa	12.489
<i>Totaal financieringsbehoefte</i>	166.628
Financieringsmiddelen	
reserves	43.043
voorzieningen	5.950
vaste geldleningen	114.616
<i>Totaal financieringsmiddelen</i>	163.609
Financieringstekort	-/-3.019

Leningenportefeuille

De gemeente heeft behoefte aan externe financiering voor het herfinancieren van de huidige (aflopende) geldleningen, voor het bekostigen van investeringen en voor tijdelijke liquiditeitsbehoeften van de exploitatie uitgaven.

Leningenportefeuille (x 1.000)	2026
---------------------------------------	-------------

Stand leningen per 1 januari	114.616
Reguliere aflossingen	15.279
Nieuwe leningen (*1)	25.000
Stand leningen per 31 december	124.337

(*1) Op basis van de huidige (restant) investeringskredieten en de verwachte kosten voor (nieuwe) bouwgrondexploitaties. Toekomstige leningen worden afgesloten voor een duur van 20 jaar.

Renteschema

In onderstaand overzicht presenteren wij het rente schema van het 1e begrotingsjaar.

De totaal verschuldigde rente over onze langlopende leningen en het kort geld, minus de rente die wij ontvangen vanuit de bouwgronden in exploitatie, worden middels de kapitaallasten uiteindelijk verdeeld over de diverse taakvelden.

Renteschema		2026
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering		3.439.783
b. De externe rentebaten over de korte en lange financiering		0
Saldo externe rentelasten en rente baten		3.439.783
c1. Doorberekende rente aan de grondexploitatie	-236.756	
c2. Doorberekende rente van projectfinanciering aan taakvelden	0	
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen	0	
Aan de taakvelden toe te rekenen externe rente		-236.756
d1. Rente over eigen vermogen	0	
d2. Rente over voorzieningen	0	
Aan taakvelden toe te rekenen interne rente		0
Totaal aan taakvelden toegerekende rente		3.203.027
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		- 3.203.027
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury		0

Activa

De activa bestaan uit investeringen met maatschappelijk nut en investeringen met economisch nut. Investerings die kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. Investerings met maatschappelijk nut hebben geen mogelijkheid tot het verwerven van inkomsten, zoals wegen en bruggen.

Op het moment dat een investering volledig is afgerond, worden de kapitaallasten berekend en het eerstvolgende jaar meegenomen in de exploitatie. De kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving. Als de investering helemaal is afgeschreven (bijvoorbeeld na 10 jaar), vallen de afschrijvingslasten vrij. Elk jaar hebben we daardoor zogenaamde 'vrijval' in de afschrijving. Dit is in feite de ruimte voor nieuwe investeringen, uitgaande van een vast bedrag per jaar voor kapitaallasten. In deze Programmabegroting houden we de komende jaren rekening met nieuwe kapitaallasten.

Risicobeheer

Wij zijn als gemeente voor onze uitgaven afhankelijk van externe financiering. De gemeente leent alleen geld voor de uitvoering van gemeentelijke taken binnen de kaders van de Wet Fido en het treasurystatuut. Er is sprake van totaalfinanciering; de gemeente trekt geen financiering aan voor specifieke projecten. Totaalfinanciering houdt in dat de gemeente alle uitgaven samen financiert. Deze wijze van financiering leidt tot eenvoud en efficiency. De gemeente gebruikt bij de financiering geen ingewikkelde financiële producten, zoals derivaten.

In de Wet Fido zijn kaders opgenomen ter beperking van het renterisico op de netto vlottende schuld (kasgeldlimiet) en het renterisico op de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

Om het risico van kortlopende financiering te beperken is in de Wet Fido de kasgeldlimiet vastgesteld. De kasgeldlimiet is een vastgesteld percentage berekend over de lastenkant van de begroting. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5 % van het begrotingstotaal. We sluiten een langlopende lening af zodra de hoogte van de kortlopende geldleningen de kasgeldlimiet drie opeenvolgende kwartalen overschrijdt. Wij benutten de kasgeldlimiet, afhankelijk van de rentestand, zo maximaal mogelijk.

Kasgeldlimiet (x 1.000)	2026
Begrotingstotaal per 1 januari	149.701
Vastgesteld percentage	8,5%
Kasgeldlimiet	12.725
Verwacht gemiddelde op te nemen kortlopende leningen	8.500
Ruimte (+)	4.225

Op grond van de Wet Fido is voor gemeenten de zogenaamde renterisiconorm ingesteld. Doel hiervan is dat gemeenten hun leningenportefeuille zodanig spreiden, dat de renterisico's gelijkmatig over de jaren worden gespreid ingeval van herfinanciering en renteherziening van geldleningen. De renterisiconorm geeft een aanwijzing voor de gevoeligheid van de gemeente voor veranderingen in de rente.

De renterisiconorm is gesteld op 20% van het begrotingstotaal per 1 januari. Daar wordt het berekende renterisico op de vaste schuld tegen af gezet. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm niet overtreffen. Navolgend schema laat de berekening over 2025 zien.

Renterisiconorm (x 1.000)	2026
Renterisiconorm	
Lasten begroting	149.701
Percentage risiconorm	20%

Totaal renterisiconorm	29.940
Aflossingen en renteherzieningen	
Reguliere aflossingen geldleningen	15.279
Geldleningen met renteherziening	0
<i>Totaal aflossingen en renteherzieningen</i>	15.279
Ruimte (+)	14.661

Op basis van de voorliggende begroting en het investeringsprogramma, met daarin ook opgenomen de restantkredieten uit voorgaande jaren, is de doorkijk voor de renterisiconorm voor de komende jaren als volgt:

Doorkijk renterisiconorm	2026	2027	2028	2029
Leningenportefeuille, ultimo jaar	114.616	124.337	129.733	139.212
Begrotingstotaal	149.701	148.523	151.846	151.784
Norm wet FIDO 20%	29.940	29.705	30.369	30.357
Aflossingen berekend	15.279	-	-	-
Aflossingen globaal benaderd		14.605	15.520	14.479
Ruimte binnen wet FIDO	14.661	15.100	14.849	15.878

Hierbij zijn de aflossingen in de jaren 2027 t/m 2029 globaal naar rato benaderd.

Op basis hiervan is de verwachting dat we de komende jaren ruim onder de norm blijven. Dit komt onder meer door:

- het verlengen van de aflossingstermijn voor nieuwe leningen op basis van 20 jaar
- Een hoger begrotingssaldo door het beter separaat ramen van baten en lasten op diverse plekken in de begroting (in plaats van alleen het saldo).

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Op grond van het BBV zijn verbonden partijen, partijen waar de gemeente een bestuurlijke relatie mee heeft en waarin we een financieel belang hebben. We hebben een zetel in het bestuur (vertegenwoordiging) of we hebben vanwege eigendom van aandelen stemrecht in de aandeelhoudersvergadering. Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die in geval van een faillissement achterblijven.

In het geval dat formeel juridisch geen sprake is van een verbonden partij door het ontbreken van een financieel belang conform de BBV maar er wel sprake is van een structurele bekostiging (subsidie, overeenkomst) én een bestuurlijk belang dan wordt geadviseerd deze organisaties ook op te nemen in deze paragraaf.

Beleid

Het BBV schrijft voor om van de verbonden partijen een samenvattend overzicht te geven en onderscheid te maken in gemeenschappelijke regelingen, stichtingen/verenigingen en coöperaties/vennootschappen.

Conform onze financiële verordening (verordening op grond van artikel 212 gemeentewet), lichten we de verbonden partijen op hoofdlijnen toe in deze paragraaf. Het gaat hierbij om partijen met aanmerkelijk financieel belang (dit zijn partijen waar we jaarlijks minimaal € 50.000 aan bijdragen).

Per verbonden partij zijn de doelstellingen, activiteiten, ontwikkelingen en risico's benoemd. De paragraaf sluit af met het financieel overzicht.

De wijze waarop de verbonden partijen bijdragen aan het realiseren van onze maatschappelijke opgaven is in de programma's van deze begroting inzichtelijk gemaakt.

Erfgoed Centrum Achterhoek Liemers (Doetinchem)		
Relatie met de programma's	1. De gemeente waar het goed wonen is.	
Doelstelling	• Uitvoeren van alle wettelijke archieftaken voor de acht gemeenten in de Achterhoek. • Uitvoeren van de zogenoemde "Staring-taken" (diensten op het gebied van behoud van en onderzoek naar streekcultuur en -historie). Voor 15 gemeenten in Achterhoek en Liemers.	
Activiteiten	• Het beheren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van archiefbewaarplaatsen van de deelnemende overheidslichamen conform de Archiefwet. • Het toezicht door de streekarchivaris op het beheer van de niet naar de centrale archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van de (8) gemeenten in de Achterhoek. • Het in stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed in het gebied van de Achterhoek en de Liemers in de ruimste zin van het woord.	
Deelnemende partijen	• Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doetinchem	• Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk

Bestuurlijk belang	Wethouder Kock neemt namens Oude IJsselstreek zitting in het Algemeen Bestuur.
Ontwikkelingen	Het ECAL richt zich vooral op het in goede, geordende en toegankelijke staat brengen en houden van archieven zowel fysiek als digitaal. Hierbij hoort ook het digitaliseren van de archieven en collecties. Het ECAL heeft voor de periode van 2026-2029 de bijdrage gelijk gehouden met 2025. Het ECAL blijft kijken naar de opties om de kosten laag te houden. Het ECAL gaat bezig met een meerjarenplan waarin wordt gekeken naar de berekening van de eigen bijdrage naar de toekomst toe.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Geen.

GGD Noord- en Oost Gelderland (Warmsveld)			
Relatie met de programma's	2. Een leefbare gemeente		
Doelstelling	De Gemeentelijke Gezondheids Dienst Noord- en Oost-Gelderland (GGD NOG) is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten. Vanuit het missiestatement ' <i>een gezond houvast</i> ' bewaakt, beschermt en bevordert de GGD NOG de gezondheid van inwoners in de regio Noord- en Oost-Gelderland.		
Activiteiten	Met de werkzaamheden geeft de GGD NOG invulling aan de verantwoordelijkheid van gemeenten voor de publieke gezondheid van inwoners. Daarnaast voert de GGD NOG ook een aantal wettelijke taken van de Wet publieke gezondheid (Wpg) uit. De basistaken van de GGD NOG zijn onder andere: • Jeugdgezondheid (4-18 jaar) • Infectieziektebestrijding • Vaccinaties • Medische milieukunde • Technische hygiënezorg • Maatschappelijke zorg • Beleidsadvisering • Epidemiologie • Gezondheidsbevordering • Bevolkingsonderzoeken • Forensische zorg Bovenstaande basisdienstverlening is voor alle gemeenten gelijk op basis van een financiële bijdrage per inwoner. De GGD NOG voert daarnaast ook nog aanvullende dienstverlening tegen betaling uit. Dat gaat om de volgende drie taken: • Wettelijke gemeentelijke taken: gemeenten hebben de keuze om deze taken in opdracht door de GGD NOG uit te laten voeren. • Autonome gemeentelijke taken: gemeenten hebben de keuze om deze taken in opdracht door de GGD NOG uit te laten voeren. • Externe taken: de GGD NOG voert deze uit in opdracht van externen (bijvoorbeeld politie). De GGD NOG heeft een Producten- en Diensten Catalogus (PDC) voor het aanbieden van concrete, actuele, toegankelijke en praktische informatie over de GGD-dienstverlening.		
Deelnemende partijen	• Aalten • Apeldoorn • Berkelland • Bronckhorst • Brummen • Doetinchem • Elburg	• Ermelo • Harderwijk • Hattem • Heerde • Lochem • Montferland • Nunspeet	• Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Putten • Voorst • Winterswijk • Zutphen

	• Epe	• Oldebroek	
Bestuurlijk belang	Wethouder Bennink is lid van het Algemeen Bestuur en de Auditcommissie.		
Ontwikkelingen	Het Algemeen Bestuur heeft een Bestuursagenda voor de periode 2023 - 2027 vastgesteld. Hierin staan de belangrijkste uitgangspunten en prioriteiten voor de GGD in de jaren 2023-2027. In de Bestuursagenda 2023-2027 staan vier prioriteiten: • Vergroten van gelijke kansen op gezondheid voor iedereen; • Mentale gezondheid; • Gezonde leefstijl; • Gezonde fysieke en sociale leefomgeving; Meer informatie is te vinden in de <i>Bestuursagenda 2023-2027</i>. De GGD NOG werkt de prioriteiten uit de Bestuursagenda jaarlijks verder uit in een Programmabegroting. De Programmabegroting bestaat uit vijf onderdelen: Jeugdgezondheid, Algemene Gezondheidszorg, Kennis en Expertise, Organisatieprojecten en Overhead. Een belangrijke actuele ontwikkeling voor de Programmabegroting 2026 zijn de bezuinigingen op preventie. Het (inmiddels demissionaire) kabinet heeft forse bezuinigingen doorgevoerd op preventie, onder andere door het schrappen van het budget voor pandemische paraatheid. Daarnaast hebben ook gemeenten te maken met financiële uitdagingen door het (inmiddels uitgestelde) ravijnjaar.		
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Het Algemeen Bestuur heeft de onderstaande risico's als belangrijkste risico's voor het risicomanagement vastgesteld: • Inhoudelijke risico's en risico's in de opbrengsten; • Risico's door personele omstandigheden; • Risico's in de bedrijfsvoering; In 2024 zijn de risico's voor het risicomanagement opnieuw beoordeeld. Daarbij is het risico 'informatieveiligheid' toegevoegd aan de risico's in de bedrijfsvoering. Daarnaast heeft het Algemeen Bestuur vastgesteld dat de weerstandscapaciteit minimaal 95% en maximaal 105% is van het weerstandsvermogen. Bij het vaststellen van de Jaarrekening 2024 is € 46.000 uit het weerstandsvermogen gehaald voor het ophogen van de algemene reserve. De weerstandscapaciteit is daarmee weer precies 100% (€ 1.058.000).		

Omgevingsdienst Achterhoek (Hengelo Gld.)			
Relatie met de programma's	4. De dienstverlenende gemeente		
Doelstelling	Het uitvoeren van omgevingsrecht conform de landelijke kwaliteitscriteria.		
Activiteiten	Vergunningverlening en handhaving op het gebied van milieuwetgeving en aanverwante specialismen.		
Deelnemende partijen	• Gemeente Aalten • Gemeente Berkelland • Gemeente Bronkhorst • Gemeente Doetinchem	• Gemeente Lochem • Gemeente Montferland • Gemeente Oost Gelre • Gemeente Oude IJsselstreek	• Gemeente Winterswijk • Gemeente Zutphen • Provincie Gelderland
Bestuurlijk belang	Wethouder Bennink neemt namens de gemeente deel aan het Dagelijks Bestuur.		
Ontwikkelingen	Omgevingsdiensten en daarmee ook de eigenaren liggen al een aantal jaren onder een vergrootglas. Nadat de commissie Van Aartsen aanbevelingen heeft gedaan voor versterking van de uitvoering van VTH zijn deze opgenomen in het IBP. Er is een programma met zes pijlers ontwikkeld om tot een betere uitvoering van de VTH taken te komen. Daarbij zijn robuustheidscriteria vastgesteld waaraan de omgevingsdiensten moeten voldoen. Voor 1 april 2026 moeten alle omgevingsdiensten aan de criteria voldoen. Dat moet uit (tussen)rapportages blijken. Tot nu toe heeft de ODA de taken steeds uitgevoerd op basis van het beschikbare budget (gebaseerd op de ingebrachte capaciteit bij de start van de ODA in 2013). Hoewel dat altijd zo slim en efficiënt mogelijk gedaan is, zit de uitvoering van het werk onder het niveau van de risicoanalyse die in 2024 is opgesteld en voldoet de ODA niet aan de robuustheidscriteria. Onderzocht wordt op welke wijze wel aan de criteria voldaan kan worden.		

Risico's en getroffen beheersmaatregelen	De Omgevingsdienst Achterhoek is een uitvoeringsorganisatie die - met de Gelderse Maat als uitgangspunt - conform wet- en regelgeving uitvoering geeft aan vergunningverlening, toezicht en handhaving (de zgn. VTH-taken). Formeel blijven de deelnemende organisaties hiervoor verantwoordelijk. Voor zover er sprake is van zelfstandige beleidsvoornemens hebben die hoofdzakelijk betrekking op het niveau van bedrijfsvoering. De gevolgen van het IBP zijn nog niet allemaal duidelijk maar kunnen zekere grote gevolgen hebben voor het voortbestaan van de ODA als zelfstandige organisatie. Er vinden intensieve gesprekken plaats tussen het management van de ODA en de deelnemende partijen om de gevolgen op een goede wijze te managen zowel op financieel als organisatorisch vlak.
--	---

Regio Achterhoek (Doetinchem)		
Relatie met de programma's	1. De gemeente waar het goed wonen is 2. Een leefbare gemeente 3. De werkende gemeente 4. De dienstverlenende gemeente	
Doelstelling	De Regio Achterhoek wil met haar partners bereiken dat de Achterhoek in 2030 een sterke bloeiende en innovatie economie heeft, uitgaande van eigen kracht met een aantrekkelijke arbeidsmarkt. Met een duurzaam werk-, leer-, woon- en leefklimaat. Met gezonde inwoners en oog voor de brede welvaart. Belangrijke opgaven daarin zijn: zorgen voor voldoende arbeidskrachten, verhogen van de arbeidsproductiviteit, betaalbaar en betrouwbaar vervoer, een energie neutrale en circulaire Achterhoek, een passende woningvoorraad, een hogere score op leefbaarheid en een toename van de regionale volksgezondheid.	
Activiteiten	De Regio Achterhoek samenwerking richt zich op een regionaal ruimtelijk-economische agenda, de Visie 2030 is daarvoor het kompas. Het is een samenwerking tussen overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties, dit vindt plaats onder de naam 8RHK Ambassadeurs. Onder de 8HRK Ambassadeurs vallen de entiteiten Achterhoek Raad, Achterhoek Board en Achterhoek Thematafels. De Achterhoek Raad heeft de Visie 2030 vastgesteld. Op basis van deze visie stelt de Achterhoek Board samen met de Achterhoek Thematafels de nodige inhoudelijke activiteiten vast, die worden beschreven in jaarlijkse plannen. De Achterhoek Raad ziet toe op de voortgang. De uitvoering van deze inhoudelijke activiteiten gebeurt aan de volgende zes Thematafels: • Smart werken en Innovatie • Onderwijs en Arbeidsmarkt • Wonen en Vastgoed • Mobiliteit en Bereikbaarheid • Circulaire energie en Energietransitie • De Gezondste Regio De Regio Achterhoek is de juridische entiteit van deze structuur en voert de volgende taken uit: • Voert de regie op de algehele samenwerking (via een Dagelijks en Algemeen Bestuur) • Faciliteert het opstellen en uitvoeren van de Achterhoek Visie 2030, de jaarplannen en bijbehorende investeringsagenda • Adviseert Board en Raad over de lobby en subsidies en levert hiervoor ook de capaciteit	
Deelnemende partijen	• Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doetinchem	• Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk
Bestuurlijk belang	Burgemeester Werger heeft zitting in het Algemeen Bestuur. Daarnaast zijn de alle wethouders bestuurlijk vertegenwoordigd aan alle zes Thematafels.	
Ontwikkelingen	Het Rijk is voornemens een langjarige investering te doen in de Achterhoek op basis van het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR). De Achterhoek is als enige Gelderse regio aangewezen als regio in het NPVR dat in 2025 is gestart. Voor een periode van 20 jaar gaat de regio met Rijk, provincie en de gemeenten aan de slag met een adaptieve en langjarige investeringsagenda. Om het NPVR uit te voeren stelt het Rijk de regio voor de komende drie jaar (2025-2027) € 350.000 per jaar beschikbaar aan procesmiddelen, met de intentie om dit na drie jaar te verlengen. De inhoudelijke agenda van het Achterhoekse NPVR dient ook als basis voor de nieuw te ontwikkelen Achterhoek Visie 2050 (opvolger van visie 2030). Onder andere door het wegvallen van de bijdrage van de provincie vanaf 2025 was in de begroting 2025 een structureel oplopend tekort zichtbaar in de meerjarenraming in de jaarschijven 2026-2028. Het Algemeen Bestuur heeft opdracht gegeven om te zorgen voor een structureel sluitende begroting voor alle komende jaarschijven. Deze besparingsopdracht loopt samen met de behoefte van de 8RHK Ambassadeurs/Regio Achterhoek om te komen tot een nieuwe visie 2050 inclusief een doorontwikkeling van de daarbij horende governance structuur.	

Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Geen
--	------

Stadsbank Oost Nederland (Enschede)			
Relatie met de programma's	2. Een leefbare gemeente (sociaal domein)		
Doelstelling	Op zowel maatschappelijk als zakelijk verantwoorde wijze: • voorzien in de behoefte aan sociaal geldelijk krediet; • regelen van schulden van personen in financiële moeilijkheden conform de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening; • voorzien in budgetbeheer;		
Activiteiten	• kredietverlening • budgetbeheer • bewindvoering • schuldhulpverlening • verzorgen van aanvragen wet schuldsanering natuurlijke personen		
Deelnemende partijen	• Almelo • Berkelland • Borne • Bronckhorst • Dinkelland • Enschede • Haaksbergen	• Hellendoorn • Hengelo (O) • Hof van Twente • Lochem • Losser • Montferland • Oldenzaal	• Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Rijssen-Holten • Tubbergen • Twenterand • Wierden • Winterswijk
Bestuurlijk belang	Wethouder Haverdil is vanuit het college lid van het Algemeen Bestuur.		
Ontwikkelingen	De Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening is ingegaan per 1 juli 2012. In algemene zin zien we een verslechterende financiële positie voor een deel van onze inwoners. Er wordt steeds vaker gebruik gemaakt van financiële ondersteuning om (dreigende) schulden op te lossen. Vanaf 2018 voeren we de intake voor de schuldhulpverlening van de Stadsbank uit in eigen beheer. In nauwe samenwerking met de Stadsbank wordt voortduren gewerkt aan het verbeteren van de dienstverlening, zodat deze beter aansluit bij de behoeften van onze inwoners en visie. Vanaf 1 januari 2023 is de SON gestart met de Klantreis. Meer persoonlijke aandacht zodat onze inwoners sneller en beter geholpen worden en de kans op recidive te voorkomen. Dit vraagt doorlopend afstemming met de Stadsbank. In 2026 zetten wij deze koers voort. We blijven samen met de Stadsbank werken aan passende en kwalitatieve schuldhulpverlening. De focus ligt daarbij op het verbeteren van de dienstverlening, het bieden van maatwerk en het ondersteunen van inwoners.		
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	De in gang gezette registratie en verantwoording van de geldstroom vormt een vast onderdeel van bestuurlijke rapportages vanuit het sociaal domein.		

Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (Zutphen)	
Relatie met de programma's	4. De dienstverlenende gemeente
Doelstelling	Het gemeenschappelijk en op regionaal niveau uitvoeren van veiligheidsbeleid, specifiek gericht op brandweertaken, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en multidisciplinaire samenwerking, zowel preventief als repressief. Daarnaast draagt de VNOG bij aan de behartiging van deze belangen en zorgt zij voor afstemming met de taken van de gemeenten in het kader van bevolkingszorg.

Activiteiten	• inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; • adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen als ook in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; • adviseren van het college van burgemeester en wethouders over: ○ het voorkomen, beperken en bestrijden van brand; ○ het beperken van brandgevaar; ○ het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt; ○ het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand; ○ voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing; ○ instellen en in stand houden van een brandweer; ○ instellen en in stand houden van een GHOR; ○ voorzien in de meldkamerfunctie; ○ aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; ○ inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de eerder genoemde taken. ○ het verhogen van de weerbaarheid van inwoners en eigen organisatie.		
Deelnemende partijen	• Aalten • Apeldoorn • Berkelland • Bronkhorst • Brummen • Doetinchem • Elburg • Epe	• Ermelo • Harderwijk • Hattem • Heerde • Lochem • Montferland • Nunspeet • Oldebroek	• Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Putten • Voorst • Winterswijk • Zutphen
Bestuurlijk belang	Burgemeester Werger vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur. Gemeentesecretaris Frerix vertegenwoordigt de gemeente in het Cluster Secretarissen Overleg.		
Ontwikkelingen			
Risico's en getroffen beheersmaatregelen			

Stichting Achterhoek Toerisme (Doetinchem)	
Relatie met de programma's	3. De werkende gemeente
Doelstelling	Gemeenten en bedrijfsleven willen de vrijetijdsector duurzaam en evenwichtig doorontwikkelen in omvang, kwaliteit en veelzijdigheid tot een grotere economische drager in de Achterhoek. STAT verzorgt de toeristische marketing van de Achterhoek om zo meer bezoekers te genereren die langer in de Achterhoek willen verblijven, meer willen besteden en een herhalingsbezoek plannen. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan de Achterhoekse economie en maatschappelijk opgaven, zoals instandhouding van voorzieningen, werkgelegenheid en het binden van jongeren aan de Achterhoek.

Activiteiten	Ondersteuning voor de leden voor allerlei toeristische activiteiten op het gebied van regionale marketing en promotie. Bevordering van gastheerschap, een goede infrastructuur qua routes, werken aan onderscheidend profiel, vitaliteit en kwaliteitsverbetering en verdere professionalisering van het aanbod. Daarnaast overkoepelend orgaan, regionale monitoring en sparring partner voor de gemeenten in de Achterhoek op het gebied van toerisme en recreatie.	
Deelnemende partijen	• Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doesburg • Doetinchem • Lochem	• Montferland • Oost Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk • Zutphen
Bestuurlijk belang	De Achterhoekse gemeenten, met Doesburg, Lochem en Zutphen nemen deel in het bestuur.	
Ontwikkelingen	In de visie van STAT over de huidige periode staat vermeld dat STAT zich primair bezighoudt met doorontwikkeling van regiomarketing, versterking van de route infrastructuur, het opzetten kennisontwikkelingstraject en grip op Gastheerschap en informatievoorziening in de regio. Er is in onze regio nog steeds voldoende ruimte voor groei, maar het zorgt ook dat we moeten nadenken hoe we die groei zo tot stand kunnen brengen dat ook onze inwoners de voordelen van het toerisme blijven inzien. Achterhoek Toerisme speelt daar een verbindende, faciliterende en stimulerende rol in.	
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	Met STAT worden meerjarige contracten afgesloten. De stichting is afhankelijk van de bijdrage van gemeenten voor de uitvoering van hun activiteiten. Mochten deze inkomsten teruglopen, door bijvoorbeeld een steeds meer terugtrekkende overheid die meer aan de markt overlaat, dan loopt de stichting het risico om haar taken voor de gemeenten niet meer te kunnen uitvoeren. Ook spelen de politieke agenda's van de verschillende gemeenten hierbij een rol. STAT moet van toegevoegde waarde blijven voor alle gemeenten. De gemeente Oude IJsselstreek huurt bij STAT een marketing coördinator in die ingezet wordt voor toeristische productontwikkeling en lokale promotie en marketing. De marketing coördinator ondersteunt daarbij tevens STROIJ, de toeristische organisatie in Oude IJsselstreek. Mocht STAT dit niet meer kunnen doen, dan heeft dit gevolgen voor deze inhuurstructuur en voor de toeristische organisatie in Oude IJsselstreek.	

AGEM

AGEM	
Relatie met de programma's	1. De gemeente waar het goed wonen is
Doelstelling	De Agem is opgericht door de acht Achterhoekse gemeenten om de energietransitie te versnellen en de Achterhoek energieneutraal te maken. Hiervoor zijn verschillende activiteiten ontwikkeld (zie hieronder).
Activiteiten	De Agem bestaat uit verschillende entiteiten, de belangrijkste zijn: • Energieloket Achterhoek: alles m.b.t. energiebesparing voor inwoners, van inzicht en advies over energiebesparing, tot informatie over financieringsmogelijkheden. • AGE (Agem Gemeentelijke Energie): inkoop gemeentelijke energie, waarbij (duurzame) zelflevering een van de doelen is. • Coöperatie streekenergie; realiseren van lokale Achterhoekse energieproducten, en leverancier van energie via de partner EnergieVanOns • Agem Energie Experts; Agem Ontwikkeling (project- en adviesbureau). Adviseert o.a. op alle onderdelen van Agem, maar ook aan gemeenten en externe partijen.
Deelnemende partijen	Afhankelijk van het onderdeel van Agem, maar in ieder geval • Achterhoekse gemeenten (Winterswijk heeft een aparte positie) • Gemeente Doesburg (aparte positie) • Lokale energiecoöperaties

Bestuurlijk belang	De acht Achterhoekse gemeenten hebben in 2013 de Agem opgericht. De Agem is doorontwikkeld en er is nu een gemeentelijk deel (Energieket, Anders Omgaan met Energie, AGE) en een niet gemeentelijk deel (streekenergie, Agem Energie Experts; ontwikkeling en levering). De betrokken partijen zitten samen in een federatie "Anders omgaan met energie". De gemeenten zijn de enige leden van de coöperatie Energieket Achterhoek, de Stichting Vrijwilligers Anders Omgaan met Energie, en de enige aandeelhouders van de AGE.
Ontwikkelingen	De Agem is in ontwikkeling, de opsplitsing van het gemeentelijke en niet gemeentelijke deel is voltooid maar op onderdelen zal het nog doorontwikkelen. Zo is de federatie "Anders omgaan met energie" opgericht en schrijft aan een gedeelde visie. Daarnaast moet de stichting "Vrijwilligers Anders Omgaan met Energie" vormgegeven worden.
Risico's en getroffen beheersmaatregelen	

Deelnemingen

BNG	
Activiteiten	De strategische doelstelling van de bank is het behoud van substantiële marktaandelen in Nederlandse publieke en semipublieke domein en het behalen van een redelijk dividend voor de aandeelhouders.
Deelnemende partijen	De Staat is houder van 50% procent van de aandelen, de andere 50% is verdeeld onder gemeenten, provincies en hoogheemraadschap.
Financieel	Wij bezitten 161.460 aandelen. We begroten voor 2026-2029 € 400.000.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, wethouder Bennink vertegenwoordigt onze gemeente.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.
Alliander N.V. (Arnhem)	
Primair doel	Netwerkbedrijf dat verantwoordelijk is voor een groot deel van de energieleidingen in Nederland.
Activiteiten	Kernactiviteit is het aansluiten van klanten op de energienetwerken en het distribueren van gas en elektriciteit.
Deelnemende partijen	Provincie Gelderland, Friesland, Noord Holland en de gemeente Amsterdam bezitten 75% van de aandelen. De overige 25% is verdeeld over diverse gemeenten.

Financieel	Wij bezitten 580.414 aandelen. We begroten voor 2026-2029 € 400.000.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, wethouder Bennink vertegenwoordigt onze gemeente.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.
Vitens (Utrecht)	
Primair doel	Drinkwaterbedrijf dat drinkwater levert aan 5,6 miljoen klanten.
Activiteiten	Verantwoordelijk voor een gezonde en duurzame samenleving met zorg voor de bescherming van natuur en milieu.
Deelnemende partijen	De aandeelhouders bestaan uit provincies en gemeenten.
Financieel	Wij bezitten 40.057 aandelen. We begroten voor 2026-2029 geen dividend.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, wethouder Bennink vertegenwoordigt onze gemeente.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. De kans hierop schatten wij in op nihil.
STOER B.V.	
Primair doel	STOER B.V. is per 1 januari 2021 opgericht door de gemeente Oude IJsselstreek als het participatiebedrijf van de gemeente; een bijzonder bedrijf dat de werkgever is voor inwoners met een dienstverband Beschut werk of een Maatschappelijke baan
Activiteiten	STOER B.V. geeft namens de gemeente Oude IJsselstreek uitvoering aan het werkgeverschap en detacheert de inwoners met een dienstverband aan een passende werkgever.
Deelnemende partijen	Gemeente is houder van 100% van de aandelen
Financieel	Gemeente is houder van 100% van de aandelen, De gemeente voert de financiële administratie voor STOER. De kosten die STOER maakt worden hierin separaat geadministreerd en aan STOER doorbelast. Voor de werkzaamheden die STOER uitvoert ontvangt zij jaarlijks een vergoeding van de gemeente, gelijk aan de werkelijke kosten. Deze werkwijze leidt ertoe dat de totale baten en lasten van STOER tevens in de gemeentelijke begroting zijn opgenomen. Het bij oprichting geplaatste kapitaal bedraagt € 10.

Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, burgemeester Werger is vertegenwoordiger van de gemeente.
Ontwikkelingen	De uitvoering van het werkgeverschap voor nieuw beschut wordt vanaf het najaar 2025 anders ingericht. De uitvoerende activiteiten worden uitgevoerd door Laborijn, het werkgeverschap ligt bij de gemeente. Deze werkwijze is gelijk aan de wijze waarop de processen behorende bij Wet Sociale Werkvoorziening is ingericht. Wanneer de processen zijn omgezet en de implementatiefase is afgerond, wordt de STOER B.V. overbodig en opgeheven. Afhankelijk van de afwikkeling van de financiële activiteiten, zal dit naar verwachting begin 2026 afgerond zijn.
Risico's	Financieel risico bij eventuele liquidatie is het verlies van maximaal de nominale waarde van onze aandelen. De kans hierop schatten wij in op nihil.

Financieel overzicht

Verbonden partij (x 1.000)	Bijdrage 2026	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
		1-1-2026	31-12-2026	1-1-2026	31-12-2026
Regio Achterhoek	326	6.041	5.648	20.200	10.186
GGD Noord- en Oost Gelderland	926	2.050	2.050	8.584	7.834
VNOG	2.534	21.160	17.135	66.080	84.629
ODA	1.250	300	300	1.046	1.145
Stadsbank ON	329	2.236	2.347	9.950	9.388
Erfgoedcentrum Ecal	222	308	346	460	352
Stichting Achterhoek Toerisme	87	0	0	1.488	1.238
Totaal	5.673				

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

De gemeentelijke heffingen (belastingen, leges en rechten) zijn, na de algemene uitkering uit het gemeentefonds, de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente. Deze heffingen zijn de enige inkomstenbronnen waarop de gemeenteraad invloed kan uitoefenen. Vooral voor de zuivere belastingen, dit zijn de heffingen waar geen direct aanwijsbare tegenprestatie van de overheid tegenover staat, is er geen maximum bedrag of opbrengst aangegeven. Voor leges en andere betalingen voor overheidsdiensten is bepaald dat geen winst mag worden gemaakt. De opbrengst van de heffing mag in totaliteit niet hoger zijn dan de kosten die de gemeente moet maken om de diensten te verlenen. De opbrengsten van de gemeentelijke heffingen zijn geraamd onder de verschillende taakvelden. Een overzicht van de inkomstenbronnen op de diverse taakvelden is in bijlage G terug te vinden.

Beleid

Het (meerjaren)beleid voor de lokale belastingen is opgenomen in de door de gemeenteraad vastgestelde verordeningen. Om een beter overzicht te krijgen in de actuele verordeningen stellen we jaarlijks een nieuwe verordening vast voor iedere belasting cq heffing.

Uitgangspunten voor onze leges, heffingen en tarieven

Voor de leges, heffingen en tarieven hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Voor 2026 stijgt de opbrengst OZB met 5%;
- De rioolheffing is maximaal 100% kostendekkend. Voor 2026 hanteren wij een daling van 1,8%, oftewel ruim € 5,- per huishouden;
- De hoogte van de afvalstoffenheffing is afhankelijk van het aantal ledigingen per jaar. Het vastrecht is voor éénpersoons- en meerpersoonshuishoudens gelijkgesteld op 199,80. Dit is een stijging voor éénpersoonshuishoudens en een daling voor meerpersoonshuishoudens. Afhankelijk van de hoeveelheid afval wordt het variabel tarief in 2027 afgerekend;
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten zijn maximaal 100% kostendekkend;
- De overige heffingen stijgen jaarlijks trendmatig met een indexering van 3%, met uitzondering van de reclamebelasting en lijkbezorgingsrechten;
- Leges en rechten zijn maximaal 100% kostendekkend.

Belasting / heffing	Omschrijving
Marktgeden	Heffen we voor innemen standplaatsen op warenmarkt Silvolde, Terborg, Ulft, Gendringen en Varsseveld.
Precariobelasting	Heffen we voor het verlenen van een standplaats op gemeentegrond
Lijkbezorgingsrechten	Heffen we voor gebruik algemene begraafplaatsen Varsseveld en Terborg. Eventuele overschotten of tekorten verrekenen we conform besluit met de reserve.
Leges	Dit zijn diverse gemeentelijke leges (bouwvergunning, uittreksels etc.)
Toeristenbelasting	Belastingheffing van personen die niet in de basisregistratie personen zijn opgenomen, maar die tegen betaling/vergoeding wel verblijf houden door overnachtingen in bijv. hotels, pensions, vakantieonderkomens, mobiele kampeermiddelen. Belastingheffing van personen die niet in de basisregistratie personen zijn opgenomen, maar die tegen betaling/vergoeding wel verblijf houden door overnachtingen in bijv. hotels, pensions, vakantieonderkomens, mobiele kampeermiddelen.
OZB niet - woningen	Heffen we van zowel eigenaren als gebruikers van niet-woningen.
Woonlasten	Dit zijn de onroerendezaakbelastingen zakelijk recht woningen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing tezamen. De opbrengsten OZB-woningen zijn conform besluit dit jaar gedaald. Voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing hanteren we een kostendekkend tarief.
Reinigingsrechten	Reinigingsrecht voor bedrijven en instellingen die geringe (passend in de normale containers) hoeveelheden afval aanbieden. Deze bedrijven hebben de gemeente verzocht dit afval tijdens normale inzamelingsactiviteiten mee te willen nemen.

Reclamebelasting	Belasting voor openbare aankondigingen in het centrum van Varsseveld, Terborg en Uift en het bedrijventerrein Akkermansweide in Terborg, Bedrijventerreinen in Varsseveld en bedrijfsterrein de Rieze in Uift. Wij innen deze belasting in feite als tussenpersoon. De inkomsten verrekenen we met door de gemeente gemaakte kosten. Het restant betalen we rechtstreeks door aan initiatiefnemers. Per saldo is dit dus budgettair neutraal.
------------------	---

Tarieven diverse heffingen	2024	2025	2026
Onroerende-zaakbelastingen			
Eigenaren van woningen, in % van de waarde	0,11512%	0,11662%	n.n.b.
Gebruikers van niet-woningen, in % van de waarde	0,13429%	0,13542%	n.n.b.
Eigenaren van niet-woningen, in % van de waarde	0,17470%	0,17632%	n.n.b.
Afvalstoffenheffing			
Eénpersoonshuishoudens vast tarief	170,40	189,60	199,80
Meerpersoonshuishoudens vast tarief	220,80	219,60	199,80
Per lediging kleine container rest afval	8,50	8,50	8,50
Per lediging grote container rest afval	14,75	14,75	14,75
Per storting ondergrondse container	2,50	2,50	2,50
Reinigingsrechten			
Vast tarief	220,80	219,60	199,80
Per lediging kleine container rest afval	8,50	8,50	8,50
Per lediging grote container rest afval	14,75	14,75	14,75
Rioolheffing			
Per aansluiting	294,00	297,00	291,60
Toeristenbelasting			
Per overnachting	1,45	1,49	1,53

* De tarieven voor de OZB zijn nog niet bekend. De oorzaak hiervoor is dat we voor het belastingjaar 2026 nog niet beschikken over de juiste WOZ waarden. De berekening van de OZB tarieven vinden hierdoor pas in het 4e kwartaal plaats.

Woonlasten

Opbrengsten Woonlasten (x1.000)	2024 (werkelijk)	2025 (begroot na wijziging)	2026 (begroot)
Afvalstoffenheffing	4.515	4.388	4.377
Rioolheffing	5.106	5.318	5.045
OZB woningen	6.483	6.904	7.252
Totaal	16.104	16.610	16.674

Ten opzichte van 2025 stijgen de totale woonlasten met 1,5%, exclusief areaaluitbreiding.

Lokale lastendruk/ontwikkeling van de woonlasten

Om een indruk te hebben wat de “lokale lastendruk” is, berekenen we wat huishoudens aan belasting moeten betalen. Daarbij gaan we uit van de voor huishoudens gebruikelijke heffingen. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) stelt jaarlijks een atlas van de lokale lasten op. De tabel hieronder geeft de berekende belastingdruk voor Oude IJsselstreek in 2026. Het bedrag van de bruto woonlasten is opgebouwd uit de onroerendezaakbelasting, waarbij wordt uitgegaan van de gemiddelde woningwaarde (zowel landelijk als provinciaal als voor Oude IJsselstreek), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Uitgangspunten voor vergelijking van de belastingdruk oud en nieuw:

- de waarde van een woning is gemiddeld € 343.000.
- één- en meerpersoonshuishoudens.

De gemiddelde belastingdruk voor een eigenaar/bewoner in 2025 en 2026 ziet er in Oude IJsselstreek dan als volgt uit:

Jaar	Soort huishouden	OZB	Afval	Riool	Totaal
2025*	Eenpersoonshuishouden met kleine grijze container	369	236,35	297	902,35
2025*	Meerpersoonshuishouden met kleine grijze container	369	266,35	297	932,35
2025*	Eenpersoonshuishouden met grote grijze container	369	269,35	297	935,35
2025*	Meerpersoonshuishouden met grote grijze container	369	299,35	297	965,35
2025**	Eenpersoonshuishouden met ondergrondse container	369	232,10	297	898,10
2025**	Meerpersoonshuishouden met ondergrondse container	369	262,10	297	928,10
2026*	Eenpersoonshuishouden met kleine grijze container	387	246,55	291,60	925,15
2026*	Meerpersoonshuishouden met kleine grijze container	387	246,55	291,60	925,15
2026*	Eenpersoonshuishouden met grote grijze container	387	280,95	291,60	959,55
2026*	Meerpersoonshuishouden met grote grijze container	387	280,95	291,60	959,55
2026**	Eenpersoonshuishouden met ondergrondse container	387	242,30	291,60	920,90
2026**	Meerpersoonshuishouden met ondergrondse container	387	242,30	291,60	920,90

Uitgangspunten zijn:

* 5,5 ledigingen per jaar voor de rest (grijze) container

** 17 inwerpen afvalzak in de ondergrondse containerbak

De afvalstoffenheffing en de rioolheffing zijn kostendekkend met een onttrekking uit de reserve afval en het bufferfonds riolering; de ozb stijgt ten opzichte van 2025 met 5%, waarmee de totale lastendruk in 2026 gemiddeld stijgt met 1,5%, onder het uitgangspunt woonlasten. Er is gekozen om incidenteel de opgebouwde reserve voor € 250.000 in te zetten. Positieve resultaten uit het verleden hebben ervoor gezorgd, dat de meeste huishoudens minder afvalstoffenheffing voor 2026 betalen.

Opbrengsten

Opbrengsten belastingen/heffingen (x 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Algemene dekkingsmiddelen			
Woonlasten (OZB eigenaren woningen + afvalstoffenheffing + rioolrechten)	16.104	16.435	16.674
Precariobelasting	7	8	8
Toeristenbelasting	184	210	210
Tariefsgebonden heffingen			
Leges	1.866	1.371	1.830
Lijkbezorgingrechten	175	125	162
Marktgelden	23	20	23
OZB niet-woningen	2.815	2.932	3.078
Reinigingsrechten	37	35	35
Rioolrecht bedrijven	278	275	280
Reclamebelasting	168	150	150
Totaal opbrengsten	21.657	21.561	22.450

Lasten- en batenoverzicht van de kostendekkende tarieven

Hieronder hebben we inzichtelijk gemaakt, hoe bij de berekening van de tarieven wordt bewerkstelligd, dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Dit hebben we gedaan voor de tarieven van belastingen die ten hoogste kostendekkend mogen zijn.

Afvalstoffenheffing + reinigingsrecht			Lijkbezorgingsrechten		
Kosten Afval	4.647		Kosten begraafplaatsen	67	
Opbrengsten afval excl. heffingen		926	Opbrengsten begraafplaatsen		
Heffing bij bedrijven (Reinigingsrecht)		35	Netto kosten Begraafplaatsen	67	
Netto kosten Afval	3.686		Overhead + salaris	180	
Overhead + salaris	468		Rente	1	
BTW	425		Onttrekking reserve		6
Rente	48		Overige toerekening begraafplaatsen	175	
Onttrekking reserve afval		250	Totale kosten	242	
Overige toerekening afval	691		Opbrengst heffingen		162
Totale kosten	4.377		Dekking		67%
Opbrengst heffingen		4.377			
Dekking		100%			

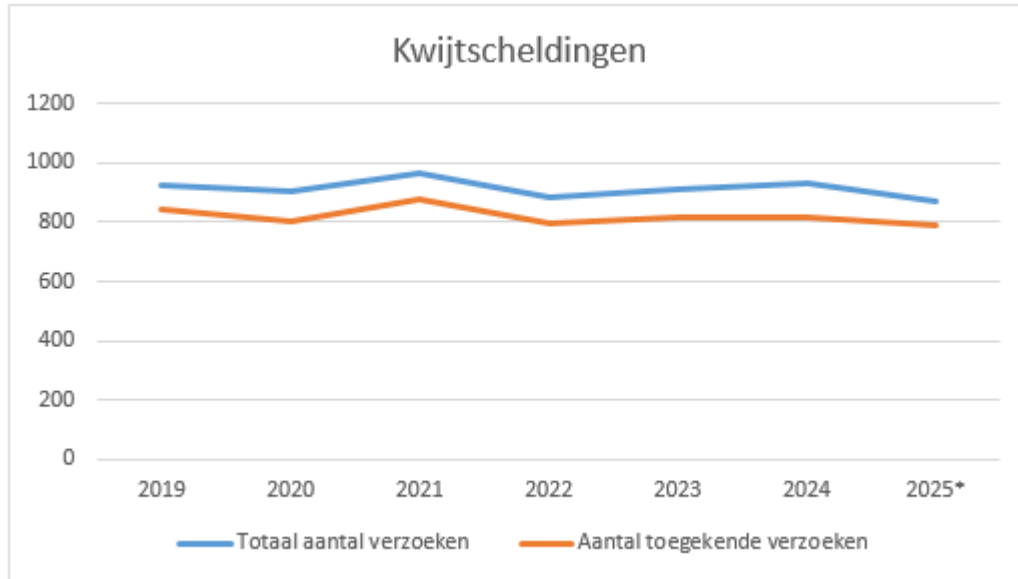
Rioolheffing			Algemene dienstverlening		
Kosten Riolering	3.191		Kosten algemene dienstverlening	500	
Opbrengsten Riolering excl. heffingen		3	Overige opbrengsten		0
Heffing bij bedrijven		280	Netto kosten algemene dienstverlening	500	
Netto kosten Riolering	2.908		Overhead + salaris	795	
Overhead + salaris	520		Overige toerekening algemene dienstverlening	795	
BTW	475		Totale kosten	1.295	
Rente	969		Opbrengst heffingen		1.005
Toevoeging voorziening	173		Dekking		78%
Overige toerekening riolering	2.137				
Totale kosten	5.045				
Opbrengst heffingen		5.045			
Dekking		100%			

Omgevingsvergunning bouwen			Markten		
Kosten omgevingsvergunning bouwen	78		Kosten markten	39	
Overige opbrengsten		0	Overige opbrengsten		0
Netto kosten Omgevingsvergunning bouwen	78		Netto kosten markten	39	
Overhead + salaris	638		Overhead + salaris	24	
Overige toerekening omgevingsvergunning	638		Overige toerekening markten	24	
Totale kosten	716		Totale kosten	63	
Opbrengst heffingen		500	Opbrengst heffingen		23
Dekking		70%	Dekking		37%

Kwijtschelding

Inwoners met een laag inkomen kunnen kwijtschelding krijgen voor de aanslag van de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Bij de beoordeling van het verzoek vindt er een toets plaats naar inkomen en vermogen. De gemeente mag alleen kwijtschelding verlenen als het inkomen niet hoger ligt dan 100% van het bijstandsniveau.

Belastingjaar:	Totaal aantal verzoeken	Aantal toegekende verzoeken	Aantal afgewezen verzoeken	Aantal verzoeken in procenten	Afgeboekt t.g.v. toegekende kwijtschelding
2019	924	843	81	5,03%	322.095
2020	907	804	103	4,80%	302.318
2021	966	881	85	5,08%	352.757
2022	883	794	89	4,64%	352.414
2023	911	820	91	4,74%	383.318
2024	934	818	117	4,86%	330.109
2025*	874	792	82	4,56%	374.226
* De kwijtscheldingsgegevens voor 2025 zijn gebaseerd op basis van de gegevens zoals die op 1 augustus 2025 bekend zijn.					

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf zijn conform de voorschriften in het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot de kapitaalgoederen van de gemeente opgenomen.

De kapitaalgoederen zijn grofweg als volgt te rubriceren:

Infrastructuur:

- Wegen
- Civiel technische kunstwerken
- Kunstwerken
- Openbare verlichting
- Riolering
- Water

Voorzieningen:

- Openbaar groen
- Speelplaatsen
- Gebouwen

Het onderhoud van kapitaalgoederen legt beslag op een belangrijk deel van de middelen en komt in bijna alle programma's voor. De kapitaalgoederen zijn vaak van groot belang voor het realiseren van de programma's. In deze paragraaf geven we inzicht in het onderhoud en beheer, conform de financiële verordening (art. 212 Gemeentewet). Niet alleen vanuit het financiële belang, maar ook vanuit het belang van de inwoner.

Beleids- en beheerplannen

De beleidsplannen stellen we tenminste eens in de 10 jaar vast, conform de eisen van de provincie. Dit betreft de inrichting van de openbare ruimte en het beoogde onderhoudsniveau voor het openbaar groen, verlichting, straatmeubilair, sportfaciliteiten, water, wegen, riolering, kunstwerken. Eens in de vier jaar evalueren we de beheerplannen en zo nodig stellen we ze bij.

De volgende nota's zijn vastgesteld:

Beleidsstuk/ beheerplan	Planperiode	Inhoud/opmerking
Integraal Beheer Openbare Ruimte	2024 - 2027	Dit plan is een strategisch kader waarin maatschappelijke opgaven en bestuurlijke doelstellingen zijn vertaald naar het beheer van de openbare ruimte, voor alle objecten/kapitaalgoederen. De verwachting is dit plan in Q4 2025 gereed is.
Wegenbeleid	2019 - 2023	Het huidige Wegenbeleidsplan is een korte beleidsnotitie als aanvulling op en een actualisatie op het Wegenbeleidsplan 2014 - 2018.
Beleidsnotitie Openbare verlichting	2022 - 2026	Deze korte beleidsnotitie is een aanvulling op en actualisatie van het beleidsplan openbare verlichting 'Licht op maat 2012-2016. Deze is in de tweede helft van 2022 vastgesteld.
Openbare verlichting Vervangingsplan	2022 - 2026	Het vervangingsplan is een onderdeel van het huidige beleidsplan voor de openbare verlichting. Het vervangingsplan is over 4 jaar verdeeld.
Gemeentelijk rioleringsplan	2024-2028	
Klimaatagenda	2022 - 2026	De Klimaatagenda is in juni 2022 vastgesteld.
Civieltechnische kunstwerken	2023-2027	

Visie Landschap, Natuur en Groene Kernen	2021-2031	We zetten in op het verder vergroenen van onze gemeente en het creëren van groen dat een positieve bijdrage levert aan de biodiversiteit en aan klimaatadaptatie. In nieuwe ontwikkelingen proberen we meer schaduw te creëren en extra groen toe te voegen waar dat mogelijk is. De beplanting die we toepassen dient van waarde te zijn voor onze ambassadeurssoorten uit het biodiversiteitsplan. We zijn momenteel bezig met het opstellen van een natuurkansenkaart, die locaties in beeld brengt voor extra aanplant, omvorming van beplantingstypen of ecologisch beheer. Ook gaan we de komende periode aan de slag om de groenstructuur op kaart uit te werken en een Leidraad Inrichting Openbare Ruimte op te stellen voor het vakgebied groen.
Bomenbeheerplan	2022 - 2032	We zijn bezig met het opzetten van een eigen bomenploeg. Daarvoor is een boomverzorger aangenomen. Met de eigen bomenploeg gaan we voor flexibiliteit en efficiëntie voor het onderhoud van de bomen. Voor het boombeheer zetten we in op ecologisch boombeheer waarbij meer ruimte wordt gegeven voor biodiversiteit.
Speelruimtebeleid	2022 - 2032	Sinds 2023 pakken we, dankzij het beschikbare budget vanuit het Speelruimteplan, grootschalig speelplekken op om te renoveren. In 2023 zijn 6 speelplekken gerenoveerd, in 2024 zijn 8 speelplekken aangepakt en in 2025 zijn dit er 4 (wegens bezuiniging). We werken aan onze doelstelling voor variatie in speelaanbod door o.a. materiaalkeuze, afwisseling in aanbod voor leeftijdsgroepen en samenwerking met verschillende leveranciers. We houden bij renovatie rekening met inclusiviteit en duurzaamheid. In elke grote kern binnen onze gemeente willen we de komende jaren een inclusieve speelplek realiseren conform het Speelruimteplan.
Bosbeheerplan	2022-2032	We zetten in op klimaatbestendige bossen door horizontale en verticale structuren te creëren en in te zetten op mineraalrijke bodems.
Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP)	2025-2028	Herinspectie uitgevoerd 2025

Op basis van de vastgestelde plannen is per kapitaalgoed inzicht gegeven in het gemeentelijke beleid, de doelstellingen, de activiteiten die op stapel staan, de daarmee gemoeid zijnde financiële middelen en eventuele ontwikkelingen en risico's.

Wegen

Beleid

Het gemeentelijke beleid is gericht op efficiënt en effectief onderhoud aan de wegen. De uitgangspunten zijn beschreven in het "beleidsplan wegen gemeente Oude IJsselstreek 2019-2023". Het beleidsplan geeft, op basis van het (door de raad) vastgestelde kwaliteitsniveau en het aanwezige areaal, aan wat gemiddeld per jaar nodig is om de kwaliteit van de wegen op peil te houden. In het beleidsplan staat aangegeven dat de wegen in de gemeente Oude IJsselstreek kwaliteitsniveau basis moeten hebben (volgens de richtlijnen van de CROW-systematiek). Één keer per twee jaar worden alle wegen in de gemeente Oude IJsselstreek geïnspecteerd op schades en beoordeeld op kwaliteit. Deze gegevens, samen met de vaste gegevens vanuit het beheerpakket, vormen de basis voor het uit te voeren onderhoud. Vanuit het beheerpakket kan een meerjarenplanning (3 jaar) voor het groot onderhoud aan de wegen worden opgesteld.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Schoon, heel, veilig Niveau Basis (kwaliteitscijfer 5,5-6,5)	Planmatig onderhoud en groot onderhoud van wegen Rapportage kwaliteitsniveau van de wegen op basis van de wegininspectie	jaarlijks iedere 2 jaar	Bestaand beleid Bestaande budgetten
Subdoelstelling			

Efficiënt en effectief onderhoud aan wegen	Uitvoering van het beleidsplan Wegen 2019-2023	jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie
	Opstellen en bijhouden meerjarenplanning voor groot onderhoud van wegen	jaarlijks	Bestaande formatie
	Up to date houden meerjarenplanning voor vervangingen (reconstructies van wegen)	jaarlijks	Bestaande formatie

Kwaliteit

In het huidige beleidsplan staat aangegeven dat de wegen in de gemeente Oude IJsselstreek kwaliteitsniveau Basis moeten hebben. Kwaliteitsniveau Basis is een voldoende (kwaliteitscijfer tussen 5,5 en 6,5).

Om te kunnen bepalen welk kwaliteitsniveau de wegen in onze gemeente hebben, vertaalt een onafhankelijk bureau structureel (per 2 jaar) de inspectiegegevens van de wegen naar een bijbehorend kwaliteitsniveau. De in 2024 uitgevoerde wegininspectie toont aan dat de kwaliteit van de wegen, ten opzichte van 2022 een lichte daling laat zien van kwaliteitsniveau basis naar kwaliteitsniveau laag. Dit is het huidige kwaliteitsniveau van alle (soorten) verharde wegen in onze gemeente. Oorzaak hiervan is het kwaliteitsniveau van de wegen met een asfaltverharding. Deze scoort nog steeds kwaliteitsniveau laag met zelfs een lichte daling ten opzichte van 2022. We gaan daarom de komende jaren, binnen het huidige onderhoudsbudget nog meer aandacht besteden aan de asfaltverhardingen en minder aan de elementenverhardingen.

Financiën

In het beleidsplan Wegen, dat de raad in maart 2019 heeft vastgesteld, staat een aantal uitgangspunten voor de financiële berekening beschreven, zoals:

- Omvang van het huidige areaal;
- Berekening alleen voor verharde wegen;
- In stand houden van de bestaande situatie (dezelfde materialen, dezelfde constructieopbouw, dezelfde wegbreedte, enz.);
- Alleen kosten voor groot onderhoud, geen kosten voor vervanging, geen kosten voor klein onderhoud, geen kosten voor verzorgend onderhoud zoals straatvegen of onkruidbeheersing;
- In stand houden van het huidige areaal op het gewenste kwaliteitsniveau.

Met de hierboven genoemde uitgangspunten, het beheerareaal en de kwaliteitsambitie Basis is in het beleidsplan een berekening gemaakt voor de jaarlijkse onderhoudskosten. Deze kosten worden in het jaar van uitvoering ten laste gebracht van de exploitatie.

De BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) staat niet toe dat de kosten voor vervangingen (reconstructies) worden meegeraamd in het onderhoudsbudget Wegen. Voor reconstructies van wegen en fietspaden is investeringsbudget vereist. Voor nieuwe meerjarenplanning voor de projecten 2024 - 2027 is een jaarlijkse investering van € 1.500.000 per jaar gereserveerd.

Ontwikkelingen

Alle facetten die afgelopen jaren zijn besproken, zijn in het beleidsplan opgenomen. Ieder jaar bekijken we de onderhoudsplanning van de wegen opnieuw en stellen we eventueel bij.

Risico's

De risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten.

Civieltechnische kunstwerken en kunst in openbare ruimte

Beleid

De visie van de gemeente op het beheer en onderhoud van de civieltechnische kunstwerken en kunst in de openbare ruimte is kernachtig te verwoorden als "veilig, heel, doelmatig en schoon". Deze visie is uitgewerkt in het beheerplan dat het college in 2023 heeft vastgesteld.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
-------------------------	----------------------------	------	---------------------

Hoofddoelstelling			
Schoon, heel, veilig en duurzaam.	Opstellen uitvoeringsplan naar aanleiding van jaarlijks te houden (globale) inspecties.	jaarlijks	Bestaande formatie en budgetten

Kwaliteit

In het beheerplan is opgenomen dat elke vijf jaar het volledige areaal door een gespecialiseerd bedrijf geïnspecteerd wordt. In de tussentijdse jaren voert de eigen dienst inspecties uit. Voor de kunst in de openbare ruimte is ervoor gekozen om de eigen dienst jaarlijks een globale inspectie uit te laten voeren. Het jaarlijks onderhoud (schoonmaken) is hierop afgestemd.

Planning

Aan de hand van de jaarlijks uit te voeren schouw, plannen we de onderhouds- en herstelwerkzaamheden in. Afhankelijk van de resultaten van de uit uitgevoerde inspecties, maken we een meerjaren planning voor het herstellen van de geconstateerde gebreken.

Financieel

Aan de hand van de uitgevoerde inspecties, wordt een meerjarenraming opgesteld, passend in de bestaande formatie en budgetten zoals opgenomen in het vastgestelde beheerplan.

Risico's

De risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten.

Openbare verlichting

Beleid

Openbare verlichting draagt bij aan een veilige en leefbare openbare ruimte. Het is daarom een beleidsterrein waarbij het van belang is dat de gemeente zelf een sturende rol vervult bij het definiëren van het beleid en het uitvoeren van het beheer en onderhoud.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Het openbare leven bij duisternis zo goed mogelijk te laten functioneren en bij te dragen aan een sociaal veilige, verkeersveilige en leefbare omgeving.	Uitvoeren beleidsplan Openbare verlichting 2022-2026	2022 - 2026	Bestaande budgetten en formatie
	Vervanging openbare verlichting (binnen de projecten)	Jaarlijks	Waar mogelijk bestaande budgetten en formatie
	Uitvoeren regulier onderhoud	Jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie
	Afhandelen storingen en klachten		
	Uitvoeren Vervangingsplan 2022-2026	2022 - 2026	Meerjaren investering 2022-2026
Subdoelstelling			
	Het toepassen van innovatieve ontwikkelingen op het gebied van de energieaanpak	Jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie

Kwaliteit

In de periode 2017 t/m 2021 zijn de meeste SOX en SON armaturen vervangen (90%) en waar mogelijk ook masten op leeftijd. In de periode 2022-2026 gaan we door met het vervangen van masten en armaturen. Dit doen we op basis van leeftijd (masten 50 jaar en armaturen 25 jaar). Naast het verminderen van het energieverbruik zorgt dit ook voor een daling van de veiligheidsrisico's en uniformiteit van masten en armaturen waardoor een rustig straatbeeld ontstaat.

Financieel

Voor het nieuwe vervangingsplan is de komende jaren een investering beschikbaar. De jaarlijkse kapitaallasten van deze investering worden uit het reguliere budget gedekt.

Ontwikkelingen

We blijven gebiedsgericht en zo energiezuinig mogelijk verlichten. Verlichte reclame aan lantaarnpalen staan en passen we niet toe. Bij toepassing van displays en LCD-/led-schermen in de openbare ruimte zijn we kritisch om lichthinder te voorkomen. We houden aandacht op sociale veiligheid, leefbaarheid en sfeer. We gaan het buitengebied niet meer verlichten dan nu het geval is.

Ons doel is om de afspraken over openbare verlichting uit het SER-energieakkoord uit 2013 te halen. Dit houdt in dat we in 2030 50% energie hebben bespaard ten opzichte van 2013. Eind 2020 was dit 28%. We investeren hiervoor in de vervanging van armaturen die ouder zijn dan 25 jaar door armaturen met ledverlichting. We gaan de komende jaren ook masten ouder dan 50 jaar vervangen. Hiervoor is gemiddeld € 339.000 per jaar opgenomen. In 2026 worden de restanten van voorgaande jaren ingezet voor de vervanging van openbare verlichting.

Circulaire economie en Smart City heeft de komende jaren onze aandacht waarbij we niet voorop lopen maar wel kijken wat passend is voor onze gemeente.

Het dimmen van de openbare verlichting voeren we verder in. Dit scheelt ongeveer 10% energieverbruik op de totale installatie.

Risico's

Ieder jaar testen we masten die 40 jaar of ouder zijn op stabiliteit. Uit deze meting, die vanaf 2013 jaarlijks wordt uitgevoerd, komen masten met een, vanuit inspectiejargon, "code rood" naar boven. Masten met deze code vertonen ernstige gebreken die de stabiliteit van de mast niet waarborgen. Deze masten dienen binnen 6 maanden na de meting vervangen te worden. We gaan door met het vervangen van oude verlichting. We gaan niet sneller vervangen dan op basis van leeftijd. Anders gooien we verlichting weg die nog niet afgeschreven is.

Riolering

Beleid

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet, op 1 januari 2024, is de verplichting voor het opstellen van een Gemeentelijk Rioleringsplan door gemeenten komen te vervallen. Wel blijven gemeenten verplicht invulling te geven aan hun gemeentelijke watertaken en het onderhouden van de benodigde rioolheffing. Gemeente Oude IJsselstreek heeft daarom gekozen een Water- en Rioleringsprogramma (WRP) op te stellen. Dit Water- en rioleringsprogramma (Wrp) beschrijft hoe de gemeente omgaat met de wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Ook wordt binnen dit plan geanticipeerd op raakvlakken met vakgebieden zoals Klimaatadaptatie en Landschap en groen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
1. Zorgen voor inzameling van stedelijk afvalwater. 2. Zorgen voor transport van stedelijk afvalwater. 3. Zorgen voor inzameling van hemelwater (voor zover niet door de particulier). 4. Zorgen voor verwerking van ingezameld hemelwater.	Uitvoeren van het WRP 2024 - 2028	2024 - 2028	Bestaande formatie en budgetten

5. Zorgen dat (voor zover mogelijk) het grondwater de bestemming van een gebied niet structureel belemmert.			
Subdoelstelling			
Efficiënt en effectief onderhoud aan riolering	Uitvoeren van het WRP 2024 - 2028	jaarlijks	Idem
Voorkomen van "water op straat"	Oplossen knelpunten Uitvoeren van het WRP 2024 - 2028	jaarlijks jaarlijks	p.m. Bestaande formatie en budgetten

Kwaliteit

Door middel van camera-inspecties bepalen we jaarlijks de kwaliteit van een deel van de vrijvervalriolering. Aan de hand van deze inspecties, en inspecties uit het verleden, stellen we met behulp van het rioolbeheersysteem een vervangingsplanning op.

Samen met de vrijvervalriolering maakt de electro-mechanische riolering (drukriolering) het grootste onderdeel uit van het gehele rioolsysteem. Om ook hier inzicht te krijgen in de kwaliteit is nog niet zo lang geleden besloten om dit onderdeel ook periodiek te inspecteren. De eerste inspecties bevestigden de verwachte levensduur van bepaalde onderdelen. Aan de hand van de uitgevoerde inspecties stellen we hier ook een vervangingsplan voor op.

Binnen het WRP is rekening gehouden met de hierboven genoemde vervangingsplannen.

Planning

Het Water en rioleringsprogramma heeft een looptijd van 5 jaar en zal in 2028 worden herzien.

Financieel

Voor de dekking van de kosten van aanleg en beheer van riolering zijn verschillende bronnen. De aanleg van riolering in nieuwe bestemmingsplannen bekostigen we uit de exploitatieopzet van die plannen en verdisconteren we in de verkoopprijs. De kosten van het beheer en de aanleg van riolering, hemel- en grondwatervoorzieningen bij bestaande panden, dekken we uit de rioolheffing. De hoogte van deze heffing herzien we jaarlijks en stellen we vast met behulp van een kostendekkingsplan.

De rioolheffing maakt samen met de afvalstoffenheffing en de onroerendezaakbelasting onderdeel uit van het woonlastenprincipe. Uitgangspunt hiervan is een maximale stijging van 3% woonlasten per jaar. Voor de rioolheffing geldt in principe een kostendekkendheid van 100%.

Om de kosten te kunnen blijven dekken is in deze planperiode een verdere stijging van de riool- en waterzorgheffing noodzakelijk. Prijsstijgingen en planning van uit te voeren werkzaamheden kunnen van invloed zijn op de kosten. Jaarlijks zal beoordeeld worden of de rioolheffing moet worden bijgesteld om kostendekkend te zijn.

Een bufferfonds van minimaal tussen de € 300.000 en € 500.000 is wenselijk om tegenvallers op te kunnen vangen.

Ontwikkeling

Binnen het Water en Rioleringsplan 2024 2028 wordt geanticipeerd op raakvlakken met vakgebieden zoals Klimaatadaptatie en Landschap en groen.

Risico's

Met de jaarlijkse financiële actualisatie om de hoogte van de rioolheffing te bepalen beperken we eventuele risico's tot een aanvaardbaar niveau.

Water

Beleid

Het beleid rondom water is inmiddels opgenomen in de Klimaatagenda, die juni 2022 is vastgesteld door de gemeenteraad.

Financieel

De financiële aspecten van het onderdeel water zijn opgenomen in het verbreed Gemeentelijk Water en Rioleringsprogramma 2024 - 2028.

Groen, natuur en landschap

Beleid

Voor de groenvoorziening hanteren we in de wijken beeldkwaliteit Basis en in centra beeldkwaliteit Hoog. Dit is conform het vastgesteld beeldkwaliteitsplan van 2016. Uit de laatst gehouden schouw (2022) blijkt dat de meeste groenonderdelen nog net scoren op kwaliteitsniveau 'basis', maar wel aan de onderkant.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Behoud van groenvoorzieningen op het vastgestelde kwaliteitsniveau voor een aantrekkelijke groene woon- en werkomgeving in Oude IJsselstreek	Uitvoeren planmatig onderhoud	Jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie
Subdoelstelling			
Streven naar de vastgestelde kwaliteit en werken aan een meer biodiverse inrichting en beheer van het openbaar groen.	Uitvoeren planmatig onderhoud en aanpassingen in de werkwijze.	Jaarlijks	Bestaande budgetten en formatie

Kwaliteit

Door middel van verschillende jaarlijkse inspecties op groenvoorziening en bomen toetsen we of de vastgestelde beeldkwaliteit en veiligheid behaald wordt.

Financieel

De werkzaamheden voeren we uit binnen de huidige budgetten en formatie. We merken in het groen ook de effecten van klimaatverandering en de hiermee gepaard gaande financiële effecten.

Ontwikkeling

De Visie landschap, natuur en groene kernen is de basis. Vanuit deze visie werken we verder aan vergroening. Dit doen we onder andere door meer bomen te planten en de biodiversiteit in de openbare ruimte en bermen te vergroten. Waar mogelijk vormen we beplantingstypen om zodat een hogere biodiversiteit gecreëerd wordt.

Risico's

Mogelijke risico's liggen vooral op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid. Hiervoor heeft de gemeente een verzekeringspolis afgesloten.

Speelplaatsen

Speelplekken en -toestellen

Gemeente Oude IJsselstreek kent ca. 100 speelplekken, verspreid over de kernen.

Beleid

Het vastgestelde Speelruimteplan is de basis. De veiligheid van de speelvoorzieningen wordt gewaarborgd volgens de landelijke WAS (Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen).

Kwaliteit

Uit de inspectieronden is gebleken dat de toestellen voldoen aan het WAS, maar dat een deel verouderd is en niet uitdagend genoeg.

Financieel

Vanaf het jaar 2023 en verder is er via het Speelruimteplan budget beschikbaar gesteld voor vervanging van verouderde toestellen en impulsen voor bestaande speelplekken.

Ontwikkeling

De komende jaren werken we verder aan de implementatie van de nieuwe beleidsambities volgens het Speelruimteplan.

Risico's

Door het consequent (laten) uitvoeren van een inspectie van de speeltoestellen voldoet de gemeente aan haar verplichtingen in het kader van de Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen. De risico's ten aanzien van de veiligheid (ongelukken) en aansprakelijkheid (claims) zijn daarmee beheersbaar.

Beheer gebouwen

Beleid

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar	Wat mag het kosten?
Hoofddoelstelling			
Behoud van de gemeentelijke gebouwen op een redelijk conditieniveau	Uitvoering meerjarenonderhoudsplan (MJOP)	jaarlijks	Bestaande formatie en budgetten
Subdoelstelling			

Kwaliteit

De gemeentelijke gebouwen worden beoordeeld op basis van de norm NEN 2767. Hierin worden 5 verschillende conditiescores gehanteerd waarbij 1 een uitstekende conditie is en 5 een zeer slechte conditie. Afhankelijk van de groep waarin het gebouw is ingedeeld, dient het aan een minimaal conditieniveau te voldoen. Met de toepassing van deze condities wordt toegezien op de kwaliteit van de gebouwen. De gebouwen moeten op een redelijk niveau worden onderhouden om kapitaalvernietiging tegen te gaan. Uit de inspecties is gebleken dat een overgroot deel van de gebouwen niveau 3 (redelijke conditie) of beter heeft. Alle onderhoudsniveaus en de daar bijbehorende budgetten zijn hiermee in beeld. Voor de gebouwen die op korte termijn in aanmerking komen voor verkoop/sloop zijn er geen onderhoudsinspecties uitgevoerd. Het onderhoudsniveau kan voor deze gebouwen wat lager liggen.

Financieel

In de reguliere begroting is structureel budget opgenomen voor klein en groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen.

Ontwikkeling

Alle gebouwen die de afgelopen jaren in beheer waren zijn beoordeeld op hun onderhoudstoestand door middel van een NEN 2767 inspectie, welke is uitgevoerd door een externe partij. Uit deze inspectie is een rapportage opgesteld welke inzicht geeft in de onderhoudsstaat van deze gebouwen. Uit deze rapportage is een Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) voortgekomen welke in kaart brengt waar onderhoud op uitgevoerd moet worden. De kosten van zowel het dagelijks als planmatig onderhoud worden opgenomen in de MJOP. Het saldo van al deze ramingen binnen het MJOP geeft het benodigde onderhoudsbudget voor de gemeentelijke gebouwen. Eens per vier jaar wordt er door een externe partij een herinspectie op basis van NEN 2767 uitgevoerd. Tussentijdse mutaties in de MJOP worden bijgehouden en verwerkt in het systeem O-prognose.

Risico's

Het onderhoud van de gemeentelijke objecten loopt via de bestemmingsreserve gemeentelijke objecten. Structureel hogere onttrekkingen dan dotaties zorgen voor uitputting van de reserve. Bij de recent uitgevoerde (2025) conditiemeeting van het gemeentelijk vastgoed is gebleken dat het onderhoud voor diverse panden hoger uitvalt dan oorspronkelijk ingeschat. Dit zal gevolgen hebben voor de kostenraming in de begroting. Gezamenlijk met de Provincie Gelderland wordt er een quick scan uitgevoerd om naast het groot onderhoud van drie panden inzicht te verkrijgen in financiële en technische haalbaarheid om de betreffende gebouwen te verduurzamen.

De uitkomst van dit onderzoek wordt in 2026 verwacht. Naast de actualisatie van het MJOP voor 2027 worden de uitkomsten van dit onderzoek verwerkt in de Voorjaarsnota 2027.

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Inleiding

Onder grondbeleid verstaan we het gehele instrumentarium dat de gemeente ter beschikking staat om ruimtelijke doelstellingen te realiseren. Het grondbeleid omvat alle strategieën van de gemeente rondom het verwerven, beheren, bewerken en uitgeven van gronden. Grondbeleid is een verzamelnaam van een aantal specifieke beleidsuitingen en kan worden ingezet om doelstellingen van de andere beleidsaspecten binnen de gemeente mede mogelijk te maken. Het grondbeleid heeft grote invloed op en samenhang met de realisatie van de beleidstaken zoals: ruimtelijke ontwikkeling - volkshuisvesting - verkeer en vervoer - zorg en welzijn - cultuur, sport en recreatie - economische structuur. Daarnaast kan het grondbeleid grote financiële gevolgen hebben. Met name de (financiële) risico's zijn van belang voor de financiële positie van de gemeente.

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (afgekort met BBV) staat in artikel 9.2 dat de paragraaf grondbeleid een verplicht onderdeel vormt van de begroting. De paragraaf grondbeleid moet ten minste ingaan op (artikel 16 van het BBV):

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondexploitaties.

Nota grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid is een instrument om ruimtelijke doelstellingen te bereiken op het terrein van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, openbare ruimte, infrastructuur, recreatie en natuur. Het grondbeleid is geen doel op zich, maar dienstbaar aan de hiervoor benoemde beleidsvelden. De wijze waarop we deze doelstellingen willen bereiken, is vastgelegd in de nota grondbeleid.

Het grondbeleid van de gemeente Oude IJsselstreek is verantwoord in de nota grondbeleid gemeente Oude IJsselstreek 2016. De raad geeft hierin de kaders aan waarbinnen het college en de ambtelijke organisatie het grondbeleid moeten uitvoeren. De gemeente Oude IJsselstreek zet primair in op faciliterend grondbeleid, maar sluit actief grondbeleid niet uit. Zo kan actief grondbeleid een bijdrage leveren aan andere overkoepelende doelstellingen zoals het voorkomen van verpaupering, structurele leegstand of bij de realisatie van sociaal maatschappelijke doelstellingen in de zorg of op het gebied van welzijn.

De huidige nota grondbeleid dateert van 2016 en is daarmee achterhaald als gevolg van bijvoorbeeld de invoering en implementatie van de Omgevingswet op 1 januari 2024. Vandaar dat in 2025 begonnen zal worden met het actualiseren van het grondbeleid, zodat het in ieder geval weer aansluit op de nieuwe wetgeving.

Meerjaren Prognose Grondexploitaties

De lopende grondexploitaties zijn met het opstellen van de jaarrekening over 2024 geactualiseerd van peildatum 1 januari 2024 naar peildatum 1 januari 2025. De financiële consequenties voortvloeiend uit het actualiseren van de grondexploitaties, zijn in de jaarrekening over 2024 verwerkt. In deze paragraaf grondbeleid voor de begroting 2026 - 2029 is de actuele prognose van de te verwachten resultaten op de hiervoor benoemde geactualiseerde grondexploitaties gebaseerd. Naast de paragraaf grondbeleid werken we met een Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG). Het MPG geeft meer gedetailleerd inzicht in de lopende grondexploitaties en moet gezien worden als aanvulling op de paragraaf grondbeleid behorende bij de jaarrekening. De raad heeft op 3 juli 2025 ingestemd met zowel de jaarrekening 2024 als met de MPG op peildatum 1 januari 2025. Met het vaststellen van het MPG zijn ook de financiële kaders voor de lopende grondexploitaties bepaald.

Winstneming

In de notitie "Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2023)" van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de aanbeveling opgenomen dat, volgens het realisatiebeginsel, wanneer voldoende zekerheid voor het nemen van winst bestaat, de winst dan ook dient te worden genomen. Binnen gemeente Oude IJsselstreek wordt het tussentijds nemen van winst actief toegepast. Bij het actualiseren van de grondexploitaties ten behoeve van de jaarrekening over 2024 heeft de gemeente (tussentijds) winst genomen.

Beleidsuitgangspunten reserves, voorzieningen en risico's voor grondzaken

De gemeente kent geen reserve voor (nadelige) resultaten van de grondexploitaties. Voor de gronden in exploitatie met verwachte nadelige resultaten wordt voor deze nadelige resultaten een verliesvoorziening getroffen. Risico's worden geïnventariseerd en zijn van invloed op het weerstandsvermogen van de gemeente. Deze zal groot genoeg moeten zijn om de risico's af te dekken wanneer deze zich ook daadwerkelijk voordoen. Daarmee kan worden gesteld dat met verwachte nadelige resultaten en risico's binnen de grondexploitatie in voldoende mate rekening wordt gehouden.

Wijziging in wet- en regelgeving

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de vennootschapsbelasting voor publieke organisaties ingevoerd. Het heeft tot gevolg dat de gemeente belasting moet afdragen over de winst die we met "commerciële activiteiten" maken. Onder commerciële activiteiten verstaat de Vpb - wetgeving activiteiten die zowel de gemeente als private partijen kunnen verrichten en waarmee overschotten worden behaald.

Op basis van de geactualiseerde grondexploitaties op peildatum 1 januari 2024 (vastgesteld door de raad op 4 juli 2024) hebben we door een extern deskundige in de tweede helft van 2024 een zogenaamde Quick Scan laten uitvoeren. De uitkomst van de Quick Scan is dat op basis van de hiervoor benoemde actualisaties en een doorkijk naar de toekomst (o.a. afsluiten grondexploitaties per 31 december 2024 en actualisatie per 1 januari 2025) geen positieve resultaten verwacht worden. Er is geen sprake van een structureel winstgevendende activiteit. Derhalve is ook geen sprake van een onderneming voor de Vpb in het jaar 2024.

De uitkomst van de geactualiseerde grondexploitaties op peildatum 1 januari 2025 (vastgesteld door de raad op 3 juli 2025) is inmiddels aan de extern deskundige voorgelegd om opnieuw een Quick Scan te laten uitvoeren. De uitkomst van dit onderzoek verwachten we in de tweede helft van 2025 te ontvangen.

Winstneming

In de notitie "Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2023)" van de commissie BBV is de aanbeveling opgenomen dat, volgens het realisatiebeginsel, wanneer voldoende zekerheid voor winst nemen bestaat, de winst dan ook dient te worden genomen. Dit hebben we per 31 december 2024 ook actief toegepast bij de grondexploitaties voor de woningbouwlocatie Slawijkseweg in Netterden, het bedrijventerrein De Rieze in Ulft en het bedrijventerrein Hofskamp - Oost II in Varsseveld.

Omgevingswet

De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden. De Omgevingswet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De wet voorziet in de integratie van de regels over onteigening, het voorkeursrecht, landinrichting, stedelijke herverkaveling en het kostenverhaal.

Overheden zijn verplicht om de kosten te verhalen. Het afsluiten van een overeenkomst tussen de initiatiefnemer van de bouwactiviteit en het bevoegd gezag heeft daarbij de voorkeur. Als het niet mogelijk is een overeenkomst af te sluiten, is de publiekrechtelijke weg verplicht. Dan verhaalt het bevoegd gezag de kosten op basis van de regels in een omgevingsplan, een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit of een projectbesluit. Zolang de kostenverhaalbijdrage niet is betaald, is het verboden om de bouwwerkzaamheden uit te voeren.

De wet biedt twee mogelijkheden van publiekrechtelijk kostenverhaal: kostenverhaal voor integrale gebiedsontwikkeling (concreet eindbeeld en tijdsplanning van de ontwikkeling) en kostenverhaal voor organische ontwikkeling (dan ontbreken een tijdsplanning en een eindbeeld). Kostenverhaal met tijdvak is mogelijk bij een omgevingsplan, omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit of projectbesluit. Kostenverhaal zonder tijdvak kan alleen via het omgevingsplan plaatsvinden. Het exploitatieplan zoals we die vanuit de Wro kennen, verdwijnt en daarvoor in de plaats komt de kostenverhaalsbeschikking.

Didam arrest

De Hoge Raad heeft op 26 november 2021 geoordeeld dat een overheidslichaam dat een onroerende zaak wil verkopen, gelegenheid moet bieden aan (potentiële) gegadigden om mee te dingen naar deze onroerende zaak, indien er meerdere gegadigden zijn voor de aankoop van de desbetreffende onroerende zaak of redelijkerwijs te verwachten is dat er meerdere gegadigden zullen zijn. Dit houdt in dat het overheidslichaam de koper moet selecteren aan de hand van objectieve, toetsbare en redelijke criteria. Deze verplichting vloeit voort uit het gelijkheidsbeginsel, dat in deze context strekt tot het bieden van gelijke kansen. Een overheidslichaam dient dit beginsel in acht te nemen bij een beslissing met wie en onder welke voorwaarden het een overeenkomst sluit tot verkoop van een aan hem toebehorende onroerende zaak. Op dit punt verschilt de positie van een overheidslichaam met die van een private partij. Het gelijkheidsbeginsel brengt ook mee dat het overheidslichaam, teneinde gelijke kansen te creëren, een passende mate van openbaarheid moet verzekeren met betrekking tot (i) de beschikbaarheid van de onroerende zaak, (ii) de selectieprocedure, (iii) het tijdschema en (iv) de toe te passen selectiecriteria. Het overheidslichaam moet hierover tijdig voorafgaand aan de selectieprocedure duidelijkheid scheppen door informatie over deze aspecten bekend te maken en wel op een zodanige wijze dat (potentiële) gegadigden daarvan kennis kunnen nemen. Dit is een verstrekkende uitspraak en het betekent in ieder geval dat de gemeente haar werkwijze hierop heeft moeten aanpassen en hier ook naar handelt.

Toelichting op het exploitatieresultaat van de grondexploitaties

Actualisatie grondexploitaties

Zoals aangegeven in de inleiding van deze paragraaf zijn de lopende grondexploitaties ten behoeve van de jaarrekening over 2024 geactualiseerd naar peildatum 1 januari 2025. Daarmee wordt, conform één van de vereisten die gesteld wordt aan de paragraaf grondbeleid, een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de grondexploitaties afgegeven. Met het actualiseren van de grondexploitaties van peildatum 1 januari 2024 naar peildatum 1 januari 2025 zijn de volgende stappen doorlopen:

- De boekwaarden zijn bijgesteld op basis van gerealiseerde inkomsten en uitgaven in 2024;
- De ramingen van de nog te verwachten uitgaven en inkomsten zijn geactualiseerd;
- De planning en fasering zijn naar aanleiding van de laatste ontwikkelingen geactualiseerd;
- Eventuele gevolgen voortvloeiend uit gewijzigde wet - en regelgeving is verwerkt;
- De parameters rente, kostenstijging en zijn aangepast.

Resultaten van gronden in exploitatie

Het verwachte (eind)resultaat van alle gronden in exploitatie op peildatum 1 januari 2025 hebben we weergegeven in onderstaande tabel.

Projecten	Boekwaarde per 31.12.2024 (A)	Nog te realiseren (B)			Resultaat op eindwaarde (C = A + B)	Resultaat netto contant	Toelichting
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo			
Slawijkseweg	170.060	140.525	377.562	-237.037	-66.977	-64.376	Voordelig
Kromkamp	113.386	68.515	122.120	-53.605	59.781	57.460	Nadelig

Kuipje	-	-	-	-	-	-	n.v.t.
De Tuit	2.316.297	31.503.969	33.750.838	- 2.246.869	69.428	54.743	Nadelig
De Rieze V+VI	1.713.013	267.628	2.283.670	- 2.016.042	-303.029	-291.262	Voordelig
Hofskamp - Oost II	-	-	-	-	-	-	n.v.t.
Het VIP	3.309.114	10.580.750	12.345.735	- 1.764.985	1.544.129	1.292.058	Nadelig
Totaal	7.621.869	42.561.387	48.879.924	- 6.318.537	1.303.332	1.048.623	Nadelig

De grondexploitaties voor 't Kuipje in Breedenbroek (woningbouw) en Hofskamp Oost II in Varsseveld (bedrijventerrein) zijn per 31 december 2024 afgesloten. De grondexploitaties voor Kromkamp in Sinderen, De Tuit in Varsseveld en Het VIP in Varsseveld laten een tekort zien en voor het tekort is op eindwaarde een voorziening getroffen. De totale omvang van de voorziening bedraagt € 1.673.338 op eindwaarde.

In 2024 is de woningbouwimpuls en de provinciale cofinanciering aan De Tuit toegekend. Van belang om op te merken, is dat de totaal toegekende bijdrage hoger uit valt dan het bedrag dat nu in de geactualiseerde grondexploitatie op peildatum 1 januari 2025 is ingerekend. Voor zowel de woningbouwimpuls als de provinciale cofinanciering gelden spelregels (voorwaarden) en is een aparte berekening opgesteld. De voorwaarden betreffen o.a. het aantal te realiseren woningen, het aandeel betaalbare woningen, het moment dat de bouw gestart moet zijn en het moment waarop de woningen gereed moeten zijn. Bij het niet voldoen aan de voorwaarden kunnen het ministerie of de provincie de subsidie (gedeeltelijk) terugvorderen. Daarnaast vindt de eindafrekening van de bijdragen plaats op grond van het (publieke) tekort aan het einde van de ontwikkeling. Dus ook als het tekort kleiner blijkt dan het publieke tekort als becijferd bij de aanvraag van beide subsidies kan (gedeeltelijke) terugbetaling van betreffende bijdragen aan de orde zijn. Omdat het resultaat van de grondexploitatie zich positief heeft ontwikkeld ten opzichte van de berekening die ten grondslag ligt aan de subsidie aanvragen is er voorzichtigheidshalve voor gekozen om in de gemeentelijke grondexploitatie slechts deels rekening te houden met de subsidies. De ontvangen voorschotten (woningbouwimpuls en provinciale cofinanciering) zijn op de balanspost van derden verkregen middelen (overlopende passiva) verantwoord.

Faciliterend grondbeleid

Hiervoor is een toelichting gegeven op de lopende grondexploitaties van de gemeente. Dan hebben we het over actief grondbeleid: we kopen zelf de in exploitatie te nemen gronden aan, verzorgen de planvorming, maken het plangebied bouw- en woonrijp om vervolgens bouwrijpe grond te verkopen. In dat geval lopen we als gemeente zijnde een financieel risico waarvoor we dan ook separaat een risico - analyse opstellen (uitkomst wordt meegenomen in het bepalen van de benodigde weerstandsvermogen). Daarnaast faciliteren we als gemeente steeds meer ruimtelijke ontwikkelingen. In dat geval ligt het initiatief volledig bij anderen en daarmee ook het financieel risico. Wel zijn we verplicht om kostenverhaal te verzekeren en dat betekent dat we minimaal de ambtelijke kosten moeten verhalen bij de initiatiefnemers. Deze kosten worden voor het overgrote deel begroot met behulp van de plankostenscan. De te betalen exploitatiebijdrage ter dekking van de ambtelijke kosten worden meegenomen in de anterieure overeenkomst. De bijdragen zijn op de balans verantwoord onder overlopende activa dan wel overlopende passiva.

Risico's

Inleiding

Grondexploitaties kenmerken zich (onder meer) door het feit dat in een vroeg stadium kosten worden gemaakt, terwijl de opbrengsten (en dus de dekking van de exploitaties) veelal op een later moment worden geboekt. In dergelijke trajecten doen zich financiële risico's voor (marktontwikkeling, tegenvallende opbrengsten, et cetera). Omdat de risico's binnen de grondexploitaties zich waarschijnlijk nooit gelijktijdig en/of met een maximale omvang aandienen, kan voor de bepaling van de weerstandscapaciteit niet worden volstaan met een optelling van de afzonderlijke projectrisico's. Sommige risico's zullen zich nooit voordoen, terwijl andere zich in hun maximale omvang aandienen. Met het actualiseren van de grondexploitaties worden ook de kansen en bedreigingen in beeld gebracht en met behulp van een rekenmodel worden middels simulatie willekeurige scenario's bepaald en gerangschikt van "bestcase" tot "worstcase". Het model levert een bandbreedte waartussen het financiële resultaat zich waarschijnlijk zal gaan begeven. Deze exercitie wordt per project (de lopende grondexploitaties) uitgevoerd en met de uitkomsten kan de omvang van de benodigde (vereiste) weerstandscapaciteit specifiek voor de grondexploitaties hierop afgestemd worden.

Naast risico's op grondexploitaties kent de gemeente meerdere risico's. Het totaal aan geïnventariseerde risico's vormt de benodigde weerstandscapaciteit. Daarnaast wordt de aanwezige weerstandscapaciteit in beeld gebracht. De verhouding tussen de beschikbare capaciteit en de vereiste capaciteit vormt het weerstandsvermogen en dat zegt iets over de mate waarin de gemeente in staat is eventuele tegenvallers op te vangen.

Vertrekpunt voor de risicoberekeningen zijn de geactualiseerde grondexploitaties op peildatum 1 januari 2025 zoals opgenomen in deze paragraaf.

Risico - analyse grondexploitaties

Binnen de risico - analyse is een onderscheid te maken in algemene en project specifieke risico's. De algemene risico's gelden in principe voor alle projecten binnen de gemeente en daarbij moet gedacht worden aan risico's ten aanzien van de kosten - en opbrengstenstijging, de renteontwikkeling, de fasering, maar ook aan risico's op de begrote uitgaven en inkomsten (spreiding). Project specifieke risico's zijn, zoals de naam al zegt, alleen geldend voor het specifieke project.

Resultaat risico - analyse

Zoals aangegeven in de inleiding voert het model simulaties uit waarbij een fysiek proces niet één keer maar vele malen wordt gesimuleerd, elke keer met andere startcondities. Het resultaat van deze verzameling simulaties is een verdeling die het hele gebied van mogelijke uitkomsten weergeeft. Dit betekent dat in percentages kan worden aangegeven hoe groot de kans is dat het resultaat zich binnen bepaalde waarden bevindt.

Voor het bepalen van de vereiste weerstandscapaciteit is dit een belangrijk gegeven. De uitkomst van de risico - analyse per project resulteert in een grafiek waarbij het totaal oppervlak onder de grafiek 100% bedraagt. Voor het bepalen van de vereiste weerstandscapaciteit gaan we uit van een bandbreedte van 80% waarbinnen het resultaat van de grondexploitatie zich beweegt (de uiterste resultaten < 10% en > 90% worden buiten beschouwing gelaten). Een belangrijke waarde is het 10% percentiel. Deze waarde geeft de (statistische) ondergrens aan: 90% van de trekkingen geven een beter resultaat dan betreffende waarde en dit resultaat wordt dan ook als voldoende zeker beschouwd.

Onderstaande tabel laat een samenvatting van de analyse per complex zien. Behalve het risico (risico ten opzichte van resultaat) is ook de vereiste weerstandscapaciteit per complex aangeduid indien geen rekening wordt gehouden met verevening met resultaten en risico's van andere complexen. Wel wordt rekening gehouden met het resultaat van het betreffend complex zelf. De optelling van de aldus per complex bepaalde vereiste weerstandscapaciteit, is dus de totaal benodigde risicobuffer wanneer geen rekening wordt gehouden met verevening van positieve en negatieve risico's en resultaten tussen de grondexploitatiecomplexen.

Omschrijving	Formule	Slawijkseweg	Kromkamp	De Tuit	De Rieze V + VI	Het VIP	Totaal	Toelichting
Resultaat grondexploitatie	A	-66.977	59.781	69.428	-303.029	1.544.129	1.303.332	Negatief
Resultaat plus voorziening	B	-66.977	-	-	-303.029	-	-370.006	Positief
Minimumresultaat (90% zekerheid)	C	-57.651	70.616	2.156.649	-274.253	2.181.388	4.076.749	Negatief

Risico t.o.v. resultaat	$D = C - A$	9.326	10.835	2.087.222	28.775	637.259	2.773.417	Negatief
Risico > 0	$E = D + B$	-	10.835	2.087.222	-	637.259	2.735.316	Negatief

Het totaal aan vereiste weerstandscapaciteit in relatie tot de lopende grondexploitaties van gemeente Oude IJsselstreek komt daarmee uit op € 2.735.316, - op peildatum 1 januari 2025.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente middelen kan vrijmaken om grote tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid direct veranderd moet worden. Hierbij wordt een relatie gelegd tussen de omvang van de financiële risico's en de middelen waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om deze risico's af te dekken (weerstandscapaciteit).

De benodigde omvang van het weerstandsvermogen is afhankelijk van de financiële risico's die de gemeente loopt en de kans dat de risico's daadwerkelijk effectief worden. Hiervan maken wij een inschatting per risicocategorie.

Om de ontwikkeling van onze financiële positie te monitoren en tijdig bij te kunnen sturen, indien nodig, wordt voorgesteld rekening te houden met een ratio beschikbaar/benodigd weerstandsvermogen van minimaal 2. Dat geeft een buffer om bij tegenvallers met langere termijn doorwerking, tijd te hebben om structureel bij te sturen.

Beleid

Het bestaande beleid is vastgelegd in de nota Weerstandsvermogen. Daarnaast geldt de begrotingsdoctrine.

Beleidsuitgangspunten:

- Gemeente Oude IJsselstreek gebruikt incidentele weerstandscapaciteit om incidentele tegenvallers te dekken;
- De begroting moet elk jaar structureel sluitend zijn. Structurele tegenvallers moeten opgevangen worden door structurele middelen.
- Het weerstandsvermogen wordt zoveel mogelijk intact gelaten en er wordt terughoudend opgetreden bij beschikking over de algemene reserve. Dit omdat niet alle risico's volledig gekwantificeerd kunnen worden. Om een goed beeld te houden op de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit worden deze minimaal tweemaal per jaar (bij de programmabegroting en de jaarrekening) geïnventariseerd en beoordeeld;
- De post onvoorzien wordt alleen gebruikt voor éénmalige tegenvallers; deze tegenvallers dienen te voldoen aan de criteria: onvoorzienbaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar
- De algemene reserve wordt volledig meegerekend bij de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd of die niet verzekerd zijn. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken. De risico's zijn alle voorzienbare risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie.

Weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft de mate aan waarin de gemeente zelf in staat is om niet begrote kosten te dekken uit structurele middelen, zonder direct het bestaande beleid te moeten aanpassen dan wel bezuinigingen door te voeren. Hierbij kan gedacht worden aan de mogelijkheden die er zijn tot het verhogen van de inkomsten (bijvoorbeeld via belastingverhoging). Bij de incidentele weerstandscapaciteit gaat het om de aanwezigheid van vrij besteedbare middelen die éénmalig kunnen worden ingezet. De bestemmingsreserves en niet-benutte belastingcapaciteit nemen we uit oogpunt van behoedzaamheid niet in de weerstandscapaciteit mee.

Onderstaande tabel bevat het overzicht van de verwachte (incidentele) weerstandscapaciteit per begin van het boekjaar 2026.

Weerstandscapaciteit (x € 1.000)	Bedrag
a. Begrotingsruimte (post onvoorzien)	50
b. Algemene reserves (incl. resultaat)	31.517

c. Bestemmingsreserve SD	2.843
c. Stille reserves	1.000
Totaal weerstandscapaciteit per 1-1-2026	35.410

Toelichting

A. Begrotingsruimte

Voor de dekking van niet voorziene uitgaven is in de begroting een structureel bedrag van € 50.000 opgenomen.

B. Algemene reserve

Algemene reserve (x 1.000)	Werkelijke stand 31-12-2024	Begrote stand 1-1-2026	Begrote stand 31-12-2026
Algemene reserve	28.392	31.517	33.151

C. Bestemmingsreserve SD

In principe tellen bestemmingsreserves niet mee bij de bepaling van het weerstandsvermogen, omdat hieraan een specifieke bestemming gekoppeld is. Daarmee zijn ze niet vrij besteedbaar. Een uitzondering vormt de Reserve Sociaal Domein. Dit is in feite een algemene risicoreserve binnen het sociaal domein, zonder specifieke bestemming. Omdat risico's worden meegenomen bij het bepalen van het weerstandsvermogen, is het logisch deze buffer ook mee te tellen. Dat is in het verleden niet gebeurd. Door deze aanpassing ontstaat een beter beeld ontstaat van onze werkelijke weerstandscapaciteit.

D. Stille reserves

Een stille reserve is het verschil tussen de hogere directe opbrengstwaarde bij verkoop en de boekwaarde van de diverse activa zoals ze op de balans staan. De mogelijke meeropbrengsten bij verkoop kunnen voor andere doelen worden aangewend. Dit geldt alleen voor bezittingen die direct verhandelbaar of verkoopbaar zijn. Bijvoorbeeld panden en objecten, maar ook bos- en landbouwgronden die niet of met een lagere boekwaarde op de balans staan. Bij de berekening van de weerstandscapaciteit wordt rekening gehouden met 50% van het verschil tussen de boekwaarde en de actuele WOZ-waarde. We nemen voor de weerstandscapaciteit het bedrag van € 1.000.000.

Het komend jaar analyseren/onderzoeken we de financiële positie op de langere termijn, voorbij de tijdshorizon van deze begroting. Daarbij betrekken we de (gewenste en beschikbare) omvang van de weerstandscapaciteit. Het is hierbij voorstelbaar dat gekeken wordt hoe een deel van de weerstandscapaciteit (reserves) separaat bestemd kan worden ter dekking van (kapitaallasten van) investeringen, zoals bijvoorbeeld de brandweerkazerne of andere zaken, om daarmee een stap te zetten van weerbaarheid naar meer wendbaarheid.

Risico's

Door de risico's in beeld te brengen, kunnen we het benodigd weerstandsvermogen bepalen. Voor elk risico wordt beoordeeld of het risico kan worden vermeden, verminderd, overgedragen of geaccepteerd. Daarbij is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet en de maximale financiële impact.

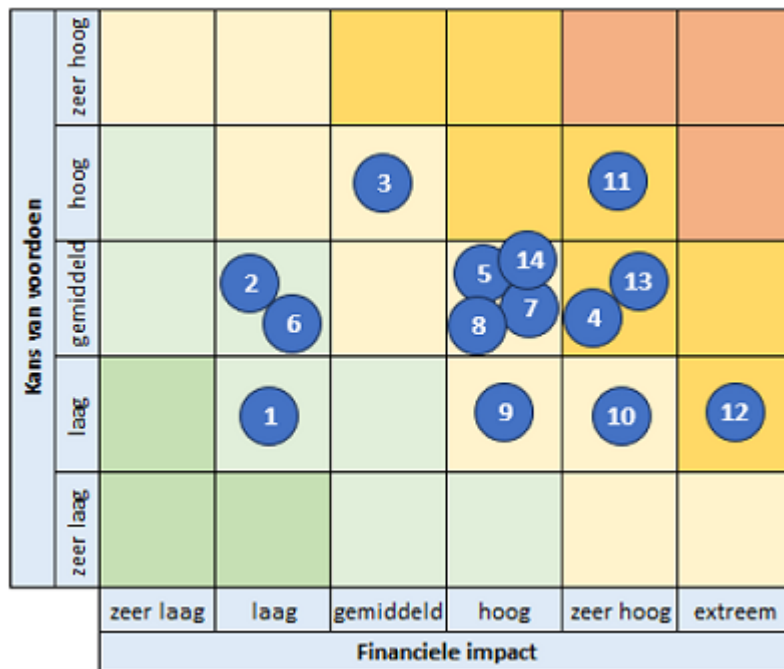
De komende jaren werken we aan het verbeteren van ons risicomanagement, als onderdeel van de versterking van de algehele interne beheersing. Dit kan leiden tot aanpassing van de in deze paragraaf genoemde risico's. Voor dit moment hebben we ervoor gekozen om de bestaande risico-inschatting grotendeels in stand te laten, gebaseerd op de inschatting bij de jaarrekening 2024. Daarop zijn enkele actualisaties toegepast.

De belangrijkste risico's voor Oude IJsselstreek (x 1.000) (inclusief vergelijking met jaarrekening 2024 en begroting 2025):

Risico's	Financiële impact	Kans van voordoen	Kans x impact (risico begr 2026)	Risico jrek 2024	Risico begr 2025
1. Schadeclaims	400	10%	40	40	40
2. Eigendommen	450	50%	225	225	45
3. Personeel/inhuur	1.000	60%	600	600	500
4. ICT	3.500	35%	1.225	1.225	400

5. Bedrijfsvoering overig	1.200	50%	600	600	600
6. Bestuursdwang / proceskosten	300	40%	120	120	150
7. Renterisico	1.000	40%	400	400	400
8. Algemene uitkering	1.500	50%	750	750	750
9. Grondexploitatie	2.735	10%	2.735	2.735	3.500
10. Verbonden partijen	5.673	15%	851	779	519
11. Sociaal domein	4.000	50%	2.000	2.000	2.000
12. Garant- en borgstellingen	203.338	1%	2.033	2.039	1.876
13. Overige factoren	5.000	40%	2.000	2.000	2.000
14. St. DRU IP	1.812	50%	906	670	-
Totaal	231.908		15.155	14.183	12.880

Hiervan kan de volgende risicografiek worden gemaakt, waardoor duidelijk wordt wat de belangrijkste risico's zijn.

Hierbij gaan we uit van de volgende classificaties:

Financiële impact (in euro)		Kans van voordoen	
zeer laag	< 0,1 mln	zeer laag	< 10%
laag	0,1 mln - 0,5 mln	laag	10%-30%
gemiddeld	0,5 mln - 1 mln	gemiddeld	30%-70%
hoog	1 mln - 3 mln	hoog	70%-90%
zeer hoog	3 mln - 10 mln	zeer hoog	> 90%
extreem	> 10 mln		

Algemeen beeld

In de jaarrekening 2024 is de hoogte van het risicobedrag toegenomen ten opzichte van de begroting 2025. Dat beeld blijft voor de begroting 2026 gehandhaafd. Belangrijk hierbij blijft dat het inschatten van risico's een grote mate van subjectiviteit kent. Het gaat dan ook meer om welk beeld uit de risicoanalyse naar voren komt dan de exacte getallen. De komende jaren willen we het risicomanagement versterken, en zal deze paragraaf ook anders worden opgezet.

Onderstaand een toelichting op de verschillende risico's, waarbij de nummers verwijzen naar de nummering in bovenstaande risicotabel.

Toelichting risico's

1. Schadeclaims

Dit betreft onder andere aansprakelijkheid voor schadeclaims vanwege onzorgvuldig, onjuist of niet tijdig handelen.

2. Eigendommen

We hebben een beperkt risico op het gebied van brand- en stormschade op gemeentelijke gebouwen. Ook hebben we risico's op de eigen percelen ten aanzien van verontreiniging. Daarnaast is sprake van achterstallig onderhoud op het gemeentehuis: vervanging van het dak en technische installaties zijn niet opgenomen in het meerjarenonderhoudsplan.

3. Personeel/inhuur

Het wordt steeds moeilijker om bepaalde vacatures te vervullen. Er zijn niet/ zeer moeilijk mensen meer te vinden. Dat kan leiden tot hogere personeelslasten, omdat er meer extern moet worden ingehuurd/ingekocht. Op dit moment is de markt dusdanig, dat zelfs dit niet meer altijd lukt, wat ook maakt dat de tarieven zeer sterk zijn gestegen. Dit leidt, naast extra kosten, ook tot een nog hogere druk op de staande organisatie, wat vervolgens tot hoger ziekteverzuim kan leiden.

4. ICT

De risico's ten aanzien van ICT worden de komende jaren steeds groter met betrekking tot bijvoorbeeld hacks, ransomware, DDOS-aanvallen. Natuurlijk zijn er de nodige maatregelen genomen om hackers zoveel mogelijk te weren, en worden medewerkers regelmatig gewaarschuwd om de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen, maar hackers zijn inventief en bedenken telkens nieuwe wegen om de beveiliging te omzeilen. De financiële gevolgen van een hack kunnen groot zijn. Ook zien we dat de afhankelijkheid van Amerikaanse bedrijven groot is (bijvoorbeeld voor cloud-oplossingen), wat in het huidige geopolitieke klimaat extra risico's met zich meebrengt.

5. Bedrijfsvoering overig

De post bedrijfsvoering overig betreft tot slot een aantal specifieke risico's:

- Personeelslasten/inhuur; gemeente is eigen risicodragers voor de ww.
- Eigen risicodragers wachtgeldverplichtingen bestuurders.
- Gemeente is pensioenverzekeraar van bestuurders.
- Schadeclaim afgesloten bouwgrondexploitatie Centrumplan Uift.

6. Bestuursdwang

Bestuursdwang is een bestuursrechtelijk handhavingsmiddel waarbij we een overtreding ongedaan maken op kosten van de overtreder. We lopen een risico dat we bepaalde kosten niet kunnen verhalen op derden. Ook lopen we een risico als achteraf zou blijken dat een bestuursdwangbesluit onrechtmatig was, dan moeten we proceskosten en soms ook schadevergoeding betalen.

7. Renterisico

Dit is een (sinds begroting 2023) nieuw opgenomen risico. Met name door de situatie in Oekraïne zijn de rentetarieven voor langlopende leningen in 2022 en 2023 in korte tijd zeer sterk gestegen. In de begroting 2024 was dit risico fors verhoogd van 250.000 naar 1,5 miljoen. We hebben toen al aangegeven dat we in de begroting rekenden met een gemiddeld rentetarief van 2%, maar dat de werkelijke rente toen al ruim boven 3,5% lag. De rente is nog steeds ongewijzigd hoog, maar de rekenrente is aangepast en de vooruitzichten zijn inmiddels gunstiger voor de wat langere termijn. Daarom hebben we in de jaarrekening 2024 dit risico weer behoorlijk verlaagd. Voor de begroting 2026 houden we dat aan.

8. Algemene uitkering

Gezien de grilligheid en onvoorspelbaarheid van de uitkeringen vanuit het Rijk, is er een reëel risico dat de hoogte van de algemene uitkering anders wordt dan zoals dit nu op basis van de circulaire in de begroting van komende jaren is verwerkt. Tegelijkertijd kan dit ook een positief effect hebben, want op moment van schrijven lijkt het erop dat het de VNG lukt om met het Rijk hierover betere afspraken te maken.

9. Grondexploitatie

We houden rekening met een maximaal risico van 2,7 miljoen. In de paragraaf "Grondbeleid" is een nadere toelichting opgenomen.

10. Verbonden partijen

Zie paragraaf "Verbonden partijen", het risicobedrag is opgenomen ter hoogte van een deel van de bijdrage

voor 2025. Het risico zit erin dat de bijdrage die we doen meer verhoogd wordt dan waar we in de begroting rekening mee houden en we afhankelijk zijn van de verbonden partij en mogelijk andere deelnemers om daar keuzes in te maken. Met name bij de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) is dit een reëel risico. De ODA moet uiterlijk op 1 april 2026 voldoen aan landelijke robuustheidscriteria, wat extra structurele middelen vereist. Hiervoor bestaan verschillende scenario's, afhankelijk van de keuze hierin zal sprake zijn van een snelle of geleidelijke groei van de gemeentelijke bijdrage.

11. Sociaal domein

De uitgaven die gemoeid zijn met diverse open-einde regelingen in het Sociaal Domein zijn, zoals de naam al aangeeft, moeilijk te beïnvloeden door de gemeente omdat het beroep op deze regelingen en subsidies niet te maximeren is.

Regelingen en maatregelen Sociaal Domein (Jeugd, WMO): In het sociaal domein blijft sprake van belangrijke ontwikkelingen die kansen en onzekerheden meebrengen, waaronder:

Indexering Sociaal Domein

Het risico omvat de indexering van tarieven van onze samenwerkingspartners. Deze is vooralsnog geschat op ruim 1 miljoen euro. De inschatting is gebaseerd op gegevens die al bij ons bekend zijn zoals begroting van verbonden partijen of indexaties die zijn vastgelegd in een contract. Voor het overige deel is uitgegaan van de voorlopige OVA index van 4,34% ten opzichte van de huidige begroting. Er is dus geen rekening gehouden met eventuele groei of daling van de inzet van voorzieningen. In sommige gevallen kan er gestuurd worden op de indexatie van de tarieven waardoor deze lager kunnen uitvallen.?

Effect regionale inkoop jeugdhulp met verblijf?

De regionale aanbesteding voor jeugdhulp met verblijf is afgerond. Het gaat dan om pleegzorg, gezinshuyszorg en wonen in een groep. Deze aanbesteding bevat een andere financieringssysteem dan de lopende aanbesteding. Ook worden de aanbesteden 'producten' gewijzigd. In de begroting is een bedrag opgenomen op basis van huidig gebruik en de nieuwe tarieven. Vanwege de nieuwe producten moesten we daarbij een aanname doen over de mix waarin deze tarieven in 2026 van toepassing zal zijn. Komende jaren zullen wij deze mix steeds beter kunnen voorspellen en daarmee ook realistischer kunnen begroten.

Eigen bijdrage jeugdhulp

Het kabinet werkt aan een plan om per 2028 een (beperkte) eigen bijdrage in te voeren op sommige vormen van jeugdhulp. De opbrengst daarvan hebben zij per 2028 al in mindering gebracht op onze uitkering. Wij volgen de ontwikkelingen met interesse en zodat wij op tijd kunnen beginnen met de uitwerking van het plan.

BUIG nadeelgemeente

De gemeente Oude IJsselstreek is al jaren een zgn. nadeelgemeente. Dit houdt in dat de gemeente al jaren minder Buig ontvangt dan dat zij werkelijk nodig heeft om de uitkeringen te betalen. De verwachting is dat dit ook de komende jaren zal zijn. Voor het ontvangen van een vangnetuitkering om dit nadeel deels te compenseren moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Op voorhand is niet zeker of de gemeente hieraan voldoet.

12. Garant/borgstellingen

Het overzicht van de borg-/garantstellingen die de gemeente heeft afgegeven is opgenomen in de jaarrekening 2024. Het totale bedrag is ruim 203 miljoen. De kans dat een beroep wordt gedaan is echter klein, maar 1%. Het verschil met de jaarrekening betreft de garantstelling rond de Stichting DRU Industriepark, deze is nu separaat vermeld (zie onder 14).

13. Overige (externe) factoren

Op tal van gebieden loopt de gemeente risico's, die niet per post nader gespecificeerd zijn. Een deel hiervan bestaat uit

- Economische ontwikkelingen, die buiten de invloedssfeer van de gemeente vallen
- Planschade
- Schade ten gevolge van veranderend klimaat en of extreme weersomstandigheden
- Leges
- Hypotheken personeel
- Fluctuatie kosten en opbrengsten Afvalscheiding
- Uitkering gemeentefonds inclusief Btw- compensatiefonds (BCF)
- Vennootschapsbelasting (VPB)

- Omgevingswet
- Algehele maatschappelijke en macro-economische (mondiale) ontwikkelingen
- Betalingsachterstanden diverse partijen waaronder inwoners, ondernemers, samenwerkende partijen e.d. In algemene zin nemen we hiervoor een risicobedrag op.

14. Stichting DRU Industriepark

Voor de Stichting DRU Industriepark staat de gemeente garant voor een lening (zie het overzicht van borg- en garantstellingen in de jaarrekening 2024). Daarnaast is de Stichting huur verschuldigd over 2024 en 2025. Naar verwachting bedraagt dit eind 2025 samen een risicobedrag van ruim 1,8 miljoen euro. Op moment van opmaken van deze begroting is het lastig een goede inschatting te maken van de kans van voordoelen, daarom gaan we uit van 50%. In de jaarrekening 2024 was een risicobedrag opgenomen onder de post "Overige factoren". Omdat het risico rond de DRU nu als aparte post staat is de tabel 2024 hierop aangepast.

Berekening prognose weerstandsvermogen (x 1.000)

De verhouding tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit bepaalt of het weerstandsvermogen voldoende is. Een ratio >2 is uitstekend te noemen.

		beschikbare weerstandscapaciteit (x € 1.000)		35.410		
Weerstandsvermogen	=	—————	=	———	=	2,34
		benodigde weerstandscapaciteit (risico's) (x € 1.000)		15.155		

Kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat in deze paragraaf een verplichte basisset van 5 kengetallen wordt opgenomen. Deze kengetallen zijn:

- Netto schuldquote
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit (woonlasten meerpersoonshuishouden)

Het is van belang deze kengetallen in breder perspectief te zien, aangezien deze op zichzelf staan maar een deel van het totale beeld van de gemeentelijke financiën weergeven.

Kengetallen (x 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026 (stand 31-12)
1a Netto schuldquote	78,3%	99,2%	88,8%

1b Netto schuldquote gecorrigeerd	70,5%	90,8%	80,9%
2 Solvabiliteitsratio	22,5%	18,1%	22,1%
3 Grondexploitatie	4,0%	4,3%	6,6%
4 Structurele exploitatieruimte	0,3%	0,34%	1,4%
5 Belastingcapaciteit*	94,2%	93,4%	87,5%

* Percentage 2025 is gebaseerd op totale kosten meerpersoonshuishouden met ondergrondse container (€ 921, zie paragraaf lokale heffingen) ten opzichte van het landelijk gemiddelde volgens het COELO van € 1.052 (Atlas 2025) voor meerpersoonshuishoudens met een koopwoning. Volgens het COELO bedragen de kosten van een meerpersoonshuishouden in Oude IJsselstreek overigens € 1.041 in de Atlas 2025. Als dat als uitgangspunt wordt gehanteerd is de belastingcapaciteit 99% en is de bijbehorende categorie B van toepassing.

Signaleringswaarden	Waarde Oude IJsselstreek	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	88,8%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote, gecorrigeerd	80,9%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	22,1%	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	6,6%	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte Begroting	1,4%	Begr en MJR > 0%	Begr of MJR > 0%	Bgr en MJR < 0%
Structurele exploitatieruimte MJR (jaarschijf 2029)	-0,7%			
Belastingcapaciteit	87,5%	<95%	95-105%	>105%
Weerstandvermogen	233%	>100%	80-100%	<80%

Uit bovenstaande ratio's blijkt dat de financiële positie van de gemeente in de begroting 2026 goed is. Aandachtspunten zijn de solvabiliteitsratio en de structurele exploitatieruimte in de meerjarenraming (laatste jaarschijven).

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

De paragraaf Bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. Onder bedrijfsvoering verstaan we het scheppen van voorwaarden en het bieden van ondersteuning voor de uitvoering van de gemeentelijke taken. Dit gebeurt op vakgebieden zoals: Communicatie, Personeel & Organisatie, Financiën, Juridische Zaken en meer. De processen en diensten die de bedrijfsvoering levert, dragen bij aan de realisatie van de programma's in deze begroting. In programma 5 (Bedrijfsvoering) zijn specifieke doelen benoemd, die we niet herhalen in deze paragraaf. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste opgaven per onderdeel.

Algemeen

Procesgericht werken is een belangrijke basis voor de uitvoering van onze taken en werkzaamheden. Het draagt bij aan consistentie, efficiëntie en continue verbetering in onze organisatie, waardoor doelen sneller en effectiever worden bereikt. We hebben al stappen gezet in het goed beschrijven en vastleggen van werkprocessen, maar er is nog ruimte om het verder te verbeteren en te versterken binnen onze bedrijfsvoering. Vacatures worden niet als vanzelfsprekend ingevuld, maar zijn aanleiding om nut en noodzaak te evalueren, zodat formatie eventueel ingezet kan worden om andere knelpunten op te lossen.

Personeel en Organisatie

De krapte op de arbeidsmarkt en de vergrijzing van ons personeelsbestand vraagt om extra inzet om de capaciteit op peil te houden. We willen een inclusieve organisatie zijn, waarbij we kansen bieden aan talent en de verschillende leeftijdsgroepen goed vertegenwoordigd zijn. We sluiten hierop aan in onze actieve benadering van de arbeidsmarkt, we zorgen voor een goed onboardingprogramma om nieuwe medewerkers op weg te helpen in de organisatie, we hebben een goed leer- en ontwikkelaanbod en er is aandacht voor vitaliteitsbeleid. Vacatures worden niet als vanzelfsprekend ingevuld, maar zijn aanleiding om nut en noodzaak te evalueren, zodat formatie eventueel ingezet kan worden om andere knelpunten op te lossen.

Informatisering & Automatisering

De ICT-beheeromgeving is ondergebracht bij de regionale samenwerking, waarbij de gemeente Doetinchem fungeert als gastheer. De uitvoering van ICT beheer gebeurt binnen de kaders van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Het actualiseren van de governance van de samenwerking en het continue ontwikkelen van cybersecurity maatregelen zijn daarbij speerpunten.

Het inrichten en beheren van applicaties gebeurt binnen de eigen organisatie, met een sterke focus op privacy (AVG) en zorgvuldig rechten- en autorisatiebeheer, zodat gegevens veilig en alleen toegankelijk voor bevoegde medewerkers zijn.

Binnen de gemeentelijke organisatie staat informatieveiligheid hoog op de agenda in de vorm van bewustzijnsacties, trainingen en communicatie.

De verwerking van de basisregistraties waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, wordt procesmatig verbeterd. De onderlinge samenhang tussen beheer van de verschillende objecten (BGT, BAG, WOZ), het muteren en controleren van gegevens vergt tijd en aandacht en draagt bij aan de betrouwbaarheid van informatie die wij beschikbaar stellen.

Datagericht werken voeren we onder meer uit in samenwerking met DatalabGO, waarbij aansluiten bij een aantal thema's waaronder energietransitie en wonen. We stimuleren medewerkers om aan de slag te gaan met datagericht werken en bieden hiervoor opleidingsmogelijkheden aan. Een voorwaarde voor datagericht werken en datasturing is het grip hebben op procesmanagement. Hiervoor is een aanpak opgesteld, die verder wordt uitgevoerd in 2026.

Door middel van kennissessies, trainingen en pilots onderzoeken we hoe we als gemeente goed en zorgvuldig gebruik kunnen maken van Artificial Intelligence (AI). Doel is om de kwaliteit van ons werk te verhogen en slimmer en efficiënter kunnen werken. We zijn ons hierbij bewust van de ethische implicaties en mogelijke gevolgen. Transparantie en verantwoording zijn hierbij belangrijke voorwaarden.

Facilitair

Goede gemeentelijke huisvesting draagt bij aan het welzijn van onze medewerkers en een gastvrije ontvangst van onze inwoners en partners. Na de inhuizing van het sociaal domein in het Frank Daamenpand, komen we met voorstellen om het gemeentehuis ook conform de wettelijke eisen te verbeteren. Hybride (samen) werken is een belangrijk uitgangspunt voor het inrichtingsconcept.

In het werkcafé in het gemeentehuis kunnen medewerkers van maandag tot en met donderdag lunchen. Lokale én gezonde producten staan hier op het menu. In het werkcafé bieden we mensen met afstand tot de arbeidsmarkt de mogelijkheid om te participeren.

Communicatie

Met communicatie en participatie slaan we een brug tussen overheid en inwoners en bedrijven. We bieden gemeentelijke informatie aan langs verschillende kanalen om de diverse doelgroepen goed te bereiken. We nemen deel aan een project van de VNG om een chatbot te installeren op onze website, zodat inwoners snel en gemakkelijk antwoord kunnen krijgen op vragen.

Financiën

Beheer en advisering over onze geldstromen is een belangrijk taak van team Financiën. We ondersteunen de budgetbeheerders bij hun financiële opgaven en de verantwoording ervan. De invoering van de nieuwe budgethoudersregeling draagt bij aan de rechtmatige besteding van middelen. Met de inrichting van een nieuw financieel pakket in 2026, willen we ook de rapportagemogelijkheden verbeteren en uitbreiden, zodat de budgethouders in control zijn en blijven en beter kunnen voorspellen en verantwoorden.

Juridische Zaken

We zien de afgelopen jaren een toename in bezwaarprocedures en aanvragen in het kader van de Wet open overheid. Dit vergt meer inzet van de juridische medewerkers. Sommige bezwaren kunnen we aan de voorkant afhandelen door in overleg te treden met bezwaarmakers, maar steeds meer inwoners zetten procedures door vanuit principiële beweegredenen vanuit wantrouwen naar de overheid. We monitoren op aantallen bezwaren en de kwaliteit van onze procedures. De opgedane inzichten delen we met beleidsmedewerkers om processen te verbeteren en om risico's te onderkennen. Waar nodig nemen we maatregelen om extra capaciteit in te zetten.

Inkoop

Het team inkoop ondersteunt bij rechtmatig, doelmatig en transparant inkopen van goederen, diensten en werken zodat publieke middelen efficiënt worden besteed en rekening wordt gehouden met wet- en regelgeving, zoals de Aanbestedingswet.

Financiële positie

Financiële begroting

Toelichting

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor, dat er naast de programmabegroting en de paragrafen ook een “financiële begroting” wordt gemaakt. Hierin wordt inzicht gegeven in:

- de meerjarenraming/ prognose meerjarenperspectief 2026 - 2029
- het overzicht van baten en lasten
- overzicht van incidentele baten en lasten
- de financiële uitgangspunten

Meerjarenraming

In de meerjarenraming wordt de ontwikkeling van het saldo aangegeven vanaf het uitgangspunt in de programmabegroting 2025 en vervolgens de autonome en structurele ontwikkelingen. Immers, we sturen op een structureel meerjarig sluitend resultaat.

NB. Alle positieve bedragen dragen bij aan een positieve ontwikkeling van het begrotingssaldo, negatieve bedragen verslechteren het resultaat.

De toelichting op de autonome ontwikkelingen en beleidsmatige ontwikkelingen 2026 zijn onder de betreffende programma's benoemd.

Meerjarenraming 2026- 2029 (x1000)		2026	2027	2028	2028
Resultaat programmabegroting 2025-2028		-5.853	-5.780	-6.021	-6.021
Autonome ontwikkelingen					
1	Mobiliteitsprojecten regiodeal	-26	-26	-26	-
1	Sportcomplexen	-185	-185	-185	-185
1	MJOP	-64	-101	-152	71
1	Afval	-249	-248	-100	-100
1	Frank Daamenpand	-29	-19	-19	-19
1	Groenvoorzieningen	-70	-70	-70	-70
1	Gymzaal Lichtenberg	-25	-25	-25	-25
1	Werkbudget woningbouw	50	50	50	50
1	Wesenthorst	22	22	22	22
1	Pachten	-20	-20	-20	-20
1	Investeringen mobiliteit	-	-60	-85	-113
1	Investeringen sport	-	-29	-28	-28
1	Diverse indexaties	-237	-237	-237	-237
2	Jeugdbudgetten	-488	-389	-391	-392
2	WMO	50	50	50	50
2	Regionale samenwerking MOSD	-100	-100	-100	-100
2	Arbeidsparticipatie	10	10	10	10
2	Wet sociale werkvoorziening en beschut werk	-652	-598	-546	-368
2	Inkomensregelingen	-174	-174	-174	-149
2	Samenkracht en burgerparticipatie	-77	-72	-72	-72
2	Regiotaxi en vervoer	-31	-29	-57	-85
2	Bibliotheek	-116	-	-	-
2	Buurtspportcoaches	-10	-10	-10	-10
2	Diverse indexaties	-1.107	-1.120	-1.133	-1.145
3	Onderwijshuisvesting	-8	-8	-8	-8
3	Regionale samenwerking (VNG Winterswijk)	-100	-50	-50	-50
3	Leerlingenvervoer	201	167	132	96
3	Leerplicht	-62	-62	-62	-62
3	Markten	-16	-16	-16	-16
3	Diverse indexaties	-38	-38	-38	-38
4	MJOP	12	-26	-46	-76
4	Verkiezingen	-	-	96	-
4	Brandbestrijding	-2	-2	-2	-2
4	Reisdocumenten en rijbewijzen	-10	15	17	-139
4	Wet goed verhuurderschap / betaalbare huur	-30	-16	-14	-13
4	Begraafrechten	27	27	27	27

Meerjarenraming 2026- 2029 (x1000)		2026	2027	2028	2028
4	Diverse indexaties	-149	-133	-133	-133
5	Accountantskosten	-97	-82	-82	-82
5	Periodieke verhogingen	-301	-301	-301	-301
5	Informatieveiligheid	-37	-36	-39	-37
5	SDG	-5	-5	-5	-5
5	MJOP	500	-475	-407	466
5	Reserve MJOP	-448	1.932	606	-463
5	Reserve afval	250	250	100	100
5	Reserve Gebiedsontwikkeling Gendringen	486	-	-	-
5	Reserve Begraafrechten	-27	-27	-27	-27
5	Reserve gebouwen	-	-1.329	-	-
5	Diverse indexaties	-1.208	-1.206	-1.204	-1.204
99	Algemene uitkering	10.383	10.092	7.649	8.656
99	Dividend	-50	-50	-50	-50
div	Kleine bedragen	-40	-60	15	21
div	Kapitaallasten	286	742	1.164	182
Totaal autonome ontwikkelingen		5.989	5.923	4.024	3.927
Subtotaal resultaat autonome ontwikkelingen		136	143	-1.997	-2.094
Beleidsmatige ontwikkelingen					
1	Aanpak energiearmoede	250	250	150	150
1	Omgevingsvergunning wonen	139	64	64	64
2	Basissubsidies	30	30	30	30
2	Cultuur en erfpacht Achterhoek	-15	-15	-5	-5
2	Sportstimulering regionaal	-	-35	-	-
2	Beschermd wonen	400	-	-	-
4	Omgevingsdienst Achterhoek	-150	-150	-150	-150
5	Lobby bestuurskosten	-5	-5	-5	-5
5	Publicatie en voorlichting	20	20	20	20
5	Informatieveiligheid en privacy	-20	-20	-20	-20
5	Artificial Intellegence	-65	-65	-65	-65
5	Bestuur	300	300	650	650
99	OZB (woningen en niet-woningen)	614	614	614	614
Totaal beleidsmatige ontwikkelingen		1.498	988	1.283	1.283
Totaal resultaat 2026-2029		1.634	1.131	-715	-812

* Saldo resultaat wordt voor 2026 en 2027 toegevoegd aan de algemene reserve , 2028 en 2029 worden onttrokken.

Overzicht van baten en lasten

Bij de afzonderlijke programma's is steeds een overzicht van de baten en lasten opgenomen. In de volgende tabel treft u een totaaloverzicht van alle programma's aan. Volgens het BBV mogen de mutaties in de reserves niet via de programma's lopen, maar moeten afzonderlijk zichtbaar zijn.

Daardoor ontstaan er twee exploitatiesaldo's, te weten een saldo vóór resultaatbepaling en een saldo na resultaatbepaling. Concreet betekent dit dat er eerst een telling wordt gemaakt van de begroting zonder de mutaties in de reserves (= vóór resultaatbepaling). Daarna volgt een telling rekening houdend met stortingen in- en onttrekkingen aan de reserves (= na resultaatbepaling).

Overzicht baten en lasten (x 1.000)	2026	2027	2028	2029
Lasten				
1. De gemeente waar het goed wonen is	47.549	47.176	50.550	50.550
2. De leefbare gemeente	68.662	67.517	67.044	66.875
3. De werkende gemeente	7.238	7.471	7.735	8.818
4. De dienstverlenende gemeente	8.443	8.049	7.943	7.850
Bedrijfsvoering	17.132	17.635	17.897	17.014
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-
Vennootschapsbelasting	3	3	3	3
Onvoorzien	50	50	50	50
Totaal lasten	149.077	147.900	151.223	151.161
Baten				
1. De gemeente waar het goed wonen is	26.325	25.737	29.000	29.274
2. De leefbare gemeente	14.350	13.118	13.120	13.122
3. De werkende gemeente	1.249	1.249	1.249	1.249
4. De dienstverlenende gemeente	1.362	1.477	1.336	962
Bedrijfsvoering	687	687	687	687
Algemene dekkingsmiddelen	105.986	106.161	103.809	104.816
Totaal baten	149.959	148.429	149.201	150.111
Totaal saldo van baten en lasten (voor bestemming)	882	529	2.022-	1.050-
Mutaties reserves				
Toevoegingen aan reserves	624	623	624	624
Onttrekkingen aan reserves	1.376	1.225	1.931	862
Totaal mutatie reserves	752	602	1.307	238
Totaal saldo lasten	149.701	148.523	151.846	151.784
Totaal saldo baten	151.335	149.654	151.131	150.972
Resultaat na bestemming	1.634	1.131	715-	812-

Overzicht van incidentele baten en lasten

Overzicht van incidentele baten en lasten (x 1.000)		2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid					
Lasten					
<i>1 De gemeente waar het goed wonen is</i>					
De Wesenthorst		-82	-	-	-
<i>3 De werkende gemeente</i>					
Instandhoudingsonderhoud de Woelwaters		-50	-	-	-
<i>Reserve mutaties</i>					
Reserve accommodaties (MJOP)		-588	-588	-588	-588
Reserve onderwijshuisvesting		-17	-17	-17	-17
Baten					
<i>1 De gemeente waar het goed wonen is</i>					
Verkoop grond en groenstroken		60	60	60	60
De Wesenthorst		-19	-39	-39	-
<i>Reserve mutaties</i>					
Reserve accommodaties (MJOP)		1.061	344	1.199	1.199
Reserve begraafplaatsen		33	33	32	32
Totaal bestaand beleid incidenteel		398	-207	647	686
Ontwikkelingen					
Lasten					
<i>2 Een leefbare gemeente</i>					
Sportstimulering Regionaal organisatie SIMAC Ladies Tour		-	-35	-	-
<i>3 De werkende gemeente</i>					
Regionale samenwerking VNG Congres 2026 Winterswijk		-100	-	-	-
<i>4 De Dienstverlenende gemeente</i>					
Bodemsanering Pr. Willem Alexanderplein		-591			
<i>Reserve Mutaties</i>					
Reserve accommodaties (MJOP)		-19	-19	-19	-19
Baten					
<i>Reserve mutaties</i>					
Reserve accommodaties (MJOP)		-449	603	606	-463
Reserve Afval		250	250	100	100
Reserve Milieu		486	-	-	-
Reserve Begraafplaatsen		-27	-27	-27	-27
Totaal ontwikkelingen incidenteel		-450	772	660	-409
Totaal incidentele baten en lasten		-52	565	1.307	277

Het BBV schrijft voor dat we het begrotingssaldo tevens presenteren exclusief de bovenvermelde incidentele posten, dat geeft het structurele begrotingssaldo weer.

Voor de provincie vormt dat het toetsingskader en dat laat het volgende beeld zien:

Presentatie van het structureel begrotingssaldo(x 1.000)		2026	2027	2028	2029
Saldo van baten en lasten		882	529	-2.022	-1.050
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves		752	602	1.307	238
Begrotingssaldo na bestemming		1.634	1.131	-715	-812
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)		-52	565	1.307	277
Structureel begrotingssaldo		1.686	566	-2.022	-1.089

Financiële uitgangspunten

Beleidsuitgangspunten

De basis voor het financiële beleid is opgenomen in hoofdstuk “Financien onder controle” in het coalitieprogramma 2022-2026. Centraal staat daarin het behouden van een gezonde financiële positie. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gedefinieerd:

- De begroting is meerjarig structureel sluitend.
- Trendmatige verhoging van de woonlasten (Onroerendezaakbelasting (Ozb), Rioolrechten en afvalstoffenheffing). Dat betekent een maximale stijging van 3%. De tarieven van de rioolrechten en afvalstoffenheffing zijn kostendekkend.
- De uitvoering van het sociaal domein vindt plaats binnen de beschikbare budgetten. De algemene reserve van het sociaal domein is bestemd voor het sociaal domein (“binnen de hekjes”).
- Overschotten gaan terug naar de algemene reserve.

In de voorliggende begroting wijken we op de volgende punten hiervan af.

- De eerste betreft het meerjarig structureel sluitend zijn van de begroting. Het Rijk heeft eenzijdig de financiering naar de gemeenten zeer ingrijpend verlaagd, in de meicirculaire 2025 is dit voor de jaren 2026 en 2027 gedeeltelijk bijgesteld, de jeugdbudgetten zijn deels hersteld. De jaren 2028 en 2029 blijven nadelig en zijn nog aan te merken als “ravinjaren”.
- Hekjes in het sociaal domein: in het voorjaar van 2023 hebben we de raad geïnformeerd over de moeilijkheden om vast te blijven houden aan de hekjes en in de begroting 2024 heeft de raad reeds ingestemd met een andere systematiek, waarbij nog wel een aparte bestemmingsreserve sociaal domein in stand blijft. Die laatste lijn trekken we door. Daarom is deze begroting opgesteld zonder rekening te houden met de “hekjes” in het sociaal domein. We nemen het saldo reserve Sociaal Domein mee in de bepaling van de weerstandscapaciteit.

De aanpassingen in deze begroting ten opzichte van de vorige begroting, zijn specifiek toegelicht in het hoofdstuk “Wat mag het kosten”.

Financiële sturing op basis van integrale besluitvorming

Om een integraal afgewogen beleidsontwikkeling te garanderen is het belangrijk om zowel bestuurlijk als ambtelijk een zelf opgelegde discipline te handhaven.

Het gaat dan om twee dingen:

- Een gelijkmatige, voorspelbare financiële ontwikkeling omdat onzekerheid op dit punt tot bestuurlijke onrust leidt en direct de bestuurlijke aandacht afleidt van waar het werkelijk inhoudelijk om gaat.
- Beperking van tussentijdse beleidswijziging vooral met significante financiële impact. Het risico wordt dan groot dat tot verkeerde/onnodige beleidswijzigingen wordt besloten.

Dat stelt ons als bestuur ook voor de nodige uitdagingen. Enerzijds dat we accepteren dat:

- 100% controle niet mogelijk is
- Inschattingen verkeerd kunnen zijn

Anderzijds dat we vóóraf spelregels afspreken, vastgesteld in de begrotingsdoctrine.

Tussentijds bijsturen van inhoudelijk beleid zonder financiële consequenties is altijd mogelijk. Tussentijdse voorstellen met financiële consequenties, die per definitie dus niet integraal kunnen worden afgewogen met andere beleidsontwikkelingen, moeten zoveel mogelijk worden vermeden.

Op basis van deze discipline moet tussentijdse besluitvorming over ontwikkelingen met financiële en/of capaciteitsgevolgen voldoen aan twee O's: Onvermijdelijk en Onuitstelbaar. Alle andere voorstellen met structurele financiële en of capaciteitsgevolgen worden opgespaard tot de volgende begroting zodat een meerjarige integrale afweging mogelijk blijft.

Begrotingsdoctrine

In de programmabegroting 2022 is op grond van de financiële verordening de volgende begrotingsdoctrine vastgelegd voor de jaren 2022-2027:

1. De begroting is elk jaar structureel sluitend.
2. Overschotten terug naar algemene reserve.
3. Verwachte tekorten of overschotten binnen programma oplossen. Gedurende het jaar wordt een verwacht begrotingsoverschot of -tekort niet tussen programma's gecompenseerd om te voorkomen dat er onnodig en/of verkeerd wordt bijgestuurd op strategisch belangrijke onderwerpen.
4. Tussentijdse voorstellen (zoals eerder bij de P&C cyclus inhoudelijk toegelicht) kunnen alleen op basis van de twee O's (onuitstelbaar en onvermijdelijk).
5. De reserves moeten minstens voldoende zijn om een weerstandsratio van 2 te behouden die in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt vastgesteld.
6. Investerings op basis van meerjarenraming.

Zoals we bij de beleidsuitgangspunten hierboven al hebben aangegeven, wijken we, gezien de uitzonderlijke omstandigheden en conform eerder advies van de VNG, in deze begroting bewust af van het eerste punt "de begroting is elk jaar structureel sluitend". In plaats daarvan is de begroting 2026 en 2027 structureel sluitend, De jaarschrijven daarna zijn dat niet.

Technische uitgangspunten

De begroting is op de volgende punten als volgt doorgerekend:

- **Loonontwikkeling**
Er is ingaande april 2025 een nieuwe CAO afgesloten deze loopt van 1 april 2025 t/m 31 maart 2027. De structurele effecten uit 2025 zijn in deze begroting verwerkt en worden derhalve hier ook toegelicht. April 2025 een salarisverhoging van 2%, oktober 2025 1,85%, januari 2026 nominaal € 35 structureel, juli 2026 1,25% en per 1 januari 2027 1,6%. T.a.v. de premies (waaronder pensioenen) gaan we uit van de informatie als bekend ten tijde van opstellen van de begroting.
- **Prijsontwikkeling**
De budgetten en subsidies zijn bijgesteld naar het daadwerkelijk verwachte prijsniveau 2026. Er wordt geen generieke prijscompensatie toegepast.
- **Geen meerjarige loon- en prijscompensatie**
Voor de begrotingsjaren 2027-2029 gaan we uit van het prijsniveau 2026. Er is dus zowel voor de inkomsten als de uitgaven geen rekening gehouden met verdere loon- en prijsstijging. Er worden tegen constante prijzen geraamd.
- **Renteontwikkeling**
Voor de berekening van de kapitaallasten over 2026 (renteomslag) is uitgegaan van 1,88 %. Bij het opmaken van de jaarrekening wordt de renteomslag opnieuw berekend en tot de werkelijke omvang doorbelast aan de producten. In de meerjarenraming 2027-2029 is deze keer gerekend met een oplopende renteomslag per begrotingsjaar, op basis van de huidige rentetarieven. Zie ook de toelichting op het saldo financieringsmiddelen bij het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen
- **Rijksuitkeringen**
De meicirculaire 2025 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken is bepalend voor de op te nemen raming in de begroting 2026-2029. Taakmutaties worden waar mogelijk specifiek toegerekend aan het betreffende programma.
- **Belastingen en tarieven**
Voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing (voor beide netto na kwijtschelding) gaan we uit van maximaal 100% kostendekkendheid. De tarieven die gezamenlijk de woonlasten bepalen (riool, afval, OZB) bepalen we zodanig dat deze samen gemiddeld als woonlasten 1,5% stijgen. Doordat er bij het vastrecht afvalstoffenheffing een meer uniforme lijn gekozen wordt, kan dit percentage voor een éénpersoons- en meerpersoonshuishouden verschillen. De leges worden trendmatig verhoogd met 3%. Voor lijkbezorgingsrechten wordt een verhoging doorgevoerd van 20%, i.v.m. de kostendekkendheid van de diensten. De paragraaf Lokale Heffingen geeft een verdere toelichting op de belastingen en leges.

- **SPUK CDOKE**

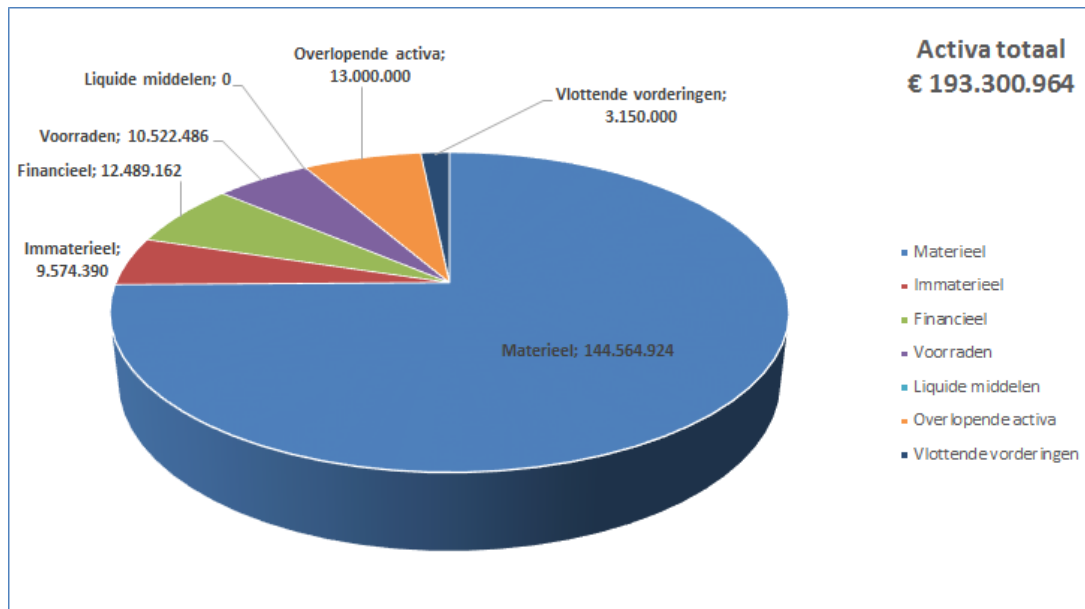
De SPUK CDOKE wordt naar verwachting vanaf 2026 overgeheveld naar de algemene uitkering. Deze is in de begroting 2026-2029 vanuit voorzichtigheid geraamd op het basisniveau van 2025. Dat is exclusief de verhoging die later voor 2025 hebben plaatsgevonden.

Geprognotiseerde balans

BALANS		
ACTIVA	31-12-2026	31-12-2025
Vaste activa		
Immaterieel		
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	€	€
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	€ 7.053.003	€ 6.831.264
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	€ 2.948.126	€ 2.743.126
Subtotaal immaterieel	€ 10.001.129	€ 9.574.390
Materieel		
Investerings met economisch nut:		
- gronden uitgegeven in erfpacht	€ 12.256	€ 12.256
- Investerings economisch nut, dekking via diverse heffingen:	€ 54.047.057	€ 53.260.629
- overige investeringen met economisch nut	€ 62.501.170	€ 59.640.546
Investerings met maatschappelijk nut < 2017	€ 14.609.150	€ 16.686.351
Investerings met maatschappelijk nut vanaf 2017	€ 19.409.513	€ 14.965.142
Subtotaal materieel	€ 150.579.146	€ 144.564.924
Financieel		
Kapitaalverstrekkingen aan:		
1. Deelnemingen	€ 274.955	€ 274.955
2. Gemeenschappelijke regelingen	€	€
3. Overige verbonden partijen	€ 3.750	€ 3.750
Leningen aan:		
1. Openbare lichamen als bedoeld in art. 1 ond. A. wet Fido	€	€
2. Woningbouwcorporaties	€	€
3. Deelnemingen	€ 2.565.016	€ 2.565.016
4. Overige verbonden partijen	€	€
Overige langlopende leningen	€ 9.289.900	€ 9.519.491
Uitzettingen in 's Rijks schatkist > 1 jaar	€	€
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier > 1 jaar	€	€
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	€ 125.950	€ 125.950
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	€	€
Subtotaal financieel	€ 12.259.571	€ 12.489.162
Totaal vaste activa	€ 172.839.846	€ 166.628.476
Viottende activa		
Voorraden		
Grond- en hulpstoffen gespecificeerd naar:		
Onderhanden werk, Het VIP (Varsseveld Industrie Park)	0	0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	€ 9.928.701	€ 10.522.486
Subtotaal voorraden	€ 9.928.701	€ 10.522.486
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	€ 400.000	€ 400.000
Verstrekte kasgeldleningen aan Openbare lichamen	€	€
Overige verstrekte kasgeldleningen	€	€
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	€	€
Rekening-courant verhoudingen met het Rijk	€	€
Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	€	€
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier < 1 jaar	€	€
Overige vorderingen	€ 2.750.000	€ 2.750.000
Overige uitzettingen	€ 0	€
Subtotaal uitzettingen	€ 3.150.000	€ 3.150.000
Liquide middelen		
Kas- banksaldi	€ 0	€ 0
Overlopende activa	€ 12.500.000	€ 13.000.000
Totaal viottende activa	€ 25.578.701	€ 26.672.486
Totaal algemeen	€ 198.418.549	€ 193.300.964

BALANS			
PASSIVA	31-12-2026	31-12-2025	
Vaste passiva			
Eigen vermogen			
Algemene reserves	€ 33.151.204	€ 31.517.012	
Bestemmingsreserves	€ 10.773.553	€ 11.525.708	
Resultaat jaarrekening	€ 0	€ 0	
Subtotaal eigen vermogen	€ 43.924.757	€ 43.042.720	
Voorzieningen			
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	€ 5.021.906	€ 5.062.038	
Onderhoudsregalisatievoorzieningen	€	€	
Door derden beklemde middelen met specifieke aanwendingsrichting	€ 854.302	€ 887.511	
Subtotaal voorzieningen	€ 5.876.208	€ 5.949.550	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer			
Obligatieleningen	€	€	
Onderhandse leningen van:			
1. Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	€	€	
2. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€ 124.337.210	€ 114.616.233	
3. Binnenlandse bedrijven	€	€	
4. Openbare lichamen als bedoeld in art.1 ond. A wet Fido	€	€	
5. Overige binnenlandse sectoren	€	€	
6. Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige	€	€	
Waarborgsommen	€ 1.550	€ 1.550	
Subtotaal vaste schulden	€ 124.338.760	€ 114.617.783	
Totaal vaste passiva	€ 174.139.725	€ 163.610.052	
Viottende passiva			
Netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd korter dan één jaar			
Kasgeld	€ 1.000.000	€ 5.500.000	
Banksaldi	278.824	190.913	
Overige schulden	€ 5.000.000	€ 5.000.000	
Subtotaal netto-vlottende schulden	€ 6.278.824	€ 10.690.913	
Overlopende passiva	€ 18.000.000	€ 19.000.000	
Totaal viottende passiva	€ 24.278.824	€ 29.690.913	
Totaal generaal	€ 198.418.549	€ 193.300.964	
Gewaarborgde geldleningen	€ 188.000.000	€ 188.000.000	

Toelichting op de balans activa

De activa bestaan uit vaste en vlottende activa.

Vaste activa bestaan uit de bezittingen van de gemeente die zij langdurig gebruikt voor haar bedrijfsvoering. Deze bestaan uit de (im)materiële vaste activa en financiële vaste activa. De vlottende activa zijn bezittingen met een looptijd korter dan 1 jaar en bestaan uit de voorraden, vlottende vorderingen, liquide middelen en overlopende activa.

a. (Im)materiële vaste activa

Dit betreft voornamelijk materiële vaste activa die bestaan uit investeringen met economisch of maatschappelijk nut.

- In erfpacht gegeven gronden worden gewaardeerd tegen uitgifteprijs
- Investerings met economisch nut zijn gewaardeerd ten verkrijging- of vervaardigingsprijs.
- Investerings met maatschappelijk nut zijn gewaardeerd ten verkrijging- of vervaardigingsprijs. Reserves en specifieke investeringsbijdragen mogen in mindering worden gebracht. Op het saldo wordt afgeschreven, waarbij vervroegd afschrijven is toegestaan.
- Activa met een verkrijgprijs minder dan € 10.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen.
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden.
- De afschrijvingstermijnen zijn te vinden onder bijlage I.

Immateriële vaste activa (IVA) betreft vaste activa die niet stoffelijk van aard zijn en tevens niet onder de financiële vaste activa worden begrepen. Dit betreft voornamelijk kosten van onderzoek en ontwikkelingen (afschrijvingstermijn maximaal 5 jaar).

b. Financiële vaste activa

Financiële vaste activa (FVA) betreffen:

- Verstrekte langlopende geldleningen met een maatschappelijke bestemming.
- Verstrekte hypotheekleningen aan eigen personeel (sinds 2009 niet meer toegestaan).
- Aandelen in gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en effecten.

c. Voorraden

De voorraden bestaan vanaf 2016 uit bouwgronden in exploitatie. De niet in exploitatie genomen bouwgronden (Niegg) zijn per 1 januari 2016 komen te vervallen. De gronden die voorheen onder deze categorie vielen, zijn nu opgenomen op de balans onder de materiële vaste activa, mits er geen korte termijn ontwikkeling is te verwachten.

d. Vlottende vorderingen (uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar)

Dit betreft vorderingen op openbare lichamen, debiteuren, crediteuren en uitzettingen in de schatkist. De uitzettingen in de schatkist worden per kwartaal vastgesteld.

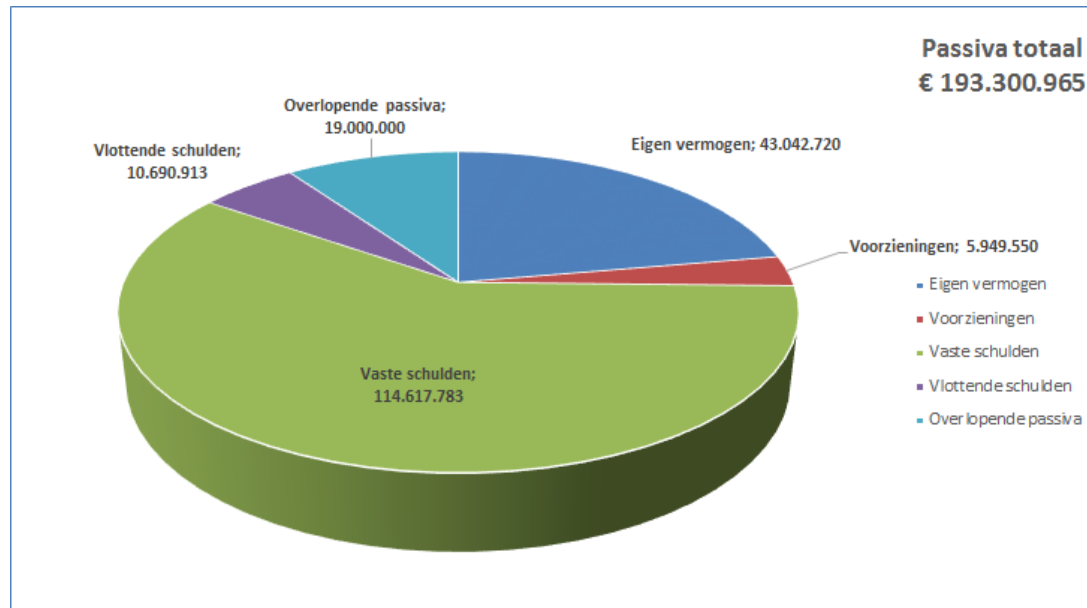
e. Liquide middelen

Dit betreft onze banksaldi bij de banken (BNG en Rabobank) en interne kas (balie burgerzaken).

f. Overlopende activa

Hieronder worden gerekend de nog te ontvangen bedragen, vooruitbetaalde bedragen en de overige overlopende activa.

Toelichting op de balans passiva

De passiva bestaan uit vaste en vlottende passiva.

Vaste passiva zijn het lang vermogen waarmee de bezittingen zijn gefinancierd, bestaande uit het eigen vermogen (algemene reserve en bestemmingsreserves) en het vreemd vermogen (voorzieningen en vaste schulden).

Vlottende passiva bestaan uit de kortlopende vorderingen, namelijk de netto vlottende schulden en overlopende passiva.

a. Eigen vermogen: algemene reserve en bestemmingsreserves

De algemene reserve is bedoeld om mogelijke risico's en fluctuaties in de exploitatie op te kunnen vangen. Het is een vermogensbestanddeel dat bedrijfseconomisch gezien vrij opneembaar is. De bestemmingsreserves zijn door de raad vastgesteld. Hier zijn specifieke bestemmingen aan gegeven.

b. Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor kosten die al voorzien worden, maar waarvan de kosten in de komende jaren komen, dan wel per jaar sterk fluctueren (egalisatie).

c. Vaste schulden

Dit zijn de schulden met een looptijd van één jaar of langer. De langlopende leningen.

d. Vlottende schulden

De vlottende schulden zijn schulden met een looptijd korter dan een jaar. Bijvoorbeeld de saldi bij diverse banken en kasgeldleningen.

e. Overlopende passiva

Hieronder worden bijvoorbeeld gerekend de nog te betalen bedragen, van derden verkregen middelen en vooruit ontvangen bedragen.

Geprognostiseerde meerjaren balans

MEERJAREN BALANS

ACTIVA	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Vaste activa			
Immaterieel			
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	€	€	€
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	€ 6.850.492	€ 6.497.975	€ 6.155.458
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	€ 3.051.126	€ 3.166.126	€ 3.176.126
Subtotaal immaterieel	€ 9.901.618	€ 9.664.101	€ 9.331.584
Materieel			
Investerings met economisch nut:			
- gronden uitgegeven in erfpacht	€ 12.256	€ 12.256	€ 12.256
- Investerings economisch nut, dekking via diverse heffingen:	€ 54.668.723	€ 55.220.691	€ 55.713.519
- overige investeringen met economisch nut	€ 67.641.939	€ 72.608.304	€ 72.057.176
Investerings met maatschappelijk nut < 2017	€ 12.583.305	€ 10.868.456	€ 9.324.595
Investerings met maatschappelijk nut vanaf 2017	€ 21.235.678	€ 23.154.054	€ 24.158.929
Subtotaal materieel	€ 156.141.901	€ 161.863.761	€ 161.266.475
Financieel			
Kapitaalverstrekkingen aan:			
1. Deelnemingen	€ 274.955	€ 274.955	€ 274.955
2. Gemeenschappelijke regelingen	€	€	€
3. Overige verbonden partijen	€ 3.750	€ 3.750	€ 3.750
Leningen aan:			
1. Openbare lichamen als bedoeld in art. 1 ond. A. wet Fido	€	€	€
2. Woningbouwcorporaties	€	€	€
3. Deelnemingen	€ 2.565.016	€ 2.565.016	€ 2.565.016
4. Overige verbonden partijen	€	€	€
Overige langlopende leningen	€ 9.060.309	€ 8.830.718	€ 8.601.127
Uitzettingen in 's Rijks schatkist > 1 jaar	€	€	€
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier > 1 jaar	€	€	€
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	€ 125.950	€ 125.950	€ 125.950
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	€	€	€
Subtotaal financieel	€ 12.029.980	€ 11.800.389	€ 11.570.798
Totaal vaste activa	€ 178.073.499	€ 183.328.251	€ 182.168.857
Vlottende activa			
Voorraden			
Grond- en hulpstoffen gespecificeerd naar:			
Onderhanden werk, Het VIP (Varsseveld Industrie Park)	0	0	0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	€ 6.275.026	€ 6.689.939	€ 7.951.183
Subtotaal voorraden	€ 6.275.026	€ 6.689.939	€ 7.951.183
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar			
Vorderingen op openbare lichamen	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000
Verstrekte kasgeldleningen aan Openbare lichamen	€	€	€
Overige verstrekte kasgeldleningen	€	€	€
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	€	€	€
Rekening-courant verhoudingen met het Rijk	€	€	€
Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	€	€	€
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier < 1 jaar	€	€	€
Overige vorderingen	€ 2.750.000	€ 2.750.000	€ 2.750.000
Overige uitzettingen	€ 0	€ 0	€ 0
Subtotaal uitzettingen	€ 3.150.000	€ 3.150.000	€ 3.150.000
Liquide middelen			
Kas- banksaldi	€ 0	€ 0	€ 0
Overlopende activa	€ 12.000.000	€ 11.500.000	€ 11.000.000
Totaal vlottende activa	€ 21.425.026	€ 21.339.939	€ 22.101.183
Totaal generaal	€ 199.498.526	€ 204.668.192	€ 204.270.042

MEERJAREN BALANS

PASSIVA	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Vaste passiva			
Eigen vermogen			
Algemene reserves	€ 34.281.894	€ 33.566.614	€ 32.754.936
Bestemmingsreserves	€ 10.172.054	€ 8.865.158	€ 8.626.803
Resultaat jaarrekening	€ 0	€ 0	€ 0
Subtotaal eigen vermogen	€ 44.453.948	€ 42.431.772	€ 41.381.739
Voorzieningen			
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	€ 365.878	€ 308.055	€ 308.055
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	€	€	€
Door derden beklemde middelen met specifieke aanwendingsrichting	€ 715.663	€ 434.486	€ 114.445
Subtotaal voorzieningen	€ 1.081.541	€ 742.542	€ 422.501
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer			
Obligatieleningen	€	€	€
Onderhandse leningen van:			
1. Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	€	€	€
2. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€ 129.733.187	€ 139.212.498	€ 140.983.475
3. Binnenlandse bedrijven	€	€	€
4. Openbare lichamen als bedoeld in art.1 ond. A wet Fido	€	€	€
5. Overige binnenlandse sectoren	€	€	€
6. Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige	€	€	€
Waarborgsommen	€ 1.550	€ 1.550	€ 1.550
Subtotaal vaste schulden	€ 129.734.737	€ 139.214.048	€ 140.985.025
Totaal vaste passiva	€ 175.270.226	€ 182.388.361	€ 182.789.264
Viottende passiva			
Netto-viottende schulden met rentetypische looptijd korter dan één jaar			
Kasgeld	€ 2.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000
Banksaldi	€ 228.300	€ 279.831	€ 480.777
Overige schulden	€ 5.000.000	€ 5.000.000	€ 5.000.000
Subtotaal netto-viottende schulden	€ 7.228.300	€ 6.279.831	€ 6.480.777
Overlopende passiva	€ 17.000.000	€ 16.000.000	€ 15.000.000
Totaal viottende passiva	€ 24.228.300	€ 22.279.831	€ 21.480.777
Totaal generaal	€ 199.498.526	€ 204.668.192	€ 204.270.042
Gewaarborgde geldleningen	€ 188.000.000	€ 188.000.000	€ 188.000.000

Bijlagen

Bijlage A: Kerngegevens

Kerngegevens per 1 januari 2025	Werkelijk 2024	Raming 2025	Raming 2026
Sociaal:			
Bijstandsontvangers: *	602	602	602
Leerlingen in het voortgezet onderwijs: *	1.731	1.883	1.834
Inwoners:			
Totaal	39.402	39.500	39.700
< 18 jaar	6.502	6.468	6.518
> 18 jaar	32.900	33.032	33.182
Fysiek:			
Oppervlaktes(ha):			
Oppervlakte *	13.593	13.595	13.595
waarvan - openbaar groen, zonder bermen	1.388	1.388	1.388
binnenwater *	202	200	200
Aantal m2 gazon:	811.639	811.997	812.500
Aantal bomen:	37.753	38.250	38.500
Aantal lichtpunten:	8.201	8.250	8.250
Wegen, fiets- en voetpaden:			
Aantal m2 wegen met een asfaltverharding	1.478.277	1.450.806	1.439.800
Aantal m2 wegen met een elementverharding	563.946	627.524	638.524
Aantal m² parkeren met asfaltverharding	6.742	8.088	8.088
Aantal m² parkeren met elementverharding	220.452	198.107	198.107
Aantal m² trottoir/voetpad met asfaltverharding	5.210	7.997	7.997
Aantal m² trottoir/voetpad elementverharding	433.074	405.308	405.308
Aantal m² fietspad met asfaltverharding	100.120	107.959	107.959
Aantal m² fietspad met elementverharding	18.824	16.615	16.615
Aantal m² semi-verharde paden + zandwegen	118.610	193.807	193.807
Kunstwerken:			
Aantal betonnen bruggen	31	31	31
Aantal houten bruggen	13	13	13
Aantal stalen bruggen	3	3	3
Aantal m1 stalen damwand	900	900	900
Aantal m1 aanlegsteiger	12	12	12
Fonteinen, waterelementen en vijvers (stuks)	5	5	5
Aantal m1 duikers	nvt	8.781	8.781
Kunst in de openbare ruimte:			
Reguliere kunst (stuks)	35	48	48
Herdenkingsmonumenten (stuks)	13	32	32
Riolering:			
Aantal km riolering -gemengd	140	144	142
Aantal km riolering -vuilwater	29	106	108
Aantal km riolering -hemelwater	40	67	69
Aantal vuilwateroverstorten	46	20	20
Aantal verbeterd gescheiden overstorten	13	13	13
Aantal bergbezinkbassins	19	19	19
Aantal rioolgemalen	37	42	42
Aantal km persleiding (gemalen)	21	21	21
Aantal pompunits buitengebied	987	1.012	1.017
Aantal km persleiding (pompunits)	177	294	294
Aantal IBA's	16	16	16

Kerngegevens per 1 januari 2025	Werkelijk	Raming	Raming
Aantal straatkolken	15.000	16.800	16.800
Aantal rioolaansluitingen	17.500	17.880	18.000
Aantal woonruimten: *	17.779	17.779	17.779
Aantal kernen: *	12	11	11
Waarvan groter dan 500 adressen	3	3	3

* kengetallen op basis van de specificatie van Rijk. Deze is voor 2024 definitief gemaakt, maar kunnen voor 2025 en 2026 afwijken van 2024.

Bijlage B: Investeringslijst (investeringen 2026-2029)

INVESTERINGEN 2026-2029

Investering x1.000						Toelichting
Pgr	Investering					
1	Vervanging voertuigen buitendienst	200	200	295	295	Vanuit programmabegroting 2019-2022; wordt periodiek bijgesteld. Taakstellend is voor 2026 en 2027 het krediet bijgesteld naar 200.000 doordat er minder vervangingen gepland staan.
1	Infrastructuur (wegen) en fietspaden	600	600	600	600	Wegreconstructies en fietspaden.
1	Aanvulling Infrastructuur (wegen) en fietspaden	900	900	900	900	Vanuit VJN 2024. Deze aanvullende investering moet het niveau van de wegen en fietspaden naar het gewenste kwaliteitsniveau brengen.
1	Oude IJsselzone	50	50	50	50	Conform VJN 2022 en Begroting 2021: De visie LPOIJ is in februari 2022 door de raad vastgesteld. Voor de uitvoering van onderdelen uit de visie is een meerjarig voorbereidingskrediet noodzakelijk en daarnaast ook budget voor concrete uitvoeringsmaatregelen en -projecten. De omvang hiervan is afhankelijk van de keuzes die worden gemaakt in welke maatregelen en projecten worden opgepakt. VJN 2026: Investeringsverlaagd tot 50.000 per jaar.
1	Speelruimteplan	190	90	90	90	Vanuit VJN 2023. Voor 2026 het laatste jaar inclusief het impulsbudget. We zetten hierbij vooral in op de vervanging van speeltoestellen en niet op het toevoegen van extra groen. Onder deze investering ligt het speelruimteplan 'Samen naar buiten in Oude IJsselstreek'.
1	Vervanging ondergrondse containers	103	60	60	60	Vanuit VJN 2024. Dit betreft de vervanging van de bestaande 112 ondergrondse containers, gemiddeld zo'n 10 ondergrondse containers per jaar. Glascontainers zijn als eerste gepland door lekkende vloeistoffen, omdat de levensduur van dit type container korter is dan voor de overige typen. Dekking van de kapitaallasten vindt plaats via de afvalstoffenheffing. VJN 2026: Bedragen zijn aangepast naar actuele prijzen en naar behoefte verdeeld over de jaren.
1	Projecten verkeersveiligheid (SPV subsidie)	100	81			Vanuit VJN 2025. We hebben in 2022 een aantal locaties en wegvakken geselecteerd die verkeersonveilig zijn. Voor de aanpak van deze locaties was subsidie beschikbaar vanuit een Rijksprogramma (Strategisch Programma Verkeersveiligheid). De aanvraag is gehonoreerd en de gelden zijn uitgekeerd en beschikbaar tot en met 2027. We kunnen deze projecten uitvoeren door een 50% cofinanciering. De SPV subsidie ter hoogte van 256.000 is al ontvangen moet terug als we niet investeren.
1	Vervanging sportvelden				1.000	Het rapport periodieke keuring sportvelden Oude IJsselstreek is opgeleverd. Daarin is meerjarig opgenomen welke sportvelden aan vervanging toe zijn. Het betreft in de planning voor 2029 op dit moment vervanging van velden voor voetbal en tennis.
1	Subsidie Accommodatiestichtingskosten Gildehuis - Stichting Walburgis Gilde	185				Het Gildegebouw heeft een rijke geschiedenis en culturele waarde voor de gemeenschap van Netterden. Het project richt zich op het behoud van de historische waarde van het gebouw, terwijl het aangepast wordt aan de hedendaagse eisen van multifunctionaliteit, toegankelijkheid en energie-efficiëntie. De aanvraag past goed in de subsidieregeling en gaat uit van cofinanciering door de Provincie.
1	Toekomst SV Wisch	231				Voetbalvereniging SV Wisch heeft een aanvraag ingediend voor de aanleg van een nieuw natuurgrasveld van 151.250 en een aanvraag voor de subsidie accommodatiestichtingskosten (max 30%) van 80.000 voor uitbreiding van de kleedaccommodaties. Opname van de investering geschiedt onder voorwaarden van nadere uitwerking via een collegebesluit.
1	Fietspad Almende/ Azora	140				Realisatie fietspad (missing link) langs parkeerterrein gelegen tussen het Almende College en Azora woonzorgcentrum in Silvolde. Door de realisatie van het fietspad langs het parkeerterrein wordt het nieuwe fietspad tussen Uift en Silvolde op een verkeersveilige manier verbonden met de voorzieningen gelegen nabij de Paasberglaan en wordt het verkeersveiligheidsknelpunt waarbij de fietsroute over het parkeerterrein loopt voorkomen.
1	Mobiliteitsopgaven N18 ter hoogte van Varsseveld	PM	PM	PM	PM	Mobiliteitsopgaven N18 ter hoogte van Varsseveld volgens werkbijeenkomst juli 2025. We kiezen er in deze begroting voor om hier vooralsnog een PM post in te vullen en nog geen concrete bedragen. In de raadscommissie FL van oktober wordt met uw raad een inhoudelijk voorstel besproken, waarbij ook de financiële consequenties voor de gemeente inzichtelijk worden gemaakt. Besluitvorming over de financiële consequenties volgt na vaststelling van de voorliggende begroting.

INVESTERINGEN 2026-2029		2026	2027	2028	2029	
1	Mobiliteitsprojecten	220	118	130	25	Investerings van verkeerskundige onderzoeken uit het mobiliteitsplan met een hoge prioritering. Een gedetailleerde uitwerking kan bijvoorbeeld gaan over de verkeerseffecten, inzicht in grondverwerving, bodemonderzoek, een meer gedetailleerde uitwerking van kosten of het maken van afspraken met buurgemeentes.
3	IKC Silvolde	3.279	3.478			De totale kosten voor de uitbreiding en aanpassing van het IKC Silvolde bedragen 10.916.000. De opgenomen budgetten zijn gebaseerd op de actuele marktprijzen en betreft de stichtingskosten van het IKC (onderwijs) inclusief de kosten van sloop en tijdelijke huisvesting. Hierbij worden de investeringskosten van de kinderopvang van 1,6 miljoen gedekt door huurinkomsten. Kosten voor de aanpassing van de verkeerssituatie etc. zijn nog niet inzichtelijk en dus nog niet meegenomen.
3	Stimuleringsfonds toekomstbestendige bedrijventerreinen	300	300			Vanuit VJN 2024. I.v.m. de oprichting van een stimuleringsfonds voor ondernemers op bedrijventerrein IJsselweide is een groter investeringsbudget noodzakelijk. Het fonds heeft als doel de ondernemers te stimuleren om investering te doen op private terreinen voor duurzaamheid en beeldkwaliteit.
3	Revitalisering bedrijventerreinen Hofskamp Zuid Varsseveld			1.200	1.200	Vanuit VJN 2024. Vanaf 2027 starten we met de planvorming en participatie voor Hofskamp Zuid, hetgeen zal leiden tot investeringen in 2028 en 2029.
3	Vervangende nieuwbouw Woelwaters (Ulft)	542	3.650	3.650		De vervangende nieuwbouw van basisschool de Woelwaters in Ulft nemen we mee bij de ontwikkeling van het plangebied De Wesenthorst. Het stedenbouwkundig kader en het omgevingsplan van dit gebied is in voorbereiding. Bij de vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan 2023-2039 hebben we aangegeven financiële middelen nodig te hebben voor de vervangende nieuwbouw van de Woelwaters en de integratie met kinderopvang op dezelfde locatie. In 2026 werken we met de partners het Programma van Eisen uit. Ook bereiden we de aanbesteding voor de bouwactiviteiten voor. In het IHP is in 2023 uitgegaan van 7.420.000. Met de indexatie 2025 van 5,68% (VNG onderwijshuisvesting) gaan we nu uit van 7.842.000 (afgerond).
4	Vloeistofdichte vloeren kazernes Varsseveld en Gendringen	60				Sinds de demarcatie door het Algemeen Bestuur van de VNOG is vastgesteld in december 2021 zijn er duidelijke afspraken gemaakt over het beheer en het gebruik van de brandweerkazernes. Sindsdien is de gemeente verantwoordelijk voor het beheer van het gebouw. Naar aanleiding van de demarcatie is een knelpunten analyse opgesteld voor alle drie de posten in onze gemeente. In deze stukken is opgenomen dat daar waar op het kazerneterrein gewerkt wordt met het oefenen met autowrakken er moet worden voorkomen dat remvloeistof en olie resten in het milieu terecht komt. Hiervoor is een vloeistofdichte vloer een vereiste. Daarnaast kunnen de posten hun voertuigen niet wassen op eigen terrein, maar dat is niet het grootste probleem. Op alle drie de posten ontbreekt een dergelijke vloer. Omdat de brandweerpost Silvolde op termijn gaat verhuizen is het zonde om daar nu nog in te investeren. Om deze reden wordt extra geld (60.000) gevraagd voor twee vloeistofdichte vloeren op de kazerne Varsseveld en Gendringen.
4	Brandweerkazerne Silvolde				2.200	In de Voorjaarsnota 2026 is gemeld dat uit onderzoek van de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG) blijkt dat de brandweerkazerne Silvolde verplaatst moet worden. Het bedrag was toen nog niet bekend. De VNOG heeft inmiddels een blauwdruk gegeven van wat een nieuwe kazerne kost. Dit zal circa 2,2 miljoen bedragen exclusief grond en parkeerplaatsen, en exclusief sloopkosten van de oude kazerne en eventuele opbrengsten uit de verkoop van grond (prijsspeel 2025). Dit gaat spelen over een jaar of 4/5. Daarom is in deze begroting voor het jaar 2029 deze investering opgenomen.
5	Bouwkundige aanpassingen Gemeentehuis	25	25			Vanuit VJN 2023. Interventies om hybride samenwerken beter te faciliteren.
Totaal investeringen*		7.125	9.552	6.975	6.420	

Riolering* x1.000	2026	2027	2028	2029	Toelichting
Pgr Investerings					

INVESTERINGEN 2026-2029		2026	2027	2028	2029	
1	Pompunits, gemalen en randvoorzieningen	489	489	489	489	Conform nieuwe gemeentelijke Water en RioleringsPlan (WRP) 2024-2028.
1	Klimaatadaptatie	250	250	250	250	Conform nieuwe gemeentelijke Water en RioleringsPlan (WRP) 2024-2028.
1	Vrijvervalriolering vervangen / relinen	2.004	2.004	2.004	2.004	Conform nieuwe gemeentelijke Water en RioleringsPlan (WRP) 2024-2028.
Totaal investeringen*		2.743	2.743	2.743	2.743	

* De hieruit voortvloeiende kapitaallasten zijn verwerkt in de begroting.

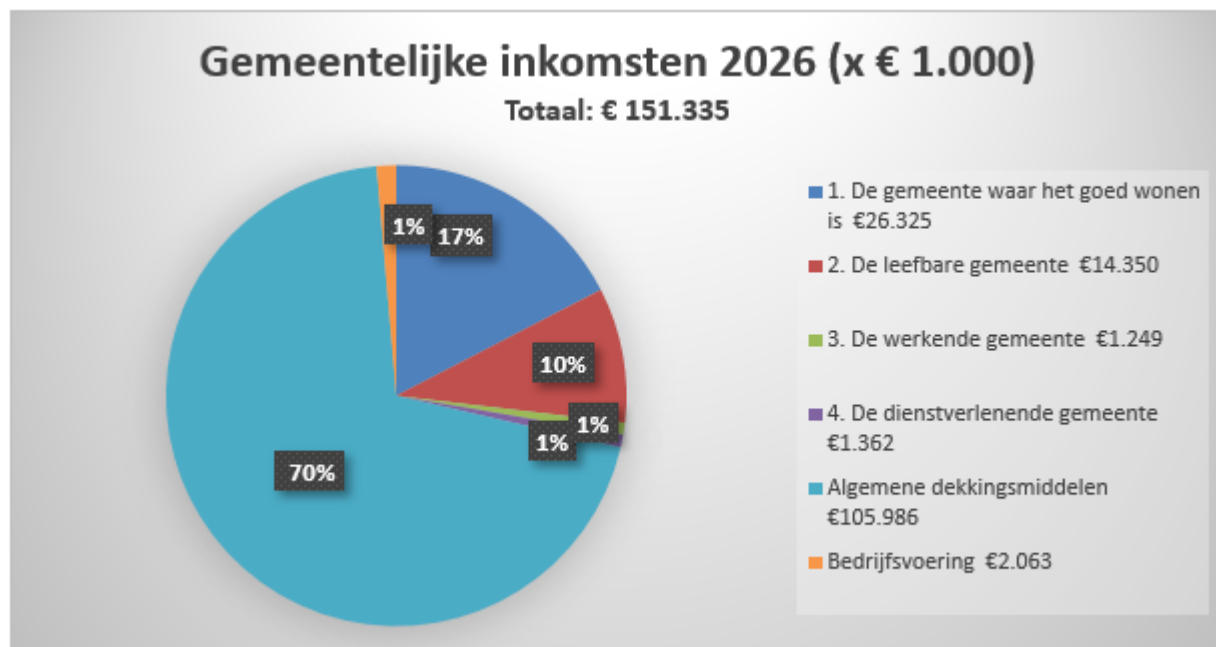
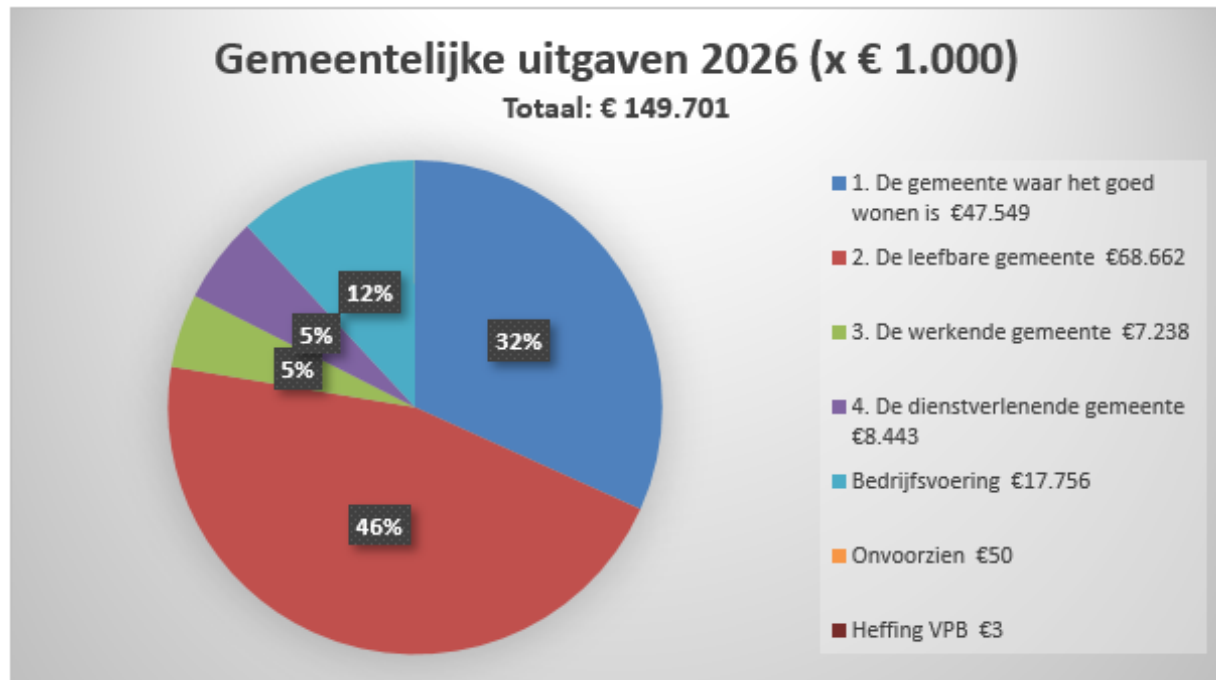
* Bovenstaande investeringslijst is exclusief restantkredieten die per 31 december 2025 nog open staan.

Bijlage C: Reserves en voorzieningen 2026-2029

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	perc. rente	mutaties in 2026 toevoegingen	mutaties in 2026 onttrekkingen	Saldo 31-12-2026	perc. rente	mutaties in 2027 toevoegingen	mutaties in 2027 onttrekkingen	Saldo 31-12-2027
Reserves									
A. Algemene reserve									
Algemene reserve *	31.517.012	0%	1.634.192		33.151.204	0%	1.130.690		34.281.894
B. Overige bestemmingsreserves									
<i>Incidenteel</i>									
Reserve Begraafrechten *	176.366	0%		6.368	169.998	0%		6.349	163.649
Reserve Gemeentelijke objecten *	1.741.872	0%	607.000	612.230	1.736.642	0%	607.000	947.593	1.396.049
Reserve Sociaal Domein	3.017.250	0%			3.017.250	0%			3.017.250
Reserve Huisvesting onderwijsgebouwen *	193.725	0%	16.643		210.368	0%	16.643		227.011
Reserve Klimaatmiddelen	190.257	0%			190.257	0%			190.257
Reserve Omgevingswet	1.190.691	0%			1.190.691	0%			1.190.691
Reserve Toekomstbestendigheid verenigingen	100.000	0%			100.000	0%			100.000
Reserve Afval *	908.573	0%		250.000	658.573	0%		250.000	408.573
Reserve Organisatie ontwikkeling	200.000	0%			200.000	0%			200.000
Reserve Recreatie en Toerisme	136.799	0%			136.799	0%			136.799
Reserve Versnelling woningbouw	55.000	0%			55.000	0%			55.000
Reserve Onderzoek Waterstofmogelijkheden	64.375	0%			64.375	0%			64.375
Reserve Vluchtelingen	1.142.000	0%			1.142.000	0%			1.142.000
Reserve Asiel	168.000	0%			168.000	0%			168.000
Reserve IZA gelden	390.000	0%			390.000	0%			390.000
Reserve Plan van aanpak kleinschalig project maatschappelijke opvang	238.000	0%			238.000	0%			238.000
Reserve bodemsanering Willem Alexanderplein *	486.000	0%		486.000	0	0%			0
<i>Structureel (dekking kapitaallasten)</i>									
Reserve Oekraïne aankoop pand *	826.800	0%		21.200	805.600	0%		21.200	784.400
Reserve Herontwikkeling wijk Essenkamp	300.000	0%			300.000	0%			300.000
Totaal overige bestemmingsreserves	11.525.708	-	623.643	1.375.798	10.773.553	-	623.643	1.225.142	10.172.054
* Werkelijk geraamde mutaties in de meerjarenbegroting									
Totaal reserves	43.042.720		2.257.835	1.375.798	43.924.757		1.754.333	1.225.142	44.453.948
Omschrijving	31-12-2025	perc. rente	mutaties in 2026 toevoegingen	mutaties in 2026 onttrekkingen	31-12-2026	perc. rente	mutaties in 2027 toevoegingen	mutaties in 2027 onttrekkingen	31-12-2027
Voorzieningen									
<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>									
Voorziening wachtgeldverplichting vm personeel	70.474	0%		52.107	18.367	0%		13.775	4.592
Voorziening pensioenverplichting vm wethouders	4.343.143	0%	177.765		4.520.908	0%	177.765	4.698.673	0
Voorziening wachtgeldverplichting vm bestuur	197.595	0%		84.683	112.911	0%		84.683	28.228
Voorziening Verlof sparen	308.055	0%			308.055	0%		-	308.055
Voorziening RVU regeling	142.771	0%		81.107	61.664	0%		36.661	25.003
Totaal	5.062.038		177.765	217.897	5.021.906		177.765	4.833.793	365.878
<i>Door derden beklemde middelen</i>									
Bufferfonds riolering	887.511	0%	5.425.250	5.458.459	854.302	0%	5.425.250	5.563.889	715.663
Totaal voorzieningen	5.949.550		5.603.015	5.676.356	5.876.208		5.603.015	10.397.682	1.081.541

Omschrijving	Saldo 31-12-2027	perc. rente	mutaties in 2028 toevoegingen	mutaties in 2028 onttrekkingen	Saldo 31-12-2028	perc. rente	mutaties in 2029 toevoegingen	mutaties in 2029 onttrekkingen	Saldo 31-12-2029
Reserves									
A. Algemene reserve									
Algemene reserve *	34.281.894	0%		715.280	33.566.614	0%		811.678	32.754.936
B. Overige bestemmingsreserves									
<i>Incidenteel</i>									
Reserve Begraafrechten *	163.649	0%		4.785	158.864	0%		4.789	154.075
Reserve Gemeentelijke objecten *	1.396.049	0%	607.000	1.804.554	198.495	0%	607.000	736.009	69.486
Reserve Sociaal Domein	3.017.250	0%			3.017.250	0%			3.017.250
Reserve Huisvesting onderwijsgebouwen *	227.011	0%	16.643		243.654	0%	16.643		260.297
Reserve Klimaatmiddelen	190.257	0%			190.257	0%			190.257
Reserve Omgevingswet	1.190.691	0%			1.190.691	0%			1.190.691
Reserve Toekomstbestendigheid verenigingen	100.000	0%		-	100.000	0%		-	100.000
Reserve Afval *	408.573	0%		100.000	308.573	0%		100.000	208.573
Reserve Organisatie ontwikkeling	200.000	0%			200.000	0%			200.000
Reserve Recreatie en Toerisme	136.799	0%			136.799	0%			136.799
Reserve Versnelling woningbouw	55.000	0%			55.000	0%			55.000
Reserve Onderzoek Waterstofmogelijkheden	64.375	0%			64.375	0%			64.375
Reserve Vluchtelingen	1.142.000	0%			1.142.000	0%			1.142.000
Reserve Asiel	168.000	0%			168.000	0%			168.000
Reserve IZA gelden	390.000	0%			390.000	0%			390.000
Reserve Plan van aanpak kleinschalig project maatschappelijke opvang	238.000	0%			238.000	0%			238.000
Reserve bodemsanering Willem Alexanderplein *	0	0%			0	0%			0
<i>Structureel (dekking kapitaallasten)</i>									
Reserve Oekraïne aankoop pand *	784.400	0%		21.200	763.200	0%		21.200	742.000
Reserve Herontwikkeling wijk Essenkamp	300.000	0%			300.000	0%			300.000
Totaal overige bestemmingsreserves	10.172.054	-	623.643	1.930.539	8.865.158	-	623.643	861.998	8.626.803
* Werkelijk geraamde mutaties in de meerjarenbegroting									
Totaal reserves	44.453.948		623.643	2.645.819	42.431.772		623.643	1.673.676	41.381.739
Omschrijving	31-12-2027	perc. rente	mutaties in 2028 toevoegingen	mutaties in 2028 onttrekkingen	31-12-2028	perc. rente	mutaties in 2029 toevoegingen	mutaties in 2029 onttrekkingen	31-12-2029
Voorzieningen									
<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>									
Voorziening wachtgeldverplichting vm personeel	4.592	0%		4.592	0	0%			0
Voorziening pensioenverplichting vm wethouders	0	0%			0	0%			0
Voorziening wachtgeldverplichting vm bestuur	28.228	0%		28.228	0	0%			0
Voorziening Verlof sparen	308.055	0%			308.055	0%			308.055
Voorziening RVU regeling	25.003	0%		25.003	0	0%			0
Totaal	365.878		0	57.823	308.055		0	0	308.055
<i>Door derden bekleemde middelen</i>									
Bufferfonds riolering	715.663	0%	5.843.000	5.806.427	434.486	0%	5.625.250	5.945.291	114.445
Totaal voorzieningen	1.081.541		5.843.000	5.864.250	742.542		5.625.250	5.945.291	422.501

Bijlage D: Overzicht in beeld

Bijlage E: Staat van personeelslasten

Staat van personeelslasten (x 1.000)	2026 fte	2026	2027	2028	2029
Gemeenteraad		533	533	533	533
College	6	797	797	797	797
Griffie	4	379	379	379	379
Directie	1	166	166	166	166
	11	1.875	1.875	1.875	1.875
Management	6	882	883	883	883
Bedrijfsvoering	77	6.924	6.924	6.924	6.924
BUOR	89	6.261	6.261	6.261	6.261
Concernstaf	17	1.595	1.595	1.595	1.595
Fysieke ontwikkeling	44	3.893	3.893	3.893	3.893
Publiekszaken, economie & maatschappij	45	3.728	3.714	3.714	3.714
Sociaal Domein	79	7.352	7.352	7.352	7.352
	357	30.635	30.622	30.622	30.622
Bezuiniging personeel		-300	-300	-650	-650
		30.335	30.322	29.972	29.972
Verv. Personeel bij ziekte		250	250	250	250
Verv. Personeel OR		30	30	30	30
Verkoop / aankoop verlof		13	13	13	13
Opleidingen		447	447	447	447
Flexibele schil		190	190	190	190
Overwerk buitendienst		30	30	30	30
		960	960	960	960
	368	33.470	33.457	33.457	33.457

	2026	2027	2028	2029
Salaris uit progr begr 2025-2028	29.338	29.328	29.328	29.328
correctie werkbudget wonen en woningbouw naar formatie	150	150	150	150
Cao 2025-2027	846	843	843	843
Periodieken	301	301	301	301
Bezuiniging personeel	-300	-300	-650	-650
Totaal	30.335	30.322	29.972	29.972

Bijlage F: Indicatoren

Wij nemen conform de richtlijnen uit het BBV een uniforme basisset beleidsindicatoren op in onze begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen.

Indicatoren en link toevoegen

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

48,1%
Oude IJsselstreek

42,5%
Nederland

Gezondheidsmonitor | 2024

Sociaal domein

Banen

per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

806,0
Oude IJsselstreek

836,6
Nederland

Meerdere bronnen | 2023

Volksgezondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval kg per inwoner

Oude IJsselstreek

Nederland

148

CBS | 2023

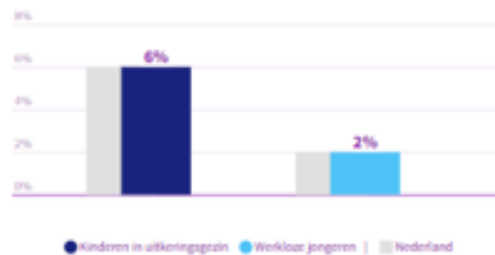
Jongeren met een delict voor de rechter

1%
Oude IJsselstreek

1%
Nederland

CBS | 2023

Achterstand onder jeugd Oude IJsselstreek

CBS | 2023

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

55,9%
Oude IJsselstreek

32,5%
Nederland

berekening | 2022

Netto arbeidsparticipatie

71,8%
Oude IJsselstreek

73,2%
Nederland

CBS | 2024

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde x €1.000

CBS | 2023 - 2025

Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

Oude IJsselstreek

Nederland

343,6

CBS | 2024

Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

3,9
Oude IJsselstreek

8,4
Nederland

Meer info ▼

BAG/ABP | 2024

Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

457,4
Oude IJsselstreek

203,1
Nederland

CBS | 2024

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/>

Bijlage G: Overzicht geraamde baten en lasten taakvelden

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)	2025		2026		2027		2028		2029	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Programma 1										
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.720	1.381	1.623	1.209	1.253	1.199	1.453	1.199	1.748	1.199
2.1 Verkeer en vervoer	8.118	159	8.610	159	8.758	159	8.801	159	8.778	159
2.2 Parkeren	402	-	266	-	275	-	153	-	153	-
2.5 Openbaar vervoer	168	-	189	-	189	-	189	-	189	-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.646	2.638	1.940	1.887	1.453	1.399	1.497	1.442	1.498	1.442
5.2 Sportaccommodaties	3.729	1.259	4.054	1.354	4.147	1.354	4.506	1.354	4.083	1.354
5.4 Musea	214	-	214	-	214	-	214	-	214	-
5.5 Cultureel erfgoed	124	11	123	11	206	11	224	11	137	11
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	6.909	37	7.048	87	7.197	87	6.842	49	6.824	84
7.2 Riolering	9.924	10.399	10.106	10.581	10.311	10.786	10.653	11.128	10.892	11.367
7.3 Afval	4.950	5.274	4.884	5.258	4.884	5.258	4.906	5.430	4.906	5.430
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.067	27	1.249	130	1.248	130	1.200	130	1.226	130
8.2 Grondexploitatie(niet-bedrijventerreinen)	533	499	4.417	4.328	4.227	4.131	6.980	6.876	6.983	6.876
8.3 Wonen en bouwen	2.802	1.135	2.825	1.323	2.813	1.223	2.930	1.223	2.919	1.223
Totaal Programma 1	43.307	22.819	47.549	26.325	47.176	25.737	50.550	29.000	50.550	29.274
Programma 2										
5.1 Sportbeleid en activering	969	269	972	262	744	-	709	-	709	-
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.498	271	2.768	481	2.760	481	2.739	481	2.729	481
5.6 Media	1.162	-	1.346	40	1.139	-	1.139	-	1.139	-
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.945	363	4.295	436	3.932	148	3.933	148	3.933	148
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	94	-	85	-	85	-	85	-	85	-
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	2.113	-	2.282	-	2.182	-	2.182	-	2.182	-
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.3 Inkomensregelingen	15.474	10.953	16.861	11.750	16.873	11.750	16.885	11.750	16.873	11.750
6.4 WSW en beschut werk	5.751	40	6.099	40	6.094	40	5.633	40	5.455	40
6.5 Arbeidsparticipatie	2.222	-	2.292	-	2.292	-	2.292	-	2.291	-
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	2.280	447	2.398	447	2.398	449	2.428	451	2.459	454
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	6.427	-	6.495	-	6.495	-	6.495	-	6.495	-
6.712 Begeleiding (WMO)	2.785	-	2.858	-	2.858	-	2.858	-	2.858	-
6.713 Dagbesteding (WMO)	802	-	809	-	809	-	809	-	809	-
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	50	-	50	-	50	-	50	-	50	-

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)	2025		2026		2027		2028		2029	
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	7.372	-	6.932	-	6.933	-	6.934	-	6.935	-
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	2.675	-	320	-	320	-	320	-	320	-
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	-	-	556	-	556	-	556	-	556	-
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	2.679	-	740	-	740	-	740	-	740	-
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-	-	4.917	-	4.917	-	4.917	-	4.917	-
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	-	-	187	-	187	-	187	-	187	-
6.791 PGB WMO	577	-	618	-	618	-	618	-	618	-
6.792 PGB Jeugd	55	-	57	-	57	-	57	-	57	-
6.811 Beschermd wonen (WMO)	523	250	585	650	584	250	584	250	584	250
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	25	-	25	-	25	-	25	-	25	-
6.821 Jeugdbescherming	1.959	-	2.077	-	2.077	-	2.077	-	2.077	-
6.822 Jeugdreclassering	80	-	83	-	83	-	83	-	83	-
6.91 Coördinatie en beleid WMO	378	-	478	-	478	-	478	-	478	-
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.1 Volksgezondheid	1.461	291	1.472	243	1.229	-	1.229	-	1.229	-
Totaal Programma 2	64.358	12.885	68.662	14.350	67.517	13.118	67.044	13.120	66.875	13.122
Programma 3										
3.1 Economische ontwikkeling	1.292	-	1.496	-	1.451	-	1.458	-	1.460	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	219	22	254	25	358	25	368	25	444	25
3.4 Economische promotie	501	150	513	150	513	150	513	150	513	150
4.1 Openbaar basisonderwijs	433	-	474	-	474	-	474	-	474	-
4.2 Onderwijshuisvesting	1.273	74	1.796	65	1.925	65	2.123	65	3.091	65
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.935	1.010	2.706	1.010	2.751	1.010	2.799	1.010	2.836	1.010
Totaal Programma 3	6.654	1.256	7.238	1.250	7.471	1.250	7.735	1.250	8.818	1.250
Programma 4										
0.2 Burgerzaken	1.742	862	2.017	1.005	2.058	1.120	1.891	979	1.768	605
0.61 OZB woningen	378	50	326	50	326	50	326	50	326	50
0.62 OZB niet-woningen	182		206		206		206		206	
0.64 Belastingen overig	-	8	-	8	-	8	-	8	-	8
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.812	10	2.832	11	3.004	11	3.071	11	3.100	11
1.2 Openbare orde en veiligheid	408	23	474	23	461	23	457	23	457	23
7.4 Milieubeheer	1.545	102	2.310	102	1.717	102	1.717	102	1.717	102
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	267	126	277	163	277	163	276	163	276	163
Totaal Programma 4	7.334	1.181	8.443	1.362	8.049	1.477	7.943	1.336	7.850	962

Overzicht baten en lasten per taakveld (x 1.000)	2025		2026		2027		2028		2029	
Bedrijfsvoering / Overhead / Algemene dekkingsmiddelen										
0.1 Bestuur	2.856	-	3.131	-	3.091	-	3.091	-	3.091	-
0.4 Overhead	14.413	280	13.725	280	14.282	280	14.548	280	13.669	280
0.5 Treasury	80	959	107	903	93	903	90	903	86	903
0.61 OZB woningen		6.784		7.252		7.252		7.252		7.252
0.62 OZB niet-woningen		2.932		3.078		3.078		3.078		3.078
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-	89.509	-	94.510	-	94.686	-	92.333	-	93.341
0.8 Overige baten en lasten	207	345	218	355	218	355	218	355	218	355
0.9 Vennootschapsbelasting(VpB)	3	-	3	-	3	-	3	-	3	-
0.10 Mutaties reserves	1.161	1.130	2.258	1.376	1.754	1.225	624	2.646	624	1.674
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		84		84		84		84		84
3.4 Economische promotie		210		210		210		210		210
Totaal Bedrijfsvoering / Overhead / Algemene dekkingsmiddelen	18.721	102.232	19.443	108.048	19.442	108.073	18.574	107.141	17.691	107.177
Saldo van baten en lasten	140.373	140.373	151.335	151.335	149.654	149.654	151.846	151.846	151.784	151.784

Bijlage H: Verdeling taakvelden over de programma's

Prg	Programma	Tkvlid	Omschrijving taakveld
1	De gemeente waar het goed wonen is	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden
		2.1	Verkeer en vervoer
		2.2	Parkeren
		2.5	Openbaar vervoer
		3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur
		5.2	Sportaccommodaties
		5.4	Musea
		5.5	Cultureel erfgoed
		5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie
		7.2	Riolering
		7.3	Afval
		8.1	Ruimte en leefomgeving
		8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
		8.3	Wonen en bouwen
		5.1	Sportbeleid en activering
		5.3	Cultuur-presentatie, productie en participatie
		5.6	Media
2	Een leefbare gemeente(sociaal domein)	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie
		6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO
		6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd
		6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal
		6.3	Inkomensregelingen
		6.4	WSW en beschut werk
		6.5	Arbeidsparticipatie
		6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)
		6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)
		6.712	Begeleiding (WMO)
		6.713	Dagbesteding (WMO)
		6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)
		6.791	PGB WMO
		6.91	Coördinatie en beleid WMO
		6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal
		6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal
		6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk
		6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal
		6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal
		6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk
		6.792	PGB Jeugd
		6.92	Coördinatie en beleid Jeugd
		6.811	Beschermd wonen (WMO)
		6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)
		6.821	Jeugdbescherming
		6.822	Jeugdreclassering
		7.1	Volksgezondheid
3	De werkende gemeente	3.1	Economische ontwikkeling
		3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
		3.4	Economische promotie
		4.1	Openbaar basisonderwijs
		4.2	Onderhuisvesting
		4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken
4	De dienstverlenende gemeente	0.2	Burgerzaken
		0.61	OZB woningen
		0.62	OZB niet woningen
		0.64	Belastingen overig
		1.1	Crisisbeheersing en brandweer
		1.2	Openbare orde en veiligheid
		7.4	Milieubeheer
		7.5	Begraafplaatsen en crematoria
Bedrijfsvoering		0.1	Bestuur
		0.4	Overhead
		0.5	Treasury
		0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
		0.8	Overige baten en lasten
		0.9	Venootschapsbelasting
		0.10	Mutaties reserve
		0.11	Resultaat vd rekening baten en lasten

Bijlage I: Afschrijvingstabel

Investerings met een economisch nut		termijn
Duurzame bedrijfsmiddelen		
• ICT hard en software		3
• ICT telecommunicatieapparatuur en infrastructuur		5
• Kantoorinrichting en meubilair		10
• Kantoomachines		5
• Gereedschappen, instrumenten en kleine werktuigen		5
Riolering (op basis van gemiddelde levensduur conform gemeentelijke rioleringsplan 2012-2024)		
• Riolering, bergbezinkbassins en IBA's (individuele behandeling afvalwater)		40
• Herbestrating na rioleringswerken, waarbij het een afzonderlijke en dus geen gemengde investering betreft		20
Terreinen en gronden		
• Verwerving gronden		NIET
Tractiemiddelen (op basis van gemiddelde economische levensduur tractiemiddelen)		
• Tractoren, vrachtwagens, bestelauto's, pick-up, zoutstrooiers en overige machines en werktuigen		8
Afvalinzameling		
• Ondergrondse containers		20
• Plastic inzamelingcontainers (mini)		15
Gebouwen en (sport) accommodaties		
• Nieuwbouw, bouwkundige aanpassingen en uitbreidingen		40
• Nieuwbouw van tijdelijke gebouwen (niet woning)		10
• Nieuwbouw van tijdelijke gebouwen (wooneenheden)		20
• Renovatie en restauratie		20
• Technische installaties		15
• Hekwerken en terreinafsterking		10
• Slopen van (tijdelijke) gebouwen		1
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		Termijn
Openbaar groen		
• Duurzame recreatieve voorzieningen (uitkijktoren, rondvaartboot)		20
• Herstructurering buitengebied en bossen		20
• Plantsoenen, parken en groenstroken, aanleg en renovatie		15
• Plantsoenen, parken en groenstroken, meubilair		10
Speelplaatsen		
• Aanleg en speelvoorzieningen		15
Openbaar ruimte		
• Herstructurering omgeving naar aanleiding van (centrum) plannen		25
• Bodemsanering		1
Sportparken en terreinen		
• Atletiekbanen		15
• Sportvelden (gras) aanleg en renovatie		20
• Sportveld (kunstgras) aanleg en renovatie		20
Verkeer		
• Wegen, straten, pleinen en parkeerplaatsen, aanleg en renovatie		20
• Recreative fietspaden en zandwegen, aanleg en renovatie		15
• Verkeersinstallaties, straatmeubilair en overige fysieke maatregelen		15
• Bewegwijzering en verkeersborden		10
• Openbare verlichting (gemiddelde economische levensduur diverse elementen)		25
Immateriële activa		termijn
• Kosten van onderzoek, planvorming en ontwikkeling		5
• Bijdragen in activa van derden: deze schrijven we af als ware het ons eigen actief.		div.

SDG's

De SDG's in de begroting

In de begroting benoemen we onze bestuurlijke doelen voor 2026 en de kosten die daarbij horen. We wegen af welke acties we uitvoeren gebaseerd op effectiviteit en efficiëntie. Daarbij vragen we ons telkens af of de acties die we doen bijdragen aan het maatschappelijke effect dat we willen bereiken.

We maken onze bestuurlijke speerpunten concreet door deze te verwoorden in een duidelijk doel. We richten ons hierbij op de vraag: waarom doen we de dingen die we doen? Daarnaast kijken we naar de acties die we uitvoeren om dit doel te behalen en binnen welke termijn we dit doel willen behalen. Tot slot besteden we aandacht aan de monitoring van onze doelen. Centraal hierbij staat de vraag: hoe weten (en meten) we of we ons doel bereiken?

Via de SDG's krijgen we inzichtelijk waar het zwaartepunt van onze inzet ligt en kunnen we hierop sturen. We kijken daarbij niet alleen naar de primaire SDG's waar een doel aan bijdraagt. We kijken ook naar secundaire SDG's waar het doel effect op heeft. Dit kan positief zijn, maar ook negatief. Kunnen we bijvoorbeeld bij de bouw van een woonwijk bijdragen aan de gezondheid door te zorgen voor voldoende groen, of kunnen we bijdragen aan duurzame energie door zonnepanelen te stimuleren? Aan de andere kant houdt het ons scherp op potentiële negatieve effecten van het beleid. Wat doet de bouw van een woonwijk bijvoorbeeld met de biodiversiteit?

In de tabel hieronder vindt u de doelen terug waar u later in de begroting meer over zult lezen, onderverdeeld naar type SDG. Elk van deze doelen draagt primair bij aan één van de SDG's, maar heeft ook effect op de andere SDG's. De nummers corresponderen met de nummering van de doelen in de verschillende programma's.

Type SDG		Biosfeer
Naam SDG	Primair doel	Secundair doel
		1.4 Een vitaal buitengebied 1.5 Klimaatadaptieve groene kernen 3.2 Ondersteunen van de agrarische sector 3.3 Faciliteren van de opvang van vluchtelingen
		1.5 Klimaatadaptieve groene kernen 1.6 Minder energie verbruiken, meer duurzame energie opwekken

		1.5 Klimaatadaptieve groene kernen
	1.4 Een vitaal buitengebied	1.5 Klimaatadaptieve groene kernen 3.2 Ondersteunen van de agrarische sector 3.4 Versterken van onderscheidend toeristisch recreatief aanbod
Type SDG's		Maatschappij
Naam SDG	Primair doel	Secundair doel
	2.4 Groter bereik minimabeleid	1.6 Minder energie verbruiken, meer duurzame energie opwekken 2.1 Inwoners ervaren een positieve gezondheid 2.3 Wonen doe je thuis 2.5 Participeren voor iedereen 3.7 Versterken van onderwijskansen voor jeugdigen
	3.2 Ondersteunen van de agrarische sector	1.4 Een vitaal buitengebied 2.1 Inwoners ervaren een positieve gezondheid 2.4 Groter bereik minimabeleid 3.4 Versterken van onderscheidend toeristisch recreatief aanbod

	2.1 Inwoners ervaren een positieve gezondheid 2.3 Wonen doe je thuis 3.5 Versterken van kunst en cultuur in de samenleving 3.6 Faciliteren van sport en sportaccommodaties	1.3 Een thuis voor iedereen 1.5 Klimaatadaptieve groene kernen 2.2 Integrale aanpak Zorg en Veiligheid 3.3 Faciliteren van de opvang van vluchtelingen 3.4 Versterken van onderscheidend toeristisch recreatief aanbod 3.7 Versterken van onderwijskansen voor jeugdigen 3.8 Faciliteren van passende en toekomstgerichte onderwijshuisvesting 5.5. Een toekomstbestendig en toegankelijk gemeentehuis
	3.7 Versterken van onderwijskansen voor jeugdigen 3.8 Faciliteren van passende en toekomstgerichte onderwijshuisvesting	2.4 Groter bereik minimabeleid 2.5 Participeren voor iedereen 3.3 Faciliteren van de opvang van vluchtelingen
		2.5 Participeren voor iedereen 3.3 Faciliteren van de opvang van vluchtelingen 3.8 Faciliteren van passende en toekomstgerichte onderwijshuisvesting
	1.6 Minder energie verbruiken, meer duurzame energie opwekken	

	1.3 Een thuis voor iedereen 1.5 Klimaatadaptieve groene kernen 3.9 Versterken van het DRU IndustriePark 5.5. Een toekomstbestendig en toegankelijk gemeentehuis	1.1 Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid 1.2 Een afvalvrije gemeente 1.4 Een vitaal buitengebied 1.6 Minder energie verbruiken, meer duurzame energie opwekken 2.1 Inwoners ervaren een positieve gezondheid 3.4 Versterken van onderscheidend toeristisch recreatief aanbod 3.8 Faciliteren van passende en toekomstgerichte onderwijshuisvesting
	2.2 Integrale aanpak Zorg en Veiligheid 4.1 Versterken van bereikbaarheid en persoonlijke dienstverlening 4.2 Veiligheid 5.2. Vergroten (cyber-)bewustzijn en weerbaarheid van inwoners, organisatie en de gemeente 5.3. Een betrouwbare gemeente 5.4. Versterken interne beheersing 5.5. Datagedreven werken om beter onderbouwd keuzes te maken 5.6. Publiceren Woo informatie	2.1 Inwoners ervaren een positieve gezondheid 2.3 Wonen doe je thuis

Type SDG's		Economie
Naam SDG	Primair doel	Secundair doel

	3.1 Faciliteren van duurzame economische ontwikkeling 3.4 Versterken van onderscheidend toeristisch recreatief aanbod	1.6 Minder energie verbruiken, meer duurzame energie opwekken 2.5 Participeren voor iedereen 3.2 Ondersteunen van de agrarische sector 3.3 Faciliteren van de opvang van vluchtelingen 3.8 Faciliteren van passende en toekomstgerichte onderwijshuisvesting 3.9 Versterken van het DRU IndustriePark
	1.1 Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid	3.1 Faciliteren van duurzame economische ontwikkeling 3.5 Versterken van kunst en cultuur in de samenleving 5.5. Een toekomstbestendig en toegankelijk gemeentehuis
	2.5 Participeren voor iedereen 3.3 Faciliteren van de opvang van vluchtelingen 5.1. Wij zijn een inclusieve werkgever	2.1 Inwoners ervaren een positieve gezondheid 2.3 Wonen doe je thuis 2.4 Groter bereik minimabeleid 3.5 Versterken van kunst en cultuur in de samenleving 3.6 Faciliteren van sport en sportaccommodaties 3.7 Versterken van onderwijskansen voor jeugdigen 5.5. Een toekomstbestendig en toegankelijk gemeentehuis

	1.2 Een afvalvrije gemeente	1.4 Een vitaal buitengebied 1.6 Minder energie verbruiken, meer duurzame energie opwekken 3.2 Ondersteunen van de agrarische sector 3.4 Versterken van onderscheidend toeristisch recreatief aanbod 5.5. Een toekomstbestendig en toegankelijk gemeentehuis
---	------------------------------------	--

Type SDG		alles overstijgend
SDG doel	Primair doel	Secundair doel
	3.10 Regionale samenwerking	2.1 Inwoners ervaren een positieve gezondheid 2.2 Integrale aanpak Zorg en Veiligheid 3.3 Faciliteren van de opvang van vluchtelingen 3.6 Faciliteren van sport en sportaccommodaties 5.2. Vergroten (cyber-)bewustzijn en weerbaarheid van inwoners, organisatie en de gemeente

